

ทุกท่านที่ปฏิบัติพระกรรมฐานด้วยความจริงใจ ตั้งใจจริง มีศีลบริสุทธิ์ตั้งใจทรงสมาธิให้ตั้งมั่น ตั้งใจรักษาปัญญาให้แจ่มใส รู้เท่าทันความเป็นจริงแต่ว่ายังไม่ถึงพระโสดาบันปัตติมารค ก็ควรจะภูมิใจว่า เข้าอยู่ในเขตของความดี คือความอยู่ในเขตของคนดี แต่ว่าเราจะดีมากจะดีน้อยนั้นประมาณไม่ได้ ถ้ารู้ตัวว่าดีเมื่อไหร่ก็แสดงว่าเราเลวเมื่อนั้น จงจำพระพุทธานุญาตที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า อุตตนาใจหัตตนาสัง จงกล่าวโทษใจความผิดของตนไว้เสมอ คือให้มีความรู้สึกที่ว่าเรายังชั่วอยู่ เรายังชั่วตรงไหน ไปนั่งดูนิวรรณ์ 5 ว่า นิวรรณ์ 5 ประการ ยังมีอาการสิ่งใจเราอยู่บ้างหรือเปล่า ถ้านิวรรณ์ 5 ประการส่วนใดส่วนหนึ่ง หรือในเวลาใดเวลาหนึ่งมันเข้ามาทวนใจเราได้ แสดงว่าเรายังมีช่องโหว่แห่งความชั่ว ในด้านฉนาคโลภก็ยก้านนิวรรณ์ 5 ไม่สามารถจะสิ่งใจเราได้ แสดงว่าเราดีขึ้นถึงระดับของผู้ทรงฉนาค

ถ้าหากว่าท่านผู้ใดสามารถจะทำได้ใจให้สงบจากอารมณ์ของความชั่ว คือในด้านของอกุศลจิตน้อยไปในด้านของความดี มีกรรมฐาน 40 หรือมหาสติปัฏฐานสูตรข้อใดข้อหนึ่ง ในขณะที่ปฏิบัติครั้งหนึ่ง ชั่วหนึ่งนาที่ สองนาที่ สามนาที่ 5 นาที่ 10 นาที่ ก็ตาม ก็จงภูมิใจว่า เวลานี้เราได้มีโอกาสชนะความชั่ว คือนิวรรณ์ 5 หรือกิเลสได้แล้ว แต่ถ้าว่าเราไม่ประมาณในชีวิต คิดว่าครั้งหนึ่งเราชนะได้ 1 นาที่ 2 นาที่ หรือ 3 นาที่ เดือนหนึ่ง มี 30 วัน ปีหนึ่งมี 365 วัน คือถ้าเราปฏิบัติระงับจิตได้อย่างนั้นครั้งละ 2-3 นาที่ ถ้า 10 ครั้ง มี 30 นาที่ เป็นต้นคิดว่าโอกาสของจิตเรายังน้อยเข้าไปด้านของกุศล ขณะใดที่จิตสงบจากกิเลสคือความชั่วของจิต จิตน้อยเข้าไปในด้านของความดี มีพระกรรมฐาน 40 หรือมหาสติปัฏฐานสูตรข้อใดข้อหนึ่ง ก็ควรจะภูมิใจว่า เรามีโอกาสชนะกิเลสได้บางตอน บางจุด ถ้าเราสามารถทำให้ชนะได้เรื่อยๆ ไป ไม่ช้ากิเลสก็จะสลายตัวเหมือนกับเราขัดสนิม วัตถุที่มีสภาพใหญ่ เราขัดได้ครั้งละน้อยๆ แต่ขัดบ่อยๆ สนิมก็หมด

ฉะนั้นพระอรหันต์ตั้งแต่สมัยพระพุทธเจ้าก็ดี เวลานี้ที่ฉันกำลังพูดอยู่ก็ดี พระอรหันต์ยังมีอยู่ พระอรหันต์ทุกคนปฏิบัติตามกระแสพระสัทธรรมเทศนาขององค์สมเด็จพระบรมครู จำให้ดีนะ อย่าทำตัวดีกว่าพระพุทธเจ้า แล้วการศึกษาละก็ควรจะศึกษาดูเสียก่อนว่า ถ้าเราจะหาครู ก็ดูครูว่า ครูจะเขาได้หรือยัง เป็นพรอริยเจ้าแล้วหรือยัง ทั้งนี้เพราะอะไร เพราะว่า การศึกษาพระกรรมฐานไม่ครบถ้วน เรามีความรู้แค่ไหน ก็มีความเข้าใจว่า พระกรรมฐานที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนได้แค่นั้น ถ้าหากว่าบังเอิญไปพบใครเขาปฏิบัติไม่ตรงกับอารมณ์ที่เราทำ เราก็จะไปว่าเขาทำผิดหรือทำไม่ถูกหรือดีไม่ดีก็จะหาว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามพุทธพจน์บทพระบาลี เพราะไม่ใช่คำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า การพูดอย่างนั้นเป็นการทำลายความดีของคนอื่นตนเองเป็นมิจฉาทิฎฐิ มีความเห็นผิดเพราะรู้ไม่ครบ ถ้าบุคคลผู้รับฟังนั้นเป็นคนใจอ่อนเป็นพวกศรัทธาจริต ก็จะมีความคิดว่าเขาเองปฏิบัติผิดแล้วกลับไปปฏิบัติใหม่ คราวนี้ใจเขาจะยุ่งจะไม่มีอารมณ์ทรงตัว นี่เลยผลความดีที่ฟังได้มันก็เลยไม่ได้ เราเป็นมิจฉาทิฎฐิก็ทำให้

เขาเป็นมิชชันนารีไปด้วย และอาการมิชชันนารีก็จะขยายตัวออกไป หนักเข้าๆ คำสอนขององค์สมเด็จพระจอมไตรก็จะไม่เป็นประโยชน์ กลายเป็นโทษสำหรับประชาชน

ถ้าท่านทั้งหลายมาอยู่ในเขตพระศาสนา จงอย่าเป็นผู้อาศัยพระศาสนาอย่างเดียวยังทำตนให้พระศาสนาได้อาศัยท่านบ้าง เป็นการสนองคุณพระพุทธเจ้า จะได้ไม่มีนามว่าเป็นผู้อกตัญญู ไม่รู้คุณพระพุทธเจ้า อีกประการหนึ่งความเบ้ของของเรามีได้ เพราะอาศัยชาวบ้านผู้มีศรัทธา นี่การใดก็ดี ที่ไม่เกินความสามารถที่เราจะสงเคราะห์สนองความดีของท่านได้ เราก็ทำทุกอย่างเพื่อเป็นการสนองคุณท่าน เพื่อปฏิบัติตามกระแสพระบาลี ที่กล่าวว่า นิमितตัง สาธุรูปานัง กตัญญูกตเวทิตา ซึ่งแปลเป็นใจความว่า บุคคลใดมีความกตัญญูรู้อุปการคุณที่ท่านทำแล้ว และตอสนองคุณท่าน พระพุทธเจ้ากล่าวถึงบุคคลเหล่านั้นว่าเป็นคนดี

การฝึกพระกรรมฐานนี้จะต้องเป็นคนที่มีปัญญาดี คือบุญบารมีมาร่วมกัน ถ้าหากว่าต่างคน ต่างพวก ต่างหมู่ ต่างคณะกันมาในกาลก่อน เราก็ไม่สามารถจะพูดให้เข้าใจได้เหมือนกัน บางท่านชอบใจพระองค์นั้น บางท่านชอบคณะโน้น บางท่านชอบใจสำนักนี้ ที่ชอบใจคือเขามาที่นี้ ไม่ชอบใจที่นี้ แต่ไปชอบใจที่อื่น ก็จงอย่าคิดว่าท่านผู้นั้นเป็นคนโง่ จงทราบว่านั้นท่านไม่เคยอบรมความดีร่วมมากกับคณะของเราในอดีตชาติ มันเป็นเรื่องการอบรมกันมากกับคนอื่น จึงได้พูดกันรู้เรื่องกัน

อย่าถือเหตุภายนอกที่เข้ามาว่ากวนใจเรา เหตุภายนอกนี้ห้ามเขาไม่ได้ ความวุ่นวายในกิจการงาน กิจที่เหตุที่จะต้องแบกภาระต่างๆ เป็นเรื่องของการเกิดถือว่าเป็นเรื่องธรรมดาตามมันเหนื่อยเท่าไรเราต้องเข้าใจ มันเป็นเรื่องของงาน ว่าเราเลือกเกิดมาทำไม ถ้ารู้ว่าจะงานมันยุ่งละเลือกเกิดมาทำไม เรามันเลือกเกิดมาแล้วนี่เราก็ต้องยังแบบนี้ เมื่อยุ่งมาแล้วก็ต้องยุ่งเพื่อใช้หนี้มัน เพื่อไม่ยุ่งต่อไป ทำทุกสิ่งทุกอย่างให้มันครบถ้วน อย่าทำจิตใจให้มันเข้าไปกวนประสาทตัวเอง ถือว่าภาระหน้าที่มียังไง ทำไปเพื่อความอยู่เป็นสุข เราชำระหนี้ส่วนที่เป็นอกุศล เพราะการอกตัญญูต่อความทุกข์ นี่เป็นภารกิจของเรา

จงตั้งใจไว้ว่า สมถภาวนาเป็นอุบายเครื่องสงบใจ อารมณ์สมาธิของเราจะถึงไหนก็ช่างเราพอใจอารมณ์สมาธิที่เราถึงในขณะนั้น ต้องการอย่างเดียว คืออารมณ์จิตเป็นสุข ถ้าหากว่าท่านไปกำหนดว่า วันนี้จะต้องเอาอย่างนั้น วันนี้จะต้องเอาอย่างนี้ นั้นมันเป็นนิมิตเข้ามาครอบงำจิต คืออุทธัจจกุกกุกจะ ถ้าอารมณ์ไม่สามารถจะถึงจุดนั้นได้จริงๆ ความกุ่มกวมมันก็เกิดแทนที่จะมีสุขอารมณ์สงบตามความมุ่งหมายของสมถภาวนา มันก็เลยกลายเป็นจิตพลาบไปขาดทุนตอนนี่ต้องจำให้ดี วิธีที่ดีที่สุดนั้นก็คือ นั่งอยู่ที่ดี ยืนอยู่ที่ดี นอนอยู่ที่ดี เดินไปบิณฑบาตเดินไปทำงานหรือทำงานทำการอยู่ที่ดี เอาจิตจับคำภาวนาว่า พุทโธ ธัมโม สังฆโม ไว้เป็นปกติ อย่าให้อารมณ์ขาดจากอนุสติทั้ง 3 ประการ ถ้าอาการของท่านทรงได้ อย่างนี้ละก็ ก็ถือว่าท่านเป็นผู้ทรงฌาน

ตั้งความเพียรจริงๆ ว่า ธรรมใดที่เบียดำสนอรับไปแล้วเราจะปฏิบัติด้วยชีวิตจะใช้อารมณ์นั้นคิด ตัดความชั่วอยู่เสมอตลอดเวลา ไม่ใช่แต่เฉพาะเวลามานั่งรับฟัง ขณะใดที่เราตื่นอยู่ เราจะไม่ยอมวางองค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐี เพราะว่าเรามีทรัพย์สิ้นมโถงพระองค์ มีวาสนาบารมีไม่ถึงพระองค์ฯ ทำไมจึงจะไปนั่งห่วงใยทรัพย์สิ้นและชีวิตซึ่งมันมีค่าน้อยกว่านั้น องค์สมเด็จพระพิชิตบามีสัมบัติมากกว่าทำไมจึงไม่ห่วง เพราะว่าความห่วงมันเป็นกังวล มันเป็นปัจจัยของความทุกข์

มีคนพูดกันว่าถ้าเจริญสมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน จะต้องสามารถระงับทุกข์เวทนาได้หมด ไม่เจ็บไม่ป่วยไม่ร้อนไม่หนาว นี่ไม่ใช่ความจริง ร่างกายยังมีความรู้สึก ร่างกายยังมีจิตเป็นเครื่องรักษา ร่างกายยังมีวิญญาณรู้การสัมผัส ถึงแม้ว่าพระอรหันต์ก็ดี พระพุทธเจ้าก็ดีก็ยังรู้สึก รู้สึกเจ็บ รู้สึกปวดเหมือนกัน นี่ว่ากันถึงอารมณ์ของพระโสดาบัน เมื่อจิตเข้าถึงพระโสดาบันแล้ว มีความไม่ประมาทในชีวิต มีความรู้สึค่าเสมอว่าเราจะต้องแก่เราจะต้องตายแล้วก็ขึ้นชื่อว่าคุณตายนี้ไม่มีนิमितเครื่องหมายไม่ใช่ว่าจะไปกำหนดอายุการตาย ว่าต้องตายเท่านี้ จะตายตั้งแต่ความเป็นเด็กหรือความเป็นคนหนุ่มเป็นสาวความเป็นคนแก่ อาการที่จะตาย อาจด้วยโรคภัยไข้เจ็บ อาจด้วยอุบัติเหตุ หรือตายเช้า ตายสาย ตายบ่าย ตายเที่ยง ตายกลางคือ ตายดึก ตายหัวค่ำ เอาแน่นอนไม่ได้

คำว่าสถานที่สงบ คือ เราใช้อารมณ์สงบ จะไปนั่งคิดว่าที่นั่นต้องไม่มีเสียงที่นั่นต้องไม่มีเสียง เราคิดหรือว่า เวลาที่เราจะตายนะเราจะหาที่สงบได้ เราต้องพร้อมใจไว้เสมอว่า เวลาที่เราจะตาย อาจจะมีเสียงเครื่องขยายเสียงทั้งด้านข้างด้านซ้าย และด้านขวาใกล้ๆ เราอาจจะมีใครกำลังทะเลาะกันอยู่ก็ได้ หรืออาจจะมีใครเขามานั่งดำเราอยู่ใกล้ๆ ก็ได้ เราต้องเตรียมใจไว้ ถ้าอาการอย่างนั้นมันปรากฏเราจะไม่เอาจิตของเราเข้าไปยุ่งกับเสียงกับอารมณ์ต่างๆ จิตของเราให้สงบจากเสียง เรื่องของเขาก็เรื่องของเขา เรื่องของเราก็เรื่องของเรา นี่เป็นอันว่าที่สงบของเรา ไม่ใช่หมายความว่าสงบเสียง ไม่ใช่หมายความว่าสงบจากอาการกายกรรมคือการทำงานต่างๆ ที่สงบของเรา คือใช้อารมณ์จิตสงบจากนิวรรณ์ 5 ประการและก็สงบจากกิเลสด้วย

ด้านสมาธิก็ฝึกซ้อมไว้เป็นปกติ เวลาฝึกซ้อมไม่ต้องไปนั่งหลับตา หลับตามันไม่เก่ง ลืมตาอยู่อย่างนี้แหละให้จิตมันทรงสมาธิ ลืมตาอยู่อย่างนี้แหละให้จิตมันทรงตัว ยอมรับนับถือกฎของธรรมดาและความเป็นจริง เห็นอะไรเข้าตายหมดเห็นคนคนตาย เห็นสัตว์สัตว์ตาย เห็นวัตถุธาตุวัตถุธาตุพัง แล้วก็นึกถึงว่าเราจะต้องตายเหมือนกันนี่ต้องถอยหน้า ถอยหลังจะก้าวไปแต่ข้างหน้า แล้วก็ไม่มีเหลือवलัทธิทั้งหลายที่ระงับความวุ่นวายของจิตไม่ได้มันนะ เขาเรียกว่า สีสัพพตปรามาสเป็นผู้ลบล้างในศีล จิตตปรามาส ลบล้างในสมาธิ ปัญญาปรามาส ลบล้างในวิปัสสนาญาณทำเท่าไรเท่าไรก็ไม่พ้นความวุ่นวายของจิต มีอารมณ์หมุนหันพลันแล่นโง่งง

ไว้วางใจ ปรากฏจากเหตุผล คนประเภทนี้ทำก็แสนกับก็ลงนรก เพราะสักแต่ว่าปฏิบัติ ไม่รู้จักพิจารณาจิตตัวเองว่า ดีหรือชั่ว

ขอบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย ทำกำลังใจให้ทรงตัว มีจิตสงบสงัดปราศจากอารมณ์อย่างอื่นเข้ามารบกวน เราตั้งอารมณ์ไว้ในกุศลส่วนใดส่วนหนึ่งให้ตั้งอยู่แต่เฉพาะอารมณ์นั้น อย่างนี้จัดว่า ฌาน หรือสมาธิเมื่อทรงสมาธิดีแล้วหรือว่าก่อนจะทรงอารมณ์อย่างนั้น เราก็พิจารณาชั้น 5 ตามที่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนว่า ชั้น 5 มีสภาพไม่เพียง มีความเกิดขึ้นในเบื้องต้นและก็มีความเปลี่ยนแปลงไปในท่ามกลาง มีการสลายตัวไปในที่สุด ชั้น 5 นี้ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เราเสียจริงๆ แล้วเราจะหลงร่างกายเพื่อประโยชน์อะไร

ร่างกายของเราก็ดี ร่างกายของบุคคลอื่นก็ดี นอกจากแต่ว่ามันจะสกปรกแล้วมันก็ไม่มีสภาวะเป็นเรา เป็นของเรา ทั้งนี้เพราะอะไร เพราะร่างกายเป็นกฎธรรมกายอย่างหนึ่ง ที่มันมีความเกิดขึ้นในเบื้องต้น มีความแปรปรวนไปในท่ามกลาง มีการแตกสลายในที่สุด ที่เรียกกันว่า เมื่อมีเกิดขึ้นแล้ว แล้วก็ต้องมีความแก่เป็นธรรมดา ไม่สามารถจะล่องพ้นความแก่ไปได้ ต้องมีความป่วยไข้เป็นธรรมดา ไม่สามารถจะล่องพ้นความตายไปได้ ทรัพย์สินทั้งหลายที่เรามีอยู่ สิ่งที่รักอยู่ก็ต้องพลัดพรากจากกันไป

จุดแรกในการเจริญพระกรรมฐาน ที่เราต้องการคือ พระโสดาบัน ฉะนั้นอารมณ์อย่างอื่นที่มันเกิดขึ้น จงปล่อยมันไปเอากำลังใจของเราจับไว้ในจุดนี้ อย่าปล่อยจิตให้มันยุ่งซุ่มซำมไปอย่างอื่น โดยมากมักจะมาถามกันหลายๆ รายเรียกว่าคนประจำบ้าง คนไม่ประจำบ้าง เข้ามาถามกัน อยู่เสมอว่าอาการอย่างนี้เกิดขึ้นอาการอย่างนั้นเกิดขึ้น มันคืออะไร อันนี้เมื่อที่จะรับฟัง คือไม่อยากจะรับฟังแล้วไม่อยากจะตอบ ไม่อยากจะพูดด้วย ทั้งนี้เพราะอะไร เพราะว่าสอนกันพอแต่ว่ามีนิสัยไม่จำ ถ้าสอนกับอย่างนี้มีนิสัยไม่จำ แล้วเมื่อไหร่มันจะได้ดีกัน

จงจำไว้ว่าการเจริญพระกรรมฐานนะเรามุ่งหมายอย่างเดียวคือความเป็นพระอริยเจ้าใช้เทพต่างๆ ที่เห็น อารมณ์ต่างๆ ที่ฝัน อาการต่างๆ ที่เกิดมา มันจะเป็นอย่างไร ก็ช่างมันเถอะ เรา มองของเราไว้ว่า จิตของเราเวลานี้ะ เราลืมความตายหรือเปล่า มีความประมาทในชีวิตไหม มีความเคารพในพระรัตนตรัยแน่นอนหรือเปล่า มีศีล 5 บริสุทธิ์ไหมมีอารมณ์รักพระนิพพานหรือเปล่า เอาจิตจับมันไว้แค่นี้พอ ถ้าเจริญกันจริงๆ เขาเอาแค่นี้พล ใ้เรื่องอารมณ์ต่างๆ ทางร่างกายบ้าง อาการต่างๆ ทำมาทั้งทางด้านจิตใจบ้าง ก็จะต้องว่าเป็นการถือมงคลตื่นข่าว ยังไม่ได้อะไรเลยสักชนิดหนึ่งในพระพุทธศาสนา นี่เป็นจุดแรกที่เราต้องการ

ถ้าเราจะคิดว่าหญิงโสเภณีเป็นพระโสดาบันไม่ได้ มันก็ผิด ถ้าเขาเป็นด้วยการสุจริต การเข้าเขาไป เขาไม่ได้คิด ไม่ได้โกง เขาตกลงราคาซึ่งกันและกัน ศีล 5 ของเขาก็ไม่มีการขาด เขาไม่ได้ไปฆ่าใคร เขาไม่ได้ไปขโมยใคร หรือหลอกลวงใคร เขาไม่ได้ไปแย่งสามีของใคร เขาถือว่าเขาเป็นสินค้า ประเภทหนึ่งชั่วคราว เขาไม่ได้โกหกมดเท็จว่าเขาไม่ได้เป็นหญิงโสเภณี เขาไม่ได้

ดื่มสุราเมรัย เราจะเอาคำว่าเสียตรงไหนมากกว่ากับหญิงโสเภณี ถ้าปฏิบัติด้วยความบริสุทธิ์ นางสิริมาเธอก็มีลักษณะอยู่ในเกณฑ์นี้องค์สมเด็จพระชินศรี จึงได้ทรงรับรองว่านางเป็นพระโสดาบัน

เมื่อเราจะถอนความเกิด เราก็ต้องถอนรากของความเกิดทิ้ง คือใช้กำลังใจสมาธิให้ทรงตัว พิจารณาดูว่าวัตถุต่างๆทั้งหลาย มันไม่ใช่เป็นปัจจัยให้เราทรงความสุข ความสุขที่จะมีอยู่ได้ในปัจจัยก็คือ การเกื้อกูลซึ่งกันและกัน และถ้าจิตใจของเราไม่ติดอยู่ในทรัพย์สินนี้จนเกินไป หมายความว่าชีวิตอยู่ เราจำต้องหา เราจำต้องใช้ ถ้าตายแล้วก็แล้วไป ไม่หวังใยในมัน จิตจะคิดอย่างนี้ได้ก็อาศัยใจที่มีความดีคือมุ่งการให้ทาน สงเคราะห์บุคคลอื่นให้มีความสุข ตามฐานะที่เราจะพึงเกื้อกูลได้จนกว่ากำลังใจของเรามีความชุ่มชื่นพอใจในการสงเคราะห์ อนุเคราะห์ เมื่อมีทรัพย์สินพอจะสงเคราะห์ อนุเคราะห์ เห็นใครมีความลำบาก จะเป็นคนหรือจะเป็นสัตว์ก็ตาม เราพร้อมให้ด้วยจิตที่บาน จิตใจของเรานี้มัน ก็คิดไว้เสมอว่าการให้เป็นปัจจัยของความสุขเขามีความสุขเราก็มีความสุขไม่หวังผลในการตอบแทนจิตใจเมื่อคิดถึงการให้เมื่อไรใจก็สบาย อารมณ์ชื่นบาน อย่างนี้ที่เราตัดรากเหง้าความโง่ ตัดอันดับแรกได้แล้ว

คนที่หลับตาเก่งนานๆ จะนึกว่าจะได้กรรมฐานดี ฉันไม่เชื่อ เพราะถ้าจะดีจริงๆ มันต้องดีทั้งหลับตา ดีทั้งลืมตา ดีทั้งอยู่ในที่สงบ ดีทั้งอยู่ในที่เกืออกกั้ว ไปด้วยประชาชน ดีทั้งที่เวลาร่างกายไม่ปกติอารมณ์ต้องดีทั้งในขณะที่เราฟังคำสรรเสริญ และก็ดีทั้งในขณะที่คนเขาตำราเรา อารมณ์ของเราจะต้องสม่ำเสมอ ไม่ขึ้นไม่ลง ใครเขาสรรเสริญก็เฉย ใครเขานินทาว่าร้ายก็เฉย อารมณ์เงียบสงบ เสียงเงียบสงบเราก็เฉย เสียงจ๊อกแจ๊กจ้อแจวโยววยเราก็เฉย ลงเฉยเสียหมด มันก็หมดเรื่องกัน

การที่จะเป็นพระอริยเจ้าของทุกๆ คนอยู่ในสังโยชน์ข้อที่ 1 เท่านั้น คือมาพิจารณาเห็นว่าสภาพร่างกายที่เรียกกันว่า ชั้น 5 คือรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณเอาร่างกายก็แล้วกัน เห็นว่าร่างกายนี้ ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา เราไม่มีในร่างกาย ร่างกายไม่มีในเรา เท่านั้นพอพยายามมองเห็นมันให้ได้ ถ้าใจมันกระสับกระส่ายไม่มั่นคง จิตจับภังคน พอมีภังคน มีทรงตัวดีแล้วก็กลับมาคิดกันใหม่ จนกระทั่งกำลังใจเห็นร่างกายของเราก็ดี ร่างกายของบุคคลอื่นก็ดี วัตถุต่างๆทั้งหลายก็ดี ไม่เป็นสาระ ไม่เป็นแก่นสารจิตใจมีความรักพระนิพพานเป็นอารมณ์ ไม่สงสัยในคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็คือบริสุทธิ์ จิตหมดจากความกำหนดยินดีในเพศตรงข้าม อารมณ์จะโกรธ ชาวบ้านจะเมิน คิดจะฆ่าใครไม่มี อารมณ์ที่จะหลงในรูปฌาน และอรุณฌานก็ไม่มีการถือเนื้อถือตัวว่าเราดีกว่าเขา เราเสมอเขา เราเลวกว่าเขาที่ไม่มี อารมณ์จิตเป็นสุขอารมณ์ที่ซ่านคิดว่าการเป็นเทวดาหรือพรหมยังดีอยู่ไม่มี จิตรักพระนิพพานเป็นอารมณ์

ท่านทั้งหลาย จงอย่าลืมนะ อย่าเบื่อในความดีที่ท่านทำ เรือเราทำความดีเท่านั้นแล้ว เราก็ทำดีให้มันยิ่งๆ ขึ้นไป เอาจันให้มันเต็มดีให้ได้

คิดไว้เสมอว่าชาตินี้เป็นชาติสุดท้ายสำหรับเรา ชาติหน้าไป ขึ้นชื่อว่าการเป็นมนุษย์ก็ดี เป็นเทวดาก็ดี เป็นพรหมก็ดี ไม่มีสำหรับเรา แล้วเราจะเป็นอะไร เราจะเป็นอะไรก็ช่างมัน เราไม่เป็นคน เราไม่เป็นสัตว์เดรัจฉาน ไม่เป็นเปรตไม่เป็นอสุรกาย ไม่เป็นสัตว์นรก เราไม่เป็นเทวดา เราไม่เป็นพรหม ไม่ต้องการไม่นิยมอะไรมันทั้งหมด แล้วมันจะเป็นอะไรก็ช่างมัน ที่ท่านเรียกว่า นิพพาน

จิตใจของท่านที่มีอารมณ์ถึงโคตรภูมฺาน ใจมีความต้องการอย่างเดียวคือพระนิพพานเป็นปกติ แต่ทว่าพอจิตพ้นโคตรภูมฺานไปแล้ว ถ้าเข้าสู่ความเป็นพระโสดาบันเต็มที ที่เรียกว่า โสดาปัตติผล ตอนนี้อารมณ์จิตของท่านละเอียดขึ้นมานิดหนึ่ง นอกจากจะรักพระนิพพานเป็นอารมณ์ แล้วก็มีความรู้สึกที่ทุกสิ่งทุกอย่างในโลก มันเป็นของธรรมดา การนิทนาว่าร้ายที่จะปรากฏขึ้น กับบุคคลผู้ใดกล่าวถึงเรา จิตตัวนี้จะมีความรู้สึกว่า ธรรมดาของคนที่เกิดมารในโลกมันเป็นอยู่อย่างนี้ ความป่วยไข้ไม่สบายเกิดขึ้น การพลัดพรากจากของรักของชอบใจเกิดขึ้น มีความรู้สึกหนักไปในด้านของธรรมดา แต่ทว่าธรรมดาของพระโสดาบัน ยังอ่อนกว่าธรรมดาของพระอรหันต์มาก ฉะนั้นท่านที่เข้าถึงความเป็นพระโสดาลัน จึงยังมีความรักในระหว่างเพศ ยังมีการแต่งงาน ยังมีความพยายาม ยังมีความโกรธ ยังมีความหลง

เหตุของความทุกข์จริงๆ คือ ตัณหาได้แก่ความทะยายอยาก เมื่อเรามีตัณหาขึ้นแล้ว ร่างกายมันจึงมี อารมณ์จิตเรามีตัณหา มันจึงมีร่างกาย ร่างกายเป็นจุดรับภาวะของความทุกข์ทั้งหมด ขึ้นชื่อว่าทุกข์ทุกอย่างที่เราจะมีขึ้นมาได้ ก็อาศัยร่างกายเป็นสำคัญ ถ้าเราไม่มีร่างกาย เราก็หมดตัณหา ถ้าหมดทั้ง 2 อย่างคือหมดตัณหาก็คือว่าหมดร่างกาย ถ้าเราไม่ติดอยู่ในร่างกายก็ชื่อว่าหมดตัณหา คำว่าไม่ติดในร่างกายหมายถึงว่า ไม่ติดอยู่ในร่างกายของเราด้วย และไม่ติดอยู่ในร่างกายของบุคคลอื่นด้วย อารมณ์ไม่ติดอยู่ในวัตถุใดๆ ด้วย โดยยอมรับนับถือกฎของธรรมดา ที่เราเรียกกันว่า วิปัสสนาญาณตัวสุดท้าย การยอมรับนับถือนี้ก็หมายถึงว่า อารมณ์มันเฉย คำว่า อารมณ์เฉย ไม่ได้หมายความว่าอารมณ์ไม่คิด ตามที่เขาบอกว่าอารมณ์ว่าง ว่างโดยไม่คิดอะไรเลยนั้น ไม่มีในชีวิตของคน

องค์ของพระโสดาบันคือ

1. เคารพในพระพุทธเจ้า
2. เคารพในพระธรรม
3. เคารพในพระสงฆ์
4. มีศีลบริสุทธิ์แล้ว
5. มีจิตรักพระนิพพานเป็นอารมณ์

เท่านั้นทำกันได้แล้วหรือยัง ถ้ายัง ไปที่ไหนก็ไปเจออนรกที่นั่น เท่านั้นทำได้หรือไม่ได้ ถ้าทำไม่ได้ ก็แสดงว่าหมดหนทางแก้หมดหนทางช่วย

เรามีปัญญาพอที่จะเห็นว่า พระพุทธเจ้าดีแล้วหรือยัง เราใช้ปัญญาใคร่ครวญพระธรรม คำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ว่าเป็นของจริงแล้วหรือยัง เรามีความเคารพใน พระอริยสงฆ์จริงแล้วหรือยัง นิ่งวัดใจของเราดู แล้วศีลของเราบริสุทธิ์จริงๆ หรือเปล่า นิ่งวัดใจให้ ดีนะ ไม่ต้องเอามากละเท่านี้ทำได้แล้วหรือยัง แล้วอารมณ์ใจของท่านรักพระนิพพาน เป็นอารมณ์ แล้วหรือยัง

อันดับแรก ทรงศีลให้บริสุทธิ์ เมื่อทรงศีลให้บริสุทธิ์จริงๆ คือเป็นเอกัตถารมณ์ ถ้าศีลจะ ทรงบริสุทธิ์ เพราะอาศัยความเคารพในพระพุทธเจ้าพระธรรม และพระอริยสงฆ์ อันนี้เราก็เป็น พรโสดาบัน เข้าถึงกระแสพระนิพพานแล้ว

ต่อไปให้ทรงสมาธิ อารมณ์ตั้งมั่นคิดว่าตายแน่หนอ ญาติมิตรไม่อยู่ ความรักในเพศไม่มี ความหมาย ความโกรธไม่มีความหมาย ตั้งใจไว้ในพรหมวิหาร 4 เอากายคตานุสสติ กับมรณานุสสติทั้ง 2 ประการนี้บวกกัน เห็นว่ามันไม่ใช่ดินแดนที่เราจะทรงการตั้งมั่น ไม่ใช่สถานที่ยึดมั่นได้ ไม่ซำกัก็ตาม จนกระทั่งกำลังของเรา หมดจากความรักในระหว่างเพศ หมดจากความโกรธ แล้ว กายคตานุสสตินี้มันสร้างความรังเกียจในร่างกาย จนกระทั่งจิตใจเห็นคนทั้งหลายสัตว์ทั้งหลาย เหมือนกับซากศพ เมื่อพบกับอารมณ์ที่เราไม่ถูกใจ ให้อภัยไม่ถือโทษโกรธเขา ถือว่าเป็นเรื่อง ธรรมดาของคนมีกิเลส อันนี้องค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐ์ ถือว่า ท่านผู้นี้เป็นพระอนาคามี

องค์สมเด็จพระพิชิตมารบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า แนะนำให้บรรดาท่านพุทธบริษัท ทั้งหลาย ทรงกำลังใจไว้เพื่อพระนิพพาน ว่าการเกิดในคราวนี้ ถือว่าเป็นการเกิดในวาระสุดท้าย ที่สุดในชีวิตของเรา ว่าการเกิดเป็นมนุษย์ก็ดี เทวดาก็ดีพรหมก็ดี ไม่เป็นแดนพ้นความทุกข์ ไม่สามารถจะทรงความสุขได้อย่างจริงจังในเมื่อความสุขมันทนทรงไม่ได้อย่างจริงจัง เราก็ไม่ต้องการ มันแดนที่มีความสุขมีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสกับบรรดาท่าน พุทธบริษัทชายหญิง นั่นก็คือแดนของพระนิพพาน

นิพพาน นิพพะ เขาแปลว่า ดับ คือดับความชั่ว ได้แก่ โลภะ ความโลภ โทสะ ความ โกรธ โมหะ ความหลง เป็นอารมณ์จิตที่บริสุทธิ์ ไม่มีความชั่วเจือปนเขตของพระนิพพานไม่มี ความตาย ไม่มีการป่วย ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ฉะนั้นถ้าท่านพุทธบริษัทสงสัย ก็พยายามฝึก มโนเมยิทธิ หรือทิพจักขุญาณให้ได้ และทำวิปัสสนาญาณได้พอสมควร ท่านจะได้รู้จักสภาวะของ พระนิพพาน ดีกว่าอ่านหนังสือแล้วก็เดากัน

พระนิพพานมีแดนใหม่ หรือว่าพระนิพพานสูญ สูญหรือไม่สูญ มีแดนหรือไม่มีแดน ถ้า เราคือสาวกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็ไม่ต้องคิด คิดว่าธรรมใดที่องค์สมเด็จพระ ธรรมสามิครสอนเราในชาตินี้ ที่องค์สมเด็จพระชินศรีว่าเป็นเชื้อของความทุกข์ มันก็ทุกข์จริงๆ อันนี้เป็นปัจจัยให้เกิดความสุข มันก็สุขจริงๆ อันนี้ของสกปรกโสภณมันไม่สะอาด มันก็สกปรก จริงๆ ในเมื่อทุกสิ่งทุกอย่างที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนเรา เราพิจารณาเห็นแล้วว่า

เป็นความจริงทุกอย่าง ฉะนั้น แดนที่มีความสุขจริงอย่างยิ่ง ไม่มีทุกข์เจือปน ก็คือแดนพระนิพพาน แดนพระนิพพานก็เป็นแดนจริงๆ มีความสุขจริงๆ และก็ต้องมีจริง

ขอบรรดาท่านพุทธบริษัทชายหญิง มีอารมณ์จับพระนิพพานเป็นอารมณ์จิตมั่นก็ไม่ถอย เมื่อจิตมั่นไม่ถอยทำอะไร ก็มีอย่างเดียว การก้าวไปสู่พระนิพพานแต่ขอเตือนสักนิด ถ้าจะทำจิตของเราให้ทรงอารมณ์เป็นพระนิพพานจริงๆ ขอบรรดาท่านภิกษุ สามเณร และท่านพุทธบริษัทชายหญิง จงพยายามทรงอารมณ์บารมี 10 ประการ ไว้ให้ครบถ้วน อันนี้ทิ้งไม่ได้ เกาะบารมี 10 ประการว่าสิ่งไหนบ้างที่ยังไม่มีสำหรับเรา เรายังบกพร่อง อย่าให้บกพร่อง และใช้กำลังสมาธิควบคุมให้ทรงตัวให้มีกำลัง จรณะ 15 ที่เป็นกำแพงกัน ที่จะไม่ให้เราตกอยู่ในภาวะของความชั่วแห่งจิต และใช้อธิบัพท 4 เป็นเครื่องสนับสนุน ให้เราเข้าถึงความสุข ทรงกำลัง 3 ประการให้ทรงตัว แล้วใคร่ครวญความจริงว่าร่างกายมันเป็นโทษ มันเป็นทุกข์ มันเป็นอนัตตา หาความดีไม่ได้ เกิดเป็นคนเกิดเป็นเทวดา เกิดเป็นพรหม ก็ไม่พ้นทุกข์ จิตยึดพระนิพพานเป็นอารมณ์

อรหัตผลนี้เป็นของไม่ยาก ก็ตัดฉันทะกับราคะ คือมโนใจกับร่างกายของเราด้วยไม่สนใจกับร่างกายของบุคคลอื่นด้วยไม่สนใจกับวัตถุธาตุในโลกทั้งหมดคิดว่าสิ่งเหล่านี้ไม่ข้ามมันก็สลายตัว ไม่มีอะไรดีสำหรับเรา เราไม่ถือว่ามันเป็นสรณะเป็นที่พึ่งของเรา และเราก็ไม่ถือวาตะของบุคคลอื่น ไม่ถืออารมณ์ของบุคคลอื่นไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา มันเป็นกิเลส ตัณหา อุปาทาน เมื่อฟังเมื่อไรพอใจเมื่อนั้น ขึ้นชื่อว่าความเกิดมีชั้น 5 ร่างกายอย่างนี้จะไม่มีสำหรับเรา ความเป็นเทวดาหรือพรหม จะไม่มีสำหรับเรา สิ่งที่เราต้องการคือ พระนิพพาน นี่แค่นี้เท่านั้นแหละไม่เห็นมีอะไรยาก

พระธรรมเทศนา เรื่อง วิธีใช้ทรัพย์

แสดงเมื่อ

วันศุกร์ที่ 26 ธันวาคม 2518

อทานิ ตัสสะ ภควโต อรหโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

ปรีนิพพานตต ปุฏฐายะ อัญญาสุตตรปัญญาจสตาธิกานิ เทวสังวัจจรสหัสสานะ

อติกกันตานิ ปัจจุปปันนกาลวเสนะ ธันวาคม มาสัสสะ

ฉัพพิสตีมัง ทินนัง วารวเสนะ ปนสุกกวาโร โหติ เอวัง

ตัสสะ ภควโต ปรีนิพพานา สาสนายุกาลคณนา ลัลลิกเขตต์พพิช

ศุภมัสดุ พระพุทธศาสนายุกาล จำเดิมแต่วันปรีนิพพานแห่งองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาค
อรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า นั้น บัดนี้ ล่วงแล้วได้ 1528 พรรษา ปัจจุบันสมัย ธันวาคม
มาส สุรทินที่ 26 ศุภวาร พระพุทธศาสนายุกาลจำเดิมแต่วันปรีนิพพานแห่งองค์สมเด็จพระ
ผู้มีพระภาคเจ้า นั้น มีนัยอันพุทธบริษัทจะพึงกำหนดนับด้วยประการฉะนี้

นโม ตัสสะ ภควโต อรหโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (3 จบ)

ปัญญานิ ปรโลกัสมัง ปติฏฐา โหนติ ปาณินันติ

ณ โอกาสบัดนี้ อาตมาภาพจะแสดงพระสัทธรรมเทศนา จะตัดเรื่องมาเฉพาะตอนหนึ่ง
ในเรื่องพระเวสสันดรชาดก เพื่อเป็นเครื่องโสรจสนององค์ศรัทธาบารมี ที่บรรดาท่านนริศราทานบดี
ทั้งหลาย ได้พร้อมใจกันมาบำเพ็ญกุศลประจำปีกร์ แรม 8 ค่ำ เดือนยี่วันนี้

เรื่องราวที่จะแสดงต่อไปนี้มีอยู่ว่า เมื่อองค์สมเด็จพระศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเสด็จ
สู่กรุงกบิลพัสดุ์มหานคร ทรงแสดงพระธรรมเทศนาโปรดจอมปิตรอติศรพระเจ้าสุทโธทนะ
มหาราชกับหมู่พระประยูรญาติทั้งหลายในกาลครั้งนั้น ปรากฏว่าองค์สมเด็จพระจอมไตรบรม
ศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงมานหมู่พระญาติทั้งหลายให้ละจากมานะทิฏฐิคือถ้อยถนอตนเป็น
ใหญ่ ในที่สุดเมื่อจบพระธรรมเทศนาลงแล้ว เป็นเหตุให้ฝนโบกขรพรรษตกลงมา เป็นอันว่า
บรรดาภิกษุสงฆ์ทั้งหลาย มีความสงสัยจึงได้สนทนากัน องค์สมเด็จพระภาควันต์บรมศาสดาจึงได้
เสด็จมา แล้วองค์สมเด็จพระประทีปแก้ว ได้นำมาถึงเรื่องราวแห่งพระเวสสันดรชาดกให้เป็นเหตุ
แต่ความจริงเรื่องของพระเวสสันดรชาดกนี้มีอยู่มากวันนี้จะตัดมาเฉพาะจุดใดจุดหนึ่ง มาแสดง
แก่บรรดาท่านพุทธบริษัทเพื่อเป็นนิทศนะของบรรดาท่านพุทธศาสนิกชนที่จะปฏิบัติต่อไป

เนื้อความตอนนี้ก็มีอยู่ว่า เมื่อพระเวสสันดรน้อยพระบรมพงศ์โพธิ์สัตว์ ถูกบรรดา
ชาวบ้านทั้งหลายประท้วงหาว่า ให้ช้างปัจจัยนาคให้แก่พราหมณ์ จะเป็นเหตุให้บ้านเมืองตกอยู่

ในความทุกข์เดือดร้อน จึงได้กราบทูลให้พระเจ้ากรุงสุโขทัย บรมกษัตริย์พระบาทท้าวเธอขับไล่พระเวสสันดรออกจากพระราชานิเวศน์ เป็นการเนรเทศให้ไปอยู่ป่าเป็นการลงโทษในฐานะที่ทำผิด แต่ความจริง กิจที่พระเวสสันดรทำนั้นไม่ผิด เพราะว่าช้างปัจจัยนาคก็เป็นช้างคู่บารมีของพระองค์เมื่อพระองค์คลอดมาจากพระครรภ์มารดาในวันนั้น ตกกลางคืนแม่ช้างก็นำช้างปัจจัยนาคมาสูในโรงช้าง และกรให้ช้างไปในคราวนั้นก็ได้ให้เด็ดขาดเป็นแต่ว่าเมืองกาลิงครัฐเกิดข้าวยากหมากแพง ฝนแล้ง ไม่ตกต้องตามฤดูกาล ท่านให้ช้างไปในคราวนั้นให้เพียงขอยืมไปชั่วคราว ถ้าบ้านเมืองเรามีความสุขเขาก็จะส่งคือให้แต่ทว่าบรรดาประชาราษฎร์ทั้งหลายไม่มีความเข้าใจ คิดว่าให้เด็ดขาด จึงได้ไปเฝ้าพระเจ้ากรุงสุโขทัยให้ขับไล่พระราชโอรส และพระเจ้าสุโขทัยหมดทาง เพราะว่าประชากรพร้อมกันเขาร้องมาอย่างนั้น จึงได้มีคำสั่งให้พระเวสสันดรพระราชโอรสออกจากพระราชานิเวศน์

ในตอนนี้อปรากฏว่า พระเวสสันดรได้เข้าไปหาพระนางมัทรี และพระองค์คิดว่าพระองค์จะเสด็จเพียงแต่พระองค์เดียว จึงได้แนะนำพระนางมัทรีว่า เจ้าอยู่ข้างหลังนี้จงปฏิบัติตนให้มีความสุข และทรัพย์สินที่พระราชบิดา พระราชมารดาของเธอ มอบมาให้ก็ดีและทรัพย์สินส่วนพระองค์ของพระเวสสันดรนี้ทั้ง 2 ประการ ขอมอบให้พระนางมัทรีไว้แต่ผู้เดียว เมื่อมอบทรัพย์สินแล้วจึงได้บอกว่า การจับจ่ายใช้สอยในทรัพย์สินต้องเป็นผู้มีความฉลาด จึงจะมีประโยชน์ทั้งในชาติปัจจุบันและสัมปรายภพ คือว่าฉลาดในการใช้ชาตินี้ก็มีมีความสุข เมื่อตายไปแล้วก็มีมีความสุข

การแนะนำของพระเวสสันดรในการใช้ทรัพย์สินทั้งหลายเหล่านั้นให้แบ่งทรัพย์สินออกเป็น 4 ส่วนด้วยกัน คือ 1. ให้ชำระหนี้เก่า 2. ให้บำรุงเจ้าหนี้ใหม่ 3. ฝังไว้ ส่วนที่ 4 ทิ้งเหว นี้เป็นอันว่าพระเวสสันดรหนอพระบรมพงศโโพธิสัตว์ แนะนำพระนางมัทรีแบบนี้ถ้าจะมีคำอธิบายตามที่องค์สมเด็จพระชินศรีพระบรมศาสดาอธิบายไว้ มีใจความว่า

ทรัพย์สินส่วนที่ 1 ให้ชำระหนี้เก่า ก็ได้แก่ให้แบ่งทรัพย์สินออกเป็น 4 ส่วนในที่นี้ ไม่ใช่หมายความว่าเท่ากัน ต้องจัดสรรไว้ให้พอเหมาะพอดี คือชำระหนี้เก่า บำรุงเจ้าหนี้ใหม่ และฝังไว้ ทิ้งเหว ส่วนนี้ทิ้งเหวนี้มีความสำคัญมาก ต้องจัดไว้ให้พอเสียก่อน ส่วนที่เหลือนั้นก็ชำระหนี้เก่า บำรุงเจ้าหนี้ใหม่และฝังไว้ คำว่า ชำระเจ้าหนี้เก่าก็ได้แก่บำรุงบิดามารดาให้มีความสุข เพราะว่าบิดามารดาเป็นเจ้าหนี้ที่มีความสำคัญ นอกจากจะให้ทรัพย์สินสมบัติแก่เรานั้น เพื่อเป็นการครองชีพแล้ว บิดามารดาก็ให้วิชาความรู้ ถ้าถอยหลังไปอีกหน่อยหนึ่งก็จะแสดงให้เห็นว่าบิดามารดาเป็นผู้ให้ชีวิต คือเราจะทรงชีวิตอยู่ได้ก็เพราะอาศัยบิดามารดาเป็นแดนเกิด เมื่อเกิดมาแล้วถ้ามารดาปราศจากความเมตตาปรานีแล้ว เราก็อาจจะตายได้ เพราะว่าเรายังเป็นเด็กเล็กอยู่ไม่สามารถจะช่วยเหลือตัวเองได้ แต่ทว่าบิดามารดาที่มีพรหมวิหาร 4 ประจำใจ คือมีเมตตา ความรัก กรุณาความสงสาร มุทิตายินดีเมื่อลูกได้ดี ไม่อิจฉาริษยา อุเบกขาถ้าสิ่งใดเกินวิสัยที่จะ

ห้ามปรามได้เช่นป่วยไข้ไม่สบาย เกิดความทุกข์ บิดามารดาก็ไม่แสดงอาการตื่นนอนจนเกินพอดี นี่แสดงว่าบิดามารดานี้มีคุณกับลูกนับประมาณไม่ได้ ชื่อว่าเป็นเจ้าชีวิตของลูก

ฉะนั้น พระเวสสันดรหน่อบรมวงศ์โพธิสัตว์จึงได้แนะนำให้พระนางมัทรีว่า เรื่องเจ้าหน่อก่อนี่มีความสำคัญ ต้องบำรุงให้มีความสุข นี่ทรัพย์ส่วนหนึ่งแบ่งบำรุงบิดามารดา

นี่เป็นเรื่องที่บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย ควรจะจำไว้ด้วย เพราะจะช่วยให้เรามีความสุข บิดามารดาพระพุทธรูปเจ้าเปรียบประดุจหนึ่งว่าเป็นพรหมของบุตร หรือว่าเป็นอรหันต์ของบุตร ที่เปรียบเทียบว่าเป็นพระอรหันต์ของบุตรเพราะว่า บรรดาคนทั้งหลายถ้าฆ่าพระอรหันต์ตาย ต้องตกอนันตริยกรรม คือ ตกนรกมีเวจี เป็นต้น ไม่มีทางที่จะรับส่วนบุญกุศลที่ทำมาแล้วข้อนี้ อุปมาฉันใด แม้ว่าถ้าบุคคลใดฆ่าบิดามารดา ก็มีโทษเช่นเดียวกับฆ่าพระอรหันต์ เพราะว่าเป็นอนันตริยกรรมเหมือนกัน และบิดามารดาจึงชื่อว่าเป็นผู้มีความสำคัญเหมือนกับพระอรหันต์สำหรับบุตร

เมื่อแบ่งสรรปันส่วนบำรุงบิดามารดาชื่อว่าเป็นเจ้าหน่อก่อนแล้ว องค์สมเด็จพระประทีปแก้วแนะนำว่า ต้องบำรุงเจ้าหน่อก่อนใหม่ คำว่า บำรุงเจ้าหน่อก่อนใหม่ก็คือว่า เอาทรัพย์สมบัติส่วนนั้นที่แบ่งไว้บำรุงบุตรธิดาให้มีความสุข ให้ทรงชีวิตอยู่ได้ ให้ได้รับการศึกษาเป็นอย่างดีเท่าที่เราจะปฏิบัติได้ เมื่อบิดามารดาก็มีความสุขบุตรธิดาก็มีความสุขเราก็เป็นผู้มีความสบายใจเพราะว่าไม่มีความเดือดร้อนใดๆ จะพึงเกิดขึ้นจะหันหน้าไปดูพ่อคุณแม่ ก็มีแต่ความยิ้มแย้มแจ่มใส จะมาดูลูกหญิงลูกชายก็มีแต่ความสดชื่น เราก็เกิดความสบายใจ

ประการที่ 3 นั้น องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาบอกว่าฝังไว้ คำว่าฝังในที่นี้ก็ให้แบ่งสรรปันส่วนทรัพย์ที่มีอยู่นั้น เป็นส่วนที่ 3 บำเพ็ญกุศลในพระพุทธศาสนา หรือจะให้ทานในการสงเคราะห์ การบำเพ็ญกุศลในพระพุทธศาสนาก็ดี การสงเคราะห์ในบุคคลทั้งหลายก็ดี ให้มีความสุขอย่างนี้ ชื่อว่าเป็นการฝังทรัพย์เก็บไว้ เพราะผลที่จะพึงได้คือมีในชาติปัจจุบัน เราจะมีความสุข เพราะว่าการสงเคราะห์ในวัตถุเป็นปัจจัยผูกมิตร คือสร้างมิตรให้เกิดขึ้น **ปิโย** เป็นปัจจัยให้บุคคลผู้ได้รับ เป็นผู้รักเรา เป็นมิตรไม่เป็นศัตรู จะเป็นผู้ป้องกันภัยอันตรายให้เกิดขึ้น บุคคลผู้ให้ย่อมมีความสุข กล่าวคือ **กิตติสัตโห** จะไปที่ไหนก็มีชื่อเสียงพุ่งขจรไปในฐานะเป็นผู้มีความดี มีเมตตา **วิसारโห** ต่อไปในภายภาคหน้าจะไปที่ไหนก็ดีเป็นผู้แก้แค้นแล้วเพราะมีมิตรมาก มีศัตรูน้อย **อัสสัมมุพโห** เมื่อเวลาจะตาย บุคคลประเภทนี้ไซ้รักก็ไม่ยอมหลงตาย กล่าวคือ จะตายอย่างมีสติสัมปชัญญะ

การให้ทานนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากล่าวไว้ว่า เป็นปัจจัยสำคัญ ตามพระบาลีที่องค์สมเด็จพระทรงธรรมบรมศาสดากล่าวว่า ทานัง สัคคโส ทานัง ทานย่อมเป็นบันไดให้ไปเกิดในสวรรค์ บุคคลใดให้ทานแล้วนั้น บุคคลนั้นมีความสุข มีความสุขในชาตินี้แล้ว เมื่อตาย

แล้วก็ไปสู่สวรรค์ชั้นเทวโลกเป็นต้น นี่เป็นเนื้อความที่องค์สมเด็จพระทศพลบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ในสมัยที่เป็นพระเวสสันดร ทรงแนะนำพระนางมัทรีเป็นข้อที่ 3

ข้อที่ 4 องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าบอกว่า ทิ้งเหว คำว่าทิ้งเหวนี่ก็หมายความว่ากินเข้าไป ความจริงท้องไส้ของคนนี้มันก็ไม่ใหญ่ไม่โตเท่าไฉนนัก แต่ว่าการทิ้งของลงไปมันไม่รู้จักเต็ม มีประมาณเท่าไรใส่ลงไปก็ไม่พอ คล้ายๆ กับมีอุปมาเหมือนว่าเราทิ้งของลงไปไหนเหวเท่าไรมันก็ไม่รู้จักเต็มฉันใด การบริโภคอาหารของคนก็มีสภาพเช่นนั้น

นี่แหละบรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่าน ใจความสำคัญในเรื่องราวพระเวสสันดรชาดก ในตอนนี้ ที่พระเวสสันดรแนะนำพระนางมัทรีว่า เจ้าอยู่ข้างหลังจงใช้ทรัพย์สินให้เป็นประโยชน์ เมื่อเราพิจารณาแล้วจะเห็นว่า พระเวสสันดรทรงมีความโปรดให้พระนางมัทรีมีความสุข ทั้งในชาติปัจจุบันและสัมปรายภพ คือในชาติปัจจุบันนี้ บิดา มารดาก็มีความนิยมมีความรักในฐานะที่เราคนหนึ่งมีความกตัญญูรู้คุณของท่าน ประการที่ 2 บุตรธิดาของเรานั้นก็มีแต่ความสดชื่น รู้สึกว่าบิดามารดาเป็นผู้มีความเมตตาอารี เขาทั้งหลายเหล่านี้ก็มีความสุขใจ ประการที่ 3 จิตใจของเราก็จะเกิดความสบายเพราะว่า ในฐานะที่เป็นผู้มีจิตเมตตา กรุณา ทั้ง 2 ประการ แบ่งปันทรัพย์สินที่มีอยู่ในบุคคลทั้งหลายและสัตว์ มีความสุขตามสมควร ประการที่ 4 ทรัพย์สินที่มีอยู่นี้ แล้วก็ใช้บำรุงตนเองให้มีความสุข

การที่นำพระธรรมเทศานี้มาแสดงแก่บรรดาท่านพุทธบริษัท ก็เพื่อให้เป็นคติเตือนใจว่า องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแนะนำความสุข แก่บรรดาท่านพุทธบริษัทในแนวนี้รู้สึกว่าเป็นประโยชน์ ป้องกันโทษที่จะเกิดขึ้น ในฐานะที่เป็นคนอกตัญญูไม่รู้คุณคน แล้วก็ป้องกันโทษที่จะบังเกิดขึ้นในฐานะที่เป็นบิดามารดา ให้รู้จักบำรุงบุตรธิดาให้มีความสุขตามสมควร และยิ่งกว่านั้นองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแนะนำให้ไม่ประมาทในชีวิตในเมื่อเราตายแล้ว เราก็จะมีสิทธิ์ที่จะอยู่บนสวรรค์ชั้นเทวโลกได้อย่างมีความสุข และข้อที่ 4 นั้น ก็ให้เห็นว่าองค์สมเด็จพระบรมศาสดาทรงแนะนำการบำรุงตัวให้มีความสุขตามสมควรแก่วาสนาบารมี ในฐานะที่เป็นอยู่ เป็นอันว่าอาตมานำพระธรรมเทศนาขององค์สมเด็จพระบรมครู ในสมัยที่เป็นพระเวสสันดรหน่อบรมพงศ์โพธิสัตว์ เกี่ยวกับการใช้จ่ายทรัพย์มาแสดงแก่ท่านพุทธบริษัท ก็พอสมควรแก่เวลา

เทศนา วสาเน นวสานุกาล เป็นที่สุด ยุติลงแห่งพระธรรมเทศานี้ ขอท่านปัจจัยทาน บดี จงพากันหลั่งหล่อน้ำอุทกวาริให้ตกลงเหนือพื้นปฐพีพิศล แล้วจงพากันอุทิศส่วนกุศลส่งไปให้เปตชนมวิงศาคณาญาตี อีกเทพเจ้าในหมื่นโลกธาตุ มีอินทร์พรหม ยมเรศเทพดาทุกประเทศในแห่งหล้า เมื่อเทพยดานารากรได้รับส่วนกุศลที่ท่านทายิกชนแผ่ผลไปให้แล้วในกาลครั้งนี้ ก็จักพากันชื่นชมยินดีปรีดาจะสมบุญภูมิไปด้วยสมบัติชัชวาลา และจะคอยอภิบาลรักษาสรรพภัยพิบัติไม่ให้มีมา ปานประหนึ่งองค์สมเด็จพระนาถวรญาณอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าในสมัยที่พระองค์ทรงเสด็จ

ประทับอยู่ ณ คองไม้ศรีมหาโพธิ ในคราวที่พระองค์จะทรงผจญเสียซึ่งพระยามาราทิราชในครั้งนั้น องค์สมเด็จพระภัควันต์ พระองค์สมเด็จพระจอมไตร พระองค์จึงทรงระลึกถึงพระบารมีทั้ง 30 ทศ ที่พระองค์ผู้ทรงสวัสดี้ได้ทรงก่อสร้างมาตั้งแต่ครั้งอดีตชาติ องค์สมเด็จพระบรมโลกนาถจึงได้มีพระพุทฎีกา ตรัสเรียกนางพระธรรณีว่า ธรรณี ดูกร นางพระธรรณีเอ๋ย เจ้าจะมัวนั่งเฉยอยู่ใย จงขึ้นมาเป็นสักขีพยานของเราผู้ตถาคตในกาลครั้งนี้ ท่านตรัสแล้วนางพระธรรณีจึงได้ผุดขึ้นมาจำแลงกายเป็นหญิงสาวสวยงามโสภภาพากฎเฉพาะพระพักตร์พระบรมศาสดา แล้วจึงกราบทูลขึ้นว่า ภัณฑเข้าพระพุทธเจ้าข้า แม้แต่น้ำตรวดของพระองค์ที่ตกลงสู่บนมวยผมของหม่อมฉันนี้ ถ้าจะบีบออกก็จะเห็นว่ามากกว่าน้ำในพระมหาสมุทรทั้ง 4 เมื่อกราบทูลแล้ว พระนางธรรณีจึงได้บีบน้ำออกจากมวยผม เป็นทะเลล้นยังพระยามาราทิราชให้พ่ายแพ้ไปด้วยอำนาจพระบารมี

นี่แหละท่านนริศราทานบดี แม้แต่องค์สมเด็จพระชินศรี เมื่อพระองค์ทรงก่อสร้างกุศลแล้วในครั้งใดและคราวใด เมื่อเสร็จแล้วองค์สมเด็จพระจอมไตร พระองค์ทรงหลังหล่อน้ำอุทกวารี่ ถ้าว่าบุญบารมีของท่านยังอ่อน จะต้องเร่ร่อนไปในวิภวภูตสงสาร ก็จะได้เสวยภริมย์ชนสมบัติทั้ง 2 ประการ กล่าวคือ มนุษย์สมบัติและสวรรค์สมบัติ ถ้าว่าสนาบารมีแก่กล้าแล้วครั้งใดและคราวใด ก็จะได้ล่วงเสียดิลาลย์วิโมกข์พิมาน กล่าวคือพระอมตะมหาปรินิพพาน ตามต้นตอริยประเพณีที่มีมา พุทธานุภาเวนนะ ธัมมานุภาเวนนะ สังฆานุภาเวนนะ ในอวสานกาลเป็นที่สุดยุติลง แห่งพระสังฆธรรมเทศานี้ อาตมาภาพขอตั้งสัตยาธิษฐาน อ่างคุณพระศรีรัตนตรัย มีพระพุทธรัตตะนระ ธรรมรัตนะ และสังฆรัตนะ ทั้ง 1 ประการขอจงอภิบาลบรรดาท่านพุทธะบริษัททั้งหลายทุกถ้วนหน้า ให้มีแต่ความเกษมสำราญทุกทิวาราตรีกาล อาตมาภาพรับประทานวิสัยชนาในปญญาธิการ ก็ขอยุติพระสังฆธรรมเทศนาลงคงไว้แต่เพียงเท่านี้ เอาจึงมีด้วยประการฉะนี้

พระธรรมเทศนา เรื่อง ตายแล้วฟื้น

แสดงเมื่อ

วันพุธที่ 30 มีนาคม 2519

นโม ตัสสะ ภควโต อรหโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (3 จบ)

อตตนา หิ อตตโน นาโถ โภ หิ นาโถ ปโร ลียา

อตตนา หิ สุทนต์นะ นาถิง ลภติ ทูลลภังติ

ณ โอกาสบัดนี้ อาตมาภาพจะแห่สงพระสังฆธรรมเทศนาในอตตนาคาถา เพื่อเป็นเครื่อง
โสรจสงของศรัทธาบารมี ที่บรรดาท่านนริศราทานบตีทั้งหลาย ได้พร้อมใจกันมาบำเพ็ญกุศล
บุญราศีประจำปีภัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งวันนี้เป็นวันขึ้นปีใหม่ของโบราณกาลเพราะโบราณถือว่า
วันตรุษเป็นวันสิ้นปี หลังจากตรุษแล้วก็เป็นวันขึ้นปีใหม่ วันนี้บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายได้
พบกันมาบำเพ็ญกุศลบุญราศี ในศาสนาขององค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า เป็นบุญ
กิริยาวัตถุไว้ว่า ทานมัย บุญสำเร็จด้วยการบริจาคทาน ศีลมัยบุญสำเร็จด้วยการสมาทานศีล
ภาวนามัย บุญสำเร็จด้วยการสดับพระธรรมเทศนา แล้วตั้งหน้าจดจำใคร่ครวญตามกระแสพระ
สังฆธรรมเทศนา และนำมาปฏิบัติตาม

เป็นอันว่าปัจจัยให้เกิดบุญกุศลในโอกาสนี้ บรรดาท่านพุทธศาสนิกชนได้ทำแล้วครบถ้วน
ทุกประการ กล่าวคือ ทานมัย บรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่านก็มาถึงศาลาการเปรียญในอันดับ
ต้น ก็ได้นำรูปเทียนเครื่องสักการะวราภิมิสไปบูชาขององค์สมเด็จพระธรรมสามิศรศาสดาสัมมาสัมพุทธ
เจ้า นี้จัดว่าเป็นอามิสบูชาเกี่ยวข้องกับข้าวของจัดอยู่ในเขตทานมัย คือบุญสำเร็จด้วยการบริจาค
ทาน

หลังจากนั้น บรรดาญาติโยมพุทธบริษัททุกท่าน ก็ได้ถวายภัตตาหารแก่ภิกษุสามเณรใน
พระพุทธศาสนานี้ ก็จัดว่าเป็นทานมัย

ต่อจากนั้นไปบรรดาญาติโยมพุทธบริษัททั้งหลาย ตั้งใจสมาทานศีล 5 ประการอย่างนี้
เรียกว่า ศีลมัย

แล้วในขั้นสุดท้าย บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายตั้งใจ สดับรับรสพุทธพจน์เทศนาอันเป็นคำสั่ง
สอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างนี้เรียกว่า ภาวนามัย เป็นอันว่าบุญกิริยาวัตถุอัน
ใด ที่องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงแล้วบัดนี้บรรดาท่านพุทธบริษัท
ทั้งหลายได้ปฏิบัติตามกระแสพระสังฆธรรมเทศนา ขององค์สมเด็จพระประทีปแก้วบรมศาสดา
สัมมาสัมพุทธเจ้าครบถ้วนทุกประการ

อานิสงส์ของท่านที่บรรดาท่านพุทธบริษัทจะฟังได้อาศัยปีใหม่เป็นสำคัญคือชีวิตใหม่สิ่งที่จะได้ก็คือ ทนัง สักคโส ทานัง องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้ากล่าวว่ ท่านเป็นปัจฉัยให้ไปสู่สวรรค์ ถ้ากลับมาเป็นมนุษย์อีกใหม่ คราวนี้นั้นก็จะเป็นคนปราศจากเสียซึ่งความยากจนเข็ญใจ ประการที่ 2 ศีลมัย ที่บรรดาพุทธบริษัททั้งหลายปฏิบัติแล้ว องค์สมเด็จพระประทีปแก้วกล่าวว่ สีเลน สุขติง ยันติ บุคคลผู้มีศีลยอมเป็นปัจฉัยให้เกิดในสุคติโลกสวรรค์ สีเลน โภคสัมปทา เมื่อกลับมาเป็นมนุษย์นั้นก็จะเป็นคนบริบูรณ์ด้วยโภคสมบัติสีเลน นิพพุติง ยันติ องค์สมเด็จพระทรงสวัสดิ์ได้ตรัสว่ ผู้มีศีลบริสุทธิยอมเป็นปัจฉัยให้เข้าสู่พระนิพพานได้โดยง่าย และข้อสุดท้าย

องค์สมเด็จพระจอมไตรกล่าวว่ สุขสูงส่ง ลภเต ปัญญัง การฟังด้วยดียอมได้ปัญญาได้แก่สดับพระธรรมเทศนา คือ ภาวนามัย อันนี้จะเป็นเหตุให้บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายมีกำลังใจ ตัดกิเลสเป็นสมุจเฉทปหาน ถ้ายังไม่ถึงซึ่งพระนิพพานเพียงใดจะเกิดเป็นคนชาติใด ฉันใดก็ตามที มีสติปัญญาสามารถ มีความเฉลียวฉลาดยิ่งนัก และองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้แล้วอย่างนี้

ก็โอกาสนี้บรรดาพุทธบริษัททั้งหลาย ได้มาบำเพ็ญกุศลในศาสนาขององค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าครบบุญกิริยาวัตถุ 3 ประการครบถ้วน จัดว่เป็นขบวนของความดีที่จะทำให้บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายเหล่านี้ปราศจากเสียได้ ซึ่งอบายภูมิทั้ง 4 ประการ ได้แก่ การไม่เกิดเป็นสัตว์นรก ไม่เกิดเป็นเปรต ไม่เกิดเป็นอสุรกายไม่เกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน จะมาเป็นคนเพียงใดท่านทั้งหลาย ก็จะมีแต่ความสุขสำราญกล่าวคือบริบูรณ์ไปด้วยโภคสมบัติ จะมีรูปร่างหน้าตาสะสวย ด้วยอำนาจศีล 5 ประการ จะมีทรัพย์สินก็ไม่ถูกไฟไหม้โจรลัก ขโมยปล้น น้ำท่วมหรือลมพัดให้มีอันตราย สมบัติจะเหือกเย็นจะมีคนในปกครองก็ว่านอนสอนง่ายอยู่ในโอวาท จะมีวาจาของท่านพุทธบริษัทจะเต็มไปด้วยความศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่เคารพนับถือของบุคคลผู้สดับฟัง จะมีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ไปด้วยเหตุชานาประการ

นี่แหละบรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่าน การบำเพ็ญกุศล ในวันปีใหม่โบราณของบรรดาท่านพุทธบริษัท วันนีบรรดาท่านทั้งหลายทำครบถ้วนความดีทุกประการแล้ว จึงชื่อว่าท่านทั้งหลายเป็นสาวกของ องค์สมเด็จพระประทีปแก้วบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าครบถ้วนบริบูรณ์

ต่อแต่นี้ไปก็จะนำธรรมเทศนาในบุคคลตัวอย่าง ที่องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสกับเปสการีธิดาที่เมืองอาฬวีว่ ชีวิตเป็นของไม่เที่ยง ความตายเป็นของเที่ยงอย่างนี้เป็นต้น พระธรรมเทศนานี้ องค์สมเด็จพระทศพลบรมศาสดาตรัสไว้ในสมัยนั้น แต่ทว่าก็มีผลมาถึงสมัยนี้ คนเราตายจริง นรกมีจริง สวรรค์มีจริง การเกิดมีจริง ยังไม่ถึงวาระของชีวิตเพียงใด ถึงแม้ว่าจะตายก็กลับขึ้นมาเกิดใหม่ ตัวอย่างอันนี้มีปรากฏในปัจจุบันคือ ท่านพลตรีสมาน วีระไวทยะ

ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ตอนนั้นเป็นร้อยโท ต้องเดินทัพไปรบที่เชียงตุง ในสมัยนั้นปรากฏว่ มีทหาร พลทหาร นายทหาร ต้องล้มตายเพราะไข้พิษเป็นอันมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

เป็นไข้ป่า ปรากฏว่าก่อนหน้าที่พลตรีสมานจะตายไป ตอนนั้นเป็นร้อยโทและก็มีเพื่อนทหารคนหนึ่ง เป็นร้อยโทเหมือนกันแต่เป็นขุน จำไม่ได้ว่าเป็นขุนอะไร ต่อมาพลตรีสมาน หรือว่า ร้อยโทสมานในสมันนั้นก็ป่วยเป็นไข้ถึงแก่ความตาย แพทย์ลงความเห็นว่ายตายแล้ว จึงเอาไปไว้ที่ห้องเก็บศพ

ก็ปรากฏว่าเมื่อพลตรีสมานตายแล้ว นี่ฟังจากคำพูดของท่านเอง เคยคุยกันหลายครั้ง มันเป็นข่าวกันนาน ฉันเลยสอบสวนตัวท่านเอง ท่านบอกว่า การตายคราวนั้นมีความรู้สึกแปลก ไข้อย่างความรู้สึกว่าคนตายนี้ ความจริงมันไม่ได้เนิ่นกว่าตาย มันมีสภาพเหมือนกับตัวปรากฏขึ้นอีกตัวหนึ่ง ไม่มีความรู้สึกเสียตายในร่างกาย เราเกรงความตายกลัวความตายแต่ความจริงความตายเป็นของไม่หนัก เมื่อออกมาจากร่างกาย ก็ไม่มีความอาลัยในร่างกายที่นอนอยู่ จึงได้คิดในใจว่า เอ๊ะ นี่เราจะไปไหนกันดี ไปถามคนโน้นที ถามคนนี่ที คุยกับคนโน้น คุยกับคนนี่ ไม่มีใครเขาพูดด้วย แม้แต่เพื่อนเป็นที่รักไปชวนเขาคุย เขาก็ไม่คุยด้วยไปเขย่ากายเขาก็ไม่พูดด้วย ไปหาผู้บังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชาก็ไม่พูดด้วย แกก็เลยกลายเป็นคนเหงา มานั่งคิดในใจว่า เพื่อนก็ไม่คุยกับเรา ผู้บังคับบัญชาก็ไม่โอภาปราศรัยแม้แต่ทหารรับใช้มันเคยแสดงความจงรักภักดีมันก็ไม่พูดด้วย

แต่ความจริงแกไม่ได้คิดว่าแกเป็นผี แกยังมีความเข้าใจแกยังเป็นคน ก็เลยเดินวนไปวนมา วนวนไป แต่ปรากฏว่าร่างกายมันเบาผิดปกติ ไม่เหมือนกับสมัยที่ทรงร่างกายเดิม ก็คิดว่ารูปร่าง ร่างกายเหมือนเดิม แต่มีความเบามากจะเคลื่อนกายไปทางไหนก็มีความสะดวกมีความว่องไวจึงได้มาตัดสินใจว่า เวลานี้ไม่มีใครเขาคบเราก็ดีแล้ว แต่กระไรก็ดี เราจะกลับไปบ้านที่กรุงเทพฯ ไปหาภรรยาดีกว่าจากมาหลายวัน

นี่จะไฉนว่าผีตายแล้ว เขากลับมาหาเราได้ แต่เราไม่เห็นเขา ขณะที่ตั้งใจเดินมากรุงเทพฯ แกก็เดินมา แกบอกว่า ความไวมันมีมาก

พอเดินมาได้ระหว่างทาง ปรากฏว่าเบื้องหลังมีชายคนหนึ่งแต่งตัวเป็นทหารโบราณ มีอายุแล้ว ร้องเรียกบอกว่า ลูกสมานไปไหนละ พ่อมาคอยอยู่นานแล้ว พอหันไปดูก็ปรากฏว่าเป็นนายทหารโบราณ แต่งตัวเต็มยศ แกจึงหันเข้าไปถามว่า คุณพ่อต้องการอะไรจากผม ท่านนายทหารโบราณท่านผู้นั้นก็บอกว่า พ่อมาเฝ้าคอยลูกอยู่นานแล้วนี่ลูกจะไปไหน แกก็บอกว่าจะไปเยี่ยมภรรยาที่บ้าน ท่านนายทหารโบราณท่านนั้นก็บอกว่า เดียวก่อนไปคุยกับพ่อก่อน

แกก็เดินนำทางไป เมื่อนำทางไป ลูกสมานก็ตามไป เมื่อตามไปแล้วก็ปรากฏว่าแกก็นำไปสถานที่หนึ่ง สถานที่แห่งนั้นก็ปรากฏว่าเป็นบริเวณโค้งแจ้ง มีบรรดาประชาชนนับตั้งย่องไปเห็นเพื่อนนายทหารคนหนึ่งที่ไปเป็นขุนเป็นร้อยโทเหมือนกัน กำลังรอการสอบสวนอยู่มีเจ้าหน้าที่ควบคุม เจ้าหน้าที่ทั้งหมดมีร่างกายขมึงถึง ลำสันถือสรรพาวุธ มีคนอยู่ในที่นั้นนับจำนวนหมื่นรอการสอบสวน

ในบริเวณนั้นมีอาคาร 3 หลัง หลังหนึ่งเป็นหลังใหญ่ มีความสวยงามดงามมากมีคนเดินเข้าเดินออกในการเดินเข้าก็ดี เดินออกก็ดี มีเจ้าหน้าที่นำเข้านำออก เมื่อไปถึงแล้วท่านนายทหารผู้ใหญ่จึงนำ พลตรีสมาน เข้าไป

ผ่านเข้าไปที่แรกปรากฏว่ามีม่านดำ ม่านสีดำ เปิดออกลอดม่านสีดำเข้าไป ปรากฏพบม่านสีแดง ม่านสีแดงเปิดออก ผ่านม่านสีแดงเข้าไปม่านชั้นที่ 3 เป็นม่านสีเงินระยับจับตา

เมื่อม่านนั้นเปิดออกก็ปรากฏว่ามีคนอยู่ข้างในอยู่ 3 คน นั่งโต๊ะอยู่ โต๊ะกลางหนึ่งคนส่วนคน 2 ข้างอยู่ข้างละคน เป็นห้องที่มีความสวยงามดงามคล้ายๆ พิพากษาอัยการและทนายความนั่งกัน เมื่อลุงสมาน อ้อ ขอโทษ เรียกลุงเสียจนเพลิน อีตानीเจอหน้าเรียกลุงสมานเรื่อย เข้าไปยืนอยู่ข้างหน้า ปรากฏว่าท่านที่อยู่กลาง คือพระยายม ท่านก็บอกว่า

ลุงสมาน การที่ให้คนไปตามตัวเจ้ามาคราวนี้ ความจริงชีวิตเจ้ายังไม่ถึงเวลาจะตายแต่พออยากจะทำเจ้าว่า ไขความตายนี้มันมีจริง แล้วนรกสวรรค์นี้มันมีจริง เจ้าจะได้ไม่ประมาทอยากจะให้เจ้ารู้จักความจริงว่า เจ้ามีความดีอยู่คือกุศลบุญบารมีเดิมที่สร้างไว้มีต่อไปข้างหน้าจะเป็นคน บริบูรณ์ไปด้วยศีลธรรม จะได้มีความมั่นใจ

ท่านจึงให้คนทั้งหลายพาไปดูในสถานที่ลูกทรมานต่างๆ เพราะบาปกรรมอะไรบ้าง เจ้าหน้าที่อธิบายให้ฟังเสร็จ

หลังจากนั้นก็ไปดูในสถานบุคคลที่มีความสุขคือ พวกเทวดา พวกนั้นปรากฏว่าเป็นคนหนุ่มคนสาว มีความสวยงามดงามมีที่อยู่สบาย ไปถามเขาว่าชื่ออะไร ลูกใคร หลานใคร เขาก็บอกหมด เป็นมนุษย์เขาทำอะไรบ้าง ทำความดีอะไรบ้าง เขาก็บอกหมด แต่ไม่บอกในที่นี้แหละ ขึ้นบอกวันนี้มันไม่จบ แต่ก็บอกแล้วว่าทำความดีวันนี้ไปสวรรค์ ไปพรหมก็ได้ ไปนิพพานก็ได้ เขาก็ทำอย่างที่เราทำ

เมื่อเสร็จแล้วเขาก็นำมา เพราะว่าไปเที่ยวมานานไม่ได้เพราะเกรงว่าร่างกายจะเนา ก็นำมาหาท่านพระยายม ท่านพระยายมก็บอกว่า ลุงสมานเจ้าจงกลับไป แล้วก็จงสร้างความดีเวลานี้แกเป็นนักปฏิบัติสมถภาวนา จนกระทั่งได้ทิพจักขุญาณเก่งมาก แล้วก็ทำให้คาถาบทหนึ่งสำหรับติดต่อกันกับพระยายม ต่ออายุคนที่จะตายได้ แต่ว่าการที่จะต่ออายุ คนที่จะตายนี้ ก็ต้องตกลงกับพระยายมก่อนว่า ใครจะต่อได้หรือไม่ได้ จะต่อต้องทำอะไรบ้าง หรือว่าจะต่อได้ก็เดือน กี่ปี กี่วัน ต้องเป็นไปตามนั้น เมื่อแกติดต่อดีเสร็จ แกก็กลับมา เขาหากกลับมา

พอถึงห้องเก็บศพ เจ้าหน้าที่เขาก็ผลักแกเข้าไปในห้อง ไขความจริงเห็นเป็นห้องเก็บศพก็คือร่างกายเดิม พอเข้าไปอยู่ในห้องก็ปรากฏว่าแกมีความรู้สึกขึ้น รู้สึกว่าตัวมาอยู่ในห้องเก็บศพเวลานั้นก็สว่างแล้วนิ แกตายตอนบ่าย เป็นเหตุให้ทหารรับใช้มีความนึกถึงนาย มิฉะนั้นตามธรรมดาต้องเก็บแล้ว มีความรู้สึกตัวขึ้นมา ถ้าไม่มีใครสนใจก็เสร็จจะต้องหิวตายต่อไปอีกะมัง แต่ว่าดวงยังไม่ตาย

ตอนเช้าวันนั้นทหารรับใช้มีความจงรักภักดีมาก นึกถึงนายขึ้นมา แม้จะตายก็ช่างเดินไปดูศพนาย ก็พอดีพลตรีสมานเห็นทหารรับใช้ แยกยิ้มตาขยับจะพูดแต่เสียงมันไม่ออกเห็นว่ามันไม่ตายแน่ ก็กลับไปให้การรักษาย้ายมา รุ่งกำลัง แยกฟื้นคืนเป็นปกติ อาการไข้ก็หายหมด

ต่อมาก็ปรากฏว่า พลตรีสมาน ตั้งแต่สมัยนั้นกลายเป็นนักบุญ กลายเป็นนักเจริญสมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน เป็นนักบุญใหญ่ สามารถติดต่อกับพรหมก็ได้ เทวดาก็ได้กับพระยายมก็ได้ และก็สามารถต่ออายุคนก็ได้ แต่ว่าการต่ออายุไม่ใช่ว่าต่อได้ทุกคนหมายความว่าก่อนที่จะต่ออายุแยกก็ต้องติดต่อกับพระยายมก่อน จะถามว่าจะต่ออายุได้ไหมได้สักกี่วัน กี่เดือน กี่ปี และก็การต่ออายุจะทำอะไรบ้าง ตัวอย่างเช่น หลวงวิจิตรวาทการจะตาย แยกต่อให้ 6 เดือน หมอบอกโรคนี้นี้ตายแน่ วันพรุ่งนี้ตาย พลตรีสมานก็ไปทำพิธีต่ออายุได้ บอกว่าต้องอยู่ได้ 6 เดือน หมอบอกโรคนี้นี้ตายแน่ วันพรุ่งนี้ตาย พลตรีสมานก็ไปทำพิธีต่ออายุได้ บอกว่าต้องอยู่ได้ 6 เดือน ก็อยู่ได้พอดีแล้วก็ตาย แล้วก็มีหลายคน

และยิ่งไปกว่านั้นพลตรีสมาน เวลานั้นก็ติดต่อกับวิญญาณของคนตายแล้ว ตายไปแล้วก็ปี ก็เดือน ก็วัน ก็ตาม ถ้าลูกหลานต้องการอยากจะทำอะไรบางอย่าง มีความทุกข์เป็นประการใด แยกก็ให้ลูกให้หลานหลายๆ คนให้ญาติหลายๆ คนนั่งอยู่นึกถึงชื่อคนตายแล้วแยกก็เชิญมา แต่คนตายจะเข้าใครนั้นก็เป็นอย่างหนึ่ง ต้องเข้าแน่ เข้ามาแล้วก็สามารถบอกเหตุการณ์ต่างๆ ในอดีตได้หมด นี่ปรากฏว่าเป็นความจริง

นี่แหละบรรดาญาติโยมพุทธบริษัท ชาย หญิง เคยนำพระสูตรในสมัยที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาเทศน์ให้ฟัง วันนั้นก็นำเรื่องราวแห่งความจริงของบุคคลที่ยังมีชีวิตอยู่แต่ปรากฏว่าประกาศตนเป็นสาวกขององค์สมเด็จพระบรมครูมีนามว่า พลตรีสมานวิระไวทยะ ถ้าใครมีความสงสัย ก็จดหมายไปถามแยกได้ แยกอยู่กองบัญชาการทหารสูงสุดว่าเรื่องราวต่างๆ นี่เป็นความจริงเพียงใด ท่านจะได้รับความรู้

การที่องค์สมเด็จพระบรมครูประกาศว่า การตายมันเป็นของเที่ยง และการตายแล้วไม่ใช่ของสูญมันเป็นความจริง

ฉะนั้นบรรดาท่านพุทธบริษัทชาย หญิง ฟังพระสูตรมามาก ฟังเรื่องนี้แล้วมีบุคคลยืนยันใจมีความไประมาทในชีวิต คิดถึงความดีไว้เป็นปกติ คือ **ทานมัย** ท่านทั้งหลายทำแล้ว **ศีลมัย** ท่านทั้งหลายทำแล้ว รักษาแล้ว **ภาวนามัย** ทำแล้ว บุญทั้ง 3 ประการนี้จะเป็นปัจจัยให้บรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่านไม่ต้องตกนรก เป็นเปรต เป็นอสุรกาย เป็นสัตว์เดรัจฉาน จะเข้าไปอยู่แดนที่เป็นความดี ได้แก่ ที่พลตรีสมานเห็น คือ เทวดา

ถ้าจะคิดว่าบาปกรรมที่เราทำมามากหนักหนา ในกาลก่อนนั้นไม่ตามไปล้างผลาญเรา หรือ ในข้อนี้ก็ต้องสดับธรรมเทศนาที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากล่าวไว้ว่า **เจตนา หัง ภิกขเว ปุญญังวทามิ** ขึ้นว่าบุญกุศลย่อมเป็นปัจจัยให้บุคคลมีความสุขด้วยการตั้งใจและเวลานี้

บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย ทำความดีทุกอย่างให้เต็มความชั่วเสียพระพุทธเจ้าว่าอย่างนั้น ท่านกล่าวว่าขึ้นชื่อว่าความชั่วในหลังให้ตั้งใจมเสียดให้หมดกำหนดคิดไว้แต่ความดีที่เราทำ ว่าทานที่เราเคยให้ ศีลที่เราเคยรักษา เทศน์ที่เราเคยฟัง ตั้งใจฟัง ฟังไว้ให้ดี จำไว้ให้ดี ก่อนจะหลับนึกถึงความดีที่เราเคยทำแล้ว ก่อนที่จะตื่นนึกถึงความดีของ องค์สมเด็จพระประทีปแก้ว นึกถึงทาน ศีล ภาวนา และสดับพระธรรมเทศนาอย่างนี้จิตใจของบรรดาท่านพุทธทั้งหลายโดยถ้วนหน้า จะมีความชุ่มชื่น มีธรรมปีติจิตจะผ่องใส อารมณ์จิตมั่นจะเคย เมื่อใจมั่นเคย มั่นชิน มั่นก็ไม่นึกอะไร มั่นก็นึกถึงแต่บุญอย่างเดียว บาปมันก็กลายเป็นสลายตัวไป เวลาจะตายถ้าจิตใจนึกถึง บุญกุศล เราก็ไปเกิดสุคติได้

เอาละบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย อาตมาภาพก็แสดงพระธรรมเทศนาวันนี้เอาพระสูตรปัจจุบันมาแสดงแก่บรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่าน หวังว่าบรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่านถ้าใครมีความสงสัย ก็ไปถามพลตรีสมาน วีระไวทยะ ได้ จดหมายไปถามเขาก็ได้ แก่พร้อมที่จะอธิบายให้ฟัง การแสดงพระธรรมเทศนาในอัฐตนาภาดา ก็ขอยุติด้วยเวลาแค่เพียงเท่านี้

ในที่สุดแห่งพระสังฆธรรมเทศนานี้ อาตมาภาพขอตั้งสัตยาธิษฐาน อ่างคุณพระศรีรัตนตรัย มีพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ และสังฆรัตนะ ทั้ง 3 ประการ ขอจงดลบันดาลให้บรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่าน มีแต่ความสุขสวัสดิ์พิพัฒนามงคล สมบูรณ์พูนผล และจงเจริญไปด้วยจตุรพิธพรชัยทั้ง 4 ประการ มีอายุ วรรณะ สุขะ พละ และปฏิภาณ หากทุกท่านมีความประสงค์สิ่งใดก็ขอให้ได้สิ่งนั้น สมความปรารถนาจงทุกประการ อาตมารับประทานวิสาขนามาใน อัฐตนาภาดา ก็ขอยุติพระสังฆธรรมเทศนาลงคงไว้แต่เพียงเท่านี้ เอวัง ก็มีด้วยประการฉะนี้

พระธรรมเทศนา เรื่อง อานิสงส์การบวช

แสดงเมื่อ

วันจันทร์ที่ 2 พฤษภาคม 2520

นโม ตัสสะ ภคฺวโต อรหโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (3 จบ)

อัมโม หเว รักษติ อัมมจาริงติ

ณ โอกาสบัดนี้ อาตมาภาพจะแสดงพระสัทธรรมเทศนาในอัมมิกกา เพื่อเป็นเครื่องสรององค์ศรัทธาบารมี ที่บรรดาท่านนริศราทานบดีทั้งหลาย ได้พร้อมใจกันมาบำเพ็ญกุศลประจำปักษ์ คือวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 วันนี้ แต่ความจริงวันนี้เป็นวันคล้ายกับวันปริณิพพานขององค์สมเด็จพระพิชิตมารบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่บังเอิญปีนี้เป็นปี 8 สองหน ฉะนั้นวันวิสาขบูชา จึงได้เลื่อนไปเป็นกลางเดือน 7 สำหรับวันนี้ บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายได้ตั้งใจกันมาบำเพ็ญกุศลทั้ง 2 ประการด้วยกัน คือ บางท่านก็มาบำเพ็ญกุศลประจำปักษ์ตามประเพณีนิยม บางท่านก็ตั้งใจมาบำเพ็ญกุศลเนื่องในการอุปสมบทบรรพชาอุปสมบทในพระพุทธานุศาสนานะนั่นการบำเพ็ญกุศลประจำปักษ์ตามประเพณีนิยมก็เคยเทศน์มาแล้ว ต่อแต่นี้ไป จะนำพระธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระประทีปแก้วบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ว่าด้วยเรื่องของอานิสงส์ของการอุปสมบทบรรพชา มาแสดงแก่ท่านพุทธบริษัท

ความมีอยู่ขององค์สมเด็จพระทวงสวัสดิโสภาคย์ เมื่อทรงพระชนม์อยู่ องค์สมเด็จพระบรมครูทรงปรารภเรื่องการอุปสมบทบรรพชา ในพระพุทธานุศาสนานะนั่นว่า กอรูอุปสมบทบรรพชานี้มีอานิสงส์พิเศษ ซึ่งองค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐัตริสว่าอานิสงส์อย่างอื่น มีการสร้างวิหารทานกัถิ การถวายสังฆทานกัถิ ทอดกฐินผ้าป่ากัถิ จัดว่าเป็นอานิสงส์อย่างอื่น แต่อานิสงส์ธรรมดานี้มัน บุคคลที่จะฟังได้ต้องโมทนาก่อน แต่ว่าการอุปสมบทบรรพชานี้แปลกกว่านั้น องค์สมเด็จพระทวงธรรมบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้ามารดาที่จากไป ลูกกับพ่อ ลูกกับแม่ ย่อมไม่รู้จักกัน เวลาที่จะอุปสมบทบรรพชานั้น บิดา มารดาไม่ทราบ แต่ทว่าถึงกระไรก็ดีองค์สมเด็จพระชินศรีตรัสว่า บิดา มารดา ย่อมได้อานิสงส์นั้นโดยสมบูรณ์

นี่เป็นอันว่าอานิสงส์ของการอุปสมบทบรรพชานี้ แปรจากบุญกุศลอย่างอื่น เป็นอันว่าขอพึงซ้ำอีกครั้งหนึ่ง ว่าบุญอย่างอื่นที่ลูกทำไปแล้ว พ่อแม่ถ้าไม่โมทนา ย่อมไม่ได้อานิสงส์นั้น แต่ว่าการอุปสมบทและบรรพชา บิดามารดาถึงคลอดบุตรมาแล้ว ต่างคนต่างจากกันไป พ่อกับแม่ไม่ทราบว่าบุตรมีรูปร่างหน้าตาเป็นประการใด จากไปตั้งแต่คลอดใหม่ๆ สำหรับลูกชายก็ไม่ทราบเหมือนกัน ว่าบิดามารดาเป็นใคร แต่ทว่าเมื่ออุปสมบทบรรพชาเมื่อไหร่ บิดามารดาย่อมได้อานิสงส์สมบูรณ์ นี่การอุปสมบทบรรพชาจึงจัดว่า เป็นกุศลพิเศษที่องค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐัตริสทรงบัญญัติไว้

นี่จะว่ากันไปถึงอันนิสงส์ของการอุปสมบทและบรรพชา คำว่าบรรพชานี้หมายความว่า
บวชเป็นพระ สำหรับท่านที่บรรพชาในพระพุทธศาสนาเป็นสามเณร อันนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้าตรัสว่า ท่านผู้บรรพชาเองคือ เณร ถ้าประพฤติปฏิบัติดี นี่เอากันถึงด้านประพฤติปฏิบัติดี
ถ้าปฏิบัติเลวการบวชพระบวชเณร ถือว่าเป็นการชื้อนรก ถ้าปฏิบัติดี ก็เป็นการลงทุนซื้อสวรรค์
สำหรับปฏิบัติดีแล้วนั้น องค์สมเด็จพระบรมทวงธรรมบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า กล่าวที่ท่าน
ที่บวชเป็นเณรเข้ามาในพระพุทธศาสนา และมีความประพฤติปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบตามระบอบ
ของพระธรรมวินัย สำหรับท่านผู้เป็นเณรเองนั้นไซ้ ย่อมมีอันนิสงส์ ถ้าตายจากความเป็นคน ถ้า
จิตของตนมีกุศล ถ้ามาตราบว่าไม่สามารถจะทรงจิตเป็นฌาน องค์สมเด็จพระพิชิตมารบรมศาสดา
ทรงแสดงว่า ท่านผู้นั้นจะเสวยความเป็นสุขบนสวรรค์ได้ถึง 30 กัป ถ้าหากว่ากระทำจิตของคน
เกิดเป็นฌานสมาบัติ ตายจากความเป็นคน ก็จักเกิดเป็นพรหม มีอายุถึง 30 กัป เช่นเดียวกัน
คำว่ากัปหนึ่งมีปริมาณนับโดยปีไม่ได้ องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาทรงเปรียบเทียบไว้อย่าง
นี้ว่า

สมมุติว่ามีภูเขาลูกหนึ่งเป็นหินล้วน ไม่มีดินเจือปน ถึงเวลา 100 ปี เทวดาเอาผ้า
เนื้ออ่อนที่เป็นสำลีมาปัดยอดเขาครั้งหนึ่ง ทำอย่างนี้ 100 ปี ปัด 1 ครั้ง 100 ปี ปัด 1 ครั้ง
จนกระทั่งหินนั้นหมดไป หาดินไม่ได้เหลือแต่ดินล้วน นั่นจึงมีอายุครบ 1 กัป หรืออีกประการหนึ่ง
ท่านพรภควาไว้ในวิสุทธิธรรมกว่า มีอุปมาเหมือนกับว่ามีถังใหญ่ลูกหนึ่ง มีความสูง 1 โยชน์, กว้าง
1 โยชน์, ยาว 1 โยชน์ เหมือนกัน มีคนเอาเมล็ดพันธุ์ผักกาดมาใส่ในถังนั้นจนเต็ม ถึงเวลา 100 ปี
ก็นำเมล็ดพันธุ์ผักกาดนั้นออก 1 เมล็ด ทำอย่างนี้จนกว่าเมล็ดพันธุ์ผักกาดนั้นจะหมดไป เป็นการ
เปรียบเทียบกันได้ระยะเวลา 1 กัป นี่เป็นอันว่ากัปหนึ่งเราจะนับประมาณเวลาไม่ได้

เช่นกัปในปัจจุบันนี้ สามารถจะทรงองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า
ได้ถึง 10 พระองค์ เป็นเวลายาวนานมาก และองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้ากล่าวว่าท่านที่บวช
เป็นเณรเอง และมีความประพฤติปฏิบัติดี ต้องเป็นเทวดาหรือพรหม ถึง 30 กัป นั่นก็หมายความว่า
อายุเทวดาหรือพรหม ย่อมมีกำหนดไม่ถึง 30 กัป ก็เมื่อหมดอายุแล้วก็เกิดเป็นเทวดาใหม่
เกิดเป็นพรหมใหม่ อยู่บนนั้นไปจนกว่าจะถึง 30 กัป หรือมิฉะนั้นก็ต้องเข้าพระนิพพานก่อน นี่
สำหรับบิดามารดาของบุคคลผู้บวชเป็นสามเณร ย่อมได้อันนิสงส์คนละ 15 กัป คือครึ่งหนึ่งของ
เณร หมายความว่าบิดาก็มีอันนิสงส์ 15 กัป มารากก็มีอันนิสงส์ ต้องเสวยความสุขอยู่บนสวรรค์
หรือพรหมโลก 15 กัป เช่นเดียวกัน

เป็นอันว่าบรรพชาบุตรของตนไว้ในพระพุทธศาสนา เป็นสามเณรมีอันนิสงส์อย่างนี้และที่
องค์สมเด็จพระมหามุณีตรัสต่อไปว่า บุคคลผู้ใดมีวาสนาบารมี คือมีศรัทธาบารมีแก่กล้า ตั้งใจ
บรรพชา ตั้งใจอุปสมบทในพระพุทธศาสนาเป็นพระสงฆ์ แต่ว่าเมื่อบวชแล้ว ก็ต้องปฏิบัติดี
ปฏิบัติชอบ ประกอบไปด้วยคุณธรรม คือมีพระธรรมวินัยเป็นสำคัญ อันนี้องค์สมเด็จพระภาควันต์

บรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้ากล่าวว่า ท่านที่บวชเป็นพระด้วยตนเองจะมีอานิสงส์เป็นอยู่ในเทวดาหรือพรหม 60 กัป สำหรับบิดาปละมารดาจะได้คนละ 30 กัป นี่เป็นอานิสงส์พิเศษ ที่องค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐีตรัสไว้

แต่ทว่าภิกษุสามเณรท่านใดทำผิดทบฏบัญญัติในพระพุทธศาสนา ก็พึงทราบเวลาตายก็มีอเวจีเป็นที่ไปเหมือนกัน เพราะอานิสงส์ที่พึงได้ใหญ่เพียงใด โทษก็มีใหญ่เพียงนั้น สำหรับบรรดาท่านผู้ไม่ใช่บิดามารดาของกุลบุตรกุลธิดา ที่อุปสมบทบรรพชาในพระพุทธศาสนา เป็นผู้ช่วยในการบวชนี้ หมายความว่าเวลาเขาจะบวชพระครั้งหนึ่งเราทราบเข้าเราก็ไปบำเพ็ญกุศลร่วมกับเขาด้วยจุดปัจจัยมากบ้างน้อยบ้าง ให้สิ่งของบ้าง ช่วยขนขวายในกิจการงานในการที่จะอุปสมบทบ้าง หมายความว่าเขาจะบวชลูกบวชหลาน ของเขาเราไม่มีลูกมีหลานจะบวช หรือลูกหลานยังไม่มีโอกาสจะบวช เขาบอกบุญมาหรือไม่บอกบุญก็ตาม เอาจุดปัจจัยบ้าง เอาของที่พึงใช้ในภายหลังบ้างไปช่วยในงาน ในงานอุปสมบทด้วยความเต็มใจ ถ้าไม่มีจุดปัจจัย ไม่มีของก็เอากายเข้าไปช่วย คือ แรงกายเข้าไปช่วย คือ ขนขวายในกิจการงาน อย่างนี้องค์สมเด็จพระพิชิตมารบรมศาสดา กล่าวว่า ท่านผู้นั้นจะมีอานิสงส์เสวยความสุขอยู่บนสวรรค์หรือพรหมโลกคนละ 8 กัป

แต่ถ้าหากว่า ถ้าเป็นคนฉลาดอย่างที่วัดนี้เขาบวชพระกัน 42 องค์ เราก็บำเพ็ญกุศลช่วยในการบวชพระไม่เจาะจงเฉพาะท่านผู้ใดผู้หนึ่ง เรียกว่าช่วยหมดทั้ง 42 องค์ ก็ต้องเอา 42 ตั้งเอา 8 คุณ นี่เป็นอันว่าอานิสงส์คุณบุญราศีที่จะพึงได้ ในการอุปสมบทบรรพชากุลบุตร กุลธิดาในพระพุทธศาสนา สำหรับผู้ช่วยงาน

แต่สำหรับท่านที่เป็นเจ้าภาพ ในฐานะคนที่บวชไม่ได้เป็นบุตรของเรา แต่ว่าเป็นผู้จัดการ ขนขวายในอุปสมบทบรรพชาให้ อันนี้องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดากล่าวว่าท่านผู้จัดการบวชจะได้อานิสงส์ 12 กัป จะมีผลลดหลั่นซึ่งกันและกัน นี้แหละบรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่านการที่นำเอาอานิสงส์บรรพชากุลบุตรกุลธิดาไว้ในพระพุทธศาสนา มาแสดงแก่บรรดาท่านพุทธบริษัท ก็เพราะว่าในเวลานี้พิจารณาดูแล้ว เห็นว่าคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระประทีปแก้วในข้อนี้ บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายยังไม่ค่อยมีความเข้าใจกัน

หรืออีกประการหนึ่ง การจะบวชลูกบวชหลานเข้าไว้ในพระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่ไม่ได้ตั้งใจจะเอาบุญ หรือทำกันตามประเพณีเป็นสำคัญ พอเริ่มจัดงานก็มีการฆ่าไก่บ้าง ฆ่าปลาบ้าง ฆ่าหมูบ้าง ฆ่าหมาบ้าง ฆ่าวัวฆ่าควายบ้าง เอาสุราเมรัยเข้ามาเลี้ยงกันบ้าง ถ้าบรรดาพุทธบริษัททั้งหลาย จัดการอุปสมบทบรรพชา กุลบุตร กุลธิดาในพระพุทธศาสนา หรือว่าบำเพ็ญกุศลส่วนใดส่วนหนึ่งก็ดี ทำกันตามประเพณีแบบนี้ ก็ชื่อว่าไม่มีอานิสงส์คุณบุญราศีอะไรเลย ทั้งนี้เพราะอะไร เพราะมีเจตนาชั่วคือเริ่มต้นก็ทำบาปก่อนแล้ว องค์สมเด็จพระประทีปแก้วกล่าวว่า ถ้าจิตเป็นอกุศล กุศลใดๆ ที่ตนคิดว่าจะทำมันก็ไม่ปรากฏ

ฉะนั้นองค์สมเด็จพระบรมสุคตจึงได้ทรงแนะนำไว้ว่า ในกาลใดถ้าเราจะบำเพ็ญกุศลบุญราศี ให้ปรากฏเป็นผลดี ก็ขอให้การนั้นเป็นกุศลเสียให้หมด งดสิ่งที่เป็นกรรมชั่วทุกประการ อย่าให้ปรากฏมี เวลาเริ่มงานขึ้นมาสักทีกรรมใดที่เป็นอกุศล เช่นการฆ่าสัตว์ ตัดชีวิตก็ดี การเล็งงูสุรา เมรัยก็ดีอย่างนี้จงงดไว้ ตั้งใจไว้เฉพาะการบำเพ็ญกุศลบุญราศีเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บรรดาท่านพุทธศาสนิกชนทุกท่าน ได้นำกุศลบุตรของท่านเข้ามาอุปสมบท บรรพชาใน พระพุทธศาสนาในงานคราวนี้ก็จะเห็นว่า การจัดงานคราวนี้ไม่มีสิ่งเนื่องด้วยอกุศล คือการจะฆ่า สัตว์ตัดชีวิตของเราที่ไม่มี การจะเล็งงูสุราเมรัยก็ไม่มี นี่การบำเพ็ญกุศลในคราวนี้ จึงได้เต็มไปด้วย ความบริสุทธิ์ผุดผ่อง

เป็นอันว่าอานิสงส์คุณบุญราศี เป็นประการใดที่บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย จะพึงได้ ตามที่องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ ก็เป็นอันว่าท่านทั้งหลาย ได้ผลนั้นโดยสมบูรณ์ นี้ว่าถึงอานิสงส์ถึงการบวชกุลบุตร กุลธิดาไว้ในพระพุทธศาสนานี้สมมุติว่า บุตรธิดาของท่าน ลูกชายของท่านบวชเข้ามาแล้วในพระพุทธศาสนาถ้าปฏิบัติแล้ว อันนี้บั่นทอน ความดีของบิดามารดาด้วย เพราะอะไร เพราะว่าถ้าปฏิบัติแล้วทรมานผิดพระธรรมวินัย เป็นอันว่า กรรมใหญ่ที่เป็นอกุศล เกิดขึ้นกับบุตรของตน หรือว่าบุตรของตนปฏิบัติไม่ดีปฏิบัติไม่ชอบ ไม่ ประกอบไปด้วยพระธรรมวินัย ความเดือดร้อนก็เกิดขึ้น นั่นก็คือต้องถูกผู้บังคับบัญชาลงโทษ เมื่อ ถูกผู้บังคับบัญชาลงโทษแล้ว มักจะไปฟ้องบิดามารดาและญาติของตน ว่าถูกรุกรานจาก ผู้บังคับบัญชาของตน

คราวนี้จะพาพ่อพาแม่พาญาติลงนรก คือตัวลงนรกคนเดียวจะไม่พอ ไปชวนชวนแม่ ชวนญาติพี่น้องลงนรกด้วย ก็ไปแจ้งบรรดาญาติพี่น้องกับบิดามารดาของตนว่าเวลานี้ ผู้บังคับบัญชาของตนรุกรานด้วยเหตุอย่างนั้น ด้วยเหตุอย่างนี้ ตอนนี้อย่างไร จิตใจของพ่อของ แม่ก็เกิดความไม่สบาย ดีไม่ดีก็โกรธผู้บังคับบัญชา หรือว่าพระผู้ใหญ่ที่ลงโทษการโกรธอารมณ์จิต เศร้าหมอง องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้ากล่าวไว้ว่า **จิตเต สังกิลิฐฐะ ทุคคตี ปาฎิกังขา** ถ้า อารมณ์ของเราเกิดความเศร้าหมองขึ้นแล้ว องค์สมเด็จพระประทีปแก้วกล่าวว่า ตายจากความ เป็นมนุษย์ ก็ไปสู่ทุคติ นี้สมมุติว่า กุลบุตร กุลธิดาเข้ามาบวชในพระพุทธศาสนา ปฏิบัติดีปฏิบัติ ชอบ ประกอบไปด้วยพระธรรมวินัย ความผ่องใสของท่านผู้บวชก็มีขึ้นคือ จิตผ่องใส ปราศจาก อารมณ์ที่เป็นกิเลส แล้วต่อมาปฏิบัติตามพระธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐ์ คือเจริญสมถกรรมฐานวิปัสสนากรรมฐาน จนกระทั่งมีอารมณ์จิตขึ้นบาน เข้าถึงธรรมปิดติ คำว่า ธรรมปิดติ ในที่นี้ก็หมายความว่ายินดีในการปฏิบัติความดี ในด้านพระธรรมวินัยอย่างหนึ่ง ยินดีใน ด้านการเจริญสมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐานเกิดความชุ่มชื้นในการปฏิบัตินั้น อานิสงส์คุณบุญราศี อันนี้ย่อมแก่กุลบุตรผู้อุปสมบทบรรพชาในพระพุทธศาสนามากขึ้น เพราะว่าองค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเปรียบเทียบไว้ว่า

ท่านผู้ใดก็ดีอุปสมบทบรรพชาเข้ามาแล้วในพระพุทธศาสนา วันหนึ่งทำจิตให้ว่างจากกิเลสวันหนึ่งชั่วขณะจิตเดียว นี่หมายความว่าวันหนึ่งเวลา 24 ชั่วโมง เวลานอนนั้นจิตก็ฟุ้งซ่านไปตามอารมณ์ต่างๆ แต่ว่าปฏิบัติพยายามควบคุมกำลังใจไม่ให้พลังพลาดจากพระธรรมวินัย หรือว่าเวลาใดเวลาหนึ่งก็ตามในวันนั้น ทำสมาธิให้เกิดขึ้นจะเป็นทรงอารมณ์สมาธิก็ตาม หรือจิตผ่องใสทางด้านวิปัสสนาญาณก็ตาม วันหนึ่งเพียงชั่วขณะจิตเดียว จิตโปร่งจริงๆ ขณะจิตเดียว นาทีหนึ่งหรือ 2 นาทีก็ตาม แต่ว่าทำได้ทุกวัน ไม่จำกัดเวลาอย่างนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากล่าวว่า ท่านผู้นั้นบวชเข้ามาในพระพุทธศาสนาแม้แต่เพียงหนึ่งวัน ก็ย่อมมีอานิสงส์ดีกว่าพระพุทธศาสนาตั้ง 100 ปี มีศีลบริสุทธิไม่บกพร่อง แต่ก็ไม่ได้เคยเจริญสมาธิจิต

ท่านบอกว่า อานิสงส์คุณบุญราศีอันนี้จะคูณด้วยกำลังของแสน นี่ก็หมายความว่าเวลาที่เสวยทิพยสมบัติ เป็นเทวดาก็ดี เป็นพรหมก็ดี ตามกำหนดย่อมมีเสมอกันคือ 60 กัปหรือบิดามารดาคนละ 30 กัป หรือว่าความสุขที่จะพึงได้หรือแสงสว่าง รัศมีกายที่จะปรากฏความเป็นเทวดาหรือพรหมย่อมมีผลต่างกัน ท่านผู้เจริญสมาธิคือทำจิตว่างจากกิเลสวันหนึ่งชั่วขณะจิตเดียว มีอานิสงส์แห่งความสุขดีกว่า มีรัศมีกายสว่างไสวกว่า ในเมื่อบุตรชายของท่านที่อุปสมบทบรรพชา เข้ามาในพระพุทธศาสนา ทำความดีประเภทนี้ ท่านจะไปพบกับผู้บังคับบัญชา เมื่อบุคคลผู้ใดก็ตามที่ ที่เขาเห็นบุตรชายของท่านทำความดีที่บวชเข้าแล้วปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบในระบอบพระธรรมวินัย ทุกคนก็พากันสรรเสริญทุกคนก็ชื่นใจ ทุกคนก็มีศรัทธา สำหรับท่านบิดามารดาผู้เป็นญาติก็พลอยชื่นบานไปด้วย ก็โมทนาในความดีอันนี้องค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดาบอกว่า อาศัยที่มีอารมณ์ชื่นบานไปด้วย ก็โมทนาในความดีอันนี้องค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดาบอกว่า อาศัยที่มีอารมณ์ชื่นบานมีความผ่องใส มีความพอใจมีธรรมปฏิบัติ ที่อาศัยกิจที่ลูกชายของตน ประพฤติดี ปฏิบัติชอบ ปฏิบัติในระบอบพระธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดากล่าวว่า จะมีอานิสงส์คุณบุญราศีมากขึ้น หมายความว่าถ้าเป็นเทวดาหรือเป็นพรหมก็มีรัศมีการผ่องใสขึ้นจะเพิ่มความสุขยิ่งขึ้น

นี่แหละบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย การที่นำลูกชายของท่านมาบวชเป็นเณรก็ดีเข้ามาบวชเป็นพระก็ดีในพระพุทธศาสนา สำหรับท่านบิดาและมารดาผู้ให้กำเนิด ให้เขาเกิดมาเป็นคน องค์สมเด็จพระทศพลบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่า ย่อมมีอานิสงส์คุณบุญราศีคุ้มค่าแก่การที่ท่านเลี้ยงมาตั้งแต่เด็กจนกระทั่งใหญ่ ถ้าบังเอิญท่านผู้นั้นมีลูกชายบวชหลายคนก็โปรดทราบว่าเป็นคนหนึ่งบิดามารดาได้อานิสงส์การบวชลูกชายในพระพุทธศาสนาเป็นคนละ 30 กัป ท่านก็นับไปก็แล้วกัน ถ้าบวชลูกชายเป็นเณร คนหนึ่งพระพุทธศาสนาก็มีอานิสงส์คนละ 15 กัป สำหรับบิดามารดา ที่นี้บังเอิญท่านคลอดบุตรมาแล้วต่างคนต่างแยกกันไปแล้วตายไปเสียก่อน องค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดาว่า อานิสงส์การอุปสมบทบรรพชา นี้ ย่อมมีผลแก่บุคคลผู้ตายแล้ว ถึงแม้ว่าไม่ได้อนุโมทนา

ตัวอย่างพระสูตรที่มีมาในเรื่องของเนรสุบิน ท่านกล่าวว่า เนรสุบินคนนี้ปรากฏว่าบิดามารดาเป็นพราน แต่ว่าลูกชายมีจิตใจเลื่อมใสในศาสนาของ องค์สมเด็จพระพิชิตมารบรมศาสดา สัมมาสัมพุทธเจ้า มีคติไม่ตรงกัน พ่อชอบฆ่าสัตว์ตัดชีวิต แม่ก็มีอารมณ์จิตเหมือนกับพ่อ แต่ว่าสำหรับลูกชายกลับเป็นคนที่มีความใจดีน้อมไปในกุศลในพระพุทธศาสนา หนีพ่อหนีแม่ไปบรรพชาเป็นสามเณร เป็นอันว่าพ่อแม่กับสามเณรไม่มีโอกาสจะพบกัน ต่อมาเมื่อกาลเวลาเข้ามาถึง กาลสมัยมาถึงแล้ว พ่อกับแม่ก็ตายจากความเป็นคน ด้วยอำนาจกรรมที่เป็นอกุศล พระยายมก็ส่งคนมาเชิญไป เป็นแขกรับเชิญ เชิญไปในขุมนรก เชิญไปในสำนักพระยายม ก็สอบสวนตามความเป็นจริงว่า ทำกรรมที่เป็นอกุศลอะไรไว้บ้าง แกรับทุกอย่างว่า ไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตตั้งแต่สัตว์เล็กถึงสัตว์ใหญ่ อาศัยผลของกรรมอันนี้ไซ้ปรากฏว่าท่านทั้ง 2 จะต้องลงนรก เขาจึงนำไป

เมื่อนำไปแล้วตามธรรมดาสัตว์นรก ที่มีกรรมอันเป็นอกุศลทั้งหมด เมื่อเข้าเขตของนรกแล้วก็ต้องลงขุมไปในทันที แต่ว่าบิดาและมารดาของสามเณรนี้ลงไม่ได้ นายนิริบาลเขาจะจับโยนลงไปเข้าขุมนรก ก็ปรากฏว่ามีหว่านใหญ่มารองรับเอาไว้ ไม่ตกลงไปในนรก ทำอย่างนี้ถึง 3 วาระ คนทั้ง 2 คน ลงนรกไม่ได้เพราะอะไร เพราะว่าในเมื่อพ่อและแม่เห็นแสงไฟ ก็คิดขึ้นมาในใจว่า แสงไฟนี้คล้ายสีจิวรพ่อน้อย เพราะว่าเนรไปบวชทราบว่าเป็นบวชก็ไปทวงให้สีก เนรไม่สึกเห็นภาพเนรเพียงนิดเดียวเท่านั้น จิตใจนั้นก็ขึ้นมาได้ว่า เนรลูกชายของเราสีจิวรคล้ายเปลวไฟ ในบางตอนมันมีสีเหลืองบ้าง จิตคิดเป็นดังนี้ บิดามารดาทั้ง 2 ศรีลงนรกไม่ได้เพราะว่า นายนิริบาลก็นำกลับมาถึงสำนักพระยายมใหม่ พระยายมก็สอบสวนว่า กรรมใดเป็นกุศลและท่านไม่เคยทำบ้างเลยหรือสำหรับบิดามารดาของสามเณรเรื่องนี้ขอเล่าย่อเอามารวมกัน ความจริงมันคนละสมัย และกล่าวว่ากรรมใดๆ ที่เป็นกุศลตั้งแต่เกิดมาจนกระทั่งถึงตายไม่เคยทำ มีอย่างเดียวคือมีลูกชายอยู่คนหนึ่งชื่อว่า สุบิน เธอไม่พอใจในการทำอกุศลผลกรรมความชั่ว สอนให้ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตเธอก็ไม่ทำในที่สุดเธอก็หนีไปบวช เป็นสามเณรน้อยในพระพุทธศาสนา เป็นอันว่าพระยายมก็ทราบว่าเป็นบุญลูกชายบวชเนร

ท่านจึงกล่าวว่า เมื่อลูกชายบวชเนรเราสอบสวนในตอนก่อนทำไมเจ้าไม่บอกบิดามารดาของสามเณรก็บอกว่า หนีไม่ออก เพราะกรรมที่เป็นอกุศลมันบังมันบดปากเข้าไว้บังใจไม่ให้หนีถึงเป็นอันว่าในเมื่อพระยายมทราบอย่างนั้น จึงได้กล่าวว่าเพราะอำนาจกุศลที่ลูกชายของท่านบวชเป็นสามเณรในพระพุทธศาสนา จึงเป็นเหตุบันดาลให้ลงในขุมนรกไม่ได้ ฉะนั้นท่านจึงได้รับผลของกรรม คือความดีต่อไปก็หมายความว่าไปเกิดบนสวรรค์

นี่แหละบรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่าน สำหรับสูตรนี้ความจริงยาวมากกว่านี้ เวลามันจำกัดที่องค์สมเด็จพระทวงสวัสดิโสภาคย์ แสดงให้เห็นว่าท่านทั้งหลายที่มีลูกชายบวชเป็นสามเณรก็ดี บวชเป็นพระก็ดีในพระพุทธศาสนา แม้แต่ที่ท่านจะไม่ยินดีก็ตามที จะนั่งเทศน์ถามกันไปตอบกันมาสิ้นเวลา 1 กัป มันก็ไม่จบ

ฉะนั้น องค์สมเด็จพระนราสภ จึงได้สรุปไว้ว่า การอุปสมบทบรรพชาในพระพุทธศาสนา ย่อมเป็นปัจจัยให้เข้าถึงพระนิพพาน เพราะว่าบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายย่อมทราบดีว่า การอุปสมบทบรรพชานี้มีอานิสงส์มาก และสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้ากล่าวว่าเป็นสามัญผล คือเป็นผลที่เสมอกัน คนที่บวชเข้ามาในพระพุทธศาสนาจะเป็นลูกคนดี หรือยากจนเข็ญใจเป็นลูกขอทาน ก็ตามที เข้ามาในพระพุทธศาสนาแล้วย่อมมีสิทธิ์เสมอกัน ในการทรงศึกษาบท และในการที่จะกำหนด จิตปฏิบัติสมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐานได้เสมอกันฉะนั้นอันสิ่งสคุณบุญราศีนี้ นั่น จึงจัดว่า เป็นอานิสงส์มาก

อาตมาภาพได้นำพระธรรมเทศนา ที่องค์สมเด็จพระภาคตรัสด้วย เนื่องอานิสงส์ของการอุปสมบทบรรพชามา ก็ขอยุติด้วยเวลาแต่เพียงเท่านี้ ในที่สุดแห่งพระสังฆธรรมเทศนานี้ อาตมาภาพขอตั้งสัตยาธิษฐานอังกุณพระศรีรัตนตรัย มีพระพุทธรัตนะธรรมรัตนะ และสังฆรัตนะทั้ง 3 ประการ ขอจงดลบันดาลให้บรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่านที่บำเพ็ญกุศลแล้ว จงมีความสุขสวัสดิ์ พิพัฒนามงคลสมบุญพูนผล และจงเจริญไปด้วยจตุรพิธพรชัยทั้ง 4 ประการ มีอายุ วรรณะ สุขะ พละ และปฏิภาณ หากทุกท่านมีความประสงค์สิ่งใด ก็ขอให้ได้สิ่งนั้นสมปรารถนาจงทุกประการ อาตมาภาพรับประทานวิสาขนามา ในอานิสงส์ของการอุปสมบทบรรพชา ก็ขอยุติพระสังฆธรรมเทศนาลงคงไว้แต่เพียงเท่านี้ เอวัง ก็มีด้วยประการฉะนี้

พระธรรมเทศนา เรื่อง กรรมบถ 10

แสดงเมื่อ

วันพุธที่ 5 ตุลาคม 2520

นโม ตัสสะ ภควโต อรหโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (3 จบ)

ธัมโม เวท ธัมมจาริณี ธัมมจาริณี

ณ โอกาสบัดนี้ อาตมาภาพจะแสดงพระสัทธรรมเทศนาในกรรมบถทั้ง 10 ประการเพื่อเป็นเครื่องโสภณธรรมของศรัทธาบารมี ที่บรรดาท่านนริศราทานบดีทั้งหลายได้พร้อมใจกันมาบำเพ็ญกุศลประจำปักษ์ คือวันพระ แรม 8 ค่ำ เดือน 10 ในวันนี้ ทั้งนี้ก็เพราะว่าบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย ได้มีศรัทธาความเชื่อ ปสาทะ ความเลื่อมใสในองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเหตุ จึงได้มาปฏิบัติความดีตามคำแนะนำขององค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่สำหรับวันนี้อารัมภบททั้งหลายอาตมาจะงดไว้ เพราะตั้งใจจะเทศน์กรรมบถทั้ง 10 ประการ ให้ครบถ้วน

ความมืออยู่ว่า เมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เสด็จประทับยับยั้ง สำราญอิริยาบถ ปราภฏว่าอยู่ในพระเชตวันมหาวิหาร ในเวลานั้นองค์สมเด็จพระพิชิตมารทรงปรารภพราหมณ์คนหนึ่งเป็นสำคัญว่า พราหมณ์นั้นได้ทูลถามองค์สมเด็จพระภควันต์บรมศาสดาว่า ภัณฑะ ภควา ข้าแต่องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าผู้เจริญ ธรรมใดที่บุคคลปฏิบัติแล้วไปให้เกิดในอบายภูมิก็ดี ไปเกิดในเทวโลกก็ดี เกิดเป็นพรหมก็ดี ไปพระนิพพานก็ดี ข้อนี้องค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดาตรัสแล้ว แต่ทว่าองค์สมเด็จพระประทีปแก้วยังไม่เคยตรัส ธรรมที่ทำให้เกิดเป็นมนุษย์ หรือว่าทรงความเป็นมนุษย์ หรือว่าทรงความเป็นมนุษย์ไว้ได้

องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาจึงได้มีพระพุทธปฏิภาณว่า พราหมณะ ดูกรพราหมณ์ท้อโง่เสียไม่ดี ตาหง่า ว่าพราหมณะ ดูกร พราหมณ์ มนุสสธรรม หรือธรรมที่ทำให้บุคคลเกิดเป็นมนุษย์นี้มี 2 ประการด้วยกัน

คือ หนึ่ง สิกขาบถ 5 ประการ มีปาณาติปาตา เป็นตน และมี สุราเมรัย เป็นปรีโยสาน และอีกประการหนึ่งนั้น บุคคลที่จะเป็นมนุษย์สมบูรณ์ได้ก็ต้องอาศัยกรรมบถ 10 ประการ เป็นสำคัญ เพราะว่าคำว่ามนุษย์นั้นนั้น แปลว่า เป็นผู้มั่งใจสูง คือมีอารมณ์ดี แล้วองค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดา จึงได้นำมาซึ่งกรรมบถ 10 ประการ แสดงแก่ พราหมณ์และบรรดาพระภิกษุสงฆ์ทั้งหลาย โดยที่องค์สมเด็จพระจอมไตรตรัสว่า ภิกขเว ดูกรภิกษุสงฆ์ทั้งหลาย บุคคลใดที่จะปฏิบัติตนเป็นมนุษย์ครบถ้วนบริบูรณ์ก็ดี หรือว่าจะสร้างกุศลบุญบารมีให้เกิดเป็นมนุษย์ต่อไป ต้องปฏิบัติด้วยเหตุ 10 ประการนี้ คือ

1. ปาณาติปาตา เวรมณี เว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต หรือว่าประทุษร้ายสัตว์ทั้งหลาย ให้มีความลำบาก
2. อทินนาทานา เวรมณี จงเว้นจากการถือเอาของที่บุคคลอื่นไม่ให้ มาเป็นของตนโดยเจตนา
3. กาเมสุมิฉฉาจารา เวรมณี จงเว้นจากการคบหาสมาคมกับบุตรีธิดา ภรรยาของบุคคลอื่น
4. มุสาวาทา เวรมณี องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้ากล่าวว่า จงเว้นจากการพูดเท็จ
5. ปิสุณาย วาจา เวรมณี จงเว้นจากการพูดส่อเสียดยุยงส่งเสริมให้บุคคลทั้งหลาย แกร้าวกัน
6. ผรุสย วาจา เวรมณี เว้นจากการพูดคำหยาบให้เป็นคำสะเทือนใจของบุคคลผู้อื่น
7. สัมผัสปลลาปา เวรมณี จงเว้นจากการพูดวาจาเพื่อเจ้อ เหลวไหลไร้ประโยชน์
8. อนภิชฌา องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าให้เห็นโทษของความโลภ ได้แก่ไม่ฟังถึงทรัพย์สินของบุคคลอื่นโดยอยากจะได้มาเป็นของตน นี่เป็นธรรมะ
9. อัพยาปาท องค์สมเด็จพระทศพลว่า จงเว้นจากความโกรธ ความพยาบาทนี่เป็นธรรมะ
10. สัมมาทิฏฐิ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากล่าวว่า จงมีความเห็นถูกต้อง มีความเห็นตรง นี่เป็นตัวปัญญา เป็นธรรมะ

เป็นอันว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงแก่พราหมณ์ มีภิกษุทั้งหลายเป็นเบื้องหน้า ว่าคนทั้งหลายจะปฏิบัติตนเป็นมนุษย์ได้ คือเกิดเป็นมนุษย์ต่อไปก็ดี หรือว่าการทรงชีวิตอยู่ จะอยู่ในฐานะมนุษย์ก็ดี จะต้องมีความดีทั้ง 10 ประการ นี้ครบถ้วน ถ้าบุคคลใดก็ตาม สมัยที่เกิดมาแล้วเป็นคน คำว่า คน นี้แปลว่ายุ่ง ความจริงคนกับมนุษย์นี้มีอารมณ์ไม่เสมอกัน รูปร่างหน้าตาเหมือนกัน มีอาการ 32 เหมือนกัน แต่ที่ว่าองค์สมเด็จพระภาควันต์ทรงเรียกเป็น 2 อย่าง คือ คน กับ มนุษย์ คำว่าคนนี่แปลว่ายุ่ง มีอารมณ์ยุ่งไปด้วยอาการที่เป็นอกุศลกรรมทั้งกาย วาจาและใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าใจยุ่งเสียอย่างเดียว วาจา มันก็ยุ่ง กาย มันก็ยุ่ง ถ้าหากว่าใจดีเสียอย่างเดียว กาย มันก็ดี วาจา ก็ดี

ฉะนั้น องค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงได้ตรัสเป็นบาทคาถาว่า **มโนปุพพังคมา ธัมมา มโนเสฏฐา มโนมยา** ว่าธรรมทั้งหลายมีใจเป็นหัวหน้า มีใจประเสริฐสุด สำเร็จด้วยใจ รวมความว่า เมื่อใจเราคิดดี กายก็ทำดี วาจา ก็พูดดี ถ้าใจคิดชั่ว วาจา ก็พูดชั่ว กาย ก็ทำชั่ว รวมความว่า คนเรานี้จะดีหรือจะชั่ว มันอยู่ที่อารมณ์ของใจเป็นสำคัญ

เหตุฉะนั้น องค์สมเด็จพระพิชิตมารจึงกล่าวว่า ภิกขเว ดูกรภิกษุทั้งหลายถ้าบุคคลใดที่เกิดมาแล้วในโลกนี้ ปรารถนาจะทำตัวเป็นมนุษย์ก็ดี หรือว่าเกิดไปชาติหน้าปรารถนาความเป็นมนุษย์ก็ดี คำว่ามนุษย์หมายความว่า คนดี ไม่ใช่คนเลว จงเว้นจากความชั่วทั้ง 10 ประการนี้ คือ

1. ปาณาติปาตา เวรมณี จงมีอารมณ์คิดไว้เสมอว่า เราจะไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต หรือทำอันตรายแก่ร่างกายของสัตว์ และบุคคลทั้งหลายด้วยเจตนาด้วย ทั้งนี้ก็เว้นไว้แต่ว่าสิ่งนั้นทำไปโดยไม่มีเจตนา เช่น เดินไปไม่เห็นมด ไม่เห็นปลวก ตัวมันเล็กไปเหยียบมันเข้าตายอย่างนี้ถือว่าไม่ขาดกรรมบถข้อนี้

2. องค์สมเด็จพระมหามุนีทรงกล่าวว่า จงเว้นจากการถือเอาของที่บุคคลอื่นไม่ให้มาเป็นของตน นี่หมายความว่า ทรัพย์สินใดๆ อันตนเองไม่มีสิทธิที่จะพึงทำได้ หรือไม่มีจะพึงยึดถือมาได้ คำว่าทำได้หมายความว่า งานการบางอย่างสมัยนี้มีมาก ตามที่เขาประกาศกันว่า ที่โน่นก็จับยาปลอม ที่นี้ก็จับของปลอม อย่างนี้เป็นต้น จะไปนั่งนึกเอาแต่เพียงว่าทรัพย์สินของบุคคลอื่นใด ที่เขาวางไว้เราไม่ยึดถือ แล้วก็ไม่เป็นอทินนาทาน ที่นี้ถ้าของสิ่งใดที่เจ้าของเขาทำไว้แล้ว เช่น ยา เขาทำยาไว้ขาย ทำวัตถุธาตุ อย่างใดอย่างหนึ่งไว้ขาย เราก็สร้างยี่ห้อปลอมเป็นยี่ห้อของเขาเป็นต้น อย่างนี้องค์สมเด็จพระทศพลก็ถือว่าเป็นอทินนาทานเหมือนกัน

ฉะนั้น ขอบรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่านพึงทราบทั่วว่า องค์สมเด็จพระบรมโลกนาถกล่าวว่า ถ้าเราจะเป็นมนุษย์กันจริงๆ อารมณ์ใจของเราจะไม่มีเจตนาตั้งใจจะลักขโมยของของบุคคลอื่น จะคดโกงของของบุคคลอื่น ไม่ตั้งใจจะปลอมสิ่งทั้งหลายที่เป็นประโยชน์แก่บุคคลอื่นที่เขาทำแล้ว

3. องค์สมเด็จพระประทีปแก้วกล่าวว่า ถ้าท่านปรารถนาจะเป็นมนุษย์จริงๆ ก็ต้องเว้นจากกาเมสุมิฉฉาจารย์ คำว่า กาเมสุมิฉฉาจารย์ นี้ยังมีคนเข้าใจยาก เข้าใจกันพลาดถือเอาว่า ถ้าละเมิดไปร่วมรักในสมีและภรรยาของบุคคลอื่นเป็นสำคัญ อันนี้เป็น กาเมสุมิฉาจารย์สำหรับผู้ชายที่มีภรรยาอยู่แล้ว ถ้าผู้หญิงคนใดไปยุ่งกับผู้ชายคนนั้น ไปร่วมรักหรือยึดถือเอาเขามาเป็นสามี อย่างนี้องค์สมเด็จพระชินศรีกล่าวว่า หญิงคนนั้นยอมเป็นกาเม รวมทั้งผู้ชายด้วย แต่ว่าสำหรับผู้ชายที่ไปยุ่งกับสตรีใดที่กล่าวว่า เป็นภรรยาของบุคคลอื่นก็ดี เป็นลูกเป็นหลาน เป็นคนที่อยู่ในปกครองของบุคคลใดก็ดี ถ้าไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของนี้ก็ถือว่าเป็นกาเมทั้งหมด ที่บรรดาประชาชนทั้งหลายมักจะเข้าใจผิด คำสอนขององค์สมเด็จพระบรมสุคตในข้อนี้ ว่ายอมต้องไม่ละเมิดเฉพาะภรรยาของบุคคลอื่นเท่านั้น ความจริงไม่ใช่เช่นนั้น ท่านกล่าวไว้ในบาลีว่า สตรี 20 จำพวก ลูกเขาก็ดี หลานก็ดี เหลนเขาก็ดี ที่มีผู้ปกครอง หรือว่าบุคคลใดที่มีผู้บังคับบัญชาปกครองอยู่ ถือว่าเป็นผู้ปกครองควบคุมอยู่ถ้าไปละเมิด ประเภทนั้นเข้าเป็นโทษกาเมเหมือนกัน เพราะว่าเป็นการทำลายจิตใจของบุคคลผู้ปกครอง

ฉะนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงทรงให้ระมัดระวังเรื่องนี้เป็นสำคัญให้เว้นเสีย แต่อาการทุกอย่างนี้องค์สมเด็จพระทรงธรรมให้ถือใจเราเป็นเหตุ องค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐ์ ทรงปรารภว่า ถ้าเราเป็นผู้ปกครองบุคคลใดบุคคลหนึ่ง สตรีใดสตรีหนึ่งถ้าบุคคลอื่นเขามาทำ อย่างนั้น เราจะมีความรู้สึกเป็นยังไง เราก็ไม่พอใจเป็นเหตุ เหตุฉะนั้นองค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐ์จึงกล่าวว่า ธรรมที่เรากล่าวนี้เป็นการรักษาหัวใจคน ให้พยายามนึกถึงอารมณ์ของเรา เป็นสำคัญ

ข้อที่ 4 องค์สมเด็จพระภาควันต์ทรงกล่าวว่า อย่ามุสาวาท คืออย่าพูดคำเท็จซึ่งไม่เป็นความจริง ความจริงวาจาที่เป็นมุสาวาทนี้ ต้องมีเจตนาทำลายประโยชน์เป็นสำคัญถ้าการกล่าว วาจาที่ไม่ตรงความจริงนั้น เพื่อเป็นการรักษาประโยชน์ องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้ากล่าวว่า ไม่มีโทษตามนี้ ไม่เป็นการละเมิดกรรมบถทั้ง 10 ประการ

ข้อที่ 5 องค์สมเด็จพระพิชิตมารกล่าวว่า ปิสุณาย วาจา ยจเว้นเสีย คำว่า ปิสุณาย วาจา ก็หมายถึงว่า วาจาที่พูดส่อเสียด ยุยงส่งเสริมให้บุคคลอื่นแตกร้างซึ่งกันและกัน หมายความว่า เขามีความสามัคคีกันอยู่ เราหวังปรารถนาจะทำลายความสามัคคี ไม่ใช่เล่ห์เหลี่ยมวาจาที่พูดให้เขาแตกกันให้ได้ อย่างนี้องค์สมเด็จพระจอมไตรกล่าวว่า เป็นรู้ละเมิด กรรมบถ 10

ข้อที่ 6 องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากล่าวว่า ฌรุธาย วาจา เวรมณี ข้อนี้องค์ สมเด็จพระชินศรีว่า ท่านทั้งหลายจงเว้นจากวาจาหยาบคายเป็นที่สะเทือนใจของบุคคลอื่น

ข้อที่ 7 พระผู้มีพระภาคตรัสว่า สัมผัสปลลาปา เวรมณี จงเว้นจากการพูดวาจาเพื่อ เจ้อเหลวไหล คือวาจาเพื่อเจ้อเหลวไหลที่เป็นวาจาที่สะเทือนใจบุคคลอื่น พูดไม่ใช่ไม่อยู่ในเกณฑ์ คำหยาบ พูดไม่อยู่ในเกณฑ์มุสาวาท พูดไม่อยู่ในเกณฑ์ส่อเสียด แต่ว่าเป็นวาจาที่ยกคนข่มท่าน เขาเรียกว่า วาจาเหลวไหล หรือวาจาประการหนึ่ง วาจาที่พูดไปไม่ได้มีประโยชน์ หาประโยชน์ มิได้ อย่างหนึ่ง เป็นวาจาที่ยกตนข่มท่านอย่างหนึ่ง ที่จัดว่าเป็นวาจาประเภทนี้ ที่องค์สมเด็จพระ ชินศรีบรมศาสดาบอกว่าต้องงดเว้นถ้าเราจะเป็นมนุษย์หลังจากข้อ 7 ไปแล้ว ข้อ 1 ถึงข้อ 7 องค์ สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้ากล่าวว่านี่เป็นศีลมากเพราะแยกจากมุสาวาทออกมาเป็น 4 ข้อด้วยกัน ละเอียดกว่าศีล 5 ประการ

ตั้งแต่ข้อที่ 8 ถึงข้อที่ 10 นั้น องค์สมเด็จพระพิชิตมารกล่าวว่า นี่เป็นธรรมะ คือตอนนีให้ รักษากำลังใจ ตั้งแต่ข้อที่ 1 ถึงข้อที่ 7 ให้รักษาส่วนในทางกายเป็นสำคัญ เช่นเราไม่ฆ่าสัตว์ เรา ไม่ทำร้ายสัตว์ นี่ต้องเรื่องของกายด้วย ใจด้วย ประกอบกัน ข้อที่ 2 อทินนาทาน มีทั้งใจมีทั้งกาย ร่วมกัน ถ้าใจไม่มีมือมันไม่หยิบ ข้อที่ 3 กาเมสุมิฉฉาจารก็มีใจคิด มีการกระทำ

ข้อที่ 4 มุสาวาท วาจาพูดจากใจนึก

ข้อที่ 5 ปิสุณายวาจา วาจาส่อเสียด มีใจนึก ปากพูด

ข้อที่ 6 ผรุสวาจา วาจาหยาบ ใจนึก ปากพูด

ข้อที่ 7 สัมผัสปปลาปา นี้ใจนึก ปากพูด เพื่อเจ้า

ข้อที่ 8 นี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ควบคุมใจโดยตรง ข้อที่ 8 ถึงข้อที่ 10 ก็
ได้แก่

อนภิขณา ท่านกล่าวว่า จงอย่าใช้อารมณ์เพลิงในทรัพย์สินของบุคคลอื่น ตอนนี้อำนาจ
ดี ว่าคุมเข้าถึงใจว่าใจของเรานี้จะไม่มองทรัพย์สินของบุคคลอื่น ว่าใช้ทรัพย์สินนี้เราอยากจะได้มา
เป็นของตน ถ้าเจ้าของเผลอเมื่อไหร่ เราจะยึดถือเอาทรัพย์สินทั้งหลายเหล่านี้ไซ้รมาเป็นของ
ตนเมื่อนั้น อารมณ์อย่างนี้องค์สมเด็จพระทวงธรรมทรงกล่าวว่า จงอย่ามีแก่บุคคลผู้ปรารถนาใน
ความเป็นมนุษย์

ข้อที่ 9 องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่า จงละจากความโกรธ ความพยาบาท นี้
เป็นอารมณ์ของใจว่า ท่านทั้งหลายจงทรงใจไว้ให้ดี จงตัดความโกรธความพยาบาทจงอย่าให้มี
ในจิตของตน นี้องค์สมเด็จพระทศพลถือใจเป็นสำคัญ นี้ว่ากันเรื่องใจเป็นธรรมะ

ข้อที่ 10 องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงกล่าวว่า สัมมาทิฏฐิ ท่านทั้งหลายจงมี
ความเห็นตรงในความดีโดยเฉพาะ คำว่า เห็นตรงเห็นถูก ในข้อนี้ก็หมายความว่าจงนี้กว่าส่วนใด
ที่เป็นกุศลกรรม คือทำดี ข้อนี้เราทำสิ่งใดที่เป็นอกุศลกรรมความชั่ว เราจะงดเว้นจากจิต

เป็นอันว่าองค์สมเด็จพระธรรมสามิศรตรัสกรรมบททั้ง 10 ประการ แก่พราหมณ์และ
บรรดาภิกษุสงฆ์ทั้งหลาย ความจริงพราหมณ์เป็นผู้ถาม แต่ว่าเวลาเทศน์ องค์สมเด็จพระบรม
โลกเชษฐีทรงกล่าวว่า ภิกขเว ดูภิกษุทั้งหลาย เป็นอันว่าเราฟังกันไปเหมือนกับพระพุทธเจ้า
ไม่ได้เทศน์กับพราหมณ์ แต่ความจริงที่พระพุทธเจ้าเสด็จประทับอยู่ที่ไหนมีบรรดาภิกษุสามสงฆ์
ทั้งหลายแวดล้อมเต็มอยู่เบื้องหน้า และสำหรับบรรดาประชาชนทั้งหลายที่มีที่นั่งข้างหลังพระ
ออกไป เหตุฉะนั้นเวลาที่เทศน์อะไรก็ตามที่ องค์สมเด็จพระชินศรีทรงปรารถนาคำว่า ภิกขเว
เป็นสำคัญ หมายความว่า องค์สมเด็จพระทวงธรรมทรงเทศน์กับพระ แต่ชาวบ้านจะฟังเขาไป
ปฏิบัติก็ได้ เมื่อองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาแสดงพระธรรมเทศนาเรื่องนี้จบ ก็ปรากฏ
ว่าพระก็ดี บรรดาประชาชนก็ดี ที่ฟังในเวลานั้นปรากฏว่าบรรลุมรรคผล ตั้งแต่พระโสดาบันเป็น
ต้นไปเป็นจำนวนมาก และการแสดงพระธรรมเทศนาครั้งหนึ่ง ปรากฏว่าเทวดาหรือพรหมที่
มาร่วมฟังด้วยก็บรรลุมรรคผลมากกว่าคน

อันนี้เราก็มาสรุปย่อพระธรรมเทศนาขององค์สมเด็จพระทศพลว่า การปฏิบัติกรรมบท
ทั้ง 10 ประการนี้รู้ลึกว่าหนัก ถ้าเราจะไปนั่งไต่เบียดว่าพระพุทธเจ้าว่าอะไรบ้างดีไม่ได้ท่านทั้งหลายที่
ลุกไปจากศาลา เวลานี้เทศน์ครบ 10 สิกขาบท แต่พอลุกแล้วปรากฏว่าหล่นหายไปเสียหลายข้อ
อย่างอาจารย์หง่าเป็นต้น หล่นหายไปไซ้ใหม่ จำไม่ได้ว่าใช้ 10 ข้อนี้มันมีอะไรบ้าง เราก็มานั่งสรุป
ปฏิบัติกันแบบย่อๆ ว่าทำยังไงพระธรรมขององค์สมเด็จพระจอมไตรจึงจะทรงตัว เรามานั่งคิดว่า

ธรรมะที่องค์สมเด็จพระธรรมสามิศตรัสไว้เนี่ยมันมีข้อปฏิบัติรวบๆ มีอยู่ คือว่าเราปฏิบัติไปตามคำสอนขององค์สมเด็จพระบรมครู ที่ว่าเป็นแก่นของธรรมะ คือได้ทั้งศีลได้ทั้งธรรม แล้วก็กรรมบททั้ง 10 ประการนี่ก็จะผ่านไปคือไม่มีโทษในกรรมบททั้ง 10 ประการ นั่นก็คือขอบรรดาท่านทั้งหลาย ตั้งอยู่ใน **พรหมวิหาร** ทั้ง 4 ได้แก่

1. **เมตตา** ความรัก สร้างอารมณ์ความรักไว้เป็นปกติ นับตั้งแต่ขึ้นมาถึงลำดับอารมณ์ของเราคิดไว้เสมอว่า เราจะไม่เป็นศัตรูกับใคร เราจะมีความรักคนและสัตว์ในโลกนี้สม่ำเสมอ คนผู้นั้นจะเป็นญาติจะเป็นคนเนื่องถึงเราหรือไม่ใช่ก็ตาม แต่ว่าเกิดในโลกเดียวกัน จะเป็นคนและสัตว์ก็ตาม เรามีความรู้สึกว่าเขามีความปรารถนาเช่นเดียวกับเรา คือรักสุขเกลียดทุกข์ ไม่มีความต้องการจะให้บุคคลใดมาเป็นศัตรูสำหรับเรา เพราะว่าความเป็นศัตรูซึ่งกันและกัน เป็นปัจจัยของความเร่าร้อน ต้องระมัดระวังมีความลำบาก เมื่อองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแนะนำให้เราเป็นคนมีความรัก เราก็จะรักตัวเอง แล้วเราก็จะรักบุคคลอื่น เราจะรักสัตว์อื่นแม้แต่เป็นสัตว์เดรัจฉานเสมอกันด้วยตัวเราเราไม่ปรารถนาสิ่งใดเราก็ไม่ทำกับบุคคลอื่นและสัตว์อื่นอย่างนั้นมีความรู้สึกว่าเขากับเรามีความรู้สึกเสมอกัน มีความต้องการเสมอกัน นี่ประการหนึ่ง

2. เรามี **กรุณา** ความสงสาร ไ้กรุณาความสงสารนี้วัดตัวเราเองเป็นสำคัญ เช่นเดียวกัน ว่าเรายามปกติ เราต้องการให้คนเกลียดเราหรือให้คนเมตตราปรานีสงสาร เกื้อกูลในเรา อารมณ์ของเราจริงๆ มีความรู้สึกอย่างเดียว คือต้องการให้คนทั้งโลกมีความเกื้อกูลสงเคราะห์ในเราเป็นสำคัญ ข้อนี้เมื่อเรามีอารมณ์อย่างนี้แล้วเนี่ย องค์สมเด็จพระภาควันต์กล่าววว่า จงถือใจเราเองเป็นเหตุ สมเด็จพระบรมโลกเชษฐกัตรัสว่า เมื่อเราต้องการให้ชาวบ้านเขาสงสาร ต้องการให้ชาวบ้านสงเคราะห์เกื้อกูลเราฉันใด จิตใจของเราจะสงสารบรรดาสัตว์ทั้งหลายแม้แต่เป็นสัตว์เดรัจฉาน เราตั้งใจไว้เสมอว่าถ้าเขาขาดแคลนสิ่งหนึ่งสิ่ง ถ้าสิ่งนั้นไม่เกินวิสัยของเราที่จะพึงสงเคราะห์ได้ เราจะเกื้อกูลท่านผู้นั้นให้มีความสุขไม่ว่าคนหรือสัตว์ความจริงถ้าปฏิบัติเพียง 2 ข้อเพียงเท่านี้ กรรมบททั้ง 10 ประการมันก็ไม่ขาด เอา 2 ข้อก็พอ

ที่เอา 2 ใน 4 นี้องค์สมเด็จพระมหามุนีตรัสไว้ในกรรมบท 10 เพราะว่าเอาถึง 4 ข้อ จะหนักสำหรับบรรดาท่านพุทธบริษัท เราก็มานั่งพิจารณากันดูว่าคนที่เรารักก็ดีคนที่เราสงสารก็ดี เราจะฆ่า เราจะทำร้ายเขาได้ไหม เราจะยื้อแย่งความรัก จะทำลายประโยชน์ในทรัพย์สินของเขาได้ไหม เราจะอย่างบุคคลที่เขารักได้ไหม นี่เรารักเราสงสารเราจะโกหก เราจะใช้วาจาส่อเสียดให้เขาแตกร้างกัน เราจะพูดหยาบให้เป็นเครื่องสะเทือนใจ เราจะพูดวาจาเพื่อเจ้อเหลวไหลเป็นการข่มใจทำลายความสุขจิตใจ เราจะทำกับคนที่เรารัก เราสงสารได้หรือไม่นี้ดูกันไป แล้วกำลังใจของเรา เราจะมานั่งนึกกว่าไอ้ทรัพย์สินที่คนเรารัก เราสงสารอยู่นะ มันมีแหวนเพชร มันมีเงินมาก ถ้ามันผลอเมื่อไรเราจะลักจะขโมยเอาทรัพย์สินทั้งหลายมาเป็นสมบัติของเรา อารมณ์อย่างนี้มันจะคิดใหม่ แล้วถ้าบุคคลใดที่เราคิดเราสงสาร เราจะปลุกฝังตั้งใจสร้างความโกรธ ความพยาบาท

คิดประทุษร้ายจะฆ่ามันให้ตาย จะทำร้ายมันให้มีความทุกข์ อย่างนี้เราจะคิดใหม่ ถ้าคิดก็คนที่
ไม่มีความรักความสงสาร

ข้อที่ 10 องค์สมเด็จพระพิชิตมารตรัสว่า สัมมาทิฏฐิ สัมมาทิฏฐินี้แปลว่า มีความ
เห็นชอบ ในเมื่อจิตของเราตั้งอยู่ในเมตตา ความรักเป็นปกติ กรุณา ความสงสารเป็นปกติ
อารมณ์มันก็เยือกเย็น อย่างนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากล่าวไว้ว่า ท่านผู้นั้นมีความ
เห็นชอบแล้ว มีความเห็นดีแล้ว มีความเห็นตรงตามที่เราต้องการ

นี่แหละบรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่าน ท่านทั้งหลายจงพิจารณาคนที่เราเห็นเป็นสำคัญ
ไม่ว่าคน ไม่ว่าพระ ไม่ว่าเณร ดูไว้ให้หมด แล้วก็มาเปรียบเทียบกับตัวเราว่า ที่เราเรียกบุคคล
ทั้งหลายว่าคนนี่ความจริงเรียกไม่ผิด เพราะอะไร เพราะว่าตามปกติคนที่เกิดมาในโลกนี้มีมนุษย์
สมบัติน้อยเต็มที มักจะมีอารมณ์ไม่ครบครบมณฑลทั้ง 10 ประการ นี่ประเภทนี้เขาเรียกว่าคน
ถึงแม้ว่าจะเป็นภิกษุ สามเณร ผู้ทรงผ้ากาสาวพัสตร์ก็เหมือนกันทรงก็ทรงไปอย่างนั้น ยังไม่เป็น
มนุษย์ ยังไม่เป็นพระ เป็นคน ใ้คนนะมันแปลว่ายุ่งไปในด้านของความชั่ว ทีนี้หากว่าท่านใด
ทรงตัวไว้ได้ ทรงกำลังใจไว้ได้ในด้านกรรมมณฑลทั้ง 10 ประการ ท่านเรียกว่า มนุษย์ เพราะว่า
มนุษย์แปลว่ามีใจสูง ใจไม่ต่ำ คำว่ามีใจสูงในที่นี้ก็หมายความว่ามีความกำลังใจไม่ต่ำลง คือจิตใจไม่
เนื่องไปด้วยอบายภูมิทั้ง 4 ประการ อารมณ์ใจของบุคคลที่เป็นมนุษย์นั้นคือไม่ยุ่งกับ 1. นรก 2.
ไม่ยุ่งกับเปรต 3. ไม่ยุ่งกับอบสुरกาย 4. ไม่ยุ่งกับสัตว์เดรัจฉาน อารมณ์ใจหลีกเลี่ยงจาก
อบายภูมิทั้ง 4 ประการ ถึงจะเรียกว่าใจสูง คือสูงจากอบายภูมิทั้ง 4 ประการ ขึ้นมาแล้ว อย่างดี
อย่างเลวที่สุดตายจากความเป็นมนุษย์ มาเกิดเป็นมนุษย์ก็เป็นมนุษย์ดี เวลามันหมดแล้ว ถ้า
อย่างมิฉะนั้นตายแล้วก็เกิดในสวรรค์ ถ้ารักษากำลังใจของท่านทั้งหลายในส่วนทั้ง 10 ประการนี้
มันคงดำรงอยู่ในจิต อย่างนี้องค์สมเด็จพระธรรมสามมิศรวา ตายจากคนเป็นพรหม ถ้าหากว่า
ท่านทั้งหลายมีความนิยมเป็นปกติ ใช้กำหนดอารมณ์ทั้งหมดนี้เป็นวิปัสสนาญาณ เวลาไม่พอ
ความจริงกรรมมณฑลทั้ง 10 ประการนี้ ปฏิบัติได้ทุกอย่าง

1. ต้องการเป็นมนุษย์ก็ได้ 2. ต้องการเป็นเทวดาก็ได้เพียงแค่นี้แค่นี้กรรมมณฑลทั้ง 10
ประการนี้ ต้องการไปนิพพานก็ได้ เพราะสัมมาทิฏฐิ เหลืออภัยบาท ไม่โกรธนี่เป็นพระอนาคามี
แล้วก็อนิขณา ไมโลภ ก็ตัด ตัดความโลภ ตัดความโกรธ สัมมาทิฏฐิ ตัดความหลง

เป็นอันว่า การตัดทั้งหมดนี้ เป็นการตัดอกุศลมูลทั้งหมด เห็นว่าตอนทำนี้พระพุทธรูปเจ้า
ทรงห้อยไว้ มีความสำคัญ 7 ข้อ เบื้องต้นนั้นเป็นศีล ศีลเป็นปัจจัยให้เราเกิดเป็นมนุษย์อย่างหนึ่ง
ศีลเป็นปัจจัยให้เราเกิดเป็นเทวดาอย่างหนึ่ง การทรงศีลไว้ทั้งหมดศีลทรงกำลังใจเต็มอารมณ์เป็น
พรหมได้ แต่ว่าข้อสุดท้าย องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดามาห้อยไว้ ใ้โฮ เมื่อก็ลืมนิดไป
ห้อยหนัก

1. อนภิชฌา อารมณจิตไม่ปรารถนาในการเพ่งเล็งทรัพย์สินของบุคคลอื่น นี่เป็นอันว่าตัดความโลภไปจากจิต ฟังกันให้ดีนะ

2. อภัยบาท ไม่โกรธ ไม่พยาบาท คือจิตของเราไม่มีความโกรธ จิตใจไม่มีความพยาบาท อย่างนี้ตัด โईไฮ รากเหง้าทั้งหมด อาจารย์หง่า แอ้ใหม่นี้ พระพุทธเจ้าห้อยหนักนะๆ ไม่ใช่ห้อยเบาอะ ความจริงทั้งหมดนี้ทุกคนพอแล้วไม่ต้องไปทำอะไร รักษากรรมบถ 10 ประการแล้วไปนิพพานได้สบาย ความโลภเป็นรากเหง้าของอกุศลตัวแรก ที่เราสร้างความคิดกันทั้งหมดนี้ พระพุทธเจ้าต้องการให้ตัดอกุศล รากเหง้าหรือโคตรเหง้าของอกุศลโคตรแล้วก็เหง้าด้วยนะ โคตรของอกุศลแ่งวักเหง้าของ อกุศล 3 ประการนั้น คือ

1. ถอนความโลภให้ออกไปจากจิต
2. ถอนความโกรธ ความพยาบาทออกไปจากจิต
3. ถอนโมหะ ความหลงออกไปจากจิต

ในกรรมบถทั้ง 10 ประการนี้ องค์สมเด็จพระธรรมสามิศรว่าท่านทั้งหลาย จงอย่ามี อารมณเป็นอนภิชฌา อย่าเพ่งเล็งทรัพย์สินของบุคคลอื่นทั้งหลาย โดยอยากได้ทรัพย์สินของบุคคลอื่นมาเป็นของตน นี่ตัดความโลภยกยกอดกันไปได้เลย

ข้อที่ 9 ท่านยกอภัยบาท ตัดความโกรธ ความพยาบาท ไหนๆ เทศน์แล้วก็ตะบันมันไป มันหมดเวลาแล้ว ก็เทศน์ให้มันเลยเวลาไป เอาให้หมด

ข้อที่ 10 ท่านบอกสัมมาทิฐิมองไปมองมาโईไฮ นี่พระพุทธเจ้าเล่นง่ายๆ แบบนี้เขาได้ถึงเป็นพระอรหันต์กันวันนั้นนะ วันที่ท่านเทศน์นั้น ฆราวาสก็ดี พระก็ดี เทวดาก็ดีพรหมก็ดี พอฟังจบเท่านั้น ปรากฏว่าบรรลอรหันต์กันเป็นแถว

ก็เป็นอันว่า ถ้าเราจะฟังกันง่ายๆ ที่พระพุทธเจ้าท่านเทศน์กรรมบถ 10 เพื่อมนุษยธรรม คือเป็นมนุษย์หมายถึงใจเป็นมนุษย์ โईเราก็คิดว่า ไ้มนุษย์นี้ มานั่งตาเห็นมั่งไม่เห็นมั่ง อย่างอาจารย์หง่านี้ะฮี่ ไ้ใหม่ ที่ว่าแต่นี้เป็นมนุษย์ แต่ความจริงมนุษย์นี้เขาแปลว่าใจสูง สูงอันดับแรก คือ สูงจากอบายภูมิ ไม่มีทางลงอบายภูมิแล้ว เป็นอันว่าคนปฏิบัติกรรมบถ 10 อย่างเบาๆ อย่างเลวที่สุดนี้ ไม่ลงอบายภูมิเพราะเป็นวิสัยของพระโสดาบัน เห็นใหม่ อย่างอาจารย์หง่านี้คงเป็นพระโสดาตะบันละมั้ง เห็น มยัง กันเต อยู่เวียนี้ รับศีลมาทุกวันพระ ไม่เห็นมีซักที ทุกวันพระก็ศีลหายหมดทุกที มารับใหม่ทุกทีอย่างนี้เขาเรียกโสดาตะบัน ไ้ใหม่ นี่อย่างเลวที่สุดเป็นพระโสดาบัน ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ไม่ประพฤติผิดในกาม ไม่พูดมุสาวาท ไม่พูดวาจาส่อเสียด ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดวาจาทำลายอารมณใจบุคคลอื่น คือวาจาเพื่อแฉ้อ

อันนี้เป็นจริยาของพระโสดาบันเขาณะ แล้วก็อารมณไม่อยากจะขโมยทรัพย์ของใคร ไม่อยากจะโกรธใคร ไม่อยากจะมีความเห็นไม่ผิด นี่เป็นอารมณของพระโสดาบัน ไ้ใหม่อย่างง่าย ๆ คือ อย่างต่ำที่สุด ท่านบอกเป็นมนุษย์อย่างดี

อันนี้มาข้อที่ 8-9-10 นี้ องค์สมเด็จพระชินศรี นี้ไอ้โฮ ล้อกันถนัด

1. อนภิขณา ไม่เพ่งเล็งอยากจะได้ทรัพย์สมบัติของบุคคลอื่นมาเป็นของตน แก๊ไขยังไ้ แก๊ไขอารมณ์ใจตรงนี้ก็มี เมตตาความรัก กรุณาความสงสาร ให้ทานเป็นปกติ อย่างที่ท่านทั้งหลาย มาถวายทานแก่บรรดาพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาวันนี้ เป็นการทำลายอนภิขณาความโลภ ถ้าจิตคิดอย่างนี้อยู่เป็นปกติ แล้วไม่อยากจะได้ทรัพย์บุคคลอื่นเขามาเป็นของตนโดยไม่ชอบธรรม เป็นอันว่าท่านทั้งหลายทำลายความโลภได้หมด จัดว่าเป็นการตัดรากเหง้าอกุศลรากที่ 1 ได้ ไอ้ที่เราจะต้องเกิดนี้มันอาศัยความเลว 3 อย่างเท่านั้นมันทำให้เกิด คือ ความโลภ ความโกรธ ความหลง

มาข้อที่ 9 องค์สมเด็จพระพุทธองค์ตรัสว่า อภัยบาท อย่าคิดทำร้ายเขา อย่างจงล้างจองผลาญเขา แต่ถ้าเรามีเมตตา กรุณาทั้ง 2 ประการ ไอ้ความโกรธ ความพยาบาทมันก็หมดไป ถ้าเรามีเมตตา กรุณาทั้ง 2 ประการแล้ว ไอ้การที่จะเพ่งโทษอยากจะได้ทรัพย์สมบัติของบุคคลอื่น มันก็หมดไป

เป็นอันว่า กำล้างใจของบรรดาท่านพุทธบริษัทที่ทรงคุณธรรมทั้ง 2 ประการนี้ ทรงกรรมบถ 10 ได้ดี

ข้อที่ 10 องค์สมเด็จพระมหาโมหุณีบอกว่า สัมมาทิฐิ ยกยอดไปเลย นี่เป็นต้นนิพพาน เพราะอะไร สัมมาทิฐิ เรามีความเห็นตรง มีความเห็นถูก มีความเห็นชอบ

ตรงตรงไหน ตรงที่บอก ขาดิปิด ทุกขา ความเกิดมันเป็นทุกข์ ชราปี ทุกขา ความแก่ มันเป็นทุกข์ มรณัมปี ทุกขัง ความตายเป็นทุกข์ โสภปริเทวทุกขโทมนัส เป็นต้น ความเศร้าโศก เสียใจเป็นทุกข์ ความพลัดพรากจากของรักของชอบใจเป็นทุกข์ ถูกไหม นี่ท่านบอกว่า สัมมาทิฐิ มีความเห็นให้ตรง ตรงแล้ว

ทรงบอก เออเนี่งสัตว์ตัดชีวิต เราจะไปฆ่าเขาทำไม ไม่เป็นเรื่องนี้วะ ไช้ใหม่จะไปลักจะไปขโมยเขาทำไม ของเราเราก็รัก จะไปยื้อแย่งความรักเขาทำไม จะพูดไม่ดีทำไมจะลักขโมยเขาทำไม จะไร้อาไร จะพยาบาททำไม เพราะว่าทุกคนมันเกิดมาแล้วมันทุกข์ทั้งหมด ในเมื่อทุกข์แล้วเราก็ไม่ต้องไปทำให้เขาทุกข์ ถ้าเราอยากจะทำเขาตาย ไม่ต้องฆ่าหรือ ทำไมมันตายทุกคนนะ เรานั่งแข่งมันชนะก็ได้ เราเป็นคนวาจาศักดิ์สิทธิ์ว่า ไอ้คนและสัตว์ทั้งโลกนี้ที่เกิดมาในโลกนี้ แน่จตายให้หมดรวมเราด้วย ไช้ใหม่อาจารย์หง่าเราแข่งเขาก็ตาย เราไม่แข่งเขาก็ตาย ไอ้แข่งนะมันแข่งสังเดซ มันไม่ศักดิ์สิทธิ์อะไร แต่ความจริงเขาต้องตายอยู่แล้วเราจะไปนั่งคิดฆ่าเขาทำไม

เป็นอันว่าองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาให้ถอนความรู้สึกตั้งจิตเสีย ตั้งใจว่าการเกิดเป็นคนมันทุกข์ การเกิดเป็นเทวดาหรือพรหมก็ทุกข์นิดเดียวกลับมาเกิดใหม่จะนั่น องค์สมเด็จพระจอมไตรบอกเราหนีความเกิดเสียดีกว่า หนีความเกิดครั้งแรกมีอะไรมีเมตตากับภรรยาทั้ง 2

ประการ เป็นสมมุติฐานพื้นแรก เมื่อเมตตา กรุณา ทั้ง 2 ประการมีแล้ว เราก็ตัดความโลภทั้ง เรา
ตัดความโกรธได้ ทีนี้มาตัดความหลง เราก็ใช้ปัญญานิดเดียวว่าการเกิดมันเป็นทุกข์ ทำไมเราจึง
จะพ้นความเกิดได้ สิ่งที่เราจะพ้น ความเกิดได้ก็คือหนึ่งตัดความโลภเสีย ความโลภมันทำให้เกิด
ไ้การตัดความโลภ เราตัดด้วยการให้ทาน

เราตัดความโกรธเสีย ตัดความโกรธด้วยเมตตาและกรุณา

ตัดความหลง ปลงใจยอมรับนับถือกฎของธรรมชาติ คือกฎของความจริง ว่าความเกิดมี
อยู่แล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกมันเป็นอนิจจังหากความเที่ยงไม่ได้ ทั้งคนทั้งสัตว์และวัตถุเกิด
มาแล้วใหม่ ต่อไปเวลาสิ้นไป มันก็เก่าไปทุกที ทุกทีๆ ผลที่สุดมันก็สลายตัวหมดถ้าเราไปยึดถือ
ร่างกายของเราที่ดี ว่าเป็นเรา เป็นของเรา ยึดถือร่างกายของบุคคลอื่นก็ดีว่าเป็นเรา เป็นของเรา
ยึดถือทรัพย์สมบัติทั้งหลายในโลกทั้งหมดว่า นั่นทรัพย์ของกู บ้านของกู เรือนของกู ควายของกู
เงินของกู ที่ดินของกู ก็ใช้จุกู จุกู แบนนกเขาไฟนะมันตายไปหลายตัวแล้ว ฮี อาจารย์หง่า
อย่างในมงคลสูตรท่านบอกว่านกเขาไฟนี้ ตะบันเทศมันไป เลยเวลาแล้วก็เลยไป ฮี นำเขาไฟจับ
อยู่บนต้นไม้ ต่างร้องจุกูจุกู จุกูจุกู ต้นก็ของกู กิ่งก็ของกู ใบก็ของกู ก้านก็ของกู ร้องไปร้องมาใน
ที่สุดนกทั้งหลายเหล่านั้นตายหมด ไม้ต้นไม้อยู่ตรงนั้นนะ ไซ้ใหม่ ใครเป็นของกูล่ะเสร็จ เรายังก็
เหมือนกัน มานั่งนึกว่าร่างกายนี้ก็ของกู บ้านก็ของกู เรือนก็ของกู ทองก็ของกู เงินก็ของกู ลูก
ของกู พ่อของกู แม่ของกู ตัวของกู ของกูหมด กูไปกูมา ไม่ช้ากูตายหมด ฮี ไม้ของกูก็ตาย ตัว
กูก็ตาย มีอะไรเหลือ

นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้คิดอย่างนี้ว่า โลกนี้เป็นอนิจจัง มันไม่เที่ยงถ้ามันไม่
เที่ยงเราไปนึกว่ามันเป็นเราเป็นของเรา ยึดถือมันทรงตัวอารมณ์มันก็เป็นทุกข์ ถ้าเรายอมรับนับ
ถือกฎธรรมชาติเสียอย่างเดียวกันว่า สภาพะของมันความจริงเป็นอย่างนี้ เกิดขึ้นในเบื้องต้นแล้วก็
เสื่อมไปในท่ามกลาง สลายตัวไปในที่สุด ที่เราเกิดมาเป็นคนแบบนี้ต้องมีความทุกข์ ก็เพราะมี
ความหลงมีความเข้าใจผิด คิดว่าทุกสิ่งทุกอย่างนี่มันเป็นเราเป็นของเราอยู่ตลอดเวลา แต่ความ
จริงทุกอย่างไม่มีอะไรเป็นของเรา ร่างกายนี่ก็เป็นเรือนร่างที่อาศัยชั่วคราวเท่านั้น ไปซ้่ามันก็พัง
ถ้าเรายังยึดถือในมันอยู่ เราก็จะมีสภาพต้องเกิดแบบนี้ต้องแก่แบบนี้ ต้องป่วยแบบนี้ ต้องเสร้าง
โศกเสียใจแบบนี้ ต้องตายแบบนี้ แล้วเราก็ตัดอารมณ์มันเสีย คือไม่ยึดถือใดๆ ทั้งหมด คิดไว้
เสมอว่า ขึ้นชื่อว่าความเกิดมีขันธห้าอย่างนี้ขึ้นชื่อว่า ความเกิด มีบ้านมีเรือน มีคูครอง มีบุตร มี
ธิดา อย่างนี้ขึ้นชื่อว่าความเกิดเพื่อมาเกลือกกลั้วกับบุคคล ผู้ประกอบไปด้วยอารมณ์ที่มีกิเลส
แบบนี้ จะไม่มีสำหรับเรา

ขันธห้าจะมีกับเราก็มีชาตินี้เป็นชาติสุดท้ายเท่านั้น เราไม่ต้องกรขันธห้าอีก แต่การที่เรา
ไม่ต้องกรขันธห้า เราไม่ต้องกรความเกิดเราจะทำยังไง อันดับแรกเราจะทรงใจไว้ในเมตตา
ความรัก กรุณาความสงสาร

ประการต่อไป เราจะทำลายความโกรธให้พินาศไปจากจิต โดยไม่คิดอยากจะได้
ทรัพย์สินของบุคคลใดมาเป็นของตน เราจะหักล้างอารมณ์ที่เป็นอกุศลอย่างนี้ด้วยการให้ทานเป็น
สำคัญ การให้ทานครั้งหนึ่ง ชื่อว่าเป็นการทำลายความโลภครั้งหนึ่ง เราจะทำลายความโกรธด้วย
ความเมตตาปรานี เมตตา กรุณา ความรักและความสงสาร

เราจะทำลายความเห็นผิดอย่างที่องค์สมเด็จพระพิชิตมารทรงสอน โดยไม่ยึดถือร่างกาย
ของเราว่าเป็นเรา เป็นของเรา ไม่ยึดถือร่างกายของบุคคลอื่นว่าเป็นเรา เป็นของเราไม่ยึดถือ
ทรัพย์สินสมบัติทั้งหลายในโลกทั้งหมดว่าเป็นเราเป็นของเรา เท่านั้นละบรรดาท่านพุทธบริษัท องค์
สมเด็จพระทองสวัสดิโสภาคย์เทศน์จบคราวนั้น บรรดาพระก็ดี บรรดาประชาชนก็ดี เทวดาและ
พรหมก็ดี พากันได้สำเร็จมรรคผลตั้งแต่พระโสดาบัน เป็นต้นมากมายแล้วอาตมาเทศน์วันนี้ไซ้
แหม อยากจะทราบว่ แม้แต่เมตตาตัวเดียว มันจะเหลือติดใจใครบ้างหรือเปล่าก็ไม่รู้แน่ ฮี
อาจารย์หง่า ฮี องค์ สมเด็จพระบรมครูท่านเทศน์ให้คนเป็นอรหันต์ แต่หลงตาแก่เทศน์วันนี้
กลัวเทศน์แล้วกรรมบถ 10 จะพังไปไม่มีใครจำได้นะ

เป็นอันว่า สำหรับการแสดงพระธรรมเทศนาในวันนี้ ว่ามากไปน้อย ความจริงถ้าเทศน์กัน
จริงๆ ใ้กรรมบถ 10 ประการนี้ละ เทศน์กันทุกวันๆ ละ 12 ชั่วโมง จนถึง 24 นาฬิกา 3 เดือนมัน
ก็ยังไม่จบ เมื่อเทศน์จริงๆ มันไม่จบ เราก็เทศน์หลอกๆ ชะกัณฑ์เดียวมันจบมันก็หมดเรื่องกัน

เอาละบรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่าน การแสดงพระธรรมเทศนามาวันนี้โดยเวลาไปมาก ก็
ขอยุติพระธรรมเทศนาขององค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ตามที่แสดงมาแล้วเพียงเท่านี้

ในที่สุดแห่งพระธรรมเทศนา นี้ อาตมาภาพขอตั้งสัตยาธิษฐาน ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย
มีพระพุทธรูปนะ ธรรมรัตนนะ และสังฆรัตนนะทั้งสามประการ ขอจงอภิบาลบรรดาท่านพุทธบริษัท
ทั้งหลาย ให้เป็นผู้ยึดมั่นถือมั่นทรงไว้ซึ่งกรรมบถทั้ง 10 ประการและจงมีกำลังใจล้างผลาญ โลภะ
โทสะ โมหะ ซึ่งเป็นรากเหง้าของอกุศล จงให้หมดไปจากจิตของตน ขอบรรดาท่าน
พุทธศาสนิกชนทุกท่าน จงเป็นผู้เห็นธรรมตามที่พระพุทธเจ้าทรงเห็นแล้วในชาตินี้เกิด สวัสดิ์

พระธรรมเทศนา เรื่อง อานิสงส์การบวช

แสดงเมื่อ

วันอาทิตย์ที่ 18 ธันวาคม 2520

นโม ตัสสะ ภควโต อรหตฺต สัมมาสัมพุทฺธสฺส (3 จบ)

อตฺตนา หิ อตฺตโน นาโถ โภ หิ นาโถ ปโร ลียา

อตฺตนา หิ สุทฺถเตนะ นาถึ ลภติ ทูลลภังติ

ณ โอกาสบัดนี้ อาตมาภาพจะแสดงพระสัทธรรมเทศนา ในอตฺตนาคาถาเพื่อเป็นเครื่อง
โสรจสรองศ์ศรัทธาบารมี ที่บรรดาท่านนริศราทานบดีทั้งหลาย ได้พร้อมใจกันมาบำเพ็ญกุศล ใน
วันพระขึ้น 8 ค่ำ เดือนอ้ายวันนี้ และกราบบำเพ็ญกุศลของบรรดาท่านพุทธบริษัทวันนี้ จัดเป็น 2
ประเภทด้วยกัน

ประการแรก บรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่าน มาถวายทานแก่บรรดาพระสงฆ์ใน
พระพุทฺธศาสนาประจำปักษ์นี้ประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่ง บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย
ส่วนใหญ่ ตั้งใจมาอุปสมบทบรรพชาอุปสมบทในพระพุทฺธศาสนา

สำหรับประการที่สองนี้ ถือว่าเป็นกรณีพิเศษ และก็มีอานิสงส์เป็นพิเศษ สำหรับการ
เทศน์ในวันนี้ อานิสงส์คุณบุญวาสีที่บำเพ็ญกุศลมาแล้วประจำปักษ์ บรรดาท่านพุทธบริษัทก็ฟัง
มาแล้วเป็นกาลนาน

ฉะนั้น การแสดงธรรมวันนี้ จะขอนำอานิสงส์แห่งการอุปสมบทบรรพชาใน
พระพุทฺธศาสนา มาเทศน์สู่ท่านฟัง เพื่อท่านทั้งหลายจะได้ทราบว่า อานิสงส์ในการอุปสมบท
บรรพชานี้จะเป็นประการใด จะขอเอาเนื้อความที่องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาสัมมาสัม
พุทธเจ้าทรงแสดงธรรมไว้ว่า การอุปสมบทนี้หมายถึงว่าการบวชพระบรรพชาหมายถึงว่า การ
บวชเป็นเณร

การบวชทั้ง 2 ประการนี้ องค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าถือว่า
เหมือนกับไม้ที่ชุ่มไปด้วยยาง แต่ว่ามีบุคคลยกขึ้นมาจากลำน้ำมาวางไว้บนบก สำหรับยางนี้ก็จะ
เหือดแห้งไปฉับใด บุคคลที่ตั้งใจอุปสมบทบรรพชาในพระพุทฺธศาสนา ได้ตั้งใจปลีกตนออกจาก
กามคุณคือความเป็นฆราวาส นำตัวเข้าไปอยู่ในเขตของพระพุทฺธศาสนาในอันดับแรกก็คือว่า
เป็น กายวิเวก คือ ทำตนเป็นบุคคลคนเดียว และหลังจากนั้นก็พยายามเจริญสมณธรรม คือ
ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยที่องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสอน ถ้าบวช
แล้วปฏิบัติของปฏิบัติตามที่องค์สมเด็จพระชินวรทรงสอน ยางคือ กิเลสที่ติดอยู่ในใจก็จะหมดไป
ทีละน้อยๆ ในที่สุดยางนั้นก็เหือดแห้งไปเมื่อยางหมดไปก็เหลือแต่ไม้อย่างเดียว ไม่มียางติดเชื้อ
ฉับใด เมื่อจิตใจของบุคคลทั้งหลายที่เข้ามาอุปสมบทบรรพชาในพระพุทฺธศาสนาเมื่อปฏิบัติตาม
กระแสพระสัจธรรมเทศนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พยายามตัดกิเลส คือ ราคะ

โทษะ โมหะ ให้สิ้นไป เมื่อยาง คือกิเลสทั้ง 3 ประการนี้หมดไปเพียงใด บุคคลนั้นองค์สมเด็จพระ
ภควันตีให้นามว่าเป็นพระอรหันต์ เป็นผู้จบกิจในพระพุทธศาสนา

ฉะนั้น งานอุปสมบทบรรพชาพระพุทธศาสนาจึงมีอานิสงส์พิเศษ ซึ่งองค์สมเด็จพระบรม
โลกเชษฐัตริสไว้ว่า บุคคลผู้ใดบวชตนเองไว้ในพระพุทธศาสนา อานิสงส์แห่งการที่ตนเองบวชพระ
ย่อมมีอานิสงส์จะไปเกิดอยู่ในสวรรค์ก็ดี หรือว่าในพรหมโลกก็ดี ถึง 60 กัปนี้หมายถึงว่าบุคคลผู้
บวช ถ้าบุคคลผู้ใดอุปสมบทตนเอง บรรพชาเป็นสามเณร ก็จะมีอานิสงส์อยู่บนสวรรค์ หรือว่า
พรหมโลกตามกำลังฌานที่ตนจะพึงทำได้ 30 กัป สำหรับบิดามารดาของบุคคลผู้บวชหรือ
บรรพชา ท่านกล่าวว่าถ้าลูกของบุคคลใดเข้ามาบวชในพระพุทธศาสนา พ่อและแม่ทั้งสองคนจะ
มีอานิสงส์อยู่บนสวรรค์หรือพรหมโลกคนละ 30 แปน คือครึ่งหนึ่งของลูก ถ้าบวชลูกบวชเป็น
สามเณร พ่อและแม่ก็จะได้อาสงส์ คนละ 15 กัป

สำหรับอานิสงส์พิเศษในการอุปสมบทบรรพชา ย่อมไม่เหมือนการบำเพ็ญกุศลส่วนอื่น
กุศลส่วนใดๆ นอกจากการอุปสมบทบรรพชา ถ้าลูกทำแล้ว พ่อและแม่ไม่มีโอกาสได้โมทนา
ย่อมไม่มีส่วนได้รับกุศล แต่ว่าองค์สมเด็จพระศพลตริสว่า สำหรับการอุปสมบทบรรพชา ถ้า
บังเอิญลูกกับพ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน ตามที่ท่านกล่าวไว้ในมงคลที่ปนี ว่าพอบุตรหลุดจากครรภ์
มารดา วันนั้นพ่อแม่ก็จากไป พ่อกับแม่ไม่รู้วาลูกอยู่ที่ไหน ลูกก็ไม่ทราบวาลูกเป็นใคร
แต่ทว่าลูกผู้นั้นได้อุปสมบทบรรพชาในพระพุทธศาสนาเมื่อไรพ่อแม่ย่อมได้รับอานิสงส์ทันที นี้
จัดว่าเป็นบุญราศีเป็นกรณีพิเศษ

แต่ทว่าที่เขาพูดกันบอกว่า ถ้าใครมีเมื่อก่อนเมียบ้างบุญไปนี้ไม่เป็นความจริง ขึ้นชื่อว่า
อานิสงส์คุณบุญราศีและสิทธิที่บิดามารดาจะพึงได้เท่าไร คนที่แต่งงานแล้วใช้รักก็ไม่บั่นทอนบุญ
ของเขา บิดามารดาอย่าได้ตามสมบุรณ์แบบ สำหรับภรรยาหรือพ่อตาแม่ยายที่จัดการอุปสมบทให้
ก็มีอานิสงส์เป็นพิเศษ

หลังจากนั้นองค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐัตริสต่อไปว่า บุคคลผู้ใดผู้เป็นเจ้าของภาพในการ
อุปสมบทบรรพชา กุลบุตรกุลธิดาไว้ในพระพุทธศาสนา หมายถึงว่า คนที่ไม่ใช่พ่อคนที่ไม่ใช่แม่
พยายามทำตนเป็นเจ้าของภาพ คือ ให้การอนุเคราะห์ในการอุปสมบทบรรพชา จะเป็นคนเดียวหรือ
หลายคนร่วมกันเป็นเจ้าของภาพก็ได้ ท่านผู้เป็นเจ้าของภาพนี้ได้ให้การอุปสมบทแก่กุลบุตรผู้เป็นพระองค์
หนึ่ง ท่านเจ้าภาพผู้จัดทำจะมีอานิสงส์ในการมีชีวิต อยู่ในสวรรค์หรือพรหมโลกได้ 12 แปน
สำหรับคนที่ช่วยการชวนชวน คือไม่อยู่ในฐานะเป็นเจ้าของภาพแต่ทว่าช่วยในการอุปสมบทบรรพชา
ด้วยจตุปัจจัยบ้าง ด้วยแรงงานบ้าง อย่างนี้ได้อานิสงส์คนละ 8 กัป แต่ความจริงก็หาเกินง่ายดี
เราบวช 10 องค์ เราก็ได้ กัป บวช 100 องค์เราได้ 800 กัป เลยไม่ต้องมาเกิดกัน ตายโง่กันอยู่
บนสวรรค์นั่นแหละ หรือ

สำหรับอานิสงส์คุณบุญราศีที่จะพึงได้ นี่ต้องทำใจให้ดีนะ ถ้าลงนรกไปก่อนแล้วอานิสงส์มันยังเหลืออยู่ได้ ระวังจะลงนรกเสียก่อน ถ้าลงนรกไปก่อนถ้าขึ้นมาจากนรกก็ยังรับอานิสงส์นี้ แต่ถ้าหากว่าในชาตินี้ถ้าบุคคลใด รักษากำลังบุญกุศลที่กระทำไว้ คือในการอุปสมบทบรรพชาในกุลบุตรไว้ด้วยดี แล้วท่านก็ตาย เมื่อท่านตายไปแล้วท่านไม่ตกนรกสำหรับกับนี้ องค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า จะทรงอุบัติขึ้นถึง 10 พระองค์ ที่ผ่านไปแล้วนี้ 4 องค์ เหลือที่จะมาข้างหน้าอีก 6 องค์ ถ้าบุคคลใดผู้ตั้งใจอุปสมบทกุลบุตรกุลธิดาก็ดี หรือตัวบุคคลผู้อุปสมบทบรรพชาก็ดี รักษาจริยาแห่งความดีที่เป็นกุลสาว

หลังจากตายจากความเป็นมนุษย์ไปเกิดเป็นเทวดาหรือพรหม ก็จะได้รับการอบรมคือพระธรรมเทศนาจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอีก 6 พระองค์ด้วยกัน ถ้าหากว่าท่านได้ฟังเทศน์จากพระพุทธเจ้า 6 องค์ ท่านยังไม่ได้เป็นพระโสดาบัน สกิทาคามี ก็แสดงว่าเลวเต็มที่ เป็นจัดว่าคนประเภทนี้อาภัพบุคคลช่วยเหลืออะไรไม่ได้ แต่ส่วนใหญ่เทวดาหรือพรหม เวลาที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงพระสัทธรรมเทศนา จะได้บรรลุมรรคผลมากกว่ามนุษย์หลายเท่า นับเป็นแสนๆ แต่ละครา นี่เป็นอันว่าบรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่านผู้มีกำลังใจดี ตั้งใจเป็นเจ้าภาพอุปสมบทบรรพชากุลบุตรไว้ในพระพุทธศาสนา คำว่า เจ้าภาพ คือเป็นผู้จัดการ และนอกจากนั้นไวยาวัจจมัย ไวยาวัจจกร คือผู้ชวนชวาย ช่วยชวยชวายในการจัดการอุปสมบทบรรพชา สำหรับคนที่รับอานิสงส์น้อยที่สุดก็คือ ผู้ช่วยเหลือ แต่มีอานิสงส์ถึง 8 กัป กัปนี้เราจะพบพระพุทธเจ้าอีก 6 องค์ แล้วก็ต่อไปอีก 8 กัป อาจจะมีบุญกัปเสียบ้าง อันตรายกัปเสียบ้าง แต่ว่าถ้าจะเป็นกัปที่พระพุทธเจ้าทรงอุบัติก็ยังมียกข้างหน้า

เป็นอันว่า ท่านทั้งหลายจะต้องเป็นเทวดาหรือพรหมอยู่ถึง 8 กัป ถ้าไม่ได้หรือหัดก็เรียกว่าเลวเกินไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามพระสูตรมีอยู่ว่า ถ้าในสมัยนี้เรามีเจตนารักกุศลเป็นประการใด กุศลนะเราอาจจะรักหลายๆอย่าง แต่ความจิตใจที่มีความรักมากย่อมไม่เสมอกัน บางคนก็พอใจในการให้ทานเป็นสรวง คือหนักกว่าส่วนอื่น บางคนก็พอใจในการรักษาศีลหนักเป็นพิเศษ บางคนก็ตั้งใจปฏิบัติในสรวงธรรมองค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐีทรงสอนเป็นอัศจรรย์ หมายความว่า กำลังใจของบรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่าน ย่อมมีความรักส่วนที่เป็นบุญไม่เสมอกัน

แต่ที่ว่าความรักในส่วนที่เป็นบุญอย่างใดอย่างหนึ่งก็ตาม ที่เป็นตัวนำในกำลังจิตของบรรดาท่านพุทธบริษัท หากว่าท่านตายจากความเป็นคนไปเกิดเป็นเทวดาก็ดี หรือมาเกิดเป็นคนก็ดี ถ้ามีโอกาสได้พบองค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าที่ดี พระอรหันต์ที่ดี ที่เป็นพระอรหันต์ปฏิสัมภิทาญาณหรือมีอภิญญาหก หรือวิชชาสาม ท่านย่อมรู้อุปนิสัยเดิมว่าบุคคลประเภทนี้ บุญอะไรเป็นตัวนำหน้ามาในชาติก่อน ถ้าพบองค์สมเด็จพระชินวรหรือพระสาวกของท่านตั้งแต่วิชชาสามขึ้นไป บรรดาพระทั้งหลายเหล่านั้นจะเทศน์เจาะเฉพาะบุญที่มีกำลังใหญ่ที่จิตติด กำลังใจของบรรดาท่านพุทธบริษัท เพียงฟังเทศน์จบเดียวอย่าง

แล้วก็ได้พระโศดาบัน แต่ความจริงไม่เคยมีใครได้ ที่ได้จริงๆ ก็เป็นพระอรหันต์ ถ้าหากว่าเขาจะกล่าวแต่เพียงสั้นๆ อาจจะเป็นพระโศดาบันก่อน ถ้าซ้ำอีกวาระหนึ่งก็จะเป็นพระอรหันต์ทันที

นี้สำหรับท่านพุทธบริษัททั้งหลายเหล่านี้ ที่ช่วยในการอุปสมบทบรรพชาก็มีอานิสงส์อย่างต่ำคนที่ช่วยเหลือมีอานิสงส์ถึง 8 กัป จะต้องพบพระพุทธเจ้าอีก 6 องค์ นี้อีกกับนี่นะ อีก 7 กัป ว่ากันทีหลัง สำหรับท่านที่เป็นเจ้าภาพ จะมีอานิสงส์ถึง 12 กัป พบพระพุทธเจ้าอีกถึง 100 องค์ สำหรับตัวท่านที่บรรพชาเป็นสามเณรจะต้องอยู่บนสวรรค์หรือพรหมโลกอีก 30 กัป เลยพบพระพุทธเจ้านับไม่ถ้วน สำหรับท่านที่บวชเป็นพระเองในพระพุทธศาสนา จะต้องมีในพรหมหรือว่าเป็นเทวดาถึง 60 กัป นี่เป็นเวลาที่ยาวเท่านี้ เราจะพบองค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดา สัมมาสัมพุทธเจ้านับไม่ไหว ความจริงนับนานนับไหว แต่ไม่รู้ที่องค์ถ้าจิตใจของเรามีความประสงค์จะบรรลุมรรคผล ก็จัดว่าเป็นคนเลวมากเกินไป ส่วนใหญ่ก็ไม่มี เขาอยู่กันไม่ถึง เพียงแค่พบพระศรีอาริยมตไตรก็จะไปกันหมดแล้ว ถ้าเรามีความเคารพในศาสดาขององค์สมเด็จพระประทีปแก้ว

แต่ว่าความสำคัญในการอุปสมบทบรรพชามีส่วนหนึ่ง สำหรับผู้บวช ถ้าบวชเข้ามาแล้วในพระพุทธศาสนาด้วยเจตนาที่เป็นมหากุศล แต่ว่าพอบวชเข้ามากลับทำตนเป็นคนใจไม่ดี ไม่มี ความเคารพในพระธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปล่อยให้จิตตกอยู่ในอำนาจของราคะ ความรักในระหว่างเพศ ครอบงำจิต ปล่อยให้ความโลภอยากได้ทรัพย์สินเกิดขึ้นในจิตของตน ทำอารมณ์ใจให้เป็นกุศล ชอบโมโหโทโสโกรธา คิดอยากจะทำผิดเช่นฆ่ากันแก่งแย่ง อิจฉาริษยาบุคคลอื่น มีความมัวเมาในชีวิต มีความมัวเมาในทรัพย์สิน เป็นต้น ที่เรียกกันว่า ความหลง

ถ้าเจตนาของท่านผู้อุปสมบทบรรพชา จิตตกอยู่ภายใต้อำนาจของกิเลสทั้ง 4 ประการตามที่กล่าวมา อานิสงส์ในการอุปสมบทบรรพชาในตอนต้นย่อมไม่ได้ แต่ว่าตายแล้วต้องลง อเวจีมหานรกก่อน ตัวอย่างที่องค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดากล่าวถึง พระกปิสิกขุว่า บวชเข้ามาในพระพุทธศาสนาด้วยเจตนาดี แต่พอมาศึกษาพระปริยัติธรรมที่องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัส เป็นผู้ทรงพระไตรปิฎก ภายหลังก็มีความมัวเมาในความรู้ มีความมัวเมาในความสามารถของตน เพราะตนไม่สามารถจะตัดกิเลสให้เป็นสมุจเฉตทานตั้งสอนกุศลบุตร กุศลินดาทั้งหลาย เมื่อมีลูกศิษย์ลูกหามากขึ้น มีลาภสักการะมากขึ้น ความดีก็สลายตัวไป ความชั่วเข้ามาแทนที่ กลับพลิกแพลงพระธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระชินศรีให้เกิดขึ้น เป็นการปลั่งพลาตในพุทธพจน์บทพระบาลี

บรรดาพระสงฆ์ทั้งหลายมาตักเตือนก็มีการทงตนว่า บรรดาพระสงฆ์ทั้งหลาย เหล่านั้นเป็นผู้มีมือเปล่า คือมีความรู้ไม่เท่าตน แม้แต่พี่ชายของตนซึ่งเป็น ซึ่งเป็นพระอรหันต์มาตักเตือนก็ไม่เชื่อฟัง ต่อมาเมื่อบรรดาท่านพระภิกษุสงฆ์ทั้งหลายติเตียนท่านกปิสิกขุ แม่และน้องสาวซึ่งบวชเป็นนางภิกษุณี ก็กลับมีความโกรธบรรดาพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาเหล่านี้ที่ตักเตือน ก็

ช่วยกันด่าบ้าง เป็นอันว่าคน 3 คน คือพระกบิลภิกขุก็ดี นางสาครณีหรือแม่ก็ดี เมื่อตายจากความเป็นนางภิกษุณี หรือตายจากความเป็นพระ ทั้ง 3 ก็ไปเกิดในอเวจีมหานรก สำหรับท่านผู้เป็นพี่ คือเป็นพระอรหันต์ เวลาตายแล้วก็ไปเกิดในสวรรค์ เออ..ไม่ใช่สวรรค์ไปนิพพาน อาจารย์หง่าไปด้วยหรือเปล่าไม่รู้ ฮี ท่านผู้เป็นพี่ตายจากความเป็นพระท่านก็ไปนิพพาน เพราะท่านเป็นพระอรหันต์

ฉะนั้นการอุปสมบทบรรพชากุลบุตรกุลธิดาไว้ในพระพุทธศาสนา เป็นดาบสองคม สำหรับท่านผู้บวชก็ถือว่าเป็นดาบสองคมเหมือนกัน สำหรับท่านผู้เป็นพ่อเป็นแม่ เป็นญาติเป็นญาติเป็นโยมก็เช่นเดียวกัน คือว่า คำว่าดาบสองคม ถ้าคนบวชประพฤติปฏิบัติดี อย่างเลวที่สุด ท่านขึ้นสวรรค์ก่อน ถ้าความดีไม่ดีไปถึง ความเป็นพระโสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี อรหันต์ คนที่บวชเณรมีความสุขจริงๆ ในสวรรค์และพรหมโลกถึง 60 กัป บิดามารดาถ้ามีจิตดี ก็มีมีความสุขในสวรรค์หรือพรหมโลกคนละ 30 กัป ถ้าลูกบวชเป็นพระองค์เดียวนะ ถ้าบวช 2 องค์ ก็บวชเข้าไป ลูกบวช 1 คนได้ 30 กัป ไม่ใช่แบ่งกันนะ พ่อกับแม่ได้คนละ 30 บวช 2 คน 3 คน ก็เพิ่มกันเข้าไป ถ้าลูกบวชเป็นเณร พ่อกับแม่ก็ได้คนละ 15 กัป สำหรับท่านที่เป็นเจ้าภาพ ให้การช่วยเหลือก็ได้คนละ 12 กัป

อย่างนี้ไม่ควรจะดำใจให้เลว เพราะอย่างเลวที่สุดก็มีความสุขในสวรรค์ หรือพรหมโลกที่มีอายุยาวนาน แต่ความจริงอยู่ในสวรรค์หรือพรหมโลกมีอายุยาวนานๆ บางทีก็ลืมเหมือนกัน ถ้าจะเทศน์เรื่องคนลืมนี่ก็น่ากลัวจะไม่ได้จบละวันนี้ละ อาจารย์หง่านะ อย่างท่านอะไร...ละ จำได้ไหม อาจารย์ พรหมชื่ออะไรหว่า ฮี...ดีแต่ร้องไห้โกหกชาวบ้านเขา มา พระยานาคฝากชื่อไว้ ในบาลีไม่มี นี่คนทำขวัญนาคโกหก ชาวบ้านเขาตกอเวจีหลายสิบกัป อย่างอาจารย์หง่านี่...ฮีอ เออ หรือเปล่าละ

คือว่า เพื่อนของท่านทำเวสสุวัณท่านหนึ่ง ชื่อว่าทำวพกาพรหม เวลานั้นท่านทำวมหาชมภูเป็นทำวเวสสุวัณ ท่านพกาพรหมที่ท่านก็เป็นทำววิรุฬหก จากนั้นเพราะอาศัยบุญบารมีท่านมาก พ้นจากตำแหน่งนี้ท่านก็ไปเกิดเป็นพรหมชั้นสูงสุด แต่ไม่ถึงพรหมชั้นที่สิบหกนะ เป็นพรหมชั้นที่ 11 ใช้เวลาอยู่ที่นั่นถึง 60 กัป ถอยหลังลงมาหมดบุญวาสนาบารมีก็ร่นลงมาเป็นพรหมชั้นที่ 10 อีกประมาณ 40 กัป ยังไม่ทันสิ้นอายุนะ ตอนนั้นบรรดาพรหมช่างประจบทั้งหลาย พรหมประจบนี่ก็มีเหมือนกัน พรหมที่ได้ปริญญาพิเศษอะไร ปจ. ลต. ลกป. อะไร 3 ปริญญาแะ ฮี ได้ปริญญาเอก ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก พรหมเล็กๆ ที่เป็นบริวารเขาเรียกว่าเทวบุตร มาร เห็นว่าทำวพกาพรหมคนนี้มีบุญญาธิการมาก

เอ้า...ตะบันเทศน์กันอยู่เนี่ย ไม่จบละวันนี้ ...ใครหิวข้าวหิวไป คนเทศน์กินแล้วก็ไปนั่งประจบทำวพกาพรหม บอกท่านขอรับ ความเป็นใหญ่ของท่านนี่มันถึงที่สุดแค่นี้แล้วความจริงโลกนะไม่มีอีกแล้ว สิ่งที่สูงที่สุดกว่านี้ไม่มี คือ ท่านนี่เป็นใหญ่ที่สุด ความสูงสุดแห่งบุญกุศลมีเพียง

นี้ ไม่มีใครดีกว่าท่าน มาตอนต้นก็ยังมี ท่านก็เตือนบอกว่า พรหมทั้งหลาย จงอย่ายกย่องอปอ์บั้น เรา ว่าสิ่งที่ดีกว่านี้มันยังมี

แต่ว่าให้คนกับพรหมนี้มันเหมือนกัน ถูกค้ายกยอมาก ๆ เข้าท่านก็ชักเบงเต๊ะทำ ว่าเอื้อ ใครๆ มันก็ว่ากุดีทุกคนนี่หว่า ว่าให้บุญญาธิการสูงสุดกว่านี้มันไม่มี น่ากลัวจะจริงนารีเราเป็น พรหมพิเศษมีรัศมีกายแผ่ไสมากกว่าคนอื่น พรหมทุกชั้น (หมายถึงชั้นต่ำลงมา) ต้องมาชูชกเรา คือ มาไหว้มายอมเคารพ แต่แกไม่ได้แหงนมองดูขึ้นไปว่าพรหมที่สูงมีกว่านั้น ความเมาในชีวิต ยังมีอยู่ เวลานั้นก็บังเอิญเป็นเวลาท้องคัมเด็จพระบรมครูทรงบรรลุนิเสกสัมมาสัมโพธิญาณได้ ประมาณ 3 ปี แกก็เลยนั่งนึก มองลงมาเห็น นึกในใจว่า เวลานี้พระสิทธัตถะราชกุมาร ประกาศ ตนว่าเป็นพระพุทธรเจ้า จัดว่าเป็นอัจฉริยะมนุษย์ประเสริฐกว่ามนุษย์ ประเสริฐกว่าเทวดาหรือ พรหม เอ๊ะ.. เราอยากจะรู้กันว่า พระสิทธัตถะราชกุมารกับเรานี้ใครจะแ่งว่ากัน

นั่นแน่ะ...อาจารย์หง่าเห็นไหม ชักตีะท่าซะแล้ว นี่แกเต๊ะนะ อานิสงส์ที่แกไปค้างอยู่บน นั้นนะ อาศัยแกบวชพระด้วยตนเองบ้าง ช่วยเขาบวชพระบ้าง มันก็ค้างอยู่นานเมื่อค้างอยู่นาน มันก็ลืมความทุกข์ของความเป็นมนุษย์ ในเมื่อถูกเขายกยอปอ์บั้นเข้า แกก็เบงเลย ว่า สิทธัตถะ ราชกุมารเป็นมนุษย์ ทะนงตนว่าเป็นผู้เลิศประเสริฐกว่าเทวดาหรือพรหมและมนุษย์ทั้งหลาย เรา อยากจะรู้กันว่า สิทธัตถะกับเรานี้ใครจะแ่งว่ากัน แ่งนั่งทำนิกทำนะ แต่ไม่ได้บอกปากทำ นึกอ้า อยู่บนวิมาน

สมเด็จพระบรมศาสดาทรงทราบวาระจิตของท้าวพกาพรหม ฮี (หลวงพ่อดหัวเราะ) ไป เจอะนักเลงเข้าแล้วซี พระพุทธรเจ้าท่านก็นักเลงเหมือนกัน แกนิกทำได้ ข้าก็รู้แกได้เหมือนกัน องค์สมเด็จพระพิชิตมารก็เสด็จขึ้นไปพระองค์เดียวตรัสว่า พกาพรหม เธอมีความรู้สึกนึกคิด ว่า ยังไง ความรู้สึกนึกคิดในใจของเธอเนาะเรา รู้ แต่เธอนี้มีความประมาทลืมนิสัยชาติเดิมของตน เดิม ที่เดียวเธอเกิดเป็นพรหมชั้นที่ 11 จัดว่าเป็นพรหมได้ดลกีตยานชั้นสูงสุด คือ ฌาน 4 ละเอียด อยู่ บนนั้นประมาณ 60 แแป เมื่อบุญบารมีนั้นถอยลดลงมา หมดอายุชั้นนั้นก็ลงมาพรหมชั้นที่ 10 ประมาณ 40 กัป เวลานั้นบุญส่วนนั้นหมดไป ลดมาเป็นพรหมชั้นที่ 9 เพิ่มเริ่มต้นไม่กี่กัป แต่เธอลม ตัวว่าเธอเป็นผู้วิเศษกว่าเราซึ่งเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระพุทธรเจ้าท่านทำ หากว่า เธอเป็นผู้วิเศษจริงเธอก็ต้องไม่ลดความดีของตน อำนาจบุญกุศลที่เธอเป็นพรหมนะ จงอย่าทะนง ว่ามันวิเศษนะ มันยังดีไม่พอ เพราะว่าถ้าหมดบุญวาสนาบารมีด้วย อำนาจฌานโลกีย์ก็จะต้อง เกิดเป็นมนุษย์ ดีไม่ดีก็ต้องเลยไปเสวยผลกรรม เดิมที่เป็นกรรมชั่วที่ตัวทำไว้ก่อนอุปสมบท บรรพชานะ มันยังเหลืออยู่ จะมีทุกข์เวทนามากอย่างนี้

เมื่อท้าวพกาพรหมได้ฟังพระพุทธรฐีกาจากองค์สมเด็จพระชินศรี คนแก่งเสียแล้วก็ไม่ยอม แพ้

อ้า..วันนี้ตะบันเทศน์อยู่อย่างนี้ คนฟังเป็นลมอยู่...ฮี ใ้คนที่ ... (จบเทปหน้าแรก)

คนฟังไม่ตายพระเทศน์ตาย วันนี้คงตายกันข้างหนึ่ง ฮี.. เดี่ยวเถอะจะต้องเทศน์อย่าง หลวงปู่คือ เทศน์ไปเทศน์มา เทศน์มาเทศน์ไป พระหนีไปหมด คนหนีไปหมดเหลือยายคิมกับใครอีก 2 คนเท่านั้นละ เทศน์มาเทศน์ไป คนหนีไปหมด แล้วท่านก็เลยเทศน์ต่อไป เทศน์มาเทศน์ไป เทศน์ให้ยายคิมกับอีกคนนี่ 2 คน มันหัวแตกให้ได้ เพราะไม่มีใครเขาฟัง เหลือ 2 คนท่านก็เทศน์ไซ้ใหม่ ในวันนั้น

วันนี้ตีวิญญานหลวงปู่คือเข้าสิงแล้วล่อชะเต็มที่ เคยทะเลาะกันเดี๋ยวนี้ไม่ได้ทะเลาะกันเสียแล้ว หลวงปู่คือนี้ ตายแล้วมาทะเลาะหลายหน เป็นอันว่าทำวพกาพรหมท่านก็เกิดความตระหนง คิดว่าพระพุทเจ้าสู้ไม่ได้เพราะเป็นมนุษย์ ก็เลยทำทหายในการแสดงฤทธิ์กัน อ้าวพกาพรหมก็ยอมตกลง

เฮ้า..ท่านเก่งจริงท่านแสดงฤทธิ์ พระพุทเจ้าท่านบอก ท่านเป็นเจ้าของท่านต้องแสดงก่อน การแสดงฤทธิ์ครั้งนั้นก็รบกันใหญ่ วิถีรบกันทำยังไง อาจารย์หง่าเห็นใหม่ เห็นหรือเปล่า ไม่เห็นหรือ อันดับแรกก็เล่นซ่อนหากัน ทำวพกาพรหมแกก็เล่นซ่อนหา หายตัวไปหลบอยู่ที่ไหนก็ตาม พระพุทเจ้าก็ชี้ได้หมด แกไปอยู่ที่ไหน พระพุทเจ้าก็ชี้ พกาพรหมแกอยู่ตรงนี้ ไม่ยอม หนีอีก ไปอยู่ตรงนั้น ท่านก็ชี้ อยู่ตรงนี้ ก็หนีอีก

เป็นอันว่า อ้าวพกาพรหมหมดท่า แต่ว่าความเป็นอรหันต์นี่ มีสภาวะอภิสมานกายละเอียดกว่าเทวดาหรือพรหม อรหันต์นี่ถ้าไม่ต้องการให้เทวดาหรือพรหมเห็นนี่ เขาจะเห็นไม่ได้ อย่าลืมนะ หากว่าพรหมก็เหมือนกัน ถ้าเขาไม่ต้องการให้เทวดาเห็น เทวาก็เห็นพรหมไม่ได้ อากาศเทวดาไม่ต้องการให้รุกขเทวดาเห็น รุกขเทวดาก็เห็นไม่ได้ รุกขเทวดาเขาไม่ต้องการให้ภูมเทวดาเห็น ภูมเทวดาไม่ต้องการให้มนุษย์เห็นมนุษย์ก็เห็นไม่ได้ มันหยาบละเอียดกว่ากัน

ฉะนั้น พระพุทเจ้าท่านเป็นพระอรหันต์ ก็ท่านมีจิตมีกายละเอียดกว่า มีจิตละเอียดกว่า พกาพรหมแกยังมีฌานโลกีย์จะหนีไปไหนละ หนีไปไหนพระพุทเจ้าก็จับได้ผลที่สุดหมดแรงหมดแรงก็บอก พระพุทเจ้าถามว่ายอมแพ้หรือยัง แกก็บอกว่า ฮี เรื่องยอมแพ้ไม่มี คนมันแน่นะชะอย่าง (หลวงพ่หิวเราะะ) ฉันทึ่หนึ่งในตองอูเหมือนกัน ท่านเป็นมนุษย์จะมาตีกว่าฉันทึ่ยังไ้เฮ้า...ท่านแสดงฤทธิ์มั้ง

องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าก็แสดง แสดงไม่มีอะไร ทำงายๆ ไม่ใช่แสดงแบบยาก ทรงอธิษฐานว่า ขอพรหมทั้งหลายจงอย่าเห็นพระองค์ เทำนี้เองทำวพกาพรหมไม่เห็นท่านมีเสียงแต่เสียงให้ได้ยิน บอก พกาพรหม เธอจงชี้ชี้ว่าเวลานี้เรานั่งที่ไหน พกาพรหมชี้ที่ไรก็ผิด พอชี้ตามเสียง เสียงอยู่ตรงนี้ ชี้บับเสียงท่านมาอยู่ข้างหลังบอก พกาพรหม เธออยู่ข้างหลัง นี่เอาเข้าแล้ว หนีไปจะชี้ข้างหลัง ท่านบอก นี่พกาพรหม เธออยู่ข้างนี้ เสร็จพอสองสามครวร้องเจ็ยกเออ ไม่ใช่เฮะ พรหมไม่มีร้องเจ็ยก เจ็ยก นะมันลึง เป็นอันว่าทำวพกาพรหมยอมแพ้ เมื่อยอมแพ้ผู้ฤทธิ์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทเจ้าไม่ได้ พระองค์ก็แสดงพระองค์ให้ปรากฏ เป็นอันว่า

พระพุทธเจ้าทรงอยู่ที่เก่า แต่ว่าเสียงที่ว่ำอยู่หน้าอยู่หลังเป็นอำนาจของพระพุทธปาฏิหาริย์ เท่านั้นเอง

เป็นอันว่า ท่านก็บอกว่า พกาพรหมรู้แล้วหรือยังว่า เธอนะยังดีไม่พอ เป็นอันว่าท่านพรหมยอมรับ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเทศน์ในอัปมาทธรรมว่าอัปมาเทนะ **สัมปาเทตะ** ว่าเธอทั้งหลายจงยังความดีแค่ออยู่ในสวรรค์ก็ดี แค่ออยู่ในพรหมก็ดี มันจะเป็นความดีสูงสุด จะเป็นความดีที่ยั่งยืน ยังเป็นอนิจจังหาความเที่ยงไม่ได้ ยังเป็นทุกขัง ถ้าหมดบุญวาสนาบารมีเมื่อไหร่ เธอก็ต้องกลับไปใช้กกของกรรมเก่า ลงจากพรหมยังไม่ได้พักที่มนุษย์จะต้องเลยไปในนรกก่อน เพราะอาศัยอกุศลกรรมเดิมเมื่อใช้หนี้กฎของกรรมแล้ว จึงจะมาเกิดเป็นคน ต้องบำเพ็ญกุศล ถ้ามีกุศลดีก็ได้เกิดในสวรรค์หรือพรหมถ้าทำกรรมที่เป็นอกุศลก็ต้องกลับลงนรกใหม่

ฉะนั้น ขอเธอทั้งหลาย ทำว่พกาพรหมก็ดี หรือบรรดาพรหมทั้งหลายก็ดีอยู่ในที่นี้จึงมีความรู้สึกตัวว่า เวลานี้เรามีอารมณ์เป็นทิพย์ มีจิตอยู่ในธรรมปิติคือฉานสมาบัติ หรือจัดว่าเป็นกายวิเวกด้วย จัดว่าเป็นจิตวิเวกด้วย คำว่า กายวิเวก ก็หมายความว่า พรหมอยู่องค์เดียว พรหมไม่มีบริวารเป็นผู้หญิง เพราะคนที่เป็นพรหมจะเป็นผู้หญิงหรือผู้ชายก็ตารม เขาจะรู้ได้โดยกำเนิดของเขา แต่ว่าเพศไม่มี จัดว่าเป็น **กายวิเวก** และโดยเฉพาะอย่างยิ่งพรหมก็มี **จิตวิเวก** คือมีธรรมปิติเป็นที่อยู่ องค์สมเด็จพระบรมครูกล่าวว่า

เธอมีวิเวก 2 ประการครบแล้ว ควรจะทำความจิตให้ใสเป็นแก้วปราภาไว้ด้วย ปรกกายคือมี **อุปวิเวก** ให้เกิดขึ้น จงพิจารณาว่า ชื่นชื่อว่า ฉานโลกีย์ สร้างความดีให้เกิดแก่เราพักบาปอกุศลชั่วคราว แต่ว่าฉานทั้งหลายเหล่านี้ ไม่สามารถจะทำให้เราพ้นจากความทุกข์อย่างจริงจังได้ขอบรรดาพรหมทั้งหลายจงมีความเข้าใจว่าสิ่งที่ดีกว่านี้ยังมีอยู่นั้นคือพระนิพพาน ขอเธอทุกท่านจงตั้งใจเสียว่าชื่นชื่อว่ามนุษย์โลกก็ดี เทวโลกก็ดีพรหมโลกก็ดี ไม่ใช่สิ่งที่สร้างความสุขสันต์หรรษาให้เกิดแก่เราตลอดกาลตลอดสมัย ขอเธอทั้งหลายจงอดใจละมานะทิฏฐิ

ท่านเทศน์เฉพาะมานะ จงอย่าถือตัวถือตนว่าเราเป็นผู้ดีผู้ประเสริฐแล้ว ทำจิตใจของเราให้่องแผ้วว่าความชั่วยังมีอยู่ คือความเป็นมานะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นฉานโลกีย์จงพิจารณาอยู่เสมอว่า ความเป็นมนุษย์ก็ดี ความเป็นเทวดาก็ดี ความเป็นพรหมก็ดี ไม่เป็นที่สงบสุข ยังไม่พ้นจากอำนาจความทุกข์ จงทำอารมณ์เข้าถึงพระนิพพานเป็นสำคัญเมื่อองค์สมเด็จพระพิชิตมารบรมศาสดา สัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์โดยย่อเพียงเท่านี้ บรรดาพรหมทั้งหมดมี ทำว่พกาพรหมเป็นประธาน ต่างคนก็ต่างได้บรรลุพระอนาคามีผล จัดว่าเป็นพระอริยบุคคลในพระพุทธศาสนาเวลานี้ท่านก็ยังเป็นพระอนาคามีอยู่ แต่ความจริงการเป็นพระอนาคามีก็ไม่ต้องมาเกิดเป็นมนุษย์บำเพ็ญบารมีในที่นี้ก็ได้สำเร็จอรหัตผลแล้วก็ไปนิพพาน

นี่แหละบรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่าน การบำเพ็ญกุศลในวันนี้ชื่อว่าเป็นกรณีพิเศษ เพราะว่าท่านทั้งหลายมีความเคารพในองค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐ มาทำบุญตามกาลเวลาจัด

ว่าเป็นอุตมมงคล แต่ทว่าวันนี้บรรดาท่านพุทธศาสนิกชนทุกคน ตั้งตนเป็นเจ้าภาพอุปสมบท บรรพชากุลบุตรกฤติดาในพระพุทธานุชา 2 รูป วันนี้บวช 2 องค์ คนที่เป็นเจ้าภาพได้อานิสงส์คน ละ 24 กัป คนที่ช่วยในการอุปสมบทได้ อานิสงส์คนละ 16 กัป เพราะ 2 แแปดเจ้าภาพสอบสอง 2 หน สำหรับท่านที่อุปสมบทบรรพชา ท่านมีอานิสงส์คนละ 60 กัป บิดามารดาของท่านอยู่ที่ไหน โมทนาหรือไม่โมทนาท่านก็ได้คนละ 30 แแป เป็นอันว่าอานิสงส์คุณบุญราศีมีมาก แต่ขออย่าง เดียว เวลาอุปสมบทบรรพชาเข้ามาแล้ว อย่าประมาทในชีวิตของตน อย่ามัวเมาในกิเลส คือ

1. ราคะ เห็นแก่ความสวดยสดงดงาม
2. โลกะ ความโลภอยากจะทำรวย
3. โทสะ อารมณ์อิจฉาริษยาบุคคลอื่น อย่าให้มี
4. อย่ามีความหลงในชีวิตอินทรีย์ว่า เราบวชในพระพุทธานุชาแล้วไม่ลงนรก

ส่วนมากนักบวชเขาจะมีความคิดอย่างนั้น แบบนี้ลงอเวจีทุกท่าน

การบวชเข้ามาในพระพุทธานุชา บุญก็มากบาปก็เหลือ ถ้าหากบวชเข้ามาแล้วในพระ พุทธานุชา ถ้าตนทำตัวไม่ดีก็จงญาติจูงโยมจูงพวกจูงพ้องลงอเวจีไปตามๆ กันทั้งนี้เพราะอะไร พระบวชเข้ามาในพระพุทธานุชา เพียงแค่จะฉันอาหารไม่พิจารณาเป็นอาหารปฏิภูลัญญาถึงลง นรก ถ้ามีความประพฤติไม่ชอบไม่ดีผิดพระธรรมวินัย ผู้บังคับบัญชาถึงลงอเวจีมหานรก แล้วเมื่อ โกรธแล้วทำยังไงก็ไปบอกพ่อบอกแม่ บอกพี่บอกน้อง บอกพวกบอกพ้องว่า ฉันถูกอิจฉาริษยา จากผู้บังคับบัญชา ถูกผู้บังคับบัญชากระเบียดกระเสียนเบียดบังตัวเอง ลงโทษโดยไม่มีความคิด ทำดีผู้บังคับบัญชาก็ว่า ทำชั่วผู้บังคับบัญชาก็ว่า ความจริงไอ้คนทำดีไม่มีใครเขาว่า แต่ความจริง ถ้าเราทำชั่วคิดว่าดีเขาจึงว่า นี่เพราะมันเป็นมิชฌาปฏิญญามีความเห็นผิด ที่นี้พวกพ้องทำยังไงก็เลย ช่วยกันโกรธผู้บังคับบัญชา ก็เลยจูงกันลงอเวจีมหานรก เช่นเดียวกันกับปิลภิกขุมารดา กับน้องสาว อีก 1 คน

นี่การอุปสมบทบรรพชาเข้ามาในพระพุทธานุชา ไม่ใช่ว่าดีเสมอไป จัดว่าเป็นดาบสอง คม และบิดามารดาญาติพี่น้องก็ดี ถ้าลูกบวชเข้ามาในพระพุทธานุชา ต้องถือว่าขาดสิทธิ์จาก เรา เขาบวชเข้ามาแล้วมีพระพุทธเจ้าเป็นพ่อ มีพระธรรมเป็นแม่ เราขาดจากความเป็นพ่อเป็นแม่ ขาดจากความเป็นพี่เป็นน้อง มันขาดกันตรงไหน เวลาที่ลูกยังอยู่ลูกต้องไหว้เรา เมื่อลูกบวชเข้า มาในพระพุทธานุชาจัดเป็นสามัญผล คนทุกคนเป็นพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ต้องมาไหว้ลูก มัน ขาดกันตรงนี้แล้ว

เวลาที่เขาทำผิด ถูก ผู้บังคับบัญชาว่ากล่าวตักเตือนลงโทษ ก็จงอย่าเข้ามายุ่ง ตัวไม่มี สิทธิ ถ้าถือสิทธิเมื่อไร ลงอเวจีเมื่อนั้น นี่บอกทางไว้ให้ณะ ใครอยากจะไปสวรรค์ก็ทำใจให้มันถูก ใครอยากจะลงนรกก็แนะนำทางให้แล้วนะ เพราะว่าฉันบอกแล้วตั้งแต่บวชใหม่ๆ เวลาบวชนี้ ตั้งใจโปรดคนไว้ทั้ง 2 ทาง ใครอยากจะลงนรกก็สนับสนุนเต็มที่ ยิ่งไงๆ ให้มันลงถึงอเวจีให้ได้ ไม่

งั้นมันไม่รู้จัดนรกทั้งหมด อาจารย์หง่า ฮี ถ้าใครอยากสร้างความดีก็แนะนำให้ถึงนิพพาน ใช้การที่จะตกรวมตื้นตื้นหนึ่งสองตื้นมันไม่ชื่นใจ ยิ่งไงๆ ก็ให้มันไปอเวจีซะเลยนะ ใช้ใหม่ ก็เคยมีในการบางคราวเคยเป็นผู้บังคับบัญชา พอลูกชายเขามาบวชเข้ามา เขามีความผิดในพระพุทธศาสนา ก็จัดลงโทษตามระเบียบ เขาก็ไปฟ้องพ่อฟ้องแม่ พ่อแม่เขาก็โกรธ มันอยากโกรธก็เลยยั่วให้มันโกรธเสียใหญ่ มันจะได้ลงอเวจีเสียเลยพอมันโกรธนานๆ มันบรรเทาความโกรธ มาวันหลังก็เลยบอกเขาตรงๆ ว่าที่ฉันบวชเข้ามานี้ ฉันตั้งใจโปรดคน 2 ประเภท เขาถามว่าอะไร ว่าใครอยากจะไปสวรรค์ ใครอยากไปพรหมโลก ใครอยากไปนิพพาน ฉันสนับสนุน แต่ใครอยากจะลงนรกฉันก็สนับสนุน เขาถามว่าสนับสนุนยังไง ก็บอกว่าอดีตตอนที่ลูกชายแกลไปฟ้องแกลนะแกลโกรธฉัน มาถึงวัดฉันก็เลยยั่วให้โกรธมากขึ้น แกลงอเวจีสบาย แกลตายคราวนี้แกลไม่ต้องห่วงไม่ต้องโย แกลงอเวจีได้แล้ว

อีกตำนานชักหน้าเสียน้ำตาไหล แล้วถามว่าทำยังไงจึงจะพ้น บอกโนน ต้องไปขอขมาโทษต่อพระรัตนตรัยคือ พระพุทธเจ้า จะมาขอขมาโทษกับฉันนี้ไม่ได้ เพราะฉันไม่ได้โกรธแกล ในเมื่อคนใดปรามาสพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นสาวกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ขอขมาโทษส่วนตัวไม่มีผล ต้องขอขมาโทษตรงต่อองค์สมเด็จพระทศพลบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า แกร้องไห้แงแงๆ เข้าโบสถ์ไปนั่งร้องไห้ไปนั่งพูดกับพระพุทธรูปอยู่คนเดียว เราเลยยู่ให้แก้บาปซะอีกตอน ใช้ใหม่

ผลที่สุดแก่ออกมาถามแล้วถามว่า พ้นหรือยัง บอก ยัง บัญชีนรกเขายังไม่ลบ แก่ต้องมาทำทัฬหกรรมลงโทษ ตัวเองถามถามลานวัดให้มันเตือนเสียก่อน แล้วก็ในขณะที่มาทำกรรมประเภทนั้นจะต้องนอบน้อมต่อคุณพระรัตนตรัย ตั้งใจด้วยความดีไม่ใช่มากลัวเวลานี้แล้วไปขอขมาโทษนะมันยังใช้ไม่ได้ แกลก็เลยปวารณาตัว แกลมาทำงานวัด 3 เดือน ทำงานวัด 3 เดือน ไม่ให้กินข้าววัด ต้องเอาข้าวบ้านมากิน ให้กินข้าววัดใช้ไม่ได้ ถือว่าเป็นไวยาจักรของวัด ต้องเอาอาหารมากินเอง ทำด้วยความเคารพ ที่บอกว่า 3 เดือนเพราะอะไร เพราะใหม่ๆ ใจมันยังไม่แน่วจนกระทั่ง 3 เดือนแล้ว แกลมาถามว่าพ้นหรือยัง แล้วทุก 3 เดือน ทุกวันที่เข้ามา เมื่อเสร็จแล้วตอนกลางคือก็ให้เข้าไปขอขมาโทษต่อพระพุทธเจ้าจนกระทั่งเห็นว่าบัญชีเขาลบแล้ว เป็นอโหสิกรรม จึงบอกว่าพ้นแล้ว

ต่อไปนี่จึงจำไว้ละ นี้อยากจะไปอเวจีใหม่ก็โกรธพระใหม่ละ ถ้าโกรธพระอื่นนี่ไม่แน่ เขาไม่ค่อยสนับสนุน ถ้าโกรธฉันนะชอบสนับสนุน ถ้าใครจะลงนรกต้องให้มันลงอเวจีมันถึงจะแน่ ถ้าใครอยากจะทำความดีสนับสนุนไปนิพพาน เราตั้งใจเขาให้เขาตั้งใจไปนิพพาน ถ้ามันเลวลงมานิดหนึ่งก็มาค้างอยู่ที่พรหม ถ้าเลวไปหน่อยก็ค้างสวรรค์ ถ้าเลวกว่านั้นมาเกิดเป็นคนก็เป็นคนดีเป็นอันว่าความดีย่อมปรากฏ

นี่เป็นอันว่า สกวกขององค์พระบรมสวดคตที่บวมๆ อย่างอาตมานี้คงจะหายาก หรือไง เพราะตั้งใจไว้เลยว่า ใครมันอยากดีให้มันดีได้ไปเลย ถ้าใครมันอยากเลวก็ปล่อยให้มันลงอเวจีไป มันจะได้สบายให้สมกับความตั้งใจของมัน อยากชั่วนี่ จริงไหม อาจารย์หง่า ถูกไหมแกก็เหมือนกันจริงไหม นี่ความจริงตั้งใจไว้ยังงั้นจริงๆ ใ้อที่ตั้งใจนะไม่ใช่อะไร มันอยากเลวก็ให้มันเลวไป

สมัยก่อนนี้มีวิธีล่อคนลงนรก ใ้อวัตถุสิ่งของต่างๆ เครื่องไม้เครื่องมือในการก่อสร้างเราซื้อมาจากทุนส่วนตัว คือไปเทศน์มาได้ แล้วก็ถือใ้อเงินเทศน์นี่ถือเป็นเงินสงฆ์นะ แล้วก็ส่วนใหญ่ถ้ายังจะสร้างไว้ละก็มันจะหายได้ ก็ถือว่ามีไม่ใช้เงินสงฆ์ สร้างไว้ก็เพื่อส่วนกลางเวลาพระทำงานเสร็จบอกว่าไม่ต้องเก็บหรอก ทิ้งมันกลางลานวัดนั่นแหละ ใ้อขโมยมันอยากได้มันก็มาเก็บ เราก็นอนหัวเราะชอบใจ เอ้อ..ใ้อนี้ลงอเวจีไปหนึ่งแล้ว ฮี (หัวเราะ)ใช่ไหม ก็ไม่ได้ทิ้งไว้ให้มันขโมยนี้ เข้าพระก็ต้องแบกไปใหม่ มันเหนื่อยใช่ไหม มันเลือกขโมยมันลงอเวจีไป ของหายไป 2-3 ชิ้น

พอถึงวันพระเราก็เทศน์ เทศน์ว่าของเราหายไปแล้ว ใ้อคนขโมยเวลานี้เขาจดบัญชีไว้ที่อเวจีมหานคร เราก็บอกว่าใ้อคนขโมยนี้จะรูปร่างผิวพรรณมันเป็นแบบนั้น แต่มันคนเมืองไหนก็ไม่รู้ คนบ้านนี้เขาไม่ขโมยหรอก พอเทศน์จบพอรุ่งขึ้นเช้าใหม่ ใ้อของกลับมาอยู่ที่เก่าแะ ใ้อระยาไม่ไปจริง พอถึงวันพระใหม่ เราก็เทศน์ใหม่บอก แปมน่าเสียดายมันดันเลือกเอามาคืนเสียได้ หรอกว่างไปอีกหน่อยหนึ่ง ความจริงฉันบวชนี่ฉันตั้งใจสนับสนุนใครอยากไปนรกฉันให้ไปอเวจี ใครอยากดีให้ไปพระนิพพาน เราก็ว่าไปส่ง เราไม่ตั้งใจหรอกนะ ใครอยากจะเลวให้มันเลวถึงที่สุด มันถึงจะได้เซ็ด ไม่งั้นไม่เซ็ดหรอก ไปลงแค่นรกขุมต่างๆ บัดโธ เดียวมันก็โผล่ขึ้นมา เดียวมันจะบอกว่า อู๋ ใ้อนรกหมาๆ นี่แค่นั่นนี่วิธี โยมนะ ลงก็ลงให้มันชั้นอ่องเลย นี่ความจริงช่วยให้คนตกนรกไปเยอะ ช่วยเยอะสนับสนุนเต็มที่ เพราะอะไร

เพราะถ้าเราทำความดีมากเท่าไรไหว กรรมที่คนทั้งหลายเขาทำเขาเบียดเบียน เขาก็ลงนรกลึกมากเท่านั้น ถ้าเป็นพระที่บริบูรณ์ด้วยศีล พวกนี้มาเบียดเบียนหน่อยเดียว เขาก็จลงอเวจีมหานคร แต่ว่าลงแค่กัปเดียว ถ้าเป็นบริบูรณ์ด้วยจิตคือทรงฌานสมาบัติ พวกลงอเวจีก็คูณด้วย 4 คือ 4 กัป แทนที่จะเป็น 1 แปะ ถ้าบริบูรณ์ด้วยจิตด้วยปัญญา พวกนี้ลงอเวจีนานหน่อย ดีไม่ดีต้องไปพักรอคิวอยู่ที่โลกกัณฑ์มหานคร เพราะอะไร เพราะพวกที่บริบูรณ์ไปด้วยปัญญาประเภทนั้น ใครแตะต้องนิดเดียว เขาก็ลงโทษหนัก

ดูตัวอย่างนางชุกชุตตราที่เล่าให้ฟังเมื่อคืน ไม่ได้ตั้งใจจะล้อเลียน เป็นแต่เพียงว่าเพื่อนถามว่า พระผู้เป็นเจ้ารูปร่างเป็นยังไง จริยาทำทางทานเป็นยังไง พระราชาของเราจึงได้มีความเลื่อมใสนางชุกชุตตราเอาผ้าห่มใบเฉียง เอาขันมาถือแทนบาตร บอกว่า พระผู้เป็นเจ้าลักษณะการเดินของท่านอย่างนี้ ท่านเป็นพระหลังค่อม เดินงอหลัง เดินไปทำท่าคล้ายๆ กับท่านเพียงเท่านั้นนางชุกชุตตราต้องเกิดมาเป็นทาสเขาถึงห้าร้อยชาติ นี่ไม่ได้เจตนาไม่มีเจตนาเป็นอกุศล

ล้อเลียนนิดเดียว ไม่เชิงล้อ แสดงให้ดู ถ้าตั้งท่าล้อเลียนเธอจะต้องลงนรก ถ้าปรามาสก็มีหวัง
อเวจีเป็นที่ไป นี่เป็นอันว่า ท่านทั้งหลายเห็นพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา ยิ่งไงๆ ก็กันท่ากันทาง
ไว้ก่อน แต่ทว่าอย่าลืมนะพรอริยเจ้านี้ไม่ให้หัวพระเลว

ตัวอย่าง ภิกษุโกสัมพีแตกกัน ไม่เคารพในคำแนะนำขององค์สมเด็จพระภควันต์บรม
ศาสดา ตอนนั้นปรากฏว่า บรรดาประชาชนทั้งหลายที่เป็นพระอริยเจ้า ไม่ยอมใส่ข้าวให้กิน 3
เดือน จะได้ข้าวกินมั่งก็ได้เฉพาะที่คนไม่ใช่พระอริยเจ้าเท่านั้น เขาไม่ให้ข้าวกินด้วยเขาก็ไม่ให้
ด้วย ต่อมาเมื่อจะไปที่เมืองสาวัตถี เวลานั้นพระเจ้าปเสนทิโกศล พระพวกรี้จะไปขอมาโทษต่อองค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ขออภัยให้พระองค์คือโทษ พระเจ้าปเสนทิโกศลกราบทูลองค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า พระเลวๆ อย่างนี้ ข้าพระพุทธเจ้าจะไม่ยอมให้เข้าเขตพระนคร
แต่ว่าองค์สมเด็จพระชินวรขอพรว่า พระมหาบพิตรพระราชาสมภาร พระพวกรี้ยังมีศีลอยู่ แต่ว่า
เขาไม่เคารพในคำแนะนำของตถาคตเท่านั้น เขาจะมาขอขมาโทษต่อตถาคต ปล่อยให้เขาเข้ามา
เถอะ

ฉะนั้น พระเจ้าปเสนทิโกศลจึงได้ยอมให้เข้าเขตเมืองของพระองค์ คือเขตพระนครเขต
ประเทศนะ เมื่อเข้ามาใกล้พระเชตวันมหาวิหาร ตอนนั้นท่านอนาถปิณฑิกเศรษฐีเป็นพระ
โสดาบัน เข้าไปกราบทูลองค์สมเด็จพระภควันต์ว่า ภิกษุเลวๆ แบบนี้ ข้าพระพุทธเจ้าจะไม่ยอม
ให้เข้าวิหาร เห็นไหม.. ว่าพระอริยเจ้าเขาไม่ใช่ช่วยๆ นะ ไม่ใช่พระโกนหัวห้ามผ้าเหลืองเขาจะไหว้
คะ เขาจะไหว้แต่พระดีเท่านั้น อย่างเลวที่สุดก็ต้องเป็นพระทรงศีลบริสุทธิ์ถ้าศีลไม่บริสุทธิ์นี้เขา
ไม่ให้หัวสังเคศ ยิ่งเทวดายิ่งร้ายกันใหญ่ เทวดาไม่เอาเลย ถ้าเป็นพระที่มีศีลไม่บริสุทธิ์ หรือมีศีล
บริสุทธิ์ไม่ทรงฉานสมาบัติ หรือว่าจิตใจไม่สามารถระงับกิเลสไปนี้กว่าตัวดี แกจะยกบาบาให้
ทันที

ฉันเคยเจอมาแล้วนะ บอกกันดินนี่แน่ะ เทวดามารยาทไม่ค่อยดีบาบาใหญ่กว่าตัวอีก
วันนั้นไปนอนนีกอยู่อย่างเดียวว่า ไอ้โฮ ไอ้กูนี่เที่ยวสวรรค์เที่ยวนรกได้ น่ากลัวตายแล้วจะเก่งกว่า
เทวดาละว่า ฮี้ นึกในใจ พอทำจิตเข้าถึงอุچارสมาธิ บาบาโตกว่าตัวสัก 4 เท่าเห็นแต่บาบา
อย่างเดียว แต่มีเสียงบอกว่า นีร์ดีกว่าเทวดาริ สันตินี่แน่ะ เรานึกแหมเทวดานี้คงไม่ได้ ศึกษา
จริยาของคนนะ ธรรมจริยาเลยนะ ไม่มีละแล้ววันหลังเราก็นึกอกใจบอกเอื้อ ถ้าจะสู้เขาไม่ได้จริงๆ
แฮะ เราจะดียังไง ก็ร่างกายเป็นเนื้อ ไอ้จิตมันยังชอบรักชอบ ชอบโลก ชอบหลง ถึงแม้ว่าเราจะ
หักห้ามเพียงใดเราก้ยังไม่เป็นอรหันต์ น่ากลัวจะสู้เขาได้พยายามอดใจเจริญวิปัสสนาญาณ พอ
จิตเข้าถึงนิพพิทาญาณ มาอีกแล้ว ที่นี้ไม่เห็นบาบามาทั้งตัวแต่งตัวสวยๆ ยังจี้มันพอจะไหว้ได้
วันนั้นยกสันตินี่ให้ยังเสียดายสันตินี่เลยหนอย..ยังเอาซะอีกนะ แหม.. ยังมาซ้ำหน้า ถ้ามแกระอะ
บอกให้ผมนี่ แหมวันนั้นผมให้สันตินี่ท่านไปนอนเสียดายสันตินี่ตั้งหลายวัน ไอ้โฮ..นี่จำให้ดีนะ

พระที่นั่งอยู่ที่นี่นะ แหมเป็นเทวดายังเสียวตายสิ้นตีนเลย ไซ้ใหม่ วันนี้ ตาย ใครหิวข้าวหรือยังนี่ หิวก็บอกนะ จะได้เทศน์ไม่จบ ถ้าไม่หิวก็เลิกกัน เอ๊ะ นี่เทศน์เรื่องอะไรนี่วันนี้ จำไม่ได้แล้ว ฮี

เป็นอันว่า เทวดาก็ดี พระอริยเจ้าก็ดี ไม่ใช่ว่าที่เทศน์เมื่อก็เห็นว่า ถ้าเห็นว่าหม่อมฟ้าเหลือง เป็นพระในพระพุทธศาสนา จะยอมให้เคารพทุกองค์ อันนี้ไม่ใช่ แนะนำแบบนี้ก็ผิดต้องพระองค์ นั้นปฏิบัติตามพระธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระธรรมสามิศรเราจึงค่อยสนับสนุนถ้าพระองค์ไหน บวชเข้ามาปฏิบัติตนชัดกับพระธรรมวินัย ข้าวเม็ดก็ไม่ควรจะให้ ใ้มือจะไหว้ก็ไม่ควร เพราะถ้า เราไปให้ก็ให้เปรตให้สัตว์นรก เราก็ต้องไปนรกด้วย ถ้าเราไหว้สัตว์นรกเราไหว้เปรต เราก็ต้องตาย ไปเป็นสัตว์นรก ตายเป็นเปรตด้วย เพราะเรายอมรับนับถือ เพราะอะไร เพราะจริยาไม่ดีนี้เข้า ไม่ใช่พระแล้ว เขาเป็นสัตว์นรกแล้ว เพราะจิตมันเป็นสัตว์นรก ตายก็ต้องเป็นสัตว์นรก ถ้าเราไป สนับสนุนสัตว์นรก เราก็ยอมรับนับถือถ้อยคำที่เขาทำเขาพูด ยอมรับนับถือจริยาที่เขาทำจิตใจเร คล้อยตามไปเราก็เป็นสัตว์นรกด้วยถ้าเราไหว้แสดงว่าเรายินดีในข้อวัตรปฏิบัตินั้น เราก็เป็นสัตว์ นรกด้วย ถ้าเห็นพระองค์ไหนเป็นสัตว์นรกหรือเปล่าก็ไม่รู้ ฮี เป็นไม่เป็นก็หลอกชาวบ้าน ดินไป ก่อน ฮี จิตรลดา ฮี ใครอยากโง่ก็เอามาให้กินละ ไซ้ใหม่ ฮี เอ้าจบที่ดีกว่านะ อาจารย์หง่าหิว ข้าวรียังล่ะ

หิวยัง (เสียงตอบ) หลวงพ่อเอานาฬิกาามาหรือเปล่า

เอามา แต่แกล้งทมมานแก หิวหรือยัง ถ้าใครหิวข้าวยังไม่จบ ถ้าไม่หิวจะจบ หิวหรือยัง

(เสียงตอบ) ยังไม่หิวละฮะ

ยังไม่หิวละฮะ นี่แกแกล้งพูดนี้เข้ารู้ละ ถามว่าเอานาฬิกาามาหรือเปล่า วันนี้ตะบันเทศน์ชั่วโมง หนึ่งแฉะ

เป็นอันว่าสำหรับพระธรรมเทศนาวันนี้ละ เทศน์กันไปบ้าง คุยกันไปบ้างแต่ความจริง พระพุทธเจ้าท่านเทศน์ท่านก็เทศน์แบบนี้ละ ไม่ใช่หนังว่าปาวๆ ไปคนเดียว ท่านเทศน์แบบคุยคน ถึงเข้าใจ ถ้าเทศน์แบบปาฐกถาละ ตะบันเทศน์ไปถึงกับไ้คนฟังก็นั่งหลับหงึกๆ เป็นอันว่าคน เทศน์แกเทศน์เหนื่อยเกือบตาย คนฟังไม่เข้าใจ แต่วันนี้ใครเข้าใจหรือไม่เข้าใจก็ช่างปะไร เวลา เหลืออีก 3 นาที ก็ได้ 1 ชั่วโมง

เอวังก็มีด้วยประการฉะนี้ นะอาจารย์หง่านะ ดีใจใหม่

(เสียงตอบ) ไม่ดีฮะ

นึกว่าดีใจ จะต่ออีกหน่อย

เอาละ ในที่สุดแห่งพระธรรมเทศนาวันนี้ อาตมาภาพในฐานะพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา ขอตั้งสัตยาธิษฐานอังกุณพระศรีรัตนตรัย มีพระพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ และสังฆรัตนะ ทั้งสาม ประการ ขอจงอภิบาลบรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่านที่มีเจตนาเป็นกุศลทั้ง 2 ประการ คือ หนึ่ง บำเพ็ญกุศลประจำปักษ์ และประการที่สอง ตั้งใจเป็นเจ้าภาพอุปสมบทบรรพชาอุปสมบทไว้

พระพุทธศาสนา ด้วยอำนาจกุศลจริยาสัมมาปฏิบัติที่บำเพ็ญมาแล้วนี้ ขอทุกท่าน จงประสบแต่ความสุขสวัสดิ์พิพัฒนามงคล สมบูรณ์พูนผล และจงเจริญไปด้วยจตุรพิธพรชัยทั้ง 4 ประการ มีอายุ วรรณะ สุข พละ และ ปฏิภาณ ธรรมใดที่องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงบวรแล้ว ขอบรรดาท่านพุทธบริษัทจงบวรธรรมนั้น ในชาติปัจจุบันนี้เถิด เอวังมีด้วยประการฉะนี้

หลวงพ่อบอก จักว่าเป็นมหากุศลพิเศษๆ เพราะว่า ทำบุญตามบิณฑบาต นมัสการพระรัตนตรัย สมาทานศีล ถวายสังฆทาน ฟังเทศน์ อานิสงส์ใหญ่มาก อานิสงส์สำคัญคืออุปสมบทกุลบุตรไว้ในพระพุทธศาสนา ฉะนั้น ทกคนจงตั้งใจไว้ว่า ผลบุญที่เราทำแล้วนี้ทั้งหมด ธรรมใดที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงบวรแล้ว ขอให้ข้าพระพุทธเจ้าบวรธรรมนั้นโดยฉบับพลันในชาตินี้ ถ้าบังเอิญบุญบารมีของข้าพเจ้ายังไม่ถึงซึ่งพระนิพพานเพียงใด จะเกิดไปชาติใดก็ตามที่ ขอคำว่าไม่มีจงอย่าปรากฏแก่ข้าพเจ้า ตั้งใจไว้เท่านั้นนะพอตั้งใจนะเวลาพระให้พร ตั้งใจไว้ตามนั้น

พระธรรมเทศนา เรื่อง ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน
แสดงเมื่อ
วันพุธที่ 22 มีนาคม 2521

นโม ตัสสะ ภควโต อรหโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (3 จบ)

อัสติตา หิ อัสตโน นาโถ โภ หิ นาโถ ปโร สียา

อัสตนา หิ สุทนต์นะ นาถัง ลภติ ทูลลภังติ

ณ โอกาสนี้ อาตมาภาพจะแสดงพระสัทธรรมเทศนาในธัมมิกถา ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ ตามพระบาลีที่ยกไว้ในเบื้องต้นมีใจความว่า

อัสติตา หิ อัสตโน นาโถ โภ หิ นาโถ ปโร สียา

อัสตนา หิ สุทนต์นะ นาถัง ลภติ ทูลลภัง

ซึ่งแปลเป็นใจความว่า ตนแลเป็นยอมเป็นที่พึ่งของตน บุคคลอื่นใครเล่าจะเป็นที่พึ่งได้ เมื่อตนฝึกฝนตนเองดีแล้วไซ้รั จักได้ที่พึ่งอันเป็นที่พึ่งได้โดยยากดังนี้ เป็นต้น

ใจความเบื้องต้น องค์สมเด็จพระทศพลบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงแสดงสอนพุทธบริษัทให้มีความเข้าใจว่า ความดีหรือความชั่ว จะมีกับตัวเราเองไซ้รั ก็อาศัยตัวเราเองเป็นเหตุ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐาได้ตรัสไว้ถึงเจตนาว่าความดีหรือความชั่วอยู่ที่เจตนาของตนเป็นสำคัญ องค์สมเด็จพระพิชิตมารบรมศาสดาพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ตรัสสอนให้พุทธบริษัทรักษากำลังใจเป็นเหตุ ทั้งนี้เพราะว่าองค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐาทรงมีความเห็นว่า คนเราจะดีหรือจะชั่วก็อยู่ที่ใจ ตามพระบาลีที่องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาตรัสว่า มโนปุพพังคมา ธัมมา มโนเสฏฐา มโนมยา เป็นต้น ซึ่งแปลเป็นใจความว่า ธรรมทั้งหลายมีใจเป็นหัวหน้า มีใจประเสริฐสุด สำเร็จด้วยใจ

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การแสดงพระธรรมเทศนาวันนี้ไซ้รั จะมุ่งผลแห่งการปฏิบัติเป็นสำคัญ แต่ทว่าเวลามันจะเลย 30 นาที ไปบ้างนั้น ก็ต้องขออภัยแก่บรรดาพุทธบริษัททั้งหลาย ทั้งนี้เพื่อความรู้งั้นเห็นจริงด้วยความเข้าใจ เป็นอันว่า ในเวลานี้ ในสำนักของเรากำลังสอนมโนมยิทธิที่จัดว่าเป็นอภิญาแบบหนึ่ง ในภิญญา 6 ประการ ขององค์สมเด็จพระพิชิตมารบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป็นการสอนบวกันระหว่างมโนมยิทธิกับวิชาสามสองประการร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อหวังจะผลแก่บรรดาพุทธบริษัททั้งหลายทุกท่าน เข้าถึงความจริงของพระพุทธศาสนา และถ้าหากว่าท่านผู้ใดปฏิบัติได้ในขั้นต้นและกำลังใจของตนไม่ทอดอัย ก็สามารถจะทำจิตใจของตนตัดกิเลสเป็นสมุจเฉทปหานได้ง่าย ทั้งนี้เพราะว่าเราสามารถที่จะพิสูจน์คำสั่งสอนของพระพิชิตมารจอมไตรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ด้วยตนเอง อย่างที่พระพุทธเจ้าตรัส

ว่า นรกมีจริง สวรรค์จริงพรหมมีจริง เปรมีจริง อสุรกายมีจริง ถ้าบรรดาท่านพุทธบริษัทชายหญิงปฏิบัติได้ ก็สามารรถจะพิสูจน์ได้ การเกิดแล้วตาย ตายแล้วเกิด ถ้าหากยังไม่สามารถตัดกิเลสเป็นสมุจเฉตพบหาเพียงใด วิชาที่สอนนี้ไซ้เราสามารถพิสูจน์ได้ 8 ประการ กล่าวคือ

อันดับแรกเราสามารถจะยกจิตของเรา เดินไปสู่ภพภูมิต่างๆ ได้นั้นเป็นพิเศษ นอกจากนั้นองค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐ ยังชี้ผลที่คนจะได้จริงๆ มี 8 ประการ กล่าวคือ

1. **ทิพจักขุญาณ** สามารถจะเห็นสิ่งที่เราไม่เคยเห็น จะรู้สิ่งที่ไม่เคยรู้ได้
2. **จตุตปาทญาณ** จะสามารถจะรู้ว่า คนและสัตว์ก่อนที่จะเกิดนี้ มาจากไหนตายไปแล้ว ไปอยู่ที่ไหน
3. **เจตโตปริยญาณ** สามารถจะทราบวาระน้ำจิตของผู้อื่นว่า มีกิเลสอะไรปิดบังอยู่บ้าง หรือมีความสุข หรือมีความทุกข์เป็นประการใด
4. **ปุพเพวาसानุสสติญาณ** สามารถจะถอยหลังชาติของตนไปได้โดยไม่จำกัด
5. **อดีตังสญาณ** เราจะรู้อดีตต่างๆ ของบุคคลและสัตว์ หรือสถานที่ได้เป็นอย่างดี
6. **อนาคตังสญาณ** หมายความว่า รู้อนาคตของคนและสัตว์ ตัวเราเองและบุคคลอื่น
7. **ปัจจุปปันนังสญาณ** ในปัจจุบันเราสามารถจะทราบว่า เวลานี้ใครอยู่ที่ไหน ทำอะไรอยู่ จะเป็นคนหรือผีก็ตาม สามารถจะรู้ได้
8. **องค์สมเด็จพระจอมไตรตรัสว่า ยถากัมมุตตาญาณ** นี้ก็หมายความว่า คนเราจะมีมีความสุขหรือจะมีความทุกข์คนอื่นจะมีความสุขหรือจะมีความทุกข์เป็นประการใดเพราะอาศัยกรรมอะไรเป็นเหตุ คือกรรมในปัจจุบันหรือว่ากรรมในอดีตที่เราทำไว้ให้ผล

เป็นอันว่า ถ้าบรรดาท่านพุทธบริษัททุกคนฝึกฝนไว้ตามนี้ คิดจะมีความสุข เพราะรู้เท่าความเป็นจริง และก็โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ท่านสามารถที่จะทำลายกิเลสให้เป็นสมุจเฉตพบหาเข้าถึงความเป็นพระอริยเจ้าก็ทำได้ง่าย เพราะว่าอาศัยกำลังใจของตน รู้จิตของตน ทำตามคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระพุทธศาสดา สัมมาสัมพุทธเจ้าที่สอนไว้มิได้สอนไว้สังเดช เป็นแค่เพียงว่า ขอให้ทำบุญก็ไปสวรรค์ได้ ขอให้ทำบุญก็ไปนิพพานได้อย่างนี้เป็นต้น

แต่ข้อวัตรปฏิบัติของ องค์สมเด็จพระพุทธศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า สอนไว้เป็นขั้นเป็นตอน เป็นนัยยะ ฉะนั้นขอบรรดาพุทธบริษัท ซึ่งเป็นสาวกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จงปฏิบัติให้เข้าถึง แต่การปฏิบัติที่จะให้เข้าถึงจริงๆ นี้ ขึ้นอยู่กับกำลังใจอย่างเดียว เพราะว่าพระพุทธานุศาสน์ถือกำลังใจเป็นเหตุ ตามที่องค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐตรัสว่า **เจตนา หัง ภิกขเว กัมมัง วทามิ** ซึ่งแปลเป็นใจความว่า ดูกรภิกษุทั้งหลายท่านกล่าวเป็นใจความว่า ตัวตั้งใจเป็นตัวกรรม หมายความว่า ผลของจิตแห่งการปรุงแต่งที่เราจะพึงได้ ทานบารมีดี ศีลบารมีที่ดี เนกขัมมบารมีที่ดี เพราะว่าบารมีทั้ง 10 ประการนี้อยู่ที่ใจเป็นสำคัญ ถ้าใจหมกการตั้งมั่นจริงจังอันเดียว การปฏิบัติจะอีกก็แสนชาติมันก็ไม่ได้ผล ถ้าจิตใจของท่านพุทธบริษัททุกคนมี

ความตั้งมั่นในจิต โดยนำเอาน้ำพระทัยขององค์สมเด็จพระธรรมสามีศร ในวันที่บรรลุมฤตยุมะ
สัมมาสัมโพธิญาณมาใช้ ว่าเลือดและเนื้อของเราจะเหือดแห้งไปก็ตามที่ หรือว่าชีวิตอินทรีย์จะ
ตักสย ถ้าเราไม่สามารถบรรลุมฤตยุมะสัมมาสัมโพธิญาณเพียงใด เราจะไม่ลุกไปจากที่นี่ คือการที่
สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงบรรลุมฤตยุมะสัมมาสัมโพธิญาณได้นั้น ความ
จริงพระองค์ใช้วิธีค้นคว้าตามแบบของพราหมณ์ สิ้นเวลามา 6 ปีแต่ไม่ได้ผล มาได้ผลก็ตอนที่
สมเด็จพระทศพลบรมศาสดา ทรงตัดสินน้ำพระทัยในกลางเดือน 6 เป็นต้น

และก็เป็นคตินั่นเอง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงบรรลุมฤตยุมะสัมมาสัมโพธิญาณ
แต่ทั้งนี้ก็ขอบรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่านดูจริยาวัตรขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เรา
ปฏิบัติตามนั้น การได้ออกสู่มหาภิเนชกรรม จนกระทั่งบรรลุมฤตยุมะสัมมาสัมโพธิญาณนั้น องค์
สมเด็จพระภาควันต์ความประมาทมิได้มี วิชาใดที่องค์คณาจารย์สอนว่าดี องค์สมเด็จพระชินศรี
ทำทุกอย่างและก็ทำยิ่งกว่าอาจารย์ผู้สอน ยิ่งกว่าบุคคลอื่นทั้งหมด แต่เมื่อนำไปแล้ว เมื่อองค์
สมเด็จพระบรมสุขตเห็นว่าไม่เป็นเหตุของมรรคผล องค์สมเด็จพระทศพลก็ทรงละ ไปศึกษาต่อไป
ยังสำนักอาจารย์ต่างๆ จนกระทั่งถึงสำนักอาจารย์ชั้นสุดท้ายซึ่งเป็นทางเริ่มต้น นั่นก็คือพระอาพา
รดาบสและอุทกดาบส ท่านทั้งสองท่านสอนตรง คือสอนสมาบัติ 4 และสมาบัติ 8 คือรูปฌาน
และอรูปรฌาน

ตอนนี้ก็จะขอมาพูดถึงกำลังใจของบรรดาท่านพุทธบริษัท ที่ท่านกำลังปฏิบัติอยู่ในสำนัก
นี้ในเวลานี้ ในขณะที่ครูบาอาจารย์เข้าไปสอบถามจิต แต่ความจริงก็ขอตำหนิดหนึ่งว่า จิตใจ
ของบรรดาท่านพุทธบริษัท ยังขาดความกล้าหาญ ขาดความฉลาด ได้เคยประกาศว่าถ้าการ
สอนถามบุคคลใด ต้องมีความรู้สึกว่าสอบถามเราด้วย ถ้าเขาแนะนำบุคคลใด ก็ถือว่าแนะนำเรา
ด้วย แต่การปฏิบัตินี้ ก็ได้ผลน้อยเต็มที ไม่ถึง 2 เปอร์เซ็นต์ ปรากฏว่าผู้รับการปฏิบัติเป็นคนโง่
เสียมาก ไม่ได้จำคำพูดที่แนะนำว่า ถามใครว่าถามเรา เขาแนะนำบุคคลผู้ใด เขาก็ถือว่าแนะนำ
เราด้วย เราช่วยรักษากำลังจิตไปตามนั้น ทำอย่างนี้ได้ 2-3 วัน พิสูจน์ผลปรากฏว่าบุคคลผู้รับ
ฟังไม่ได้เลย นี่แสดงว่าจิตทรมามาก ถ้าพูดกันในเขตของพระพุทธศาสนา ก็ถือว่าจิตเฉื่อยเต็มที ก็
เพราะว่าในสมัยกาลก่อนนี้ การฝึกฝนอย่างนี้ไม่มี การพูดเสียงให้ฟังไม่มี ครูบาอาจารย์แนะนำ
เดียวทุกคนก็พากันเข้าป่า คำว่าเข้าป่าก็หมายความว่าหาที่สงบ ไม่ต้องปาฐกหรือก็ป่าช้า ที่ใด
เป็นที่สงบจักไปปฏิบัติให้เกิด ถ้าไม่เกิดผล กลับมาถามอาจารย์ของตนให้บอกใหม่ แต่เขาก็
สามารถทำกันได้ จนกระทั่งเป็นอรหันต์ทุกระดับทั้งสุกขวิปัสสโก เติริชโช ฉัพภิญโญ และ
ปฏิสัมภิทาญาณ

แต่ว่าในสำนักเรา ได้ให้ความกรุณาทุกอย่าง แต่จิตใจพุทธบริษัทหลายท่าน ด้วยกันมี
ความอ่อนไหว ไม่สมควรกับการเกิดมาเป็นมนุษย์ พบพระพุทธศาสนา ฉะนั้นขอบรรดาท่านพุทธ
บริษัททั้งหลายโดยถ้วนหน้า สร้างกำลังใจกันเสียใหม่ วันนี้ก็จะขอพูดถึงธรรมะเบื้องต้น บางคนก็

สอนไปแล้วก็รู้สึกปร่าร้างเบี่ยงเต็มที แต่ทว่าที่ไม่บอกว่าจะใช้ไม่ได้ก็เพื่อเป็นการรักษากำลังใจของเราไว้ เพื่อจะได้ดีได้ในวันหน้า แล้วก็ประการที่สอง อาศัยที่จิตใจของบรรดาพุทธบริษัททั้งหลายส่วนมากที่ครูบาอาจารย์รับรองว่า เวลานี้ท่านเอาจิตใจเข้าถึงพระนิพพาน ตอนนั้นฟังเข้าใจว่าเป็นเวลาที่จิตของเราละจากขั้น 5 จิตไม่เกี่ยวข้องกับขั้น 5 ก็สามารถจะทำจิตให้สะอาดได้ แต่ทว่าเมื่อจิตมาเกาะกับขั้น 5 เพียงใด อุปาทานยังเกิด ก็จึงถือว่า ผลที่ได้ในวันนั้น ยังไม่มีผลต้องฝึกฝนตนต่อไป วิธีฝึกฝนตนนี้ไซ้รั ขอให้ท่านทั้งหลายปฏิบัติตามบุคคลที่ได้แล้วไซ้รัเป็นสำคัญ ก่อนเปิดให้ฟังกันตอนเย็นอยู่เสมอบอกว่า ทำไมจึงมีอาการคล่องในจิต เขาเป็นคนเช่นเรา และเขาผู้นั้นก็มีภารกิจอยู่ตลอดเวลา ไม่ใช่คนว่าง อาการกระทำอย่างนี้ องค์สมเด็จพระชินศรีถือว่าเขาต้องมีอิทธิบาททั้ง 4 ประการคือ

1. มี **ฉันทะ** ความพอใจในการปฏิบัติ ครูบาอาจารย์สอนแบบไหน จำแบบนั้นซึ่งมีบุคคลหลายคนสอนไปหยกๆ พอเลิกสอนถามว่าสามารถจะชำระใจอย่างไร จึงจะมีผลนี้แสดงว่าบุคคลผู้นั้นมีนิสัยอย่างนี้ยังไม่พ้นอบายภูมิ สอนไปแล้วไม่เข้าใจ ถามว่าจะแก้ไขกำลังใจอย่างไร นี่เป็นอันว่ามีตาไม่ได้ใช้ตาให้เป็นประโยชน์ มีหูไม่ได้ใช้หูให้เป็นประโยชน์ตามีสภาพเหมือนตากระตุ๋นมีสภาพเหมือนหูกระตุ๋น ตากระตุ๋นมากแต่มันมองอะไรไม่เห็นหูกระตุ๋นมีจริง แต่ฟังอะไรไม่ได้ยิน เป็นอันว่าการฟังก็สักแต่ว่าฟัง การทำก็สักแต่ว่าทำมันจะมีผลอย่างไร กำลังใจไม่เข้มแข็ง

และต่อไปนี้โปรดทราบว่ วิธีชำระจิตที่ขณะที่จิตอยู่ในสภาพของขั้น 5 คือ เกาะอยู่กับขั้น 5 ทุกวันจะต้องมีกำลังใจเข้มแข็ง ฉันทะ มีความพอใจในผลการปฏิบัติ คือคำสอน คำว่าพอใจ นี้หมายความว่า ตั้งใจไว้อย่างนี้ เราต้องเอาให้ได้

2. **วิริยะ** ต้องมีความเพียรต่อสู้กับอุปสรรค คิดว่าถ้าทำอย่างนี้ไม่ได้ ก็ปล่อยให้มันตายไปเสียเลย ชีวิตไม่มีความหมาย ถ้าใจเลวอย่างนี้ จะหวังอะไรกับชีวิต

3. **จิตตะ** องค์พระบรมสวามีตรองแนะนำว่า ให้เอาใจจดจ่อในอารมณ์นี้เป็นปกติเว้นไว้แต่จะมีกิจอื่นเข้ามาทำ เราก็ตั้งใจทำกิจอื่นนั้นให้ครบถ้วน แต่ทว่าเพราะอาศัยการตั้งอารมณ์ให้เป็นสมาธิ ละอารมณ์นั้นแล้ว เอาจิตจดจ่อธรรมที่เราจะปฏิบัติ

4. **วิมังสา** ใช้ปัญญาพิจารณาว่า การปฏิบัติอย่างนี้ การคิดอย่างนี้ ตรงกับคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระชินศรีหรือเปล่า ตามที่ครูแนะนำมา

ที่นี้อารมณ์ทั้ง 4 ประการนี้ บรรดาพุทธทั้งหลายโดยทั่วหน้า ต้องรักษาอารมณ์อยู่ทุกขณะจิต ไม่ใช่จะไปนั่งหาเวลาเงียบ เอาเวลานั้น เวลานั้นเวลานั้นเราจะทำ ถ้าอย่างนี้ก็เพียงพอของอบายภูมิ ไม่มีทางจะเกิดได้แม้แต่เป็นมนุษย์เพราะว่ายังมีความประมาทมากตามที่องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า **ปมาโท มัจจุโร ปตัง** ความประมาทเป็นทางของความตาย คือตายจากความดีไปเสวยผลของความชั่วในอบายภูมิ

ต่อไปนี้เป็น การพิจารณาอารมณ์จิตของตน ตามสังโยชน์ 10 ประการ สังโยชน์คือ การตัดกิเลส เป็นสมุจเฉตปหานที่องค์สมเด็จพระพิชิตมารตรัส ความจริงการปฏิบัติของเราเนี่ย มันมีอารมณ์ 10 อย่างเท่านั้น มีการตัดอยู่เพียง 10 ข้อ อย่าพยายามรู้ให้มันมากไปกว่านี้รู้มากกว่านี้เท่าไร ไงมากเท่านั้น รู้อย่างโน้น รู้แบบนี้ ติดนิमितโน้น ติดนิमितนี้ ได้สิ่งที่เขาบอกว่ามันไม่ดี ทำไมจะมาฝืนใจเข้าไว้ เรื่องการติดนิमित ไม่มีความหมาย ไม่ได้เคยสอนไว้ไม่ให้จับนิमित แต่มีบางคนชอบติดมาถามเสมอ นี้รู้สึกว่าจะเลวมาก พูดคำเดียว จำไม่ได้เนี่ยเลวมากเพราะอะไร เพราะว่าเป็นวิสัยของจิตในอบายภูมิ การแนะนำคำสั่งสอนธรรมะในสมัยของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ดูตัวอย่าง น้องชายพระสารีบุตรคือ พระเววัด รับคำสั่งสอนจากพระที่อยู่ใกล้ๆ เพียงย่อๆ เท่านั้นถึงพระอรหันต์ผล ท่านสอนถึงเรื่องอรหันต์ผลย่อๆ เพราะว่าต้องรีบสอน เพราะจะต้องหลีกเลี่ยงนี้คุ้มครอง แล้วท่านก็ปลุกตัวเจ้าไปอยู่ในป่าไม่เกินถึงพรรษา ท่านก็สำเร็จอรหันต์ผล เป็นปฏิสัมภิทาญาณ

ทีนี้เวลานักปฏิบัติเขาทำกันแบบนี้ ไม่ได้มานั่งฟังกันทุกวัน แต่พวกเราฟังกันทุกวันไม่เข้าใจ น่าแปลกใจ กำลังจิตของคน ต่อนี้ไปก็จะมานั่งฟังสังโยชน์ 10 ประการ กิเลสทั้งหมดเขาตัดอยู่ตัวเดียวคือตัดขั้น 5 ตัวแรกที่เราเรียกกันว่า **สักกายทิฎฐิ** ให้พิจารณาว่าร่างกายของเรานี้มันดีจริงหรือว่ามันเลว ถ้าร่างกายของเราดี เราก็ไม่ต้องกินข้าว เราไม่ต้องห่มผ้า เราไม่ต้องใส่เสื้อ ไม่ต้องนุ่งผ้า ไม่ต้องกินยา ไม่ต้องบริหาร เพราะร่างกายมันดีถ้ามันดีจริงๆ มันก็ต้องไม่รู้มันต้องไม่หนาว มันต้องไม่ร้อน มันต้องไม่ปวด มันต้องไม่เมื่อยไม่มีการเสื่อม ไม่มีการทรงตัว แต่ว่าเวลานี้ เราต้องกินข้าวกันหรือเปล่า เวลาหนาวต้องห่มผ้าไหม อากาศเย็นร้อนต้องหาเครื่องทำความเย็นไหม ร่างกายมีอาการทรุดโทรมหรือเปล่า ร่างกายมีอาการทรงตัวหรือเปล่า สิ่งเหล่านี้เราเห็นกันง่ายๆ ว่าร่างกายของเราไม่ดี บ่อนอาหารเข้าไปเท่าไรก็ตามที่ มันไม่รู้จัดพอ แกรมยังมี ความชั่วเข้ามาผสม คือ มีตัณหา นี้รวมความว่า ทั้งกายและใจมันก็ไม่ดีทั้ง 2 ฝ่าย

ฉะนั้น ก่อนที่เราจะเห็นว่าเราจะทำตามก็ได้ เราต้องตัดขั้น 5 เสียก่อน คือความอยาก ตัณหาเป็นปัจจัยให้เกิด ทุกข์ในอริยสัจ ร่างกายมันไม่ดีต้องปฏิบัติ ต้องปรนเปรอมันแบบนี้ ก็แสดงว่ามันไม่มีความดี ถ้ามันก็จริงๆ มันเกิดมาแล้ว มันตั้งอมีความสุข ไม่มีการเปลี่ยนแปลง แต่เนี่ยความเปลี่ยนแปลงมีเป็นปกติ จากเด็กเป็นหนุ่มเป็นสาว จากหนุ่มเป็นสาวเป็นวัยกลางคน จากวัยกลางคนเป็นคนแก่ ในขณะที่ทรงชีวิตอยู่ ก็มีทุกข์เวทนาเบียดเบียนตลอดเวลา ในที่สุดมันก็ตาย แล้วก็ไปมัวเมาร่างกายเพื่อประโยชน์อันใดเห็นกายคนโน้นสวย ร่างกายนี้ดี ร่างกายเราดี ร่างกายเราสวย แต่ความจริงร่างกายมันเลวแบบนี้ยังชมว่าดี ร่างกายภายในเต็มไปด้วยสกปรก เห็นว่าสะอาด นี่แสดงว่าใจของเราเลวไม่ยอมรับนับถือความเป็นจริง ไม่ต้องใช้ปัญญา ใช้แต่สัญญาก็รู้ ไม่ต้องมีครูสอนเราก็เห็นแต่ทำไมเราจึงไม่มองที่ว่าเราไม่มองแบบนี้ เพราะว่าความเลวของจิตมันมี นี่พระพุทธเจ้าทรงเรียกว่า กิเลส

ความจริง คำว่า กิเลส คือความเศร้าหมอง ถ้าเปรียบเหมือนตาคน ก็เหมือนคนตาบอด ถ้าเปรียบหูก็เหมือนคนหูหนวก ไม่มีความรู้สึกตามความเป็นจริงของชั้น 5 ว่ามันเลขขนาดไหน จึงได้เอาจิตใจไปผูกพันในชั้น 5 ร่างกาย ของเรว่ามันดี เห็นว่าร่างกายของเราดี มันแบกทุกข์ไม่พอ ก็ยังไปแบกทุกข์เอา ร่างกายของบุคคลอื่น เห็นว่าดีอีก นี่รวมความว่า เลวต้น คือ มีความรู้สึกว่าจิตใจของตนดียังไม่พอ ยังเพิ่มความเร็วไปเกาะกายคนอื่นคือการตัดกิเลส

องค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐาให้ตัดจุดเดียวคือ ร่างกาย ดูความเป็นจริงด้วยสัญญาคือ ความจำ ไม่ต้องใช้ปัญญาก่อนก็ได้ ว่าร่างกายของเรานี้มันคงที่หรือเปล่า มันมีทุกข์เวทนา ครอบงำไหม ใ้การที่ต้องกินนี้ **มันขี้ทั้งจกั ประมา โรคา** พระพุทธเจ้าตรัสว่า ความหิวเป็นโรคอย่างยิ่ง มีอาการเสียดแทง มันไม่สบายจริงหรือเปล่า รู้หรือเปล่า ความหนาว ความร้อน ความป่วยไข้ไม่สบาย ความปวด ความเมื่อย ความกระทบ กระทั่งกับอารมณ์จิตที่ไม่ชอบใจมันเป็นเหตุให้ไม่สบายกายไม่สบายใจ ก็อาศัยกายและจิตเป็นเหตุหรือเปล่า ถ้าเราคิดและในที่สุดก็จงคิดว่า ชาวบ้านที่เขาเจ็บ เขาป่วย เขาตาย มันเกี่ยวอะไรกับเราหรือเปล่า ถ้าเราคิดถึงตัวนี้แล้ว การตัดกิเลส มันก็เป็นของไม่ยาก อันดับแรก จับสังโยชน์ 3 ประการไว้ก่อนนักปฏิบัติที่ปฏิบัติได้ อย่างทะนงตนว่าเป็นพระอรหันะ เวลาตกลงมากก็ให้พิจารณาจิตของตนว่า มีกิเลสตามคิด....

พระธรรมเทศนา เรื่อง วิสาขามิคารมาตา
แสดงเมื่อ

วันพุธที่ 12 เมษายน 2521

นโม ตัสสะ ภคฺวโต อรหโต สัมมาสัมพุทฺธสฺส (3 จบ)

วิริเยนะ ทุกขมัจเจติ

ณ โอกาสบัดนี้ อาตมาภาพจะแสดงพระสัทธรรมเทศนาในวิริยาคาถา เพื่อเป็นเครื่อง
โสรจสรององค์ศรัทธาบารมี ที่บรรดาท่านนริศราทานบดินท์ทั้งหลาย ได้พร้อมใจกันมาบำเพ็ญกุศล
เนื่องในวันใกล้สงกรานต์ คือวันนี้ตรงกับวันที่ 12 เมษายน 2521 เป็นวันพุธขึ้น 5 ค่ำ เดือน 5 จัด
ว่าเป็นวันใกล้สงกรานต์เต็มที ในวันพຸงนี้ เป็นวันมหาสงกรานต์ แต่ถ้าหากว่าจัดเป็นการบำเพ็ญ
กุศลกันแล้วนั้น ปรากฏว่า ท่านพุทฺธบริษัททั้งหลายได้บำเพ็ญกุศลกันมาเป็นวันที่หกถึงวันนี้ แต่
ทว่านักบุญวันนี้และนักบุญในวันต่อไป ก็ถือว่าเป็นนักบุญหัวเห็ด ทั้งนี้เพราะอะไร เพราะว่า
ทำบุญมาสิ้นเวลาหกวัน ยิ่งทำกันมากวันเท่าไร คนก็หายไปทุกที ต่อไปก็เหลือ 3 คน คิดว่า 3
คนนะ ยิ่งมากวันคนก็ยิ่งหาย แต่ปรากฏว่าวัดใกล้เคียงที่เขาทำบุญกัน เขาก็หยุดกันไป อาจจะมี
เพื่อทำสงกรานต์ในวันหน้าก็ได้ แต่ว่าบรรดาท่านพุทฺธบริษัททั้งหลาย ที่ตั้งใจกันทำบุญตลอดมา
อย่างนี้ องค์สมเด็จพระบรมศาสดา ถือว่าเป็นผู้ประกอบไปด้วยความเพียร คือเพียรในด้านของ
ความดี

ฉะนั้น จึงขอเอาพระบาลีที่ องค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดาสัมมาสัมพุทฺธเจ้าตรัสไว้
จึงมีคำว่า **วิริเยนะ ทุกขมัจเจติ** ซึ่งแปลเป็นใจความว่า บุคคลล่วงทุกข์ได้เพราะความเพียร
สำหรับความเพียรในที่นี้ เป็นด้านทำความเพียรดี แต่ก็บางคนมีความเพียรในการที่จะบรรลุตัด
กิเลสให้เป็นสมุจเฉตปหาน บางท่านอาจจะเพียงหวังว่าการบำเพ็ญกุศลในวันนี้นั้น จะเป็นปัจจัย
แห่งสวรรค์บ้าง เป็นปัจจัยแห่งพรหมโลกบ้าง บางท่านก็คิดว่าการบำเพ็ญกุศลบุญราศีนี้เป็น
ประเพณีที่เราทำกันมา นับตั้งแต่วันตรุษจนกระทั่งสิ้นสุดของเวลาสงกรานต์ เราทำกันมาอย่างนี้
นั้นเป็นประเพณี เราก็ทำกันไป

จะขอなたวอย่างบุคคลที่ทำเป็นประเพณี หรือสักแต่เพียงว่าทำมาแล้วไว้เป็นตัวอย่างแก่
บรรดาท่านพุทฺธบริษัท ความจริงการทำบุญเป็นประเพณีก็ดี สักแต่เพียงว่าทำก็ดี ก็มีผลดี ไม่ใช่
ได้ผลร้าย ขึ้นชื่อว่าตั้งใจทำความดีกับการที่ไม่ตั้งใจทำความดี คนหนึ่งทำความดี เพื่อ
ปรารถนาผลดี อีกท่านหนึ่งทำความดีตามประเพณีนิยม หรือตามที่เขาเป็นบังคับก็มีบ้าง
เหมือนกัน ตัวอย่างจะเทศน์ตั้งแต่วันที่สามของวันทำบุญก็เทศน์ไม่ได้ วันนี้ก็เผลอขึ้นมาเทศน์ในใจ

เรื่องนั้นก็ยังมีท่านหนึ่ง พระองค์หนึ่ง สมัยที่องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาสัมมาสัม
พุทฺธเจ้าทรงดำรงชีวิตอยู่ ในสมัยนั้นองค์สมเด็จพระบรมครูทรงแสดงพระธรรมเทศนาโปรดพุทฺธ

บริษัท แต่ทว่าองค์สมเด็จพระทวงสวัสดิโสภาคย์ยิ่งเทศน์โปรดนานเท่าไรคนก็ยิ่งมากขึ้นเท่านั้น พระก็มากขึ้น คนก็เข้ามามากขึ้น เป็นอันว่าการอิมในการฟังพระธรรมเทศนาของบรรดาท่านพุทธบริษัทไม่มี ทั้งนี้ก็เพราะว่า องค์สมเด็จพระชินศรีทรงเป็นอัจฉริยบุคคล คือเป็นบุคคลพิเศษ

องค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐ์ มีลีลาถึง 4 ประการด้วยกัน คือว่า

ประการที่ 1 พระองค์มีความแจ่มใสในรูป ที่เรียกว่า **รูปปรมานิกา** สมเด็จพระบรมศาสดา มีความสวยในลักษณะรูปของทรวดทรงของชั้นห้าเป็นประการแรก และนอกจากนั้นถ้าคนที่เข้ามาใหม่ นี่กำลังใจแข็ง ไม่เชื่อฟังง่าย ๆ องค์สมเด็จพระจอมไตรก็ยังมิได้พรรณารังสี รัศมี 6 ประการ พวยพุ่งออกจากพระวรกาย ทำให้ร่างกายของพระองค์สวยมากที่สุด จัดว่าเป็นการอัศจรรย์ของบุคคลผู้ได้เห็น นี่สำหรับบุคคลที่ต้องการความสวยงามพระพุทธรูปเจ้าก็มีลักษณะพิเศษกัน 80 ครบถ้วนบริบูรณ์ทุกอย่าง สวยหาคนสวยเสมอมิได้ นอกจากนั้นยังมีรัศมีกายของพระองค์อีก 6 อย่าง 6 สีด้วยกัน ช่วยให้มีความสุขมากขึ้น อันนี้เป็นจุดหนึ่งที่ดึงความสนใจของประชาชน

ประการที่ 2 ถ้าบุคคลใดเขาต้องการความเศร้าหมอง ที่เรียกกันว่า **รูปปรมานิกา** องค์สมเด็จพระบรมศาสดาก็มิให้ดูอีก คือสมเด็จพระมหาเมณีใช้ผ้าข้อมน้ำฝาด ที่เรียกกันว่าผ้าสีรัก ผ้าสีรักแสดงถึงความเศร้าหมองในร่างกาย ไม่แต่งไม่สวย คนที่ชอบความเศร้าหมอง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็มิให้ดูเหมือนกัน ชอบสวยก็มีสวยให้ดู ชอบไม่สวยก็มีไม่สวยให้ดู

อันนี้ **ธัมมปรมานิกา** องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมเป็นอัศจรรย์ หมายความว่า ในเวลาที่พระพุทธรูปเจ้านั่งเทศน์อยู่ คนจะอยู่ไกลแสนไกลก็ตามที่ ก็มีใจเข้ามาว่า เรานั่งไกลองค์สมเด็จพระชินศรีอยู่ตลอดเวลา

ประการที่ 2 บุคคลใดไปนั่งฟังเทศน์ขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่มีใครนั่งข้างและก็ไม่มีความใคร่หลัง ความจริงคนอาจจะนั่งล้อมรอบ แต่ทว่าทุกคนจะเห็นว่าพระพุทธรูปเจ้านั่งหันหน้าไปทางตนอยู่เสมอ

ประการที่ 3 องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็ทรงเทศน์จุดที่ค้นหาความจริงที่คนต้องการ อยู่เสมอ เรียกว่า เทศน์ถูกใจคน ก็โดยอาศัยอำนาจทิพจักขุญาณ

ประการที่ 4 องค์สมเด็จพระมหาเมณีมีคุณธรรมพิเศษ คือ เสียงเพราะ ที่เรียกกันว่า **โสมปรมานิกา** โสมปรมานิกานี้มีเสียงเพราะมาก เป็นที่จับใจของบุคคลผู้ได้รับฟัง จะเทศน์บุคคลตัวอย่าง เดียวก็ไม่ได้เทศน์ พอเรื่องนี้โผล่ขึ้นแล้ว ก็มีเรื่องโผล่ คือหมายความว่าโสมปรมานิกา เทศน์เพราะเสียงจับใจ เมื่อตะกี้นี้จะเทศน์เรื่องหนึ่ง เมื่อเรื่องนี้เกิดขึ้นมาก็มีเรื่องใหม่แทรก

ตัวอย่างเมื่อองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดา ไปเทศน์โปรดพ่อผัวของนางวิสาขาหา อุบาสิกาในเวลานั้น ปรากฏว่าพ่อผัวของนางวิสาขาแกล้งเป็นมิจฉาทิฎฐิ ไม่มีความเคารพใน

พระพุทธศาสนา เขาถืออเจลก คำว่า อเจลก เป็นคนแก้ผ้า เป็นพระพวกหนึ่งเวลานี้ในประเทศ อินเดียยังเกลื่อนและมีอำนาจวาสนามาก มีอำนาจมากเป็นที่นิยมของคนเขากล่าวว่าพระสมณโคดมที่กล่าวว่าเป็นบุคคลผู้เสียสละ ไม่ติดในลาภสักการะนั้น ไม่เป็นความจริง ยังมีผ้าห่ม ยังมีผ้าห่ม พวกเรานี้ก็ ไม่ติดในลาภสักการะจริง คือว่าแก้ผ้าหมดแต่ทว่าท่านอนุเศรษฐีพ่อผัวของนางวิสาขา นี้มีความเลื่อมใสในศาสนานี้มาก เมื่อนางวิสาขาแต่งงานกับลูกชาย ต่องการที่จะนิมนต์องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าไปถวายภัตตาหารเขาก็ไม่ยอม ขณะที่นางอยู่ที่นั่น พระมาปิณฑบาท ก็ไม่มีใครเขาใส่บาตรกัน เขาก็ห้ามนางใส่บาตรด้วย

ปรากฏว่าในวันหนึ่ง ท่านเศรษฐีกำลังนั่งกินข้าว นางวิสาขากำลังปรนนิบัติอยู่ในฐานะลูกสะใภ้ ท่านเศรษฐีใหญ่เห็นพระมาเยือนจะรับบาตรที่บ้าน ก็ก้มหน้าก้มตากินข้าวเฉยๆ ไม่พูดไม่จาไม่ว่าอะไร วิสาขาเป็นลูกสะใภ้ไม่ได้รับอนุโมติกัใส่บาตรไม่ได้ เพราะเขาไม่เคารพในพระพุทธศาสนา นางเห็นพระยืนนาน จึงยกมือไปนมัสการ และกล่าวว่าพระคุณเจ้าชา กฤษณาไปโปรดที่อื่นก่อนเถิด ที่บ้านนี้ไม่มีใครเขาทำบุญกัน เพราะว่าเขากินของเก่ากัน อีตาพ่อผัวโกรธจัดหาว่าลูกสะใภ้กล่าวตัวกินขี้ ของเก่าหมายถึงอุจจาระแต่ความจริงนางวิสาขาถือว่ากินของเก่าก็คือกินบุญเก่า การที่เขาเป็นเศรษฐีได้ก็เพราะอาศัยทานบารมี ตาพ่อผัวแกลหาเรื่อง ต่อมาก็เกิดเป็นข้อขัดแย้งกัน ในที่สุดพ่อผัวก็แพคตีลูกสะใภ้ เมื่อแพคตีแล้วมีอำนาจมากกว่า เมื่อแพคตีนางวิสาขาก็จัดแจงจะกลับบ้านพ่อผัวไม่ยอมให้กลับ ไม่ยอมให้กลับ ก็ต้องมีสัญญากันว่านับตั้งแต่นี้เป็นต้นไป จะต้องอนุญาตให้นิมนต์องค์สมเด็จพระบรมครู

มาวันหนึ่ง นางวิสาขาจึงเอาดอกไม้ธูปเทียนมาจุดบูชาที่หน้าชานบ้าน เป็นอันว่าวันนี้ไม่ได้เทศน์เรื่องที่ว่าจะเทศน์ ไปคนละเรื่อง เอาธูปเทียนมาจุดที่หน้าชานข้างกลางแจ้งแล้วกล่าวว่า ขออาราธนาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พร้อมไปด้วยพระสงฆ์สาวก 500 รูป โปรดเสด็จมารับภัตตาหารในเวลาพรุ่งนี้ เป็นอาหารเวลากลางวัน ตาพ่อผัวแกล้งดู คิดว่าอีนี่คงจะบ้ามาก ไม่ใช่บ้าน้อย ใ้ฉันมันบ้ากว่าเรา มันนิมนต์พระ พระอยู่ที่ไหนไม่รู้ แล้วก็เสือกไปพูดกับนอกชานตอหม้อไว้ แต่แกลไม่ได้ว่าอะไร ว่าเขาไม่ได้ที่แพคความจะทำอย่างไร ก็ต้องปล่อยเขา เขาชนะเป็นอันว่านางวิสาขานิมนต์พระพุทธเจ้า พร้อมด้วยพระอรหันต์ 500 รูป นิมนต์ทางอากาศ

นางก็สั่งตักแต่งบ้ำเพื่อองค์สมเด็จพระโลกนาถพร้อมด้วยอรหันต์ พ่อผัวแกลก็นั่งดูเอ๋ นี่ทำอะไรของมันหนอ เอ้า ตามใจมัน เงินของเขา พ่อแม่เขาให้มามาก ก็เป็นเรื่องของเขา ก็ตอนมามันมีเงิน 40 ล้าน ฝ่ายพ่อผัวก็บอกว่า ใ้เงิน 40 ล้านนี้ เงินของเราที่ตกอยู่ใต้ต้นมะขามมันมากกว่านั้นมันน้อยนิดเดียวเป็นอันว่านางวิสาขานิมนต์พระพุทธเจ้าแล้วก็สั่งเตรียมของวันรุ่งขึ้นก็ปรากฏว่า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พร้อมด้วยพระอัครสาวกทั้งสอง และพระอรหันต์ทั้งหมดที่สำเร็จพระปฏิสัมภิทาญาณ มีพระอานนท์เป็นปัจฉาสมณะ พระอานนท์เป็น

พระโสดาบัน เหาะไปในอากาศครบถ้วนตามที่นางวิสาขาในมนต์ดาศรัฐฐีเห็นแล้วก็อัศจรรย์ และเวลานั้นพระพุทธเจ้าเสด็จมาพร้อมแล้ว นางวิสาขาถวายภัตตาหาร

ขณะเดียวกันนี้ ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา พวกอเจลลก็มา 500 เหมือนกันมานั่งอยู่ที่บ้านอีกหลังหนึ่งของท่านมหาศรัฐฐี และเรียกศรัฐฐีนี้เข้าไปหาบอกว่าจงอย่าเข้าไปหาพระสมณโคดม ท่านศรัฐฐีก็ยอมเชื่อเพราะเป็นลูกศิษย์เขา และเฉพาะเวลาจะถวายสังฆทานนางวิสาขาให้คนใช้ไปตามพ่อค้ามา อเจลลก็ไม่ยอม ไม่ยอมพ่อค้าก็กล่าวตามคำอเจลล บอกว่าถวายไปเองเสียเถิดไม่เป็นไร อนุญาต ประเภทอนุญาตให้ประเคนสิ่งของ เวลา رسید นางวิสาขาก็ให้คนไปตามพ่อค้ามา อเจลลก็ห้าม ก็บอกอนุญาต رسیدแทนเถิด เวลาจะฟังพระสวดนิมนต์นางวิสาขาก็ให้คนไปตาม พ่อค้าก็มาไม่ได้เพราะอเจลลห้าม

ต่อมาเมื่อพระพุทธเจ้าฉันเสร็จ พระฉันเสร็จ พระพุทธเจ้าจะเทศน์ นางวิสาขาก็ให้คนใช้ไปตาม บอกว่า เวลานี้พระพุทธเจ้าจะเทศน์ ขอให้พ่อค้าต้องมา อันนี้เป็นคำสั่ง คำว่า ต้องมา นี่เป็นคำสั่ง ไม่ใช่คำขอร้อง พ่อค้าพอใจ บอก อเจลลบอกว่า ไม่ได้หรอกเราแพ้ความเขาแล้ว อยู่ได้อ่านาจเขา จะต้องไป อเจลลบอกว่า ไปไม่ได้ ท่านพ่อค้าก็บอกว่าไม่ไปไม่ได้ เพราะเราแพ้คดีเขา เป็นลูกน้องเขาแล้ว ท่านอเจลลก็ให้ออก ประกาศออกมาว่าถ้าท่านจะต้องไป ให้กินม่าน 7 ชั้น ฟังเสียงขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ให้พ่อค้านั่งอยู่ทำยาม่านชั้น 7

เมื่อหญิงคนใช้มาบอก นางวิสาขาก็ยอมกินม่าน 7 ชั้น ห่างเป็นระยะๆ ให้พ่อค้านั่งอยู่ชั้นที่ 7 ด้านหลัง แต่ชื่อว่า **โฆสปปมาณิกา** ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอเจลลก็ไม่วินิจฉัยพระสมณโคดม ถ้าเขารู้จัก เขาไม่ทำอย่างนั้น พระพุทธเจ้าก็เทศน์จีจุดเฉพาะพ่อค้าของนางวิสาขา วันนั้นตั้งใจไปโปรดพ่อค้านางวิสาขาโดยตรง ไม่ฉะนั้นองค์สมเด็จพระพุทธองค์ไม่ยอมเหาะไป และไม่ยอมให้เห็นเวลาที่เหาะ พระพุทธเจ้าจึงเทศน์ อีตาพ่อค้านั่งฟัง คล้ายๆ กับพระพุทธเจ้ามานั่งใกล้ๆ เทศน์ เสียงเพราะจับใจฟังไปฟังไป จับใจเข้าไปทุกทีๆ ทนอยู่ไม่ไหว เลิกม่านชั้น 7 ไปอยู่ชั้น 6 พระพุทธเจ้าเทศน์ไป แกกเลิกจากชั้นที่ 6 มาชั้น 5 ออกจากชั้นที่ 5 มาชั้นที่ 4 จนกระทั่งมานั่งข้างหน้าองค์สมเด็จพระมหาสมณเจ้า เป็นอันว่าพระพุทธเจ้าก็ทรงจบเทศน์จบจนถึงท่านเทศน์จบเมื่อเทศน์จบ ท่านก็เป็นพระโสดาบัน

เอ ความจริงการเทศน์แบบ **โฆสปปมาณิกา** นี้ บัดนี้พระสมัยนี้หายาก ไม่ใช่ที่ไม่มีมีโอกาสจะมีอยู่ที่ไหนก็ได้ แต่ว่าสมัยรัชกาลที่ 4 มีองค์หนึ่งคือ สมเด็จพระพุฒจารย์ (โต) ปรากฏว่าไปเทศน์ที่จังหวัดสมุทรสงคราม ท่านกำนันนิมนต์ไปที่ อำเภออัมพวา อาจจะเป็นตำบลอะไรไม่ทราบ ก่อนที่จะไปเทศน์ กำนันก็ประกาศจะนิมนต์สมเด็จพระพุฒจารย์มาเทศน์แหล่มีตรี เรื่องอะไรไม่ทราบ ชาวบ้านก็เอาของมาทำบุญมาก ท่านเห็นว่าของมากเกินไป ก็แอบเอาไปเก็บบนเรือเป็นของตนเสียบ้าง ของส่วนใหญ่ของที่มีค่าดีๆ แอบเอาเข้าไปเก็บไว้ เพราะเขามาทำบุญไว้ก่อน วันที่สมเด็จพระพุฒจารย์(โต) ไปเทศน์ ก็มีของพอสมควร ไม่น้อย ไม่มาก มากอยู่แต่ทว่า

มันยังมากไม่พอ เพราะของที่ขโมยเก็บยักยอกมันมีมากกว่า หลวงพ่อโตก็เทศน์ เทศน์เป็นที่จับใจมาก เทศน์ไปเทศน์ไป ท่านกำนันก็เข้าไปในห้อง ขนของมาทีละชิ้นๆ ในที่สุด ของยังไม่หมด หลวงพ่อโตก็ไม่เลิกเทศน์ต่อไปเจ้าคะ ฟังกำลังเพลิน ท่านบอกเทศน์บทต่อไปไม่ได้แล้ว สดางค์มันหมดแล้วนี่ สดางค์ที่เก็บไว้มันหมดแล้วนี่ ถ้ายังไม่หมดก็เทศน์ต่อไป เป็นอันว่าหลวงพ่อก็เป็นนักเทศน์ชั้นโฆสัปปมาณิกาเหมือนกัน

นี่แหละบรรดาพุทธบริษัททุกท่าน ความจริงจะเทศน์เรื่องหนึ่ง แต่เรื่องหนึ่งปรากฏว่าเรื่องหนึ่งก็ปรากฏขึ้นมา เป็นอันว่า ศัพท์ว่า **วิริเยนะ ทุกขมัจเจติ** บุคคลจะล่วงทุกข์ได้เพราะความเพียร นั่นก็เป็นบุคคล 2 คน ความจริงจะเทศน์อีกคนหนึ่ง คนที่สามยังไม่ได้เทศน์ พอเรื่องโฆสัปปมาณิกาปรากฏขึ้นก็เลยเทศน์เรื่องนี้ บุคคลสองคนคือนางวิสาขาคคนหนึ่งกับพ่อผัวของท่านคนหนึ่ง สองคนนี้ใช้ความพยายามด้วยกันทั้งคู่ และรวมทั้งอเจลกดด้วย นางวิสาขาคเป็นสาวกขององค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า นางวิสาขาคนี่ก่อนจะเกิดมาในชาติก่อน เธอทำบุญไว้หลายประการด้วยกัน โดยย่อจัดเป็นบุญใหญ่ ที่เธอจัดเป็นคนฉลาดได้เพราะอาศัยเธอฟังธรรม เรามีเทศน์กันที่ไหน สมัยโน้น ก่อนที่จะเกิดเป็นนางวิสาขาคแต่ละชาติ เธอพอใจในการฟังธรรม เรามีเทศน์ที่ไหนไปที่นั่น แล้วก็โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องอาการฟังเทศน์นี้เป็นปัจจัยให้นางวิสาขาคได้เบญจกัลยาณี

ความมีว่า วันหนึ่งเธอไปพบกับพระที่เขาส่งสร้างไว้ อาคารมันก็พัง พระก็ตากแดดมีรอยร้าว ทงที่ปิดพระพุทธรูปมันก็ไม่มี หมายความว่า สมัยนั้นไม่มีพระพุทธรูปเจ้า เพราะนิพพานแล้วก็ปรากฏศาสนาอย่างเราๆ นี้ เธอเห็นพระก็มีความสงสาร เข้าไปกราบนมัสการขากลับมา จะให้ช่างมาซ่อมองค์พระ ปิดทงและมาสร้างหลังคา ก็อาศัยปัจจัยนี้เอง เป็นเหตุให้นางวิสาขาคเป็นเบญจกัลยาณี คือมีความงาม 5 อย่าง

งามผมสมพักตร์ลักษณะ ก็หมายถึงว่า ผมเธอสวย ไม่ต้องสระ ไม่ต้องล้าง มันก็ไม่เหม็น ไม่หิว มันก็เรียบร้อยตามปกติ

งามโอษฐ์จิ้มลิ้มดูพริ้มเพรา ริมฝีปากนางวิสาขาคเรียบ ไม่มีริ้ว ไม่มีรอยแดง ละเอียดกำลังสวย

งามทนต์ดลปลั่งดั่งสังข์ชัด ก็หมายถึงว่า ฟันของเธอเรียงเหมือนกับฟันม้า และไม่ต้องขัด ขี้ฟันไม่มี

คลอตบุตรสักเท่าไรวัยยังดี หมายความว่า คลอตบุตรคนแรก มีอายุเท่าไรรูปร่างหน้าตาเป็นอย่างไร ผิวพรรณอย่างไร ทรวดทรงแบบไหน จะไม่มีการเปลี่ยนแปลง คือเป็นสาวตลอดชีวิต

ฉะนั้นนางวิสาขาคมีลูกเมื่อตอนอายุ 16 ปี อายุนาง 120 ปี ก็ยังสาวแค่ 16 ปี จนกระทั่งพระเจ้าอชาตศัตรูต้องการรู้จักนางวิสาขาคนี่อยู่ในระหว่างหลาน เวลาฟังเทศน์ขึ้นไปบอกว่า นาง

วิชาชาคนนี้ มองแล้วก็เป็นเด็กหญิงรุ่นๆ เท่านั้นเอง ไม่รู้แน่ว่าตนไหน แต่หมอซึกโกมารักจึงให้หย่าว่าคนที่จะเป็นคนหนุ่มคนแก่ คนหนุ่มคนสาวที่จะลูกก็พรอดพรอดลูก คนแก่เวลาจะลูกต้องใช้มือ 2 มือยันพื้นเป็นสาวเท่านั้น เป็นอันว่าพระเจ้าอชาตศัตรูจึงได้รู้ว่า คนนี้คือนางวิชาชา

และเป็นอันว่านางวิชาชาที่ได้เบญจกัลยาณีนี ก็เพราะว่า การช่อมแซมพระพุทธรูปนี่เป็นการขยันหมั่นเพียรในการบำเพ็ญบุญ ที่มีปัญญาดีก็เพราะขยันฟังธรรม ที่มีทรัพย์สมบัติมากเพราะขยันใส่บาตรถวายสังฆทาน ของที่มีมากเกินกว่าที่จะได้ นางวิชาชาก็ชอบแถมนิดแถมหน่อยเวลาทำบุญพระบอกว่าพอแล้ว ก็บอกว่า อันนี้อร่อยเจ้าข้า อันนี้ดีเจ้าข้าขอแถมนิดหน่อย ฉะนั้นของที่เขาจะได้เท่านี้ นางวิชาชาจึงได้เท่านี้

เป็นอันว่า นางวิชาชามีความขยันหมั่นเพียรมาจากในชาติก่อน พอเกิดมาในชาตินี้อายุแค่ 7 ปี พบองค์สมเด็จพระชินวรเป็นครั้งแรก ฟังเทศน์จบเดียวจบได้เป็นพระโสดาบันแล้วพอกียกตำแหน่งหน้านายบ้านเป็นคนควบคุมคนในบ้าน มอบให้แก่นางวิชาชาตั้งแต่อายุ 7 ปี จัดว่าเป็นคนฉลาดมาก มีความเพียรดี มาถึงบ้านพ่อผัวก็เพียรหาวิธีให้พ่อผัวเป็นสัมมาทิฐิ มีความเห็นชอบ เป็นอันว่าความเพียรนางวิชาชาสำเร็จผล เมื่อพ่อยังได้ฟังเทศน์จากองค์สมเด็จพระทศพลก็เป็นพระโสดาบัน เธอเรียกนางวิชาชาว่า แม่ ไม่เรียกลูก นางวิชาชาจึงมีนามต่อทำยว่า วิชาชามีคารมาตา เป็นอันว่าวิชาชาผู้เป็นแม่ของมิกคารเศรษฐีผู้เป็นพ่อผัว

สำหรับพ่อผัวก็มีความเพียรดีเหมือนกัน คือ เพียรไม่ยอมทำบุญ เพียรไม่ยอมเคารพในพระพุทธรเจ้า อาศัยอเจลกเป็นประธาน ความจริงการคบมิตรก็มีความสำคัญ คือการคบคน ใ้การคบคนเลว ก็เป็นคนเลวตามที่เราคบ พระพุทธรเจ้ากล่าวว่าการคบคนเช่นใด ย่อมจะเหมือนบุคคลเช่นนั้น แต่มิกคารเศรษฐีคบอเจลก อเจลกก็เป็นมิชฌาทิฐิ เขาไม่นับถือพระพุทธรเจ้า เขาถือว่าเขาสำคัญ แต่ทว่าความเพียรของอเจลกไม่มีความหมาย ในเมื่อบุญใหญ่ของมิกคารเศรษฐีมาถึง เพราะเดิมทีเดียวทำไว้ดี คือให้ทานไว้ดี จึงมีทรัพย์สมบัติมาก เคยมีศีลมาแล้วอย่างพวกเรา นี่แหละ จึงมีร่างกายดี ทรวดทรงดี ทรงความเป็นมหาเศรษฐี ทรัพย์สินไม่ถูกทำลาย ครั้นเมื่อกรรมที่เป็นอกุศลหลีกไป กรรมที่เป็นกุศลมาถึง ก็เป็นปัจจัยให้แก่จะต้องแพ้คดีลูกสะใภ้ และถูกลูกสะใภ้เขาบังคับ เป็นอันว่าเขาบังคับได้ผล พอทนฟังเสียงองค์สมเด็จพระทศพลไม่ไหว เสียใจ เพราะ เพราะเป็นโฆสัปปมาณิกา มันจับใจ จนต้องเปิดม่านมาเข้าใกล้องค์สมเด็จพระจอมไตร ในที่สุดก็ได้สำเร็จพระโสดาปัตติผล

นี่แหละบรรดาท่านพุทธศาสนิกชน ขึ้นชื่อว่าความเพียรเพื่อแสวงหาความดี ย่อมมีประโยชน์อย่างนี้ ฉะนั้นในวันนี้ ปรากฏว่านักบุญของเราหายไปเกือบหมด วัดอื่นเขาก็เลิกทำบุญกันแล้ว ของเรากียังไม่เลิก แต่นับก็มีมาก นับหลายๆ เทียวได้หมิ่นกว่า เป็นอันว่าถึงแม้คนจะน้อยไปหน่อย แต่อาหารก็พอพระฉัน นี่แสดงว่าศรัทธาของพุทธบริษัททุกท่านไม่ได้ทอดทิ้ง จัดว่ามีกำลังศรัทธามากเช่นครั้งนี้ เพราะอะไร เพราะว่าเห็นว่าคนน้อยพระมาก ต่างคนต่างจัดอาหาร

ถวายพระให้มากขึ้น นี่เป็นวิริยบารมีของบรรดาท่านพุทธบริษัท ถ้าชาตินี้ท่านทั้งหลายไม่สามารถตัดกิเลสให้เป็นสมุจเฉตพหานได้ เอาจิตใจของท่านทั้งหลายผูกพันความดีนี้ได้ ตัวอย่างจะได้เช่นเดียวกับนางวิสาขาอุบาสิกา เพราะเขาชอบฟังเทศน์ เขาชอบให้ทาน เขาชอบบำเพ็ญกุศล ท่านพุทธศาสนิกชนก็ทำเช่นเดียวกับนางวิสาขาในชาติก่อนๆ เอละ อาตมานำพระธรรมเทศนาขององค์สมเด็จพระชินวรอย่างโน้นบ้าง อย่างนี้บ้างมาผสมกัน ก็ถือว่าพอสมควรแก่เวลา จึงขอยุติพระธรรมเทศนาลงคงไว้แต่เพียงเท่านี้

ในที่สุดแห่งพระธรรมเทศนานี้ อาตมาภาพขอตั้งสัตยาธิษฐานอังกุณพระศรีรัตนตรัยมี พระพุทธรัตนะ พระธรรมรัตนะ และสังฆรัตนะ ทั้ง 3 ประการ ขอจงดลบันดาลให้บรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่าน จงเป็นผู้บรรลุนิพพานที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบรรลุล่วงแล้วก็ดี พระอรหันต์สาวกทั้งหลายก็ดีที่บรรลุล่วงนั้น ขอบรรดาท่านทั้งหลาย จงได้บรรลุนิพพานนั้นในชาตินี้โดยฉับพลัน เอลวัง ก็มีด้วยประการฉะนี้

พระธรรมเทศนา เรื่อง ตำนานสงกรานต์
แสดงเมื่อ

วันพฤหัสบดีที่ 13 เมษายน 2521

นโม ตัสสะ ภควโต อรหโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (3 จบ)

ธัมโม หเว รักขติ ธัมมจาริตี

ณ โอกาสบัดนี้ อาตมาภาพจะแสดงพระสัทธรรมเทศนา ในธัมมีคาถาที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ตามพระบาลีที่ยกไว้ ณ เบื้องต้นว่า **ธัมโม หเว รักขติ ธัมมจาริตี** ซึ่งแปลเป็นใจความว่า ธรรมแลย่อมรักษาบุคคลผู้ประพฤติธรรม คำว่า ธรรม ในที่นี้หมายถึง ความดี หรืออรรณมัจฉริยาที่เป็นกุศล

ตามที่บรรดาพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย มาบำเพ็ญกุศลประจำเขตประจำปักษ์ประจำ เหตุตามฤดูกาล ที่เราเรียกกันว่า วันสงกรานต์วันนี้ ซึ่งตรงกับวันที่ 13 เมษายน 2521 เป็นวัน พุทธศักราช ขึ้น 6 ค่ำ เดือน 5 จัดว่ากรบบำเพ็ญกุศลในจรรยาสัมมาปฏิบัตินับตั้งแต่วันตรุษเป็นต้น มาเป็นวันที่เจ็ด แต่ทว่าวันนี้คนมากน้อย เมื่อวานนี้มีแต่นักบุญหัวเห็ดทั้งนั้น ไม่ก็คนมาทำบุญ กัน แต่วันนี้ปรากฏว่ามีบรรดาพุทธบริษัทมากท่าน มากหน้าหลายตาด้วยกันมาบำเพ็ญกุศล เป็นอันว่าแสดงว่า บรรดาท่านพุทธศาสนิกชนมีจิตเคารพนับถือในธรรม ที่องค์สมเด็จพระพุทธเจ้า ตรัส ตามที่องค์สมเด็จพระทวงสวัสดิโสภาคย์กล่าวไว้ว่า **ธัมโม หเว รักขติ ธัมมาจาริตี** ธรรม แลย่อมรักษาบุคคลผู้ประพฤติธรรม หมายความว่าบุคคลใดมีอรรณมัจฉิตทวงศีลก็ดี มีจิตให้ทาน การบริจาค คิดว่าจะให้ทานเป็นปกติก็ดี ตั้งใจสดับรับรสพระพุทธรพจน์เทศนาคำสั่งสอนขององค์ สมเด็จพระพุทธเจ้าก็ดี หรือเจริญสมณกรรมฐานหรือวิปัสสนากรรมฐานก็ดี อย่างนี้เรียกว่าเป็นผู้ ทวงธรรม หรือว่าเราเรียกกันว่าเป็นผู้ใคร่ธรรม การพอใจในทาน องค์สมเด็จพระพิชิตมารบรม ศาสตราสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่า **ทานัง สัคคโส ทานัง** ทานเป็นบันไดให้ได้ไปเกิดบนสวรรค์

เวลานี้ บรรดาพุทธบริษัททุกท่าน พวกกันถวายนทาน จัดว่าเป็นสังฆทาน เพราะว่าไม่ เฉพาะเจาะจงภิกษุสงฆ์รูปใดว่าในเรื่องภัตตาหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การที่บรรดาพุทธบริษัทตั้ง ไว้ข้างพระสงฆ์ข้างหน้านี้ บางส่วนจัดเป็นสังฆทานก็มี บางส่วนจัดว่าเป็นธรรมทานก็มี ทาน ประเภทนี้จัดว่าอยู่ในประเภทสังฆทานเช่นเดียวกัน แต่ดูโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อกล่าวถึงธรรม ทานกับสังฆทานแล้ว องค์สมเด็จพระประทีปแก้วตรัสว่า การให้ธรรมเป็นทานย่อมชนะการให้ ทานทั้งปวง อันนี้เพราะว่าผลแห่งการถวายนทาน ให้แล้วชื่อว่าสิ่งทั้งหลายเหล่านั้นสลายตัวไป ก็ชื่อว่าหมดไป แต่อานิสงส์ไม่หมด องค์สมเด็จพระบรมสุคตตรัสว่า ผลแห่งการถวายนทาน ครั้งหนึ่ง บุคคลผู้ถวายนทานแล้ว เกิดไปก็ชาติก็ตาม ขึ้นชื่อว่าความยากจนเข็ญใจจะไม่มีแก่

ผู้นั้น จนกว่าจะเข้าพระนิพพาน สำหรับธรรมทานนั้น องค์สมเด็จพระพิชิตมารตรัสว่า เป็นปัจจัยให้เกิดปัญญา ฉะนั้นที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่า ธรรมทานเลิศกว่าก็เพราะว่า ธรรมทานย่อมสามารถตัดกิเลสให้เป็นสมุจเฉทปหานโดยฉับพลันได้ อาจจะสามารถก่อนวิตถุทานก็ได้ ฉะนั้น องค์สมเด็จพระพิชิตมารจึงตรัสว่า ธรรมทานเลิศกว่า แต่ถึงอย่างไรก็ดี ทานทั้ง 2 ประการนี้ องค์สมเด็จพระชินศรีก็ตรัสว่า เป็นผู้ประกอบด้วยธรรมคือเคารพธรรม ถ้าคนไม่มีความใคร่ในธรรมคือความดี ก็ให้ทานทั้งสองประการนี้ไม่ได้

และสำหรับวันนี้ อาตมาภาพก็จะขอแนะนำพระธรรมเทศนา เรื่องเกี่ยวกับสงกรานต์มาแสดง แก่ท่านพุทธบริษัททั้งหลายโดยทั่วหน้า ใช้เวลาประมาณ 20 นาทีเศษ เพราะว่าถ้าจะไม่เทศน์ เรื่องวันสงกรานต์ก็รู้สึกว่ามันจะขาดไป เมื่อคืนนี้ตอน 5 ทุ่มเศษ นอนฟังวิทยุเขาพูดเรื่อง สงกรานต์ รู้สึกว่าคนพูดเรื่องสงกรานต์จะขาดอะไรไปนิดหนึ่ง เวลาของเขาบ่อยก็จะนำมาขยาย ความในตอนนี่ คนเมื่อคืนนี้ คนที่นั่งนี้ฟังวิทยุอยู่หรือไม่ทราบ อาตมาก็เลือกฟังเฉพาะเกี่ยวกับ ธรรมะ เป็นอันว่าเรื่องของสงกรานต์นี้ตามตำนาน จะว่าบาลีก็ไม่ถูก จะว่ากล่าวว่าพระพุทธรูปเจ้า ตรัสก็ไม่แน่ใจนัก หรือว่าพราหมณ์เป็นคนพูดก็ได้อ้างว่าใครกล่าว กล่าวไว้แต่เพียงลอยๆ แต่เพียงว่ามันตรงกับเหตุการณ์ของพระพุทธศาสนา จึงถือว่าการกล่าวตำนานนั้นไม่ผิด

เรื่องมีอยู่ว่า เมื่อองค์สมเด็จพระธรรมสามิศบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ยังไม่ทรง อุบัติขึ้นในเวลานั้น มีเด็กชายคนหนึ่งมีนามว่า ธรรมบาล เป็นลูกชายของพ่อบ้านสมัยนั้นยังไม่มี เจ้าเมืองใหญ่ปกครองในเขตประเทศได้เกิดกลุ่มบุคคลหนึ่ง เป็นบุคคลน้อยๆ มีเนื้อที่ไม่น้อยกว่า 1 เขตอำเภอของสมัยนี้ ฉะนั้น บุคคลผู้ปกครองเขตเขาจะเรียกกันว่าพ่อบ้าน ถ้าเวลานี้เราจะต้อง เรียกกันว่า ประเทศใดประเทศหนึ่ง ลูกชายของพ่อบ้านเกิดขึ้นมาแล้วปรากฏว่าเป็นคนฉลาด แล้วในตระกูลของพ่อบ้านนั้นก็ดี และในเขตประเทศนั้นก็ดีทั้งหมด ปรากฏว่าเป็นคนปฏิบัติใน กรรมบถทั้ง 10 ประการ ไม่บกพร่อง ตั้งแต่หัวหน้าประเทศจนถึงลูกน้องปลายเขตเป็นคนหางแถว ทุกคนตั้งตนอยู่ในกรรมบถ 10 ประการด้วยกันทุกคน

เมื่อธรรมบาลลูกชายของหัวหน้าชาวบ้านเกิดขึ้นมา ก็ต้องปฏิบัติในกรรมบถ 10 เช่นเดียวกัน ต่อมาเมื่อธรรมบาลโตขึ้นแล้ว ประเดี๋ยวขอย้อนนิดหนึ่ง สำหรับกรรมบถ 10 ที่จะใช้ มีศีล 5 แต่ว่าเป็นทั้งศีลและทั้งธรรม คือ

1. ไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต
2. ไม่ลักไม่ขโมยของของบุคคลอื่น
3. ไม่ทำกาเมสุมิฉฉาจาร
4. ไม่พูดโกหกมดเท็จ
5. ไม่พูดคำหยาบ
6. ไม่ส่อเสียดยุยงตะแคงให้เขาแตกร้างกัน แล้วก็

7. ไม่พูดจาเพื่อเจ้าเลวไหล
8. ไม่โลภอยากได้ทรัพย์สมบัติของบุคคลอื่นมาเป็นของตน ไม่ขโมย ความโลภที่คิดอยากจะได้ไม่มี
9. ก็ไม่มีความโกรธ ความพยาบาท คือมีความเมตตาปรานีเป็นต้นมา
10. ไม่มีความเห็นผิด คือ ไม่ใช่อารมณ์ที่เป็นอกุศลให้เกิดขึ้นในใจ

ทั้ง 10 ประการนี้ องค์สมเด็จพระจอมไตรทรงเรียกว่า กรรมบถ คือ มีทั้งศีลและธรรมร่วมกัน ฉะนั้นธรรมบาลก็ดี คนในเขตบ้านนั้นทั้งหมด ไม่ใช่พ่อบ้านทั้งประเทศปฏิบัติอยู่ในกรรมบถทั้ง 10 ประการ คนในเขตบ้านทั้งหมดจึงปรากฏว่า ถ้าหากยังไม่เต็มอายุชั้ยกันเพียงใด เขาไม่ตายกัน เป็นประเทศที่ชี้้เกียจตาย ตายตั้งแต่เด็ก ตายตั้งแต่วัยหนุ่มวัยสาวอย่างนี้ไม่มี ทุกคนจะต้องตายเมื่อถึงอายุชั้ยหมดทุกคน เพราะกรรมบถ 10 ประการเป็นมหากุศลจิตใจให้คนทั้งหลายมีความสุข แล้วก็มีอายุยืน มีรูปร่างหน้าตาสะสวย พูดจาจะรู้เรื่องได้ง่าย

เมื่อธรรมบาลกับเพื่อนทั้งหลายไปเรียนวิทยาการที่เมืองตักศิลา วันหนึ่งปรากฏว่ามีคนตายเกิดขึ้น และคนตายนั้นก็เป็นคนที่มีอายุน้อย ยังเป็นหนุ่มเป็นสาวอยู่ เขานำไปเผากัน ธรรมบาลเห็นเข้าก็แปลกใจ จึงเข้าไปถามท่านอาจารย์ว่า ทำไมคนที่ยังหนุ่มอยู่ อายุยังน้อย ทำไมจึงตาย อาจารย์ก็บอกว่า ชื่นชื่อว่าชีวิต มันไม่มีนิमितเป็นเครื่องหมาย จะตายเมื่อไหร่ก็ได้ แล้วแต่กรรมของบุคคล ธรรมบาลก็แสดงอาการแปลกใจ เขาบอก บ้านเขาคนไม่แก่ไม่เคยตาย เมื่ออาจารย์ซักไซ้ไล่เรียงได้ความว่า เขตเมืองของธรรมบาลนั้น จะตายเฉพาะคนแก่เท่านั้น คนหนุ่มคนสาวไม่มีการตาย อาจารย์ก็จำไว้

วันหนึ่งท่านอาจารย์จึงได้นำกระดูกคนที่ตายแล้ว และกระดูกอรอนแล้ว เขามาล้างเสียให้ดี แล้วก็ห่อผ้าขาวใส่โกศมีเครื่องประดับเรียบร้อยแล้ว ก็เชิญไปเขตบ้านหมู่บ้านของธรรมบาล แต่ไม่ได้แจ้งให้ธรรมบาลทราบ ไปบอกกับพ่อของธรรมบาลว่า บัดนี้ลูกชายของเธอตายเสียแล้ว เพราะเป็นโรคปัจจุบัน ท่านอาจารย์ให้คณะศิษย์แห่แห่นกันไป เจ้าของบ้านเจ้าของเมืองเขาก็แปลกใจ ท่านเจ้าบ้านไม่เชื่อหรือกลัวลูกชายเขาจะตาย เพราะคนในเมืองนี้ที่จะตายเมื่อยังไม่ถึงอายุชั้ยมันไม่มี ทุกคนเข้ามาประชุมกันแล้วยืนยันแบบนี้ คณะศิษย์ที่ไปก็กลับมาบอกอาจารย์เป็นความลับ ท่านอาจารย์ก็ไปสอบถามอีกทีหนึ่ง เป็นอันว่าคนทั้งประเทศเขายืนยันเหมือนกัน จึงได้ถามว่า คนเมื่อนั้นนั้น ทำไมไม่ตายก่อนอายุชั้ยพ่อเมืองจึงได้บอกว่า เพราะทุกคนเขาปฏิบัติในกรรมบถทั้ง 10 ประการ

หลังจากนั้น เมื่อธรรมบาลศึกษาวิทยาการสำเร็จ เป็นคนมีปัญญาฉลาดล้ำพระพุทธรูป โสฬษาจารย์ กลับมาบ้าน พ่อก็ให้เป็ครูสอนคนทั้งหลายในประเทศสอนธรรมะแต่ปรากฏว่ามีอยู่วันหนึ่ง ชาวครวดีของบุคคลในเขตนี้ และก็ความมีปัญญาของท่านธรรมบาลทั่วประเทศหรือทั่ว

โลกทั้งเทวดาและพรหมก็พากันสรรเสริญชมเชยเพราะนอกจากปฏิบัติอยู่ในธรรม คือทรงกรรมบถ 10 ประการแล้ว ก็ยังเป็นคนฉลาดในการสอนคนให้เข้าใจ ในความเข้าใจประพจน์ในธรรม

มีพรหมองค์หนึ่งมีนามว่า กบิลพรหม อยากจะพิสูจน์ความฉลาดของท่านธรรมบาลจึงได้ลงมาหาท่านธรรมบาล และประกาศให้ประชาชนทั้งหลาย มารประชุมกันที่พระลานหลวงแล้วก็ตั้งปัญหาถามทั้งท่านธรรมบาล 3 ข้อด้วยกัน ให้เวลา 7 วัน ถ้าหากว่าท่าน ธรรมบาลแก้ได้ ท่านทำมหาพรหมชื่อว่ากบิลพรหม จะยอมให้ท่านธรรมบาลตัดหัวท่านเสีย ถ้าหากว่าท่านธรรมบาลแก้ไม่ได้ ท่านทำมหาพรหมก็จะตัดคอตัดหัวของธรรมบาลเช่นเดียวกันเอาชีวิตเป็นเดิมพัน เมื่อถามปัญหา ปัญหาที่ถามมีว่า ถามว่า ราศีมันมีเท่าไร เวลาเข้าอยู่ที่ไหน เวลากลางวันและเวลาเย็นอยู่ที่ไหน ท่านทำมหาพรหมถามปัญหาแล้ว ท่านธรรมบาลแก้ไม่ได้ ให้เวลา 7 วัน ท่านทำมหาพรหมก็กลับ ท่านธรรมบาลไปถามใครต่อใครในประเทศนั้น หรือแม้แต่ครูบาอาจารย์ที่เคยศึกษามาก่อน บรรดาท่านทั้งหลายนั้นก็ไม่มีใครทราบ ราศีมันมีเท่าไร และตอนเข้าค่อนกลางวัน คอนเย็นมันอยู่ที่ไหน ไม่มีใครทราบ

เป็นอันว่าเป็นเวลาล่วงไปแล้วถึงวันที่ 6 ท่านธรรมบาลก็คิดว่า คราวนี้เราต้องตายแน่ แต่การที่ตายต่อหน้าประชาชนมันไม่เป็นการสมควร ถ้ากระไรก็ดีเราจะเข้าไป ไปตายเอาดาบหน้าดีกว่า หนีหน้าทำมหาพรหม เป็นอันว่าในกาลนั้น ได้นอนอยู่ใต้ต้นไม้สูงต้นหนึ่ง แต่เมื่อคืนนี้ วิทูรบอกว่า ไปนอนอยู่บนปราสาท 7 ชั้น ไม่ใช่ต้นไม้ต้นสูงต้นหนึ่งต้นไม้ต้นนั้นก็มียักษ์อินทรี คำว่า อินทรี แปลว่า นกใหญ่ 2 ตัวตัวเมียและตัวผู้เล็กอีก 1 ตัวตัวเมียจึงได้ถามตัวผู้บอกว่า วันนี้ไม่ไปหาอาหารมาเลี้ยงลูกหรือ อาหารคือเนื้อสัตว์ที่ล่ารองไว้มันเหลือน้อยเต็มที นกอินทรีผู้เป็นสามีก็ตอบว่า ฉันไม่ไป เพราะวันพรุ่งนี้ เราจะได้เนื้อของธรรมบาลมากินแล้ว อร่อยกว่า เพราะว่าเป็นเนื้อคน นกอินทรีตัวผู้พูดเป็นนัย ตัวเมียจึงได้ถามว่า เพราะอะไร นกอินทรีตัวผู้ก็บอกว่า เมื่อก่อนหน้านี้ประมาณ 6 วัน ท่านกบิลมาถามปัญหาเกี่ยวกับธรรมบาล แต่ธรรมบาลตอบไม่ได้ เวลานี้ก็ยังคิดไม่ได้ เมื่อคิดไม่ได้แล้ว ท่านทำมหาพรหมจะต้องตัดเศียรของท่านธรรมบาลทิ้งไป เพราะว่าแก้ปัญหาไม่ได้ตามสัญญา

นกอินทรีเมียจึงได้ถามสามีว่า ปัญหาที่ท่านทำมหาพรหมถามว่าอย่างไร นกอินทรีจึงได้ตอบว่า ปัญหาไม่ง่าย เอย ถามว่าราศีมันมีเท่าไร เวลาเข้าอยู่ที่ไหน เวลากลางวันอยู่ที่ไหน เวลาเย็นมันอยู่ที่ไหน เพียงเท่านั้น ธรรมบาลก็ตอบไม่ได้ จะต้องตายในวันพรุ่งนี้ นกอินทรีผู้เป็นเมียจึงได้ถามว่า แล้วท่านล่ะรู้หรือเปล่า

นกอินทรีบอกว่า ฉันรู้ สงสัยนกอินทรีคู่นี้ น่ากลัวเป็นนกอินทรีเทวดา เสือกู้รู้ไปทุกอย่างอย่างว่านะ เพราะว่าคนที่รักษากรรมบถ 10 ที่พระพุทธเจ้ากล่าวไว้ ธัมโม หเว รักษติ ธัมมจารัง ธรรมแลย่อมรักษาบุคคลผู้ประพฤติธรรม ไซ้ใหม่ ฟังแล้วจำ ไม่ต้องไปมองหน้าใคร ถวายทานไม่

ยอมประเคนพระสักที่ ให้ชาวบ้านเขาประเคนคนเดียว เป็นอันว่า นกอินทรีตัวจึงได้ตอบว่า ราศี มั่นมี 3 ความจริง คำว่ามี 3 มั่นหนึ่งเดียวพูดไปมันมีราศีเดียวเอง คำว่า ราศี หมายถึง มิ่งขวัญ มิ่งขวัญมีในที่ 3 สถาน แต่ความจริง เรียกว่าหนึ่งก็ได้ จะเรียกว่า 3 ก็ได้ ทำไมจะเรียกว่า 3 ก็ต้องว่าอย่างนี้

เวลาเช้า ราศีอยู่ที่หน้า คนที่ตื่นนอนขึ้นมาจึงต้องชำระล้างหน้าให้สะอาด เวลากลางวัน ราศีมีอยู่ที่อก มันร้อนจัด บุคคลต้องเอาน้ำราดอก ชุ่มอกให้มันเย็น เวลากลางคือหรือกลางคือ ราศีอยู่ที่เท้า ก่อนจะเข้านอนจะต้องล้างเท้าก่อน เมื่อฟังกันมาร สงสัยนกอินทรีตัวนี้ต้องเป็น เทวดา ไม่ใช่ชนกอินทรีแท้ ธรรมดาคนนอนอยู่โคนต้นก็คิดว่า โอ้หนอ นกอินทรีหน้ามน มานั่งนินทา อยู่ตรงนี้พอดี เรามานอนพอดี แต่ว่าการนินทาของนกอินทรีนี้ เรายึดว่าเป็นผู้ให้ศีลและเป็นผู้ให้ ธรรม ตั้งใจเคารพในนกอินทรีแล้วก็กลับ

พอวันรุ่งขึ้น ท่านกบิลพรหมก็มา ประชาชนที่ลานหลวงเต็มอัตรา และจึงถามปัญหา กับ ท่านธรรมดา ท่านธรรมดา ก็ตอบปัญหาได้ถูกต้อง ท่านกบิลพรหมจึงได้บอกว่าเมื่อเราแพ้ เราก็ยอมให้ท่านตัดศีรษะ เมื่อคืนนี้ทางวิทูรยาบอกว่า ธรรมดาตัดศีรษะทำมหาพรหมชื่อว่ากบิล พรหม อันนี้ตำนานไม่ได้เขียนไว้อย่างนั้น

เมื่อคนรักษากรรมบถ 10 ประการตัดศีรษะใครไม่ได้ เป็นอันว่าตามตำนาน ท่านบอกว่า ท่านธรรมดาจึงได้บอกว่า เราไม่ได้มีปัญญาตัวเอง ความรู้มันมาจากคุณอินทรีคู่ตัวตัวเมื่อยุคนั้น ฉะนั้น เมื่อเราแพ้เพราะโดยอาศัยปัญญาของบุคคลอื่น เราจะลงโทษท่านไม่ได้ ท่านกบิลพรหมก็ บอกว่า การตอบปัญหาจะตอบด้วยปัญญาของตนเอง หรือถามใครก็ตาม ถ้าตอบถูกก็ต้องถือว่า เป็นผู้ตอบถูกแล้ว และก็เป็นผู้ตอบ ฉะนั้นท่านต้องตัดศีรษะเรา ท่านธรรมดาก็ไม่ยอมตัด เพราะเกรงว่าจะขาดธรรม

ฉะนั้น ท่านกบิลพรหมจึงได้เรียกเอาลูกสาวทั้ง 7 คน เอ๊ะ พรหมมีลูกสาวด้วย ความจริงนั้นไม่มี พรหมเขามีคนเดียว พรหมเลือกมีลูกสาวก็ได้ยุ่งนะ นี่ตกลงว่าเป็นตำนานนะ คำว่า ลูกสาวนี้อาจจะเป็นเทพธิดา ลูกของท้าวมหาองค์นี้มาเมื่อเรียกมาจึงได้บอกว่า เจ้าจงเอาพาน ทองมารองรับ เพราะว่าศีรษะของพ่อนี้ เวลาพ่อแพ้ธรรมดา ถ้าหากว่าพ่อจะต้องตัดหัวของ พ่อ ถ้าหัวของพ่อหล่นลงไปในพื้นที่ดิน มันจะเป็นไฟลุกไปทั้งแผ่นดิน คนจะลำบาก อาจจะ ตายหมด ถ้าตกไปในมหาสมุทรจะแห้ง ถ้าจะค้างในอากาศ ไฟก็จะลุกในอากาศ เป็นอันว่าเป็น โทษถึงสามสถาน ถ้ากระไรก็ดี พ่อจะตัดคอของพ่อ เจ้าจงรีบเอาพานทองมารองรับ อย่าให้เลือด และศีรษะตกลงบนพื้นปฐพี พรหมดันมีเลือดเสียอีก ยุ่งเหมือนกัน ฮือ

ที่ว่าพรหมมีเลือดนี้มันตำนานนะ ตำนานนานเข้าก็ชักแปรธาตุไป เป็นอันว่า ลูกสาวธิดา ทั้ง 7 คนของท่าน ก็เอาพานทองมารองรับ แล้วกบิลพรหมก็ตัดศีรษะของท่าน อธิษฐานไว้ว่า

ตัดแล้วศิระจะงกระเด็นไปอยู่ในพานทอง เป็นอันว่า วันตัดศิระวันนั้นเป็นวันสงกรานต์พอดี
เวลานี้เขาถือเอาวันที่ 13 เป็นวันสำคัญ

ความจริงไม่ถูก ปีนี้สงกรานต์จริงๆ เป็นวันที่ 16 แต่เขาถือเป็นประเพณี วันที่ 13 เป็นวัน
สงกรานต์ ตามจักรราศีปีนี้เป็นวันที่ 16 เวลาใกล้ๆ 18.00 น. บรรดาธิดาผู้เป็นธิดาของท้าวกบิล
พรหม จะนำศิระของพ่อบิดาแห่รอบเขาพระสุเมรุ เอ้ นี้ใครเคยเห็นหัวพรหมขาดไหมนี้ ความ
จริงหัวพรหมขาดจริงๆ มันก็ไม่มี และจะเอาหัวใครมาขาดกันถ้าเราจะกล่าวตามบาลี จะค้นไป
จริงๆ ค้นหนังสือมันก็ไม่พบ เมื่อค้นในหนังสือไม่พบก็ต้องค้นในอากาศ เป็นอันว่าถ้าค้นใน
อากาศ ถ้าจะมีการตัดศิระกันจริงๆ ก็แสดงว่าพรหมองค์นั้นเป็นพรหมอนาคามี และก็จะกำลัง
เข้าพระนิพพาน เพราะเริ่มได้ก้าวพระอรหันต์แล้ว ศิระของท้าวมหาพรหมนี้จะทรงอยู่ได้เพราะ
การอธิษฐาน

ขณะที่พรหมองค์นั้นเป็นพระอรหันต์ คำว่า ตัดศิระหรือฆ่าให้ตายสำหรับชีวิตเทวดาไม่
มี เขาฆ่ากันไม่ได้ แต่เป็นเรื่องกล่าวกันมา มีพระภิกษุคณาจารย์ทั้งหลายบอกว่าเรื่องนี้เป็นเรื่อง
ของภิกษุอาจารย์ สำหรับพรหมองค์นั้นเป็นอนาคามีแล้วก็พระอรหันต์ เมื่อเป็นอรหันต์แล้วใกล้จะ
นิพพานก็อยากจะทำประโยชน์ให้กับหมู่คน จึงได้หาเหตุมาหาเรื่องกับธรรมบาล เพื่อจะแสดงว่า
ธรรมบาลนี้เป็นคนมีปัญญามาก ควรที่คนทั้งหลายจะประพฤติปฏิบัติในด้านกรรมบถ 10 ประการ
และกรรมส่วนอื่น

ฉะนั้นจึงได้มาหาธรรมบาลและอธิษฐานไว้ว่าขอให้ศิระเรานี้จงทรงอยู่หมายความว่า
ไม่ให้สลายตัวไป เมื่อตรงเวลาวันเวลาใดที่เราตัดหัวนี้ ขอบุตรธิดานี้ของเราทั้งหมด จงทำการแห่
แหน 3 รอบ เขาพระสุเมรุเป็นสัญลักษณ์แห่งความดีของธรรมบาล คือตัดหัวบูชาธรรมของธรรม
บาลนั่นเอง ก็เป็นอันว่า ถ้าพรหมต้องบูชาแล้ว คนดีต้องบูชา

ตามตำนานได้กล่าวต่อมาว่า เมื่อถึงวันสงกรานต์เทพธิดาทั้ง 7 องค์ ก็ผลัดเปลี่ยนเวรกัน
ไป แต่ละปีไปคนละปีๆ ถึงวันที่มีการตัดศิระวันใด ปีแรกเทพธิดาองค์ที่เป็นพี่สาวคนโต ก็นำ
ศิระนำแห่รอบเขาพระสุเมรุ สำหรับปีนี้ไม่ทราบว่าเป็นลูกสาวองค์ที่เท่าไร ถ้าไม่ผิดยินเสียง
แว่วๆ ว่าองค์ที่ 4 นำศิระของ บิดาของตนนี้เวียนรอบเขาพระสุเมรุ วันที่ 16 เวลาใกล้ 18
นาฬิกา ตามโหราธิบดี สมัยก่อนถือว่า ปีนี้เวลาที่นางเทพธิดานำศิระแห่เวียนรอบ บอกว่ามี
พญานาคให้น้ำตัวเดียว ตามโบราณนั้นบอกว่า ถ้าพญานาคให้น้ำตัวเดียวหรือน้อยตัวนี้ น้ำมาก
ถ้าว่าให้น้ำกันหลายตัวนี้เกียงกันให้น้ำ น้ำน้อย ตัวเดียวนาคนั้นก็พ่นที่เดียวแต่อาจารย์หง่า
เพราะตาบอดก็เลยพ่นน้ำใหญ่ ไม่รู้มากน้อยก็ตาม เลยพ่นไป นี่ยังไม่ดูปฏิทิน เขาว่าอย่างนั้น
เขาว่าปีนี้น้ำจะมาก แต่มันจะไม่มากที่ไหนก็ไม่รู้

เป็นอันว่าเวลานี้บรรดาท่านพุทธบริษัท มาบำเพ็ญกุศลในพุทธศาสนา ขององค์สมเด็จพระ
พระบรมครู ฟังเทศน์แล้วก็ต้องคิด คิดบอกว่า ใครเขาบอกว่าพรหมตัดหัวตัวเองขาดอย่าไปเชื่อ

ใครเขา ธรรมดาตัดหัวพรหมไม่ได้ เพราะมีธรรม พรหมตัดหัวแล้ว หัวจะค้างไว้ก็ตายไม่ได้ จะตายเพราะอำนาจอิชชฐานอย่างเดียว คือคำว่าตายของพระพรหมองค์นี้คือท่านจะนิพพาน และหัวที่ขาดไปนั้น ไม่มีทางที่จะตัดได้ อาวุธไม่สามารถจะทำลายร่างกายชีวิตของพรหมและเทวดาได้ นอกจากพรหม ท่านเป็นอรหันต์แล้ว ท่านอิชชฐานศีระชะไว้ให้บรรดามนุษย์ทั้งหลายก็ดี เทวดาก็ดี พรหมทั้งหมดมีความรู้สึกว่าคุณคนใดผู้ใคร่ในธรรม รัชมโหเว รักชาติ รัชมจจริง

ท่านกล่าวว่า บุคคลใดผู้ใคร่ในธรรม บุคคลนั้นเป็นผู้เจริญ เมื่อเราพบบุคคลใดเขามีความเจริญอย่างนี้ ควรจะบูชาบุคคลนั้นด้วยการปฏิบัติตามนี้อย่างหนึ่ง อีกอย่างคือ ควรที่จะบูชาด้วยอามิส คือ ให้ข้าว ให้ของนี้อย่างหนึ่ง

และประการที่สุด ก็ควรบูชาบุคคลผู้ทรงธรรมด้วยชีวิต ที่ท่านทำไว้เป็นนิमित เพื่อบรรดามนุษย์อยู่ข้างหลัง จะได้ปฏิบัติตาม หรือมีความรู้สึก ฉะนั้น จึงได้ทรงอิชชฐานศีระชะไว้ให้นางธิดาทั้งหลายแห่งเวียนรองเขาพระสุเมรุ ปีหนึ่งแห่งครั้งหนึ่ง หนึ่งปีแห่งครั้งหนึ่งเขาพระสุเมรุนี้เป็นที่อยู่ของเทวดา 6 ชั้น มีพระอินทร์เป็นต้น 1 ปีของเราแห่งครั้งหนึ่งสำหรับเทวดา อายุ 100 ปี ของเราเป็น 1 วันของเขา เป็นอันว่า 1 วันของเทวดานางเทพธิดา ต้องแห่กันถึง 100 ครั้ง เป็นการกระตุ่นเตือนใจบรรดาเทวดาทั้งหลายว่าท่านทั้งหลายจงทำความดี และความดีสำหรับศีระชะท่านนี้ เวลาที่ท่านเข้านิพพานไปแล้วทว่ามีความเคารพในคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระประทีปแก้ว แล้วประพฤติปฏิบัติตามเอาละ บรรดาท่านพุทธบริษัทมองดูเวลา อาจจะมีหมดเหลืออีกนิดหนึ่ง

พระธรรมเทศนา เรื่อง พุทธจริยา
แสดงเมื่อ

วันเสาร์ที่ 6 พฤษภาคม 2521

นโม ตัสสะ ภคฺวโต อรหตฺต สัมมาสัมพุทฺธัสสะ (3 จบ)

อัปฺปมาเทนฺนะ สัมปาเทถฺติ

ณ โอกาสบัดนี้ อาตมาภาพจะแสดงพระสัทธรรมเทศนาในพุทธจริยา คือจิตขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้เป็นเหตุ เพื่อเป็นเครื่องไสรจสงรองคสรทหาบารมีของบรรดาสาวกขององค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐ์ ที่ตั้งใจมาบำเพ็ญกุศลประจำปักษ์ คือวันแรม 14 ค่ำ เดือน 5 ตรงกับวันที่ 6 พฤษภาคม 2521 วันเสาร์วันนี้

การที่บรรดาทำพุทธบริษัททั้งหลาย ตั้งใจมาบำเพ็ญกุศลบุญราศีตามคำแนะนำขององค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า แสดงว่าบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย มีความเคารพในพระธรรมคำสอนของ องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดา เมื่อถึงกาลเวลาที่จะบำเพ็ญกุศลคือ ทำความดี บรรดาท่านพุทธศาสนิกชนทั้งหลายเหล่านี้ทั้งหมด จึงพากันกำหนดคิดว่าวันพรุ่งนี้คือวันพระพยายามจัดแจงสิ่งของต่างๆ เพื่อจะมาบำเพ็ญกุศลในเขตของพุทธศาสนา และการบำเพ็ญกุศลประจำปักษ์อย่างนี้ องค์สมเด็จพระมหามุนีบรมศาสดารูปหนึ่งรูปใดเป็นเหตุเป็นอันว่าน้อมใจเข้ามาถวายแต่สาวกขององค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐ์เป็นสำคัญ

ฉะนั้น อานิสงส์คุณบุญราศีที่บรรดาท่านพุทธบริษัทได้นั้น จะมีอานิสงส์ใหญ่ เป็นทาน อานิสงส์ที่จะได้ด้วยอาศัยอำนาจของการถวายสังฆทานและองค์สมเด็จพระพิชิตมารตรัสว่า ทานัง สักคโธ ทานัง ซึ่งแปลเป็นใจความว่า การให้ทานย่อมเป็นบันไดให้เกิดบนสวรรค์โดยเฉพาะอย่างยิ่งการถวายสังฆทานนี้ องค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงกล่าวว่า มีอานิสงส์มากกว่าที่องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าจะพรรณนาให้จบลงได้

ในตอนหนึ่ง องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาตรัสกับพระสารีบุตรว่า สารีบุตรตะดูกร สารีบุตร คนที่ถวายสังฆทานด้วยความเต็มใจ ตั้งใจ ด้วยความบริสุทธิ์ใจจริงๆ และบรรดาอุบาสกอุบาสิกาที่เป็นทั้งชายและหญิง ประพฤติตนเป็นคนดี มีศีล มีธรรม ชื่อว่าผู้ให้บริสุทธิ์ และวัตถุทานที่ได้มาก็เป็นวัตถุทานที่บริสุทธิ์ ไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ไม่ลักขโมยใครเขามาทำเป็นทานสำหรับผู้รับนั้น ถ้าเป็นสังฆทาน องค์สมเด็จพระพิชิตมารทรงกล่าวว่า มีอานิสงส์คือพระสงฆ์ ร่วมกันมีสิทธิ์อย่างนี้ องค์สมเด็จพระธรรมสามิศรกล่าววว่า อานิสงส์ของสังฆทานแบบนั้น แม้แต่ตถาคตเองก็ยังไม่ทราบวว่า อานิสงส์จะสิ้นสุดลงเมื่อไหร่

สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาตรัสว่า สารีปุตตะ ดูกร สารีบุตร บุคคลผู้ใดถวายสังฆทานครั้งเดียว จะเกิดไปในชาติใดก็ตามที่ บุคคลประเภทนี้จะหาความยากจนเข็ญใจไม่ได้ในดินแดนใดที่มีความยากจนเข็ญใจ เต็มไปด้วยความลำบากในลาภผล คนที่ถวายสังฆทานในเขตของพระพุทธศาสนา ขององค์สมเด็จพระทศพลไปเกิดในที่นั้น และท่านก็ตรัสต่อไปว่า เราพิจารณาแล้วว่า คนที่ถวายสังฆทานครั้งเดียวในชีวิต ที่จิตบริสุทธิ์ อย่างนี้แม้แต่คนนั้นเข้านิพพานแล้ว อานิสงส์ยังไม่หมด นี่เป็นอันว่าพระธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระบรมสุดตทรงแนะนำไว้เป็นประการดังนี้ฉะนั้น การที่บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายได้พร้อมใจกันมาบำเพ็ญบุญบารมี แสดงถึงความเคารพในคุณพระรัตนตรัย มีพระพุทธเจ้าเป็นต้น จึงชื่อว่า ผลที่จะได้นี้ เป็นมหากุศลยิ่งใหญไพศาล ยากที่จะพรรณนาให้จบลงได้

ต่อไปนี้อาตมาภาพจะนำพระพุทธจริยา ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาแสดงแก่บรรดาท่านพุทธบริษัท ทั้งนี้เพื่อความอยู่เป็นสุขของบรรดาท่านทั้งหลาย ปกติองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นสัตัพัญญู คำว่า สัตัพัญญู แปลว่ารู้ทุกอย่าง หรือว่า รู้ทั้งหมด ทุกสิ่งทุกอย่างที่องค์สมเด็จพระบรมสุดตจะไม่รู้นั้นไม่มีแต่ทว่าเวลาที่องค์สมเด็จพระชินศรี จะเขาไปสัมผัสแก่บุคคลผู้ใด องค์สมเด็จพระจอมไตรจะไม่หักล้างระเบียบประเพณีของสถานที่นั้น หรือว่าความนิยมชมชอบในสถานที่นั้นพระพุทธเจ้าไม่ทรงหักล้าง การไม่หักล้างระเบียบก็ดี ประเพณีนิยมก็ดี หรือว่าจริยาที่เขาทำอยู่ก่อนก็ดี อย่างนี้จัดว่าเป็นความสุขของแขกที่เข้าไปถึง ทั้งนี้เพราะอะไร เพราะว่าถ้าหากว่าเราทำการหักล้างจริยาของเขาแล้วไซ้ร้ ขณะนั้นเองเราจะกลายเป็นศัตรูกับเจ้าของที่ ความปรารถนาดีที่เราตั้งใจจะยื่นผลให้ย่อมไม่สำเร็จผล เพราะต่างคนต่างเป็นข้าศึกต่อกัน ฉะนั้นองค์สมเด็จพระภควันต์บรมศาสดา จึงได้ทรงดเว้นเรื่องนี้เสีย และก็ทรงปฏิบัติตามนี้

ดูตัวอย่าง เมื่อสมัยองค์สมเด็จพระมหามุนีบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงบรรลุอภิเสกสัมมาสัมโพธิญาณใหม่ๆ ในคราวนั้น องค์สมเด็จพระจอมไตรทรงพิจารณาเห็นว่ากัศสปะ 3 กัศสปะ คือ อรุเวลกัศสปะ, คยากัศสปะ. นทีกัศสปะ 3 กัศสปะพี่น้องนี้มีบริวารมาก

อรุเวลกัศสปะนี้มีบริวาร 500 คน เป็นพี่ชายใหญ่ คยากัศสปะ มีบริวาร 300 คน นทีกัศสปะ มีบริวาร 200 คน รวมกัศสปะ 3 พี่น้องมีบริวารจริงๆ 1,000 คน แล้วทั้งหมดนี้ทั้งตัวท่านกัศสปะทั้ง 3 กัศสปะก็ดี บริวารก็ดี ประพฤติตนเป็นขงู คือ แสงงหาธรรมเป็นเครื่องพันแต่ทว่าประเพณีของพราหมณ์นี้มีวิธีปฏิบัติหลายอย่าง สำนักของท่านกัศสปะทั้ง 3 กัศสปะนี้ มีความพอใจในการบูชาไฟ เวลาที่เขาจะทำความดี เขาจุดไฟขึ้น และก็นั่งฟังไฟ บูชาไฟ จับภาพของไฟ ถ้าเราจะพูดตามนเขตของพระพุทธศาสนาก็เรียกว่า เขานิยมเจริญเตโชกสิณ ใช้ภาพนิมิตไฟเป็นสำคัญ ในที่สุดกัศสปะทั้ง 3 กัศสปะพี่น้องก็ดี บรรดาบริวารของท่านอีก 1,000 ก็ดี ทั้งหมดนี้ก็ได้ฉานโลกิย์และได้อภิญญาสมาบัติ ครั้นเมื่อองค์สมเด็จพระทรงสวัสดิโสภาคย์ได้ทรง

พิจารณาว่า กัสสปะ 3 พี่น้องนี้ก็ดี บริวาร 1,000 ก็ดีมีกำลังใจแก่กล้า มีบารมีสมควรที่จะบรรลุ
อรหัตผลได้ แต่ทว่า จริยาของบรรดากัสสปะทั้งหลายที่สอนลูกศิษย์ยังผิดอยู่ ฉะนั้น องค์สมเด็จพระ
พระบรมครูจึงจะไปแก้ไข

วันนั้น องค์สมเด็จพระจอมไตรทรงเหาะออกไปจากป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ครั้นถึงเขต
ของท่านอุรุเวลกัสสปะ พี่ชายใหญ่ คือว่ากัสสปะทั้ง 3 คนนี้ ตั้งสำนักอยู่คนละสำนัก พี่ชายใหญ่
ตั้งอยู่ด้านเหนือของแม่น้ำ น้องชายคนกลางตั้งอยู่ระหว่างตอนกลาง น้องชายตั้งอยู่ทางสายแม่น้ำ
ตอนใต้ เป็นอันว่าตั้งสำนักอยู่เป็นระยะๆ ผลัดกันไป

ในอันดับแรก องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาไปหาท่านอุรุเวลกัสสปะก่อนครั้งเข้าไป
ถึงแล้วองค์สมเด็จพระชินวรจึงได้มีพุทธกถาตรัสว่า อยากจะขอพักอาศัยท่านอุรุเวลกัสสปะและ
น้องชายทั้งสองก็ดี ถือว่าตนเป็นอาจารย์ใหญ่ เป็นผู้พิเศษ สามารถจะคลบบันดาลนิรมิตอะไรก็ได้
ตามใจปรารถนา ถือว่าเป็นผู้เลิศ เป็นคนที่มีคนเคารพนับถือมาก เหตุฉะนั้น จึงมีคนมบวชด้วย
ตั้ง 1,000 แต่ทว่าเขาผู้นั้นเป็นผู้ตระหนี่ในความดี หรือว่าตระหนี่ต่อตระกูล ครั้นเห็นองค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้ามา ความจริงพระพุทธเจ้าตรัสใหม่ๆ ก็ยังไม่รู้จัก แสดงอาการจะ
ขออาศัย เขาก็มองหน้า นักบวชคนนี้แต่งตัวไม่เหมือนชาวบ้านเขา

อันดับแรก โจนหัว อันดับที่สอง โจนหนวด อันดับที่สาม มีผ้าที่ทรงเศร้ามอง เวลานั้น
คนที่โจนหัวและโจนผม เขาถือว่าเป็นคนจััญไร เป็นคนที่มีเสนียดใหญ่ พราหมณ์เขาถือ เมื่อเห็น
องค์สมเด็จพระพรมหามุนีจะขออาศัย ท่านจึงบอกว่า ในที่นี้ไม่มีที่อาศัยเพราะว่าอาคารทุกหลัง
สถานที่ตั้งทั้งหมดเป็นที่อยู่ของดาบสผู้เป็นบริวาร ที่ว่างไม่มี องค์สมเด็จพระชินศรีจึงได้บอกว่า
ที่ใดที่หนึ่งเราก็อยู่ได้ ขอให้ท่านอนุญาตให้เราอาศัยก็แล้วกัน

ครั้งเมื่อท่านอุรุเวลกัสสปะมองมามองไป คิดว่าดาบสคนนี้ คงจะมีความยิ่งใหญ่ใน
ความรู้ หรือมีฉะนั้นก็อดตนเป็นครูเป็นผู้พิเศษ ถ้ากระไรก็ดี เราจะต้องประมาณดาบสนี้ให้มี
ความรู้สักตน ฉะนั้นท่านอุรุเวลกัสสปะจึงได้กล่าวกับองค์สมเด็จพระทศพลว่า โภ ปุริสะ ดุร
บุรุษผู้เจริญ สถานที่อาศัยที่อื่นไม่มี มีแต่โรงสำหรับบูชาไฟ แต่ว่าในที่นั้นมีนาคร้ายอยู่ตัวหนึ่ง
ท่านอาศัยจะมีอันตราย องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดากัตรัสว่า ไม่เป็นไร นาคจะร้ายก็เชิญ
ร้าย เราพร้อมแล้วที่จะสละชีวิต มีความต้องการอยู่อย่างเดียว เพียงแค่ขอให้มีโอกาสอาศัยท่าน
อยู่หนึ่งคืนเท่านั้น

ฉะนั้น ท่านอุรุเวลกัสสปะ จึงให้อาศัยในโรงบูชาไฟ แต่ความจริงนาคร้ายนั้น ไม่ใช่ขนาด
จริง เป็นนาคที่ท่านอุรุเวลกัสสปะท่านบันดาลขึ้นไว้ เมื่อองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาเข้า
ไปอาศัย ถึงเวลาค่ำ อุรุเวลกัสสปะก็บันดาลให้ขนาดที่นิรมิตไว้ เข้ามาจะทำร้ายองค์สมเด็จพระ
จอมไตร นาคมีพิษร้าย ถ้าพ้นออกไปคณนี้จะตายเพราะอำนาจของพิษเมื่อพญานาคเลื้อยเข้ามา
และก็พ้นพิษใส่ องค์สมเด็จพระจอมไตรที่กำลังทรงสมาธิอยู่นั้นทรายยอมไม่มีแก่องค์พระบรมครู

เพราะอาศัยบารมี 30 ทศ เป็นสำคัญ แม้แต่สมัยที่พระยามารธาภิราชมีมากยิ่งไปกว่านั้น มีฤทธิ์มากกว่าองค์สมเด็จพระบรมศาสดายิ่งผู้ได้

เหตุฉะนั้น เมื่อนาคร้ายพันพิษเข้ามาองค์สมเด็จพระบรมศาสดาจึงได้ทรงระลึกถึงบารมีทั้ง 30 ทศ ที่องค์สมเด็จพระทวงสวัสดิโสภาคย์ได้ทรงบำเพ็ญมาถึง 4 อสงไขยกับหลายแสนกัป เป็นกำแพงกัน แล้วองค์สมเด็จพระชิตมารก็ทรงอธิษฐานให้นาคตัวเล็กกลงจะแทงูเขียว แล้วก็จับนาคตัวนั้นมาขดนอนอยู่ในบาตร นาคหมดฤทธิ์

เมื่อท่านอุรุเวลกัสสปะเห็นว่า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มีอันตราย จึงได้บันดาลให้ไฟไหม้เข้ามาในจตุรทิศ เพราะเขาได้เตโชกสิณ องค์สมเด็จพระธรรมสมาศิกก็บันดาลให้ฝนตกดับไฟหายไป อุรุเวลกัสสปะยังไม่ละความพยายามที่จะทำร้ายองค์สมเด็จพระจอมไตร จึงบันดาลให้เป็นกระแสน้ำใหญ่มีความสูงมากไหลเข้ามาทั่วทุกทิศ หวังจะให้ท่วมองค์สมเด็จพระธรรมสมาศิกให้ตายในสถานที่นั้น องค์สมเด็จพระทวงธรรมก็ทรงเข้าไปสู่วิกสิณ อธิษฐานให้น้ำนั้นแข็งตัวอยู่รอบๆ ภายนอกบริเวณของโรงบูชาไฟ แล้วองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาก็เสด็จจกรมในระหว่างนั้น ถือเอาน้ำเป็นกำแพง

พอมานในตอนเช้า ท่านอุรุเวลกัสสปะคิดว่า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะตายมาดุแล้ว ปรากฏว่าองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาจกรมอยู่ ก็แปลกใจในความสามารถขององค์สมเด็จพระบรมครู ในตอนนี้เององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงกล่าวว่า อุรุเวลกัสสปะ พอกกล่าวชื่อเขาก็แปลกใจ จึงได้ถามว่า ท่านรู้จักข้าพเจ้าได้อย่างไร ทั้งๆที่ข้าพเจ้าไม่บอกชื่อ พระพุทธเจ้าก็ตรัสว่า อย่าว่าแต่ชื่อชาตินี้เลย จะถอยหลังไปแสนชาติล้านชาติโกฏิกชาติ เรารู้จักชื่อท่าน และก็รู้จักกำลังน้ำใจของท่าน รู้จักตระกูลของท่าน รู้จักความเป็นอยู่ของท่านหมด

เมื่อองค์สมเด็จพระบรมสุคตตรัสอย่างนี้ เขาก็แปลกใจ จึงได้ทูลถามองค์สมเด็จพระจอมไตรว่า ท่านรู้ได้อย่างไร สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า จึงได้มีพระพุทธานุญาตตรัสว่าเราเป็นสัมพันธัญญะเป็นผู้รู้ทั้งหมด ขึ้นชื่อว่าอะไรไม่รู้ในโลกนี้ ไม่มี ฉะนั้น ท่านอุรุเวลกัสสปะจึงอยากจะถามจริยา คือความดีของพระพุทธเจ้าว่าถ้าท่านรู้อย่างนั้นจริงๆ ลองตอบมาที่เถิดว่าในสำนักของเราใช้อะไร เป็นสำคัญในการเจริญสมณธรรม คือ ตบะ คำว่า ตบะแปลว่า จริยาเป็นเครื่องทำลายบาปหรือเผาผลาญบาป

องค์สมเด็จพระภาคเจ้าจึงได้กล่าวว่า เธอบูชาไฟเป็นสำคัญ และองค์สมเด็จพระบรมศาสดาตอนนี้ตรัสเอาใจอุรุเวลกัสสปะ ท่านกล่าวว่า อุรุเวลกัสสปะ แต่ความจริงเวลาที่ท่านอุรุเวลกัสสปะมานั้น บิรवार 500 มาด้วย เธอบูชาไฟนี้เป็นของดี นี้จำไว้ให้ตึนะ ว่าพระพุทธเจ้าเข้าไปในสถานที่ใด ไม่เคยย่ำยีจริยาของสถานที่นั้น ใครเขาทำอะไรอยู่ก่อน พระพุทธเจ้าจะต้องชมไว้ดีก่อน ทั้งๆ ที่องค์สมเด็จพระชินวรบรมศาสดา ก็รู้ว่าดี แต่มันดีไม่ถึงที่สุด ฉะนั้น เมื่อองค์

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากล่าวว่า การบูชาไฟของเธอดี สามารถทำจิตใจของเธอให้ทรงฉานสมาบัติได้ และก็สามารถทำใจของเธอให้ทรงอภิญาสมาบัติได้ มีฤทธิ์มีเดช

และองค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐัตริศต่อไปว่า อรุณเวลกัสสปะ การบูชาไฟภายนอกคือจุดไฟและที่ตั้งใจเพลิงไฟนี้เป็นของดี แต่ทว่า ของเรายังมีไฟ ภายในอีก ซึ่งมันสำคัญยิ่งกว่านี้ ถ้าเธอมีโอกาสรู้จักไฟภายใน และก็บูชาไฟภายในได้แล้ว องค์สมเด็จพระประทีปแก้วกล่าวว่า เธอจะมีอำนาจยิ่งกว่านี้ เธอจะมีความดียิ่งไปกว่านี้ นี่เป็นอันว่าองค์สมเด็จพระมหามุนีก่อนที่จะเทศน์โปรดเขา ชมเสียก่อน เขามีไฟท่านก็มีไฟเหมือน

ในเมื่อท่านอรุณเวลกัสสปะ ท่านเป็นคนที่มฤทธิเป็นอาจารย์ใหญ่มีความดีอยู่แล้วและก็เห็นฤทธิ์เห็นเดชขององค์สมเด็จพระประทีปแก้วว่า ท่านผู้มีความดีอย่างเลิศ คงจะมีความรู้ที่ประเสริฐกว่าเรา ถ้าหากว่าเราได้ความรู้จากท่านผู้นี้แล้ว เราจะดียิ่งไปกว่าเดิม

ฉะนั้นท่านอรุณเวลกัสสปะ จึงได้ถามว่า ไฟภายนอกนี้ข้าพเจ้ารู้จัก ท่านก็ชมว่าดีแต่กลับมาพูดว่าไฟภายในของท่านดี มันดียิ่งกว่าไฟภายนอก อยากจะทราบว่ ไฟภายในได้แก่อะไร

องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาจึงได้มีพระพุทธรูปกว่า อรุณเวลกัสสปะ ให้ภายในที่เราควรพิจารณา มันมีอยู่ 3 กอง คือ

1. ราคัคคิ ไฟคือราคาคะ
2. โทสัคคิ ไฟคือโทสะ
3. โมหัคคิ ไฟคือโมหะ

ไฟ 3 กองนี้ มันอยู่ภายในใจของเรา มันร้อนกว่าไฟภายนอก ไฟภายนอกเมื่อเปลวไฟปรากฏ ถ่านไฟยังมีอยู่ ก็ชื่อว่ามีความร้อน ถ้าไฟภายนอกมันอยู่ตรงนี้ ถ้าเราไฟเสียที่อื่น เราก็ไม่ร้อน เราก็จะสามารถหนีได้โดยสะดวก แต่ทว่าไฟภายใน 3 กอง มันสุกอยู่ในใจเราจะลงไปโนมหาสมุทรก็ดี จมน้ำลึกก็ติดตาม ไฟภายในก็ตามไปเผา จะขึ้นเฝอยบนยอดเขาที่อยู่บนอากาศ ไฟภายในก็ตามไปด้วย หากว่าถ้าคนทุกคนสามารถดับไฟภายในเสียได้แล้ว ท่านผู้นั้นถือได้ว่ามีความสุขที่สุด แล้วก็ป็นมนุษย์ที่หมดกรรมที่จะต่อทำ จะเข้าถึงซึ่งพระนิพพาน

อรุณเวลกัสสปะจึงได้ทูลถามองค์สมเด็จพระพิชิตมารว่า ไฟ 3 กองนี้ มันมีลักษณะอย่างไร
องค์สมเด็จพระจอมไตรจึงได้มีพระพุทธรูปกว่า อรุณเวลกัสสปะ ไฟ 3 กอง

ราคัคคิ ไฟคือราคาคะ ก็ได้แก่อารมณ์จิตที่คิดอยู่ในรูปสวय เสียงเพราะ กลิ่นหอมรสอร่อย แล้วก็มีสัมผัสผัสสะระหว่างเพศ มีอารมณ์เกลือกกัลลวไปด้วยกามารมณ์ อารมณ์อย่างนี้ถ้าเกิดขึ้นกับบุคคลผู้ใด จิตใจของบุคคลนั้นจะมีความสุขไม่ได้ เพราะมีความห่วงใยในสิ่งที่เรารัก ในสิ่งที่เราปรารถนา ถ้าสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ ไม่ปรากฏขึ้นมาตามที่เรากำลังต้องการกำลังใจของเรานี้มันก็จะ

เกิดความกัลดกั้ม มันเป็นปัจจัยของความทุกข์ นี่พระพุทธเจ้าเทศน์ยาวนิด แต่ของเราเทศน์ย่อ หน่อย เวลามันน้อย

อุรุเวลกัสสปะ จึงถามว่า ไผกองที่ 2 มันเป็นอย่างไ

องค์สมเด็จพระจอมไตรจึงตรัสว่า **โทสัคคิ** ไผคือโทสะ ก็ได้แก่ ความโกรธ ความ พยาบาท จงล้างจงผลาญ อารมณ์ที่อิจจาริษยาบุคคลอื่น เห็นบุคคลอื่นได้ดี ทนอยู่ไม่ได้มี กำลังใจเร้าร้อน ใครเขาพูดอะไรให้เราไม่ชอบใจ ใครเขาทำอะไรไม่เป็นที่ชอบใจของเราก็แสดง อាកาร ภายเราเห็นได้โดยการไม่ชอบใจ เราก็โกรธ โกรธแล้วก็มีจิตคิดจะประทุษร้ายบุคคลนั้น อาการอย่างนี้แสดงว่า โทสัคคิ ไผคือโทสะเผาผลาญใจ บุคคลใดที่มีความโกรธบุคคลนั้นจะ มี ความสุขไม่ได้ ถ้ายังไม่สามารถจะแก้แค้นได้เพียงใด ก็กินไม่ได้นอนไม่หลับมีแต่ความกัลด กั้ม ร่างกายก็จะทรุดโทรม เมื่ออารมณ์ใจเศร้าหมองเมื่อใด ถ้าตายแล้วก็ไปสู่อบายภูมิ สิ้น ความดี

เมื่อองค์สมเด็จพระมหาโมนิตริสอย่างนี้ ท่านอุรุเวลกัสสปะ บริวารก็ดีเป็นผู้ทรงฌาน สมบัติถึงขั้นได้อภิญญา มีความเข้าใจในคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แล้วต่อไปเขเขาก็ได้ถามพระพุทธเจ้าต่อไปว่า โภ บุริสะ ดูกรบุรุษผู้เจริญ อยากจะทราบ ว่าไผกองที่ 3 เป็นประการใด

องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดากล่าวว่า ไผกองที่ 3 คือ **โมหคคิ** ไผคือโมหะ ไผคือ โมหะนี้ มีอารมณ์หลง หลงคิดว่าชีวิตคือร่างกายที่เรามีน้ำมันจะไม่ตาย หลงคิดว่าเรามีความ ยิ่งใหญ่กว่าบุคคลอื่นใดทั้งหมด ซึ่งไม่มีใครมีความดีสม่าเสมอ ดูไปเช่นเดียวกันท่าน

เอาแล้ว ข้อที่ 3 นี้หวดด้วยแสบอย่างหนัก เช่นเดียวกับท่านที่เรามาขอพักอาศัยท่านไม่ ยอมให้เราพัก เพราะว่าท่านมีความหลง หลงคิดว่า ท่านเป็นผู้วิเศษแต่ผู้เดียว ไม่มีใครดีเสมอ เหมือน แล้วในที่สุด ท่านก็หลงว่า ท่านมีฤทธิ์เลิศประเสริฐกว่าบุคคลอื่น เช่นเมื่อคืนนี้ เราพักอยู่ ในโรงไฟ เป็นอันว่า ท่านปล่อยนาคร้ายเขาทำอันตรายเขา เขาก็อาศัยบารมีทั้ง 30 ทักษิ์ป้องกัน และกั้บันดาลให้นาคตัวนั้นตัวเล็กเท่างู เอามาขดไว้ในบาตร เมื่อองค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐ ์ตรัส จึงยื่นบาตรให้อุรุเวลกัสสปะดู

อุรุเวลกัสสปะเห็นว่า นาคขดอยู่ในบาตร ความจริงนาคมันตัวใหญ่ แต่ท่านทำให้ตัวเล็ก ได้ ท่านก็สงสัย แล้วต่อไปองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดา กล่าวว่า เธอใช้เตโชกสิณ หวังจะ เอาไฟเผาเรา เขากั้บันดาลอาปกสิณให้ตกลงมา ไฟก็ดับ ในที่สุด เธอกั้บันดาลน้ำให้มาท่วมทับ ให้เราจมน้ำตาย แต่ความจริงความสามารถที่เธอมีอยู่นี้ไซ้ ยังไม่ได้จุดหนึ่งในแสนล้านหรือแสน โภกั้ที่เรา มี เรามีอำนาจ บารมี เรามีความดี มีความสามารถยิ่งไปกว่านั้น

ฉะนั้นโมหคคิ ไผคือโมหะ ได้แก่ความหลง โดยที่เธอคิดว่า เธอดีกว่าคนอื่น ไม่มีบุคคล อื่นใดจะมีความเสมอเหมือนกั้เธอ อาศัยที่เธอมีบริวารมากประจำไว้ 500 คน และกั้ยังมี

ประชาชนภายนอก อีกนับหมื่นนับแสนคนเคารพคน เธอก็คิดว่า คนเป็นคนดี แต่ทว่าเธอนี้ยังถูกไฟ 3 ประการเผาอยู่ และองค์สมเด็จพระสุคตตรัสว่า เธออาจเกิดในเขตของอบายภูมิมากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป็นสัตว์เดรัจฉานมากกว่าการเกิดเป็นคน หรือเป็นเทวดา เขามีความเข้าใจในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ตรัส

แล้วองค์สมเด็จพระทรงสวัสดิโสภาคย์จึงตรัสว่า อรุณเวลกัสสปะ ถ้าเธอพยายามระงับไฟทั้ง 3 กองให้หมดไป โดยสร้างความเข้าใจว่า ร่างกายของคนหรือร่างกายของสัตว์หรือวัตถุธาตุต่างๆ ที่มีความสวยงามดงามนั้นมันสวยไม่จริง ความสวยไม่มีการทรงตัวถ้าวัตถุคือความใสสะอาด แต่ทว่าปราศจากคนเข็ดคนดู ไม่ข้ามันก็เศร้าปมอง แล้วในที่สุดมันก็พัง ความโกรธ ความพยาบาทที่เราคิดจะประทุษร้ายบุคคลอื่น อยากจะกลั่นแกล้งเขาให้มีความทุกข์ อยากจะทำลายให้เขาสิ้นชีวิต แต่ความจริงอารมณ์นี้เป็นอารมณ์ที่มีความคิดผิด เพราะว่า คนทุกคน สัตว์ทุกคน ย่อมมีความทุกข์ในการประกอบอาชีพ ในการทรงตัวเพราะว่าทุกข์จากความเกิดทุกข์จากความแก่ ทุกข์จากการป่วยไข้ไม่สบาย ทุกข์จากการพลัดพรากจากของรักของชอบใจ ทุกข์จากความตายที่จะเข้ามาถึง เรามีทุกข์อยู่แล้ว เราจะไปกลั่นแกล้งให้เรามีความทุกข์เพื่อประโยชน์อันใด ถ้าเราจะพึงฆ่าเขาตาย ก็ไม่พึงจำเป็นต้องฆ่า คนนั้นเขาต้องตายอยู่แล้ว ฉะนั้นจิตตรงนี้ไม่ดี เป็นจิตที่เศร้าหมอง ควรจะมีความเมตตาปราณีเป็นที่ตั้ง กำบังอารมณ์จิตที่มีความชั่วนี้ไว้ เมื่อองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาเทศน์ไปถึงตอนนี้ เขาทุกคนก็มีความเข้าใจ เพราะเขาฟังด้วยกำลังฉาน ฟังด้วยกำลังอภิญญาสมาบัติ ภาพที่องค์สมเด็จพระทรงสวัสดิโสภาคย์พูดไปเพียงใดภาพปรากฏอย่างนั้น เขาเข้าใจผิด

ต่อมาองค์สมเด็จพระทรงสวัสดิโสภาคย์กล่าวว่า สำหรับ **โมหัคติ** ไฟคือโมหะ อย่างนี้เธอจงตัดสักกายทิฏฐิตัวเดียว หมายความว่า เธอจงมีความเข้าใจว่า ร่างกายคือ ชันธ 5 น้ำมันไม่ใช่เรา มันไม่ใช่ของเรา เราไม่มีในชันธ 5 ชันธ 5 ไม่มีในเรา ชันธ 5 มีธาตุ 4 เข้ามาประชุมกัน รวมเข้ามาเป็นกาย แบ่งออกไปเป็น 32 ส่วน มันเกิดขึ้นมาแล้ว ก็มีความเสื่อมเป็นปกติ ในที่สุดมันก็สลายตัว ถ้าชันธ 5 น้ำมันเป็นเราจริง เป็นของเราจริง เราไม่ปรารถนาให้มันแก่ มันต้องไม่แก่ เราไม่ปรารถนาให้มันป่วย มันก็ต้องไม่ป่วย เราไม่ปรารถนาให้มันตาย มันก็ต้องไม่ตาย แต่ว่ามีใครคนใดบ้างที่มีอำนาจวาสนามากในเขตของโลกนี้ ที่สามารถที่จะหักห้ามพระยามัจจุราช คือความตาย หรือดึงชีวิตได้

อรุณเวลกัสสปะ ก็ตอบว่า ไม่มีพระเจ้าข้า

แล้วองค์สมเด็จพระบรมศาสดา จึงได้มีพระพุทธปฏิภาตรัสว่า อรุณเวลกัสสปะ ถ้าเช่นนั้น เธอจงเปลื้องชันธ 5 เสีย จงอย่ายึดถือ 5 ภายในคือ ร่างกายของเราว่าเป็นเราเป็นของเรา และจงอย่ายึดถือภายนอกคือ กายของลูกศิษย์ กายของพี่ของน้องของพ่อของแม่หรือคนที่รักว่า กายอันนี้มันเป็นสมบัติของเราหรือเป็นของเรา แล้วเธอจงอย่ายึดถือสรรพวัตถุทั้งหมดในโลกว่า มัน

เป็นเราเป็นของเรา เธอจงวางภาระนี้เสีย จงคิดแต่เพียงว่าขึ้นชื่อว่าร่างกายประกอบไปด้วยชั้น 5 อย่างนี้มันมีโทษ ความสุขที่เกิดขึ้นกับเราก็อาศัยใจที่เข้าถึง โดยศัพท์ทางภาษาบาลีว่า **เตสัง วุปลโม สุขो** ซึ่งแปลเป็นใจความว่า อากาที่เข้าไประงับกายเสียได้ชื่อว่าจิตมีความสุข ก็หมายความว่าเราไม่เกาะกายเรา เราไม่เกาะกายของบุคคลอื่น เราไม่เกาะทรัพย์สินทั้งหลายในโลกทั้งหมด เราจะปลดโดยคิดว่า คือชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย ที่เราจะเกิดมาเป็นทาสของกิเลส ตัณหา อุปาทานและอกุศลกรรมเมื่อชีวิตคือ ร่างกายสิ้นชีพลงไปเมื่อไหร่ จิตใจของเราจะปลดทั้งหมด นั่นก็คือปลดความเป็นมนุษย์ ไม่ต้องการความเป็นมนุษย์อีก ปลดความเป็นเทวดาหรือพรหม ขึ้นชื่อว่าเทวดาหรือพรหมเราไม่ต้องการ ดินแดนที่เราต้องการนั้นก็ให้แก่ พระนิพพานคือ ดินแดนที่มีเอกนัตบรมสุข

เมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสอย่างนี้ ก็ปรากฏว่า ท่านอุรุเวลกัสสปะพร้อมไปด้วยบริวารทั้งหมด 500 รูป สำเร็จเป็นอรหันต์พร้อมปฏิสัมภิทาญาณ หลังจากเมื่อองค์สมเด็จพระพิชิตมารเทศน์จบ บรรดาดาบสทั้งหมดก็ขอบวช เครื่องบริวารบริวารทั้งหมดลอบไปตามกระแสน้ำ และก็ขอให้พระพุทธเจ้าบวชให้เพราะเป็นอรหันต์ทั้งหมด

ต่อมาน้องชายทั้งสองเห็นบริวารทั้งหมดลอบมาก็แปลกใจ เพราะเธออยู่ใต้น้ำคิดว่า อันตรายจะพึงมีแก่พี่ชาย ขอเล่าลัด จึงได้พากันมาพบบริวารทั้งหมดเข้ามาหา เห็นพี่ชายกับบริวารทั้งหมดเป็นพระโกนหัวไปหมดแล้ว ก็ริยาอาการความเป็นทุกข์ไม่มีได้ทราบจากพี่ชายว่า นี่คือองค์สมเด็จพระมหาสมณีสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงอุบัติขึ้นแล้วในโลกเราเข้าถึงธรรมของท่านเวลานี้เราเป็นอรหันต์แล้ว ขอน้องแก้วกับบริวารทั้งหมดจงเข้าไปกราบพระพุทธเจ้ายอมรับนับถือเมื่อเป็นเช่นนั้น ดาบสทั้ง 2 จึงได้นำบริวารเข้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ครั้นเฝ้าแล้วองค์สมเด็จพระประทีปแก้ว ก็ได้ทรงเทศน์ไฟ 3 กองตามเดิมเมื่อเทศน์จนก็ปรากฏว่าทั้งน้องชายพร้อมด้วยบริวารอีก 500 ได้สำเร็จอรหันต์ผลพร้อมด้วยปฏิสัมภิทาญาณ จึงได้ลอบบริวารทั้งความเป็นฤาษีทั้งหมด

นี่แหละบรรดาสาวกขององค์สมเด็จพระบรมสุขุต จริยาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้าไปในที่ใดก็ดี ย่อมไม่พยายามหักล้างจารีตประเพณีของสถานที่นั้นจริยาอย่างนี้มีอยู่ที่องค์สมเด็จพระบรมครูก็ทรงยกย่องพระมคคัลลานะอย่างยิ่งพระโมคคัลลานะนี้มีจิริยาด้ายคลึงพระพุทธเจ้ามากฉะนั้นพระพุทธเจ้าจึงได้ทรงเปรียบเทียบพระโมคคัลลานะคล้ายๆ แมลงงู ท่านบอกว่า แมลงงูเวลาที่ต้องการน้ำจากเกสรดอกไม้เวลาที่เข้าไปแล้วไม่พยายามจะทำเกสรดอกไม้ให้ชอกช้ำเพื่อได้น้ำหวานมาจมนิด โมคคัลลานะซึ่งเป็นลูกของเราก็มีจิริยาอย่างนั้น โมคคัลลานะเข้าไปสู่ตระกูลใด ไม่เคยทำจิตใจของบุคคลใดตระกูลนั้นให้ชอกช้ำ

ฉะนั้น ขอบรรดาภิกษุสงฆ์ทั้งหลายจงปฏิบัติเช่นเดียวกันพระโมคคัลลานะ ที่เราเรื่องนี้มาพูดมาเทศน์ ก็เพื่อจะให้บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายทราบว่า จริยาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นอย่างไร และจิริยาของพระอัครสาวกเป็นอย่างไร ทำไม่ท่านจึงมีความสุขใน

เมื่อเขาไปสถานที่ทุกสถาน ทั้งนี้ก็เพราะว่าองค์สมเด็จพระพิชิตมารไม่หักล้างระเบียบประเพณี หรือศีลธรรม จริยาใดๆ ที่เจ้าของเขาทำไว้ก่อน ถ้าองค์สมเด็จพระชินวรเห็นว่า สิ่งนั้นมันไม่ถูก แต่ก็พยายามคล้อยตามเพื่อเป็นการเอาใจ ในเมื่อเราปฏิบัติตามเขาแล้วไซ้ไร เขากับเราก็กลายเป็นพวกกัน เมื่อความรักมีอยู่แล้ว ต่อไปเวลาที่จะแก้ไขก็หักล้างปฏิปทาของเขา อันดับแรก ก็ยกย่องสรรเสริญเสียก่อนว่าการที่ทำอย่างนี้เป็นความดี แต่ทว่าถ้าต้องการความดียิ่งไปกว่านั้น ควรจะเสริมความดีด้วยวิธีนี้ ถ้าเราทำอย่างนี้เขาเรียกว่าบังไม่ช้ำน้ำไม่ชุ่น เช่นเดียวกันพระโมคคัลลานะเข้าไปสู่ตระกูล จึงเอาอย่างแมลงภูตามที่กล่าวมา

นี่และบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายโดยทั่วหน้า ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ได้ทรงชนะใจคน พระอัครสาวกหรือบรรดาพระอรหันต์ทั้งหลายที่เป็นสาวกผู้ใหญ่เป็นอรหันต์ผล ที่สามารถชนะใจคนได้ก็เพราะว่าท่านไม่มีการหักล้างความดีของบุคคลอื่น เข้าไปในสถานที่ใด เจ้าของที่ก็มีใจความแช่มชื่น มีความสุข มีความสบาย เหตุฉะนั้นขอบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย ถ้าจะปฏิบัติธรรมให้ได้ดี ก็จงทำใจตามแบบฉบับขององค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า และเหมือนกับพระอัครสาวกทั้งหลายมีพระโมคคัลลานะเป็นต้น การปฏิบัติธรรมของท่านจะมีผล สามารถจะบรรลุ สามารถจะตัดกิเลสให้เป็นสมุจเฉตปทาน เข้าถึงพระนิพพานได้ในชาตินี้

เอาละ บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย วันนี้ตั้งใจจะเทศน์สัก 30 นาที นี่จะปาเข้าไปเกือบชั่วโมงแล้ว ก็ขอยุติลงไว้แต่เพียงเท่านี้ ในที่สุดแห่งพระธรรมเทศนานี้ อาตมาภาพขอตั้งสัตยาธิษฐานอัญเชิญพระรัตนตรัย มีพระพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ และสังฆรัตนะ ทั้ง 3 ประการ จงดลบันดาลให้บรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่าน มีแต่ความสุข สวัสดิ์พิพัฒน์มงคลสมบุญอันไพศาล และจงเจริญไปด้วยจตุรพิธพรชัยทั้ง 4 ประการ มีอายุ วรรณะ สุขะ พละ และปฏิภาณ ธรรมมีดี ที่องค์สมเด็จพระพิชิตมารบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ดี และพระอรหันตสาวกทั้งหลายก็ดีบรรลุแล้ว ขอบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายเล่านี้นี้ทั้งหมดจงเป็นผู้บรรลุธรรมนั้นในชาติปัจจุบันนี้เถิด เอาจริงก็มีด้วยประการฉะนี้

พระธรรมเทศนา เรื่อง พุทธประวัติ

แสดงเมื่อ

วันอาทิตย์ที่ 21 พฤษภาคม 2521

นโม ตัสสะ ภคฺวโต อรหโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (3 จบ)

นิพพานัสสะ สัจฉิกิริยาเย เอตัง กาสาวัง คเหตุวาติ

ณ โอกาสบัดนี้ อาตมาภาพจะแสดงพระสัทธรรมเทศนา ในความเป็นมาขององค์สัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเหตุ เพราะว่าวันนี้บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย ได้พร้อมใจกันมาบำเพ็ญกุศลสมาปฏิบัติ ในศาสนาขององค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยมีความหวังว่า วันนี้เป็นวันสำคัญวันหนึ่งในพระพุทธศาสนา เพราะว่าวันนี้เป็นวันประสูติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จากพระครรภ์พระมารดานี้ประการหนึ่งและอีกประการหนึ่งก็วันนี้เองเป็นวันที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงบรรลุนิเชกสัมมาสัมโพธิญาณ และก็วันนี้เหมือนกันเป็นวันดับขันธเข้าสู่ปรินิพพานของ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จัดว่าเป็นวันสำคัญอย่างยิ่งในพระพุทธศาสนา

การที่บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย ตั้งใจมาบำเพ็ญกุศลจรรยาสมาปฏิบัติตามคำแนะนำขององค์พระทวงสวัสดิโสภาคย์ วันนี้ทำครบทั้ง 2 ประการ คือทั้งอามิสบูชาและปฏิบัติบูชา คำว่า อามิสบูชา หมายความว่า นำดอกไม้ธูปเทียนเครื่องสักการะวราภิมิส มาบูชาองค์สมเด็จพระธรรมสมาธิครนี้อย่างหนึ่ง อีกประการหนึ่งนำภัตตาหารมาถวายแต่บรรดาภิกษุสงฆ์ในพระพุทธศาสนา นำผ้าป่ามาทอดในเขตพระศาสนา ทิดบูชาเครื่องกัณฑ์เทศน์ก็ดี ทั้งหมดนี้ขององค์สมเด็จพระชินศรีตรัสว่าเป็นอามิสบูชา อามิสบูชาที่ความจริงก็มีอานิสงส์เลิศประเสริฐ สามารถทำให้บุคคลทั้งหลายที่บูชาแล้วในศาสนา ขององค์สมเด็จพระประทีปแก้วไปเกิดในกามาวจรสวรรค์ได้

แต่องค์สมเด็จพระศาสดาตรัสไว้ในวันสุดท้ายที่จะปรินิพพานว่า อานันทะ ดูกรอานนทอามิสบูชาจัดว่ามีผลใหญ่ แต่ทว่าผลทั้งหลายนี้ย่อมมีอานิสงส์ไม่เท่าปฏิบัติบูชานั้นก็หมายความว่า ปฏิบัติตามพระธรรมเทศนาของ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสอนไว้ได้แก่ บุญกิริยาวัตถุทั้ง 3 ประการ กล่าวคือ

1. ทานมัย บุญสำเร็จด้วยการบริจาคทาน
2. ศีลมัย บุญสำเร็จด้วยการรักษาศีล
3. ภาวนามัย บุญสำเร็จด้วยการเจริญภาวนา

หากว่าบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายโดยทั่วหน้า ปฏิบัติในเหตุ 3 ประการนี้แล้วองค์สมเด็จพระประทีปแก้วตรัสว่า เป็นการบูชาพระองค์ด้วยปฏิบัติบูชา แต่ทว่าบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายโดยทั่วหน้าที่มานั่ง ณ โอกาสนี้ ต่างคนต่างบูชาองค์ สมเด็จพระชินศรีทั้ง 2 ประการครบถ้วน ทั้งอามิสบูชาและปฏิบัติบูชา เป็นอันว่าคำสั่งใดที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแนะนำไว้ บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายทำครบถ้วน จัดว่าอันดับแรก จัดว่าเป็นบุคคลเข้าถึงคุณพระรัตนตรัยทั้ง 3 ประการ นี้จัดว่าเป็นคุณใหญ่ เพราะว่าคุณคนใดมีความมั่นใจในคุณพระรัตนตรัยทั้ง 3 ประการแล้ว บุคคลนี้จะมีชีวิตเป็นมนุษย์อยู่ดีก็ชื่อว่าไม่มีชีวิตตกต่ำ คือมีความสุขและถ้าหากว่าถ้าตายจากความเป็นมนุษย์ อย่างน้อยที่สุดก็จะเกิดเป็นเทวดาหรือพรหม ถ้ามีบุญวาสนาบารมีมาก ก็จะเข้าถึงซึ่งอมตมหาปรินิพพาน นี่เป็นคุณใหญ่ที่บรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่านได้บูชาแล้วในวันนี้ สำหรับต่อแต่นี้ไปจะขอแนะนำประวัติย่อของ องค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดา สัมมาสัมพุทธเจ้ามาแสดงแก่ท่านพุทธบริษัท พอสมควรแก่เวลา ความมีว่า

เมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงบรรลุอภิเษกสัมมาสัมโพธิญาณแล้วองค์สมเด็จพระประทีปแก้วก็ทรงประกาศพระศาสนา ล้นเวลา 45 ปี แต่ความจริงตอนทำนุนี้เอาตามาคิดว่ามีความสำคัญน้อย จะขอลอยหลังไปนิดหนึ่ง เพราะว่าบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายได้มาบำเพ็ญกุศลบุญราศีในวันนี้ ก็เป็นเพราะว่ามีความเคารพในองค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเหตุ ก็ควรจะดูลีลาขององค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐาว่า พระองค์ทำอย่างไร จึงได้บรรลุอภิเษกสัมมาสัมโพธิญาณ เป็นพระอรหันต์องค์แรกในพระพุทธศาสนา แล้วก็จริยานั้นพระอรหันต์ทั้งหลาย พระสาวกทั้งหลายที่บรรลุไปแล้ว ก็ปฏิบัติอย่างเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งน้ำพระทัยขององค์สมเด็จพระภาควันต์ วันที่บรรลุอภิเษกสัมมาสัมโพธิญาณ บรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่าน ต้องจดจำแล้วก็ทำตาม เนื้อความมีอยู่ว่า

เมื่อองค์สมเด็จพระศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตัดสินพระทัยว่า นับแต่บัดนี้ไม่เราจะแสวงมหาภิเนษกรมณ์ คือหมายความว่าต้องการจะปลีกออกจากความเป็นฆราวาสจากความวุ่นวาย เมื่อองค์สมเด็จพระจอมไตรทรงออกแล้ว องค์พระประทีปแก้วก็เข้าไปพิสูจน์ศาสนาของพราหมณ์ก่อน สำนักใดที่องค์สมเด็จพระชินวรได้เคยทราบมาแล้วว่าเป็นสำนักใหญ่ มีความสำคัญ สมเด็จพระภาควันต์ก็เข้าไปศึกษาในสำนักนั้นๆ แต่ทว่าเห็นว่าไม่มีผล ต่อมาในตอนทำย องค์สมเด็จพระทศพลทรงเข้าไปสำนักอุทกตามสรามนุตรและอาฬารดาบสกาลามโคตร ท่านผู้นี้มีความรู้ถึงสมาบัติ 4 ในรูปฌาน

องค์สมเด็จพระพิชิตมารบรมศาสดาก็ทรงเข้าไปศึกษาเข้าไปศึกษาสิ้นเวลาเล็กน้อยก็สมาธทรงฌาน 4 ในรูปฌานได้คล่องแคล่ว แต่ว่าองค์สมเด็จพระประทีปแก้วได้ทรงเห็นว่า รูปฌานนี้ไม่เป็นทางพ้นทุกข์ เป็นแค่เพียงบันไดก้าวไปสู่ทางพ้นทุกข์เท่านั้น

เหตุฉะนั้นองค์สมเด็จพระพิชิตมารจึงออกจาก สำนักอาฬารดาบสกาลามโคตรเข้าไปสู่ สำนักของทุกดาบสรามบุตร สำนักนี้สามารถจะสอนคนให้ได้ถึงอรุณปาน คือเป็นฌานที่ 8 สำหรับพระผู้มีพระภาคเจ้าก็เข้าไปศึกษา ใช้เวลาไม่นาน สมเด็จพระพิชิตมารบรมศาสดาก็ทรง ศึกษาได้อรุณปาน จนมีความคล่องตัว

เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่า ทั้งอรุณปานนี้ก็ดี ไม่ใช่ทางพ้นทุกข์ สทั้งนี้ก็เป็นเพราะว่าบารมี ขององค์สมเด็จพระชินศรี บรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า คือ บำเพ็ญบารมีมาทั้ง 4 อสงไขยกำไร แสนกับเป็นเครื่องกระตุ้นเตือนใจเหตุฉะนั้นองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาจึงได้ลาอาจารย์ ทั้งสองออกแสวงหาภิกษุกรรมณ์ ค้นคว้าทางพ้นทุกข์ด้วยตนเอง ในตอนนั้นก็มียุคปัจจุคคีย์ทั้ง 5 ฤาษีทั้ง 5 คือ ท่านโกณฑัญญะ ท่านวัปปะ ท่านภัททิยะ ท่านมหานาม ท่านอัสสชิ โดยเฉพาะ ท่านโกณฑัญญะ นี้เป็นพรหมณ์หนุ่มที่สุด

ในสมัย เมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงประสูติใหม่ ๆ ในเวลานั้นพระราชบิดาได้ เชิญพรหมณ์ 5 คน เข้าไปพยากรณ์ความเป็นมาของพระราชโอรส ปรากฏว่าพรหมณ์แก่ 4 คน ได้พยากรณ์ว่า ยกนิ้วทั้ง 2 นิ้วว่า เด็กคนนี้ถ้ามีชีวิตอยู่จะได้เป็นจักรพรรดิปกครองโลกโดยธรรม หากว่าถ้าบวชแล้วจะได้เป็นศาสดาเอกในโลก คำว่า ศาสดาแปลว่า ครู ฉะนั้นแต่ทว่าท่านโกณฑัญญะนี้ พิจารณาดูลักษณะขององค์สมเด็จพระบรมครูเป็นพรหมณ์หนุ่มกว่าเขา แต่ทว่ามีความสามารถมาก จึงได้ยกนิ้วมือชี้ขึ้นเป็นแต่เพียงนิ้วเดียว ได้กล่าวว่า เด็กคนนี้จะได้เป็นศาสดาเอกในโลก ไม่พยากรณ์ว่าจะเห็นเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ เธอมีความมั่นใจว่าท่านผู้นี้จะได้เป็น องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดา สัมมาสัมพุทธเจ้า จึงได้พยากรณ์อย่างนั้น

บรรดาพรหมณ์ทั้งหลาย เมื่อออกจากสำนักของพระเจ้าสุทโธทนะมหาราชแล้วต่างคน ต่างก็สั่งลูกหลานซึ่งกันและกันว่า สิทธิธรรมราชกุมารนี้ ถ้าออกบวชเมื่อไหร่จะได้เป็นศาสดาใหญ่ที่สุดในโลก ถ้าเราตายไปเสียก่อนแล้ว เจ้าทั้งหลายจงพากันบวชตาม

จากนั้นสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ออกจากสำนักของอาจารย์ทั้ง 2 แล้ว ไปแสวง มหาภิกษุกรรมณ์ด้วยพระองค์เอง พรหมณ์ทั้ง 4 นั้น 4 คนตื่นตายหมด เพราะเป็นคนแก่ เหลือ แต่เพียงท่านโกณฑัญญะท่านเดียว แต่ว่าอีก 4 องค์นั้นเป็นลูกหลานของพรหมณ์ 4 องค์ ที่ตายไปแล้ว เมื่อทราบว่าองค์สมเด็จพระประทีปแก้วทรงแสวงมหาภิกษุกรรมณ์โดยเฉพาะ จึงพากันมา ปฏิบัติรับใช้ด้วยประการทั้งปวง

ตอนนี้อองค์สมเด็จพระชินศรีทรงทรมานพระองค์ตามวิธีของพรหมณ์ สิ้นเวลาหกปี จนกระทั่งร่างกายของพระองค์นี้เดินไปก็ชวนจะล้ม ขณะที่ติดกับตัวนี้เดินไปเอามืออุบก็จวนจะหลุด เป็นอันว่าเป็นการทรมานที่สุด ก็ไม่เป็นทางสำเร็จสัมมาสัมพุทธโพธิญาณ ต่อจากนั้นองค์สมเด็จพระพิชิตมารจึงมทรงดำริใหม่ ก็ด้วยอาศัยพระบารมีขององค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดา

บำเพ็ญมามากจะต้องเป็นพระพุทธรเจ้า จึงได้ทรงดำริว่าทางจะบรรลุลูกศิษย์มาสัมโพธิญาณนั้น เห็นจะเป็นทางใจ ไม่ใช่ทางกาย

ฉะนั้นองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดา จึงได้บิณฑบาตฉันภัตตาหาร อาศัยพรหมณ์ ทั้ง 5 คนนั้น เป็นคนติดในวิธีการของพรหมณ์ว่า การทรมานกาย ว เป็นผลแห่งความดีจะได้ บรรลุผล เมื่อเห็นองค์สมเด็จพระทศพลบรมศาสดา หันมาเสวยพระกระยาหาร เขาทั้งหลายเหล่านั้นจึงได้มีความรู้สึกในใจว่า พระสมณโคดมองค์นี้ไซ้หรือสิทธิ์ฤทธูชากุมารเวลานี้ ละจากการทรมานพระวรกายเสียแล้ว กลับจักกลายเป็นคนมักมากเสวยอาหาร ไม่ขอบใจ จี้ ใจดีพากันหลีกไปไม่เฝ้าพระพุทธรเจ้า

แต่ว่าตอนนี้พระอรรถกถาจารย์ คือ พระอรหันต์ทั้งหลายจรณาไว้ คือ แก้วพระบาลี อธิบายในตอนนี้อาจจริงการที่พรหมณ์ทั้ง 5 คนหลีกไปนั้น เป็นอำนาจของเทวดาว่าเทวดา ทั้งหลายไม่ต้องการให้พรหมณ์ทั้ง 5 คนนั้น กวนใจองค์สมเด็จพระจอมไตรพระศาสดา สัมมาสัม พุทธเจ้านั้น การที่จะปฏิบัติตนให้บรรลุลูกศิษย์มาสัมโพธิญาณนั้นไซ้ต้องอาศัยความสงบเป็น สำคัญ เทวดาทั้งหมดจึงได้บันดาลให้พรหมณ์ทั้ง 5 คนหลีกไปอันนี้เป็นคำอธิบายของพระ อรหันต์ทั้งหลายในเวลานั้น

เป็นอันว่าเมื่อพรหมณ์ทั้ง 5 คนหลีกไปแล้ว องค์สมเด็จพระประทีปแก้วทรงบิณฑบาต เสวยพระกระยาหารเสร็จ มีกำลังร่างกายดี สมเด็จพระมหามุณีจึงได้เลือกโคนต้นไทรต้นหนึ่งเป็น ที่อาศัย อยู่ภายใต้ร่มเงาที่นั่น ที่อยู่เป็นที่เขียวขจีไปด้วยต้นหญ้า สมเด็จพระบรมศาสดาเห็นว่า เป็นที่อันสมควรจึงได้ประทับลงตรงนั้น คิดว่าจะพักผ่อนกาย

วันนั้นเป็นวันพอดิ ที่นางสุชาดาพอดิเดิมที่แกล้งงานมาตั้งหลายปี ไม่มีบุตร จึงได้มา บนรุกขเทวดาว่า ถ้ามีบุตรเมื่อไหร่จะถวายอาหารข้าวมธุปายาส ที่มีรสเลิศแก่เทวดา

เป็นอันว่าวันนั้นเมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงประทับอยู่ตรงนั้น คิดว่าจะ พักผ่อนกาย ทางนางสุชาดาก็จะแกล้งพอดิ จึงสั่งให้นางบุญทาสีไปดูว่า ไปปิดกวาดสถานที่ โคนต้นไทร นางบุญทาสีครั้งเห็นองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดา แล้วก็คิดว่าองค์สมเด็จพระ ประทีปแก้วเป็นเทวดา จึงกลับเข้ามาบอกเจ้านายว่า พระแม่เจ้าเจ้าข้าเวลานี้รุกขเทวดาทำ นมราคาอยู่แล้ว นางสุชาดาดีใจคิดว่าองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาเป็นเทวดาที่ สงเคราะห์ตน จึงได้นำข้าวมธุปายาสใส่ถาดทองคำไปถวาย เมื่อองค์สมเด็จพระจอมไตร ขณะ ที่ทรมานพระกายในตอนนั้นปรากฏว่า บาตรของพระองค์หายเมื่อนางสุชาดาเอาข้าวมธุปายาสมา ถวายพระองค์ก็เฝ้ารับ รับแล้วก็มองเห็นนางสุชาดาการมองเห็นก็แสดงว่าจะถามว่า เวลานี้ บาตรของฉันไม่มี ถาดนี้จะให้ฉันได้ไหม เอาไว้ก่อนได้ไหม

นางสุชาดารู้ใจองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดา จึงได้กราบทูลว่า ท่านเจ้าข้าถ้าหา กว่าไม่มีภาชนะที่จะใส่ ฉันก็จะขอถวายทั้งข้าวมธุปายาสและถาดเป็นของท่าน แล้วจากนั้นนาง

สุชาติาก็กลับไป ต่อมาองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดา จึงได้ปั้นขี้วามรุธูปายาสเป็น 48 ปั้น แล้วก็ฉัน เมื่อฉันเข้าไปแล้ว องค์สมเด็จพระประทีปแก้วจึงได้มาดำริในใจว่า เราจะบรรลุลูกอภิเชก สัมมาสัมโพธิญาณหรือไม่ เราไม่ทราบ กระแสแม่น้ำนี้มีความไหลแรงมาก ถ้าฉะนั้นก็ลอง อธิษฐานดู

สมเด็จพระบรมครูจึงได้นำเอาถาดทองคำ ที่ปราศจากขี้วามรุธูปายาสแล้ว สมเด็จพระ ประทีปไปสู่แม่น้ำเนรัญชรา ก่อนที่จะเอาถาดลอยน้ำ จึงทรงอธิษฐานว่า ถ้าเราจะได้บรรลุลูก อภิเชกสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว ขอให้ถาดทองคำนี้ไหลทวนกระแสน้ำขึ้นไป ถ้าเราจะไม่มีโอกาส บรรลุลูกอภิเชกสัมมาสัมโพธิญาณเพียงใด ขอให้ถาดนี้ลอยตามกระแสน้ำ

เป็นอันว่าเมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงอธิษฐานแล้ว ถาดก็ลอยทวน กระแสน้ำขึ้นไปไกล แล้วก็จมลงไปปรากฏว่าไปอยู่ในวิมานของพญากาลนาคราช พญากาล นาคราชท่านนี้รู้สึกแปลก พระพุทธเจ้าตรัสหนึ่งองค์ ถาดกระทบกันดังกรึกหนึ่ง แกก็ล้มตาศื้น มาแล้วก็เปล่งวาจาว่า โอหนอ นี่เรานอนหลับยังไม่ทันจะเต็มตื่น พระพุทธเจ้าตรัสอีกองค์อีกแล้ว ไม่ทราบทำบุญอะไรไว้ น่ากลัวจะทำบุญไว้หรือไง อาจารย์หง่า หลับตาเรื่อย

เป็นอันว่าองค์สมเด็จพระประทีปแก้ว เห็นถาดทองคำลอยทวนกระแสน้ำไปไกลจึงจมลง กิติพระราชหฤทัย องค์สมเด็จพระจอมไตรแทนที่จะไปอยู่โคนต้นไม้ ไทร จึงหวังเอาต้นอัสสัตถพฤกษ์ โโพธิ์ใน อัสสัตถพฤกษ์เดิมที่ว่าต้นโพธิ์นี้ เดิมที่เขาไม่ได้เรียกว่าต้นโพธิ์อัสสัตถพฤกษ์ แปลว่า ใน ต้นไม้ที่มีหางวาวคล้ายหางม้า เขาเรียกต้นไม้มนั้นเอง แต่ว่าตอนที่พระพุทธเจ้าบรรลุลูกอภิเชก สัมมาสัมโพธิญาณ จึงเรียกว่าต้นโพธิ์ โโพธิ แปลว่า รู้หรือตรัสรู้ คือว่าเป็นต้นไม้ที่พระพุทธเจ้า ทรงตรัสรู้ขึ้นเอง

เมื่อเข้าไปถึงตอนนั้น ปรากฏว่ามีพราหมณ์มาหนึ่งท่าน เอาหญ้าคามราววย 8 กำ สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าจึงได้ปูลาดหญ้าคา 8 กำลงไปเป็นที่รองนั่ง แล้วหันหลังเข้าพิงต้นโพธิ์ หันหน้าไปด้านทิศตะวันออก สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าจึงได้ทรงตั้งสัตยาธิษฐานว่าถ้าเราไม่ สำเร็จสัมมาสัมโพธิญาณเพียงใด เลือดและเนื้อในร่างกายเราจะเหือดแห้งไปก็ตามที หรือว่าชีวิต อื่นทรีย์ของเราจะสิ้นไปก็ตาม เราจะไม่ยอมลุกจากที่นี้ นี่น้ำพระทัยขององค์สมเด็จพระชินศรีบรม ศาสดาที่ตั้งพระทัยอย่างนี้ บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายโดยทั่วหน้าจะเป็นอุบาสก อุบาสิกา ภิกษุสามเณรที่ดีต้องตัดสินใจแบบนี้ จึงจะได้บรรลุมรรคผล เมื่อองค์สมเด็จพระทศพลทรงตัดสิน พระทัยแล้ว องค์สมเด็จพระประทีปแก้วก็ทรงกระทำความเพียร การทำความเพียรในตอนต้นก็ใช้ ฌานแปด คือใช้สมาบัติสี่ในรูปฌาน และก็ใช้สมาบัติสี่ในอรูปฌาน เป็น 8 ฌานด้วยกัน ทรง กำลังใจให้มีความแนบแน่นสนิท หลังจากนั้นองค์สมเด็จพระธรรมสามีศร ก็ใช้วิธีถอยฌานจาก ฌาน 8 มาหาฌาน 1 จากฌาน 1 ไปถึงฌาน 8 แล้วก็พักอยู่ที่ฌานสี่ชั่วคราว หลังจากนั้นองค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ถอยฌานหน้าฌานหลังตามลำดับ

จนกระทั่งยามต้นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ปุพเพนิวาสานุสสติญาณสามารถระลึกชาติได้ถอยหลังไปไม่จำกัดตอนนี้คือปุพเพนิวาสานุสสติญาณนี้เป็นพยานสำคัญให้องค์สมเด็จพระภควันต์ทรงทราบว่า การเกิดนี้มันไม่ได้เกิดแล้วตายสูญ เราเกิดมานับอสงไขยไม่ถ้วนเกิดแล้วก็ตายตายแล้วก็เกิด แต่ละชาติก็ประกอบด้วยความทุกข์ หากความสุขที่แน่นอนไม่ได้

ยามที่สององค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงได้จุตูปปาตญาณตอนนี้องค์สมเด็จพระพิชิตมารทรงทราบว่า คนและสัตว์ก่อนที่จะมาเกิดมาในโลกนี้ก่อนเดิมทีมาจากไหน เวลาเขาตายจากโลกนี้แล้วเขาไปไหน นี่เป็นปัจจัยให้องค์สมเด็จพระศาสดามีโอกาสพิสูจน์ว่า คนที่มีความสุขและความทุกข์ เพราะอาศัยกรรมเป็นปัจจัย

หลังจากนั้นแล้วองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดา ก็ใช้ญาณทั้งสองเป็นเครื่องขัดเกลาจิตของพระองค์ จนกระทั่งในตอนท้ายที่สุด พระองค์ก็ทรงอาศัยอำนาจฌาน 8 ประการ และญาณทั้ง 2 ประการ คือปุพเพนิวาสานุสสติญาณ กับจุตูปปาตญาณทั้ง 2 อย่าง เป็นเครื่องกระตุ้นเตือนใจ รู้จริงเห็นจริงตอนนี้แล้วไซ้ หลังจากนั้นองค์สมเด็จพระจอมไตร จึงทรงดำริด้วยอำนาจของพุทธปัญญาญาณเป็นสำคัญ สมเด็จพระพิชิตมารก็ทรงทราบด้วยกระแสพระปัญญาว่า เพียงแค่ฌานสมาบัติเท่านั้นไม่สามารถจะทำบุคคลทั้งหลายให้ทรงความดี คือถึงความพ้นทุกข์ได้ ปัญญาสำคัญที่เกิดขึ้นมาในคราวนี้ไซ้ก็ได้แก่อริยสังข ทรงเห็นว่าบุคคลใดที่พ้นทุกข์ได้ เพราะอาศัยอริยสังขทั้ง 4 ประการ เป็นเหตุ

อริยสังขทั้ง 4 ประการก็คือ 1. ทุกข์ 2. สมุทัย เหตุให้เกิดทุกข์ 3. นิโรธ ความดับทุกข์ 4. มรรค ปฏิบัติถึงความดับทุกข์ พิจารณาแล้วว่าอริยสังขทั้ง 4 ประการ คือของจริงที่ทำให้คนพ้นทุกข์ได้แก่

1. ทุกข์ นี่มันจะเกิดขึ้น ถ้าจะทำลายทุกข์ ก็ต้องทำลายเหตุที่เกิดทุกข์เสียก่อน ได้แก่สมุทัย คำว่าสมุทัย แปลว่าเหตุให้เกิดทุกข์ เหตุที่เกิดทุกข์ถ้าแยกมาได้เป็น 3 อย่าง คือ 1. กามตัณหา 2. ภวตัณหา 3. วิภวตัณหา ตามตัณหา ละก้อ อยากได้สิ่งที่ยังไม่มีมาก็เป็นความโลภ เราต้องการสิ่งที่มีชีวิต และต้องการสิ่งที่ไม่มีชีวิต แล้วก็ต่างคนต่างก็คิดว่า สิ่งเหล่านี้จะอยู่กับเราตลอดชีวิต ตลอดกาลตลอดสมัย ไม่มีการเคลื่อนย้ายไป นี่เป็นความเห็นผิด องค์สมเด็จพระธรรมสามมิสสรจึงคิดว่า กามตัณหานี้เป็นโทษ

สำหรับภวตัณหา คิดว่าทุกสิ่งทุกอย่าง ชีวิตเราก็ดี ชีวิตคนที่เรารักก็ดี คนที่เนื่องถึงกันก็ดี สิ่งทั้งหลายทั้งทั้งหมดเหล่านี้มันจะทรงตัวอยู่ตลอดกาล ความแก่มั่นมีมาได้แต่เราเข้าใจว่าเราไม่แก่ ความป่วยไข้ไม่สบายที่เราได้อยู่ แต่เราเข้าใจว่าเราไม่ป่วยไข้ ไม่สบายความพลัดพรากจากกันมีอยู่ แต่องค์สมเด็จพระบรมครูท่านทรงมีความเข้าใจ แต่คนทั้งหลายมีความเข้าใจผิดว่าสิ่งทั้งหลายเหล่านี้มันจะสถิตทรงตัวอยู่ นี่องค์สมเด็จพระบรมครูตรัสว่า ตัณหาตัวที่สองเป็นปัจจัยของความทุกข์ใหญ่

ต้นเหตุตัวที่ 3 ได้แก่ วิภวตัณหา องค์สมเด็จพระบรมศาสดาถือว่า จิตใจของคนเรานี้เมื่อชีวิตอินทรีย์ของตนก็ดี หรือว่าชีวิตของสัตว์ทั้งหลายก็ดี วัตถุประสงค์ที่เรารัก ถึงเวลาที่มันจะสลายตัว จะต้องจากกัน แต่จิตใจของบุคคลนั้น ไม่ต้องการให้จากกัน ตามกฎของธรรมชาติ วิ่งเต้นด้วยจริยาต่างๆ ต้องการให้มันทรงตัว แต่ก็ไม่สามารถจะทำได้ สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดา ทรงมาดำริว่า ต้นเหตุ 3 ประการ เป็นปัจจัยของความทุกข์อย่างยิ่ง ฉะนั้นจึงต้องหาทางตัดต้นเหตุ 3 ประการนี้ให้มันพินาศไป องค์สมเด็จพระจอมไตรจึงได้ใช้ปัญญาพิเศษ

ด้วยอำนาจญาณทั้ง 2 เป็นเครื่องควบคุมใจ ก็ทรงทราบได้ว่าการจะตัดต้นเหตุทั้ง 3 ประการนี้ได้ ก็ตั้งอัมมรรคปฏิบัติ คือทางถึงความหมดทุกข์ มีสัมมาทิฐิ เป็นต้น มีสัมมาสมาธิเป็นปริยาสานว่า มรรคปฏิบัติทั้ง 8 ประการนี้ย่อลงได้เหลือ 3 ประการคือ สីลสมาธิ ปัญญา นี่ฟังง่าย ๆ ก็ลงว่าทั้ง 8 ประการ แล้วก็เวลาลูกจากศาลาไปแล้ว ใ้มรรค 8 มันหล่นหายหมด

ศีล คือ ทำจิตให้บริสุทธิ์ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน สมาธิทรงอารมณ์จดมั่นในด้านกุศลอย่างเดียว อกุศลทิ้งไป ปัญญาพิจารณาอรรถภาพร่างกายของคนก็ดี และสัตว์ก็ดีหรือสรรพสิ่งทั้งหลายในโลกก็ดี ล้วนแล้วแต่เป็นอนิจจังหาความเที่ยงไม่ได้ ทุกขัง มันเป็นปัจจัยของความทุกข์ อันตตา ในที่สุดมันก็สลายไป ไม่มีอะไรดี

องค์สมเด็จพระชินศรีทรงพิจารณาชั้น 5 ของพระองค์ว่า อรรถภาพร่างกายนี้มีความเกิดขึ้นในเบื้องต้น มีความเปลี่ยนแปลงไปในท่ามกลาง มีการสลายตัวไปในที่สุดญาติผู้ใหญ่ของเราที่เรารู้จักชื่อมีมาก แต่เราไม่เคยเห็นตัวท่าน เพราะท่านตายไปแล้วแล้วก็ยังมีญาติผู้ใหญ่ที่ท่านผู้ใหญ่เล่าให้ฟัง ที่เราไม่รู้จักอีกก็มาก ท่านทั้งหลายเหล่านี้ตายไปแล้วหมด องค์สมเด็จพระบรมสุคตก็คิดว่า เราก็ตายเหมือนกัน เวลานั้นเป็นอันว่าองค์สมเด็จพระพิชิตมารทรงตัดการยึดมั่นถือมั่นในศีล 5 โดยเฉพาะ คิดว่าร่างกายที่ประกอบไปด้วยธาตุ 4 มีอาการ 32 ไม่มีความหมายมันเป็นสภาพของร่างกายที่เต็มไปด้วยความสกปรก แล้วก็ไม่มีทรงตัว มีความเกิดขึ้นในเบื้องต้น และมีความเสื่อมไปทุกวันแล้วก็มีการสลายตัวไปในที่สุด

จิตใจขององค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าตอนนี้ก็หลุดพ้นไปจากสรรพกิเลสทั้งหมดปรากฏว่าเป็นพระอรหันต์องค์แรก เมื่อสำเร็จอรหัตผลแล้ว องค์สมเด็จพระประทีปแก้วจึงได้ทรงมีพระพุทธานุญาตว่า ธรรมที่เราบรรลุนั้นมันลึกซึ้ง คัมภีร์ภาษามากยากที่จะสอนบุคคลอื่นให้รู้ตามได้ จึงเกิดการท้อพระทัยของพระองค์ เวลานั้นพระอรชรกถาจารย์ก็กล่าวว่ถ้าวสีหัมบดีพรหม อ้าวสหัมบดีพรหมมาเตือนตอนแรก ตอนที่ทรมานพระกายว่า การเคร่งเครียดเกินไปไม่มีผล การย่อหย่อนเกินไปไม่มีผล ปฏิบัติปฏิบัติสมาธิปฏิบัติเดินสายกลางมีผล โดยเอาพิณ 3 สายมาดีดให้ฟัง ดีดเกินไปฟังไม่เพราะ หย่อนเกินไปฟังไม่เพราะ แต่ดีดพอกกลางๆ ฟังเพราะ จึงเตือนว่าเวลานี้ พรสิทธัตถะราชกุมารปฏิบัติตนดีเกินไป สมัยที่ทรมานพระกาย การบรรลุนิเสกสัมมาสัมโพธิ

ญาณไม่มี องค์สมเด็จพระชินศรีจึงได้ทรงเปลี่ยนมาเสวยพระกระยาหารอันนี้เป็นเรื่องของพระ
อรรคกถาจารย์เขียนอาตมาจะไม่ขออธิบาย แต่ความจริงพระอรรคกถาจารย์ก็เป็นพระอรหันต์
เขียนไม่ผิดถ้าใครว่าพระอรหันต์พูดผิดก็ช่วยเต็มที่แล้ว ใครจะช่วยหรือไม่ช่วยไม่ว่า อาตมาเห็นว่า
ว่าช่วยเฉพาะตนเอง

ต่อมาในตอนนี้พระอรหันต์ก็รจนาไว้อีก แต่ตอนที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรง
ท้อพระทัย คิดว่าธรรมที่บรรลุแล้วนี้ไซ้รู้ ลึกซึ่งคัมภีร์ภาพมาก ยากที่คนจะปฏิบัติตามได้
เป็นอันว่าท้าวสหัมบดีพรหมก็มาเตือนว่า คนที่เกิดมาในโลกนี้มีจริยาไม่เสมอกันบุคคลนี้แบ่งเป็น
4 เหล่าคือ อุกขปฏิตัญญู วิปจิตัญญู เนยยะ ปทปรมะ...รู้เรื่องใหม่ตามหง่าแกไม่รู้ฉันรู้คนเดียว

อุกขปฏิตัญญู แปลว่า เป็นคนมีปัญญาฉลาด บำเพ็ญกุศลไว้ดี คนประเภทนี้องค์
สมเด็จพระชินศรีแสดงธรรมเพียงหัวข้อย่อยๆ ก็สามารถจะบรรลุมรรคผลทันทีอุกขปฏิตัญญูนะ

ตอนนี้สำหรับ **วิปจิตัญญู** คนที่มีปัญญารองลงมาองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดา
ต้องอธิบายขยายความให้ชัด เมื่อองค์สมเด็จพระทวงสวัสดิ์เทศน์แบบนี้แล้วจบ เขาจะจะได้บรรลุ
มรรคผล

ประเภทที่ 3 **เนยยะ** ประเภทนี้องค์สมเด็จพระทศพลบรมศาสดา ไม่สามารถจะทรง
เทศน์ให้เป็นพระอริยเจ้าได้ แต่เขาเหล่านี้ก็สามารถจะทำตนเป็นคนดีได้ คือเข้าถึงไตรสรณาคมน์

คนที่เข้าถึงไตรสรณาคมน์ หมายความว่า มีความเคารพในพระพุทธเจ้า มีความเคารพ
ในพระธรรมมีความเคารพในพระสงฆ์อย่างจริงใจ มีศีล 5 บริสุทธี ศีล 8 บริสุทธีจริงแต่ทว่ายังไม่
พอใจในพระนิพพาน ความจริงถ้าคนประเภทนี้ถ้าเขาดัดสันใจเพื่อพระนิพพานหน่อยเดียว ก็
จะเป็นพระโสดาบัน อาศัยที่ขาดจิตรักพระนิพพานจึงเป็นพระโสดาบันไม่ได้ เพราะกำลังใจเขาไม่ถึง
เป็นอันว่าคนประเภทนี้ก็ยังมีความดี คือเป็นผู้เจริญ

แต่คนประเภทที่ 4 **ปทปรมะ** คนประเภทนี้ถึงแม้จะอยู่ใกล้องค์พระชินศรี ตั้งแต่วัน
บรรลุอุกขปฏิตัญญูสัมมาสัมโพธิญาณ จนกระทั่งวันที่พระองค์ดับขันธ เข้าสู่พระปรินิพพานคือฟังเทศน์
ตั้งแต่วันบรรลุจนกระทั่งวันตาย คนประเภทนี้องค์สมเด็จพระจอมไตรไม่สามารถจะสอนให้เป็นคน
ดีได้ เรียกว่าอยู่ในกองธรรมแต่ไม่เห็นธรรม

เมื่อคนในโลกนี้มี 4 ประเภทอย่างนี้ องค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดาทรงท้อพระทัย ไม่
สอนประชาชนแล้วไซ้รู้ การบำเพ็ญบารมีของพระองค์มาสิ้นเวลา 4 อสงไขยก่าไรแสนกัปก็ไร้
ประโยชน์ เมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ทรงสดับคำของพระสหัมบดีพรหมแล้ว องค์
สมเด็จพระประทีปแก้วก็ทรงอาศัยอำนาจพระพุทธานุภาพ คือญาณพิเศษ มีเฉพาะพระพุทธเจ้า
พิจารณาตามคำของท้าวสหัมบดีพรหม คือท้าวสหัมบดีพรหมนี้ต้องเป็นพระอนาคามีขั้นสูงสุด
เกือบจะถึงพระนิพพานแล้วจึงจะอธิบายถูก ก็ทรงทราบชัดเหตุฉะนั้นองค์สมเด็จพระทวงสวัสดิ์จึง
ได้ทรงตัดสินพระทัยว่านับตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไปเราจะทรงแสดงพระธรรมเทศนาโปรดพุทธบริษัท

ในตอนต้นองค์สมเด็จพระทศพลจึงทรงดำริว่า เราจะเทศน์สอนใครก่อน คนที่รับคำสอนคนแรกต้องไม่ไร้ผล ต้องเป็นคนที่ม่ผลแน่นอน เรียกว่าเทศน์แล้วไม่ไร้ผล ไม่ใช่ว่าตักน้ำรดหัวสากรดตัวตอ หรือใจ อาจารย์หง่า...นะ (ครับ) ตักน้ำรดหัวสากรดหัวตอมันไม่ซึมเข้าไปข้างใน แต่ว่าไ้ตัวตอเนะมันยังเปียกนะ แต่ถ้าตักน้ำรดหัวหมาเนะยิ่งร้ายใหญ่สลัดทิ้งเลยใช้ไหม (ครับ) เป็นอันว่าการเทศน์ครั้งแรกต้องมีผล ฉะนั้นองค์สมเด็จพระทศพลจึงทรงพิจารณาว่า ใครหนอจะเป็นคนรับฟังเทศน์กัณฑ์แรก ก็ทรงทราบว่ ท่านอาฬารดาบสและท่านอุทกดาบสเป็นผู้ชำนาญในฉาน ถ้าฟังเทศน์จากองค์สมเด็จพระพิชิตมารเพียงจบเดียวย่อๆ ท่านทั้งสองนี้จะได้รับบรรลุหัตผล พร้อมไปด้วยปฏิสัมภิทาญาณขององค์สมเด็จพระพิชิตมารก็ดีใจว่าท่านทั้งสองนี้ควรแก่การรับเทศนาแต่เมื่อพิจารณาไปก็ทราบว่าอาจารย์ทั้งสองตายเสียแล้ว และอาศัยอุปมาเป็นสำคัญ ท่านทั้งสองตายแล้วไปเป็นอรุปรพหม ไม่มีอายตนะสำหรับที่จะฟัง อายตนะนี้แปลว่า ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ไม่มีอายตนะสำหรับจะรับฟัง ไม่มีอายตนะสำหรับจะเห็น ไม่มีหูจะฟัง ไม่มีตาจะเห็น จึงคิดว่าน่าเสียดายที่อาจารย์ทั้งสองนี้ เป็นผู้ฉิบหายจากความดีเสียแล้ว

ฉะนั้นองค์สมเด็จพระประทีปแก้วจึงได้พิจารณาต่อไปว่า มีใครหนอแล้วว่าจะรับพระธรรมเทศนาได้ ก็จึงได้ทราบจากญาณขององค์สมเด็จพระจอมไตรว่า ท่านปัญจวัคคีย์ฤาษีทั้ง 5 มีท่านโกณฑัญญะ ท่านวัปปะ ท่านภททิสะ ท่านมหานาม ท่านอัสสชิ ทั้ง 5 นี้ถ้ารับฟังพระธรรมเทศนาของเรา วันแรกโกณฑัญญะจะได้บรรลุพระโสดาบัน หลังจากนั้นเราแสดงพระธรรมเทศนาของเรา วันแรกโกณฑัญญะจะได้บรรลุพระโสดาบัน หลังจากนั้นเราแสดงพระธรรมเทศนา ปกติกะเล็กๆ น้อยๆ ไม่เกิน 7 วัน ท่านทั้ง 5 ฤาษีนั้นก็บรรลุหัตผลเป็นพระอริยบุคคลสูงสุดในพระพุทธศาสนา

สมเด็จพระบรมศาสดา จึงได้เสด็จไปแสดงพระธรรมเทศนาโปรด อันนี้ชื่อเล่าลัดถ้าขึ้นเทศน์ให้จบละก้อ อีก 3 วันไม่จบละ ดึก เพราะว่าที่วัดบางนมโค วันวิสาขะเขาเทศน์กัน 3 วัน 3 คืน เทศน์ละเสียดมาก 3 วัน 3 คืน นี้ต้องตัดกันนะ ไม่เต็มคืนนะ 2 ยามเลิกต้นตะบันตลอดคืนนะ ตาย คนเทศน์ต้องใช้พระเทศน์ถึง 30 องค์สลับกันไป เพราะเรื่องราวขององค์สมเด็จพระจอมไตรมีมาก เป็นอันว่าเมื่อองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าหลังจากวันกลางเดือนหกที่บรรลุแล้ว สมเด็จพระประทีปแก้ว ถึงวันกลางเดือน 8 จึงได้เสด็จไปสู่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน เพื่อจะโปรดปัญจวัคคีย์ฤาษีทั้ง 5

แต่ระหว่างทางก็เจอบุคคลสำคัญ คือเจอแก้วแล้วเห็นว่ามีค่าไม่เท่าชี้ไก่ นั่นก็คืออุปกาชีวก พอเห็นองค์สมเด็จพระจอมไตรมีพุทธลีลางดงามมาก มีพระฉวีผิดพรรณก็เผลอเผลอใจยิ่งกว่าอาจารย์ใดในทั้งหมด นำเลื่อมใส เข้าไปบ่องหน้าแล้วถามว่า ท่านเป็นสาวกของใครคือเป็นลูกศิษย์ของใคร ใครเป็นอาจารย์สอนท่าน สมเด็จพระพิชิตมารก็ทรงตอบว่า โก ปุริสะ ดูกรบุรุษผู้เจริญ เราเป็นสยัมภูผู้รู้เอง ท่านอุปกาชีวกได้ฟังแล้วก็สั่นหัวว่า ไ้มนุชย์คนไหนที่ไม่มีใครสั่งสอน

มันจะรู้เอง ท่านไม่เชื่อ เลยไปเป็นอันว่าอิตาคนนี้ได้พบพระพุทธเจ้าตั้งแต่วันแรกจนวันตายเลย ไม่เคยได้อะไรเลย คนประเภทนี้เขาเรียกปทปรมะ คือคนที่อยู่ในกองกรรมแต่มองไม่เห็นกรรม

เป็นอันว่าเมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไปถึงป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ขอลัดเรื่องราวมาตอนนี้ สมเด็จพระพิชิตมารก็ทรงเทศน์พระธัมมจักกัปปวัตตนสูตร กล่าวถึงเรื่องตัณหา เป็นสำคัญ แล้วก็มรรค 8 พอจบแล้วท่านโกณฑัญญะก็ได้บรรลุโสดาปัตติผลเป็นองค์แรก องค์สมเด็จพระทศพลจึงได้ดีใจเป็นธรรมดา การทำงานได้ผล ดีใจจึงได้เปล่งวาจาว่า **อัญญาสิ วต โภ โกณฑัญโญ อัญญาสิ วต โภ โกณฑัญโญ** ซึ่งแปลเป็นใจความว่าโกณฑัญญะได้รู้แล้วหนอ โภณฑัญญะได้รู้แล้วหนอ ความจริงท่านผู้นี้ชื่อว่า โภณฑัญญะพราหมณ์เฉยๆ ในเมื่อพระพุทธเจ้าทรงเปล่งอุทานวาจาอย่างนี้ ภายหลังจึงเรียกกันว่า **อัญญาโกณฑัญญะ**

หลังจากวันนั้นมา องค์สมเด็จพระศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็ทรงแสดงธรรมเทศนาโปรดพุทธบริษัทขึ้น 45 พรรษา มีบุคคลบรรลุตามมากมายหลายโกฏี ในวันสุดท้ายพรรษาที่ 45 วัน กลางเดือน 3 เวลานั้นองค์สมเด็จพระภาคเจ้าทรงอยู่สุขวิหารคำว่า อยู่สุขวิหารนะ พระพุทธเจ้าเทศน์โปรดพุทธบริษัท ถ้าเหนื่อยมากๆ เดือนสองเดือนหรือสามเดือนพระองค์ก็ทรงพัก 15 วัน ในวันนั้นจะมีใครไม่ได้เลย จะมีเฉพาะพระอานนท์เฝ้าหน้าท่านเท่านั้น เวลานั้นเองพระยามารก็เข้าไปกราบทูลองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเฝ้าหน้าท่านเท่านั้น เวลานั้นเองพระยามารก็เข้าไปกราบทูลองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า พระสมณโคดม วันที่ท่านออกมหาภิเนษกรรม เราได้ห้ามปรามท่านแล้วว่า ท่านอยู่เป็นฆราวาสอีก 7 วัน ตำแหน่งจักรพรรดิจะมาถึงท่าน แต่ท่านกลับมาว่าท่านไม่ต้องการต้องการคือความเป็นพระสัมมาสัมโพธิญาณ คือเป็นพระพุทธเจ้า เมื่อท่านอภิเษกสัมมาสัมโพธิญาณใหม่ๆ เราก็กราบทูลท่านแล้วว่า เวลานี้ท่านมีสุขแล้วก็ควรจะนิพพานเสีย จะทรมาณกายสอนคนอื่นเพื่อประโยชน์อะไร ไม่เกิดประโยชน์ทำเองก็เคยบอกว่า ถ้าบริษัท 4 คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ยังไม่สมบูรณ์เพียงใด เรายังจะไม่นิพพาน เวลานั้นสมเด็จพระพิชิตมารก็ทรงบริษัท 4 คือสอนภิกษุได้แก่ พระผู้ชาย ภิกษุณีได้แก่ พระผู้หญิงอุบาสกอุบาสิกาเป็นพระอริยเจ้ามากมาย เวลานี้สมควรที่ท่านจะนิพพานแล้ว องค์สมเด็จพระประทีปแก้วจึงได้บอกว่า ท่านเห็นสมควร เราก็ว่าสมควร

เป็นอันว่าตอนนี้พระอรุณคณาจารย์กล่าวว่า พระพุทธเจ้าทรงแสดงปลงอายุสังขารเป็นปัจจัยให้แผ่นดินไหว พระอานนท์ตกใจไปถามองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดา ในเรื่องนี้ในปฐมสมโพธิท่านกล่าวว่า พระพุทธเจ้าทรงแสดงนิมิตให้แก่พระอานนท์ 3 วาระต้องการให้พระอานนท์อาวธนาพระพุทธเจ้า ความจริงคนที่เห็นพระพุทธเจ้าบริบูรณ์ไปด้วยอิทธิบาท ๔ ประการสามารถจะอธิษฐานตนให้อยู่ครบจำนวนก็ได้ แต่อาศัยพระยามาร เข้าคิดใจเป็นเหตุให้พระอานนท์คิดไม่ทัน สมเด็จพระทรงธรรมบรมศาสดาจึงได้ทรงปลงอายุสังขารว่า นับแต่บัดนี้เป็นต้น

ไปอีก ๓ เดือนเราจะนิพพานใน ระหว่างนางรังทั้งคู่ ณ เมือง กุสินารา เมื่อสมเด็จพระบรม ศาสดาทรงปลงอายุสังขารแผ่นดินไหว

พระอานนท์ทราบก็ไปเฝ้าองค์สมเด็จพระจอมไตร ก็ทรงอาราธนาว่าขอให้องค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าทรงอยู่ต่อไป ทรงกล่าวว่า อานันทะ ดูกรอานนท์ เราปลงอายุสังขารไว้แล้วว่า หลังจากวันนี้ไปอีก ๓ เดือนเราจะตาย เมื่อเราตั้งใจแล้วเราก็ ไม่ยอมเปลี่ยนความตั้งใจ เพราะว่า บริษัท ๔ เราสร้างไว้ครบแล้ว พระธรรมคำสั่งสอนใด ๆ ที่เป็นเรื่องลึกลับปิดบังสำหรับเราไม่มี เรา สอนหมดแล้ว

หลังจากนั้น พระวรกรขององค์สมเด็จพระประทีปแก้วก็เริ่มป่วย ความจริงมันป่วยอยู่แล้ว แต่องค์สมเด็จพระประทีปแก้วเอาฌานเป็นเครื่องช่วย ตอนนี้อยู่ปลงอายุสังขารก็ทรงปล่อยฌาน รักษาไว้ก็แค่กำลังใจของ องค์สมเด็จพระทศพลบรมศาสดาจะมีความสุขเป็นอันว่าร่างกายของ พระองค์ชুবชืดลงไป

ตรงนี้ขอเล่าเรื่องแทรกนิด ปรากฏว่าในขณะนั้นท่านโกมารภักไม่อยู่ เป็นปมดประจำองค์ สมเด็จพระบรมครู กลับมาแล้วเห็นองค์สมเด็จพระประทีปแก้วชুবชืดแสดงว่ามีโรครุนแรง จึงได้เข้าไป กราบพูลถามองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า มีโรคอะไร สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาก็ ทรงเฉยไม่ตอบ ถ้าขึ้นตอบ คนนี้เก่งมาก ไม่มีทางตาย ท่านจึงได้ทำยาขึ้นมาขนานหนึ่ง ให้องค์ สมเด็จพระจอมไตรเสวย ถ้าฉันยานี้เม็ดเดียว โกมารภักจะรู้ได้ทันทีว่า องค์สมเด็จพระชินศรีเป็น โรคอะไร แล้วเราก็จะวางยาเพียงเม็ดเดียวเหมือนกันแล้วรักษาให้หายทันที แต่เมื่อนำยานี้ไป ถวายองค์สมเด็จพระชินศรี พระองค์ทรงคว่ำมือเสียไม่ยอมรับ ไม่ยอมรับ ท่านโกมารภักก็เสียใจ

ขอเล่าถัดต่อไปว่า เมื่อวันกลางเดือน ๖ คือ วันขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๖ สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้า จึงได้ให้พระอานนท์ประกาศว่า วันนี้เราจะไปเมืองกุสินารามิ่งถามพระอดิสรว่า ไป ทำไม องค์สมเด็จพระจอมไตรตรัสว่า เราจะไปนิพพานที่นี่ พระอานนท์ก็คัดค้านว่า เมืองกุสิ นารามหานครนี้เป็นเมืองเล็ก ไม่สมควรที่องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าจะทรงนิพพานที่นั่น ควร จะนิพพานที่เมืองราชคฤห์หรือสาวัตถี สมเด็จพระมหารุณจึงได้ตรัสว่า อานันทะ ดูกรอานนท์ กุ สินารามหานครเป็นเมืองเล็กแต่สมัยนี้แต่สมัยก่อนเป็นเมืองของพระเจ้าจักรพรรดิราช เป็นเมืองที่ มีอำนาจมาก คนมีวาสนาบารมีเคยเกิดที่นั่น คือ ตถาคตเอง เป็นอันว่า พระอานนท์ก็ยอม จำนน ประกาศให้พระทั้งหลายทราบว่า องค์สมเด็จพระทศพลบรมศาสดาจะเสด็จไปที่นั่น

บรรดาพระทั้งหลายพร้อมแล้ว องค์สมเด็จพระประทีปแก้ว ก็ทรงเสด็จพระพุทธดำเนิน ตอนนี้อยู่ใกล้คิดว่า พระพุทธเจ้าก็ดี พระอรหันต์ก็ดี สมัยนั้นหาได้ทุกอย่าง ทำไมท่านจึงไม่หา เสนอเรื่องของพระเจ้าจะหาตามความจำเป็นเท่านั้น เรื่องฤทธิ์เรื่องเดชปาฏิหาริย์ ถ้าไม่จำเป็นนะ แม้แต่พระพุทธเจ้าเองก็ไม่ใช้

องค์สมเด็จพระจอมไตรพาพระคินไปประมาณโยชน์ มีความเหนื่อยจึงตรัสกับพระ
อานนท์ว่า อานันทะ คูกรอานนท์ เธอจงปลุกสังฆาภิกขุลง ตถาคตจะหัก ตอนนี้นำปรากฏว่าพระ
อานนท์ร้องไห้ เพราะองค์สมเด็จพระจอมไตรเคยเดินทางวันละหลายๆ ร้อยโยชน์ ไม่เคยทรงบ่น
ว่าเหนื่อย ทรงทราบซัดว่าองค์สมเด็จพระทรงสวัสดิ์มีกำลังน้อยมาก ใกล้จะดับขันธ หลังจากนั้น
แล้วองค์สมเด็จพระพิชิตมารซึ่งได้ทรงพักพอสมควร จึงได้เสด็จไปสู่บ้านนายจุนท์ นายจุนท์เห็น
แล้วก็ดีใจ วันรุ่งขึ้นจึงฆ่าหมูเป็นการใหญ่ ถวายพระพุทธรเจ้าและพระอริยสงฆ์ทั้งหลาย วันนั้น
พระสงฆ์ไปประมาณสองแสนรูป เป็นพระอรหันต์ทั้งหมดพระอริยสงฆ์อยู่องค์เดียว คือพระ
อานนท์เป็นพระโสดาบัน เวลาที่นายจุนท์ปรุงอาหารนั้นเป็นอาหารชั้นเลิศ ปรากฏว่าเทวดาเอาพิษ
มาโปรยในอาหารที่เป็นหมู สมเด็จพระบรมครูทรงทราบคิดว่า อาหารนี้ขึ้นปล่อยให้พระอื่นฉัน
ตายหมด เพราะไม่สามารถย่อยได้จะย่อยได้เฉพาะธาตุของพระพุทธรเจ้าเท่านั้น เช่นเดียวกันอาหาร
ของบางสุขาดา สมเด็จพระบรมศาสดา เวลาเขาถวายอาหารจึงบอกกับนายจุนท์ เอาอาหารที่มีหมู
ทั้งหมดถวายพระองค์แต่พระองค์เดียว นั่นเหลือแล้วทรงสั่งให้ฝังทั้งหมดเพราะทรงเกรงว่าจะเป็น
โทษแก่คนอื่น

หลังจากนั้นแล้วพระองค์ทรงเป็นโรคชันธิกาพาล คือ ถ่ายเป็นโลหิตสดๆ ตอนนี้อง
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงพาพระสงฆ์ทั้งหลายไปสู่ระหว่างนางรังทั้งคู่นี้เป็นที่ประทับ
ในขณะนั้นเองก็ปรากฏว่า พระอานนท์ก็เสียใจว่า เวลานี้สมเด็จพระจอมไตรจะเข้าสู่การดับขันธปร
รินิพพานเสียแล้ว เรายังไม่ได้เป็นพระอรหันต์ เรายังไม่บรรลุอรหัตผล หากว่าองค์สมเด็จพระทศ
พลทรงเข้านิพพาน เราก็ไม่มีโอกาส ใครจะสอนเรา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่า อานันทะ คูกรอานนท์ตถาคตก็ตายแต่เพียงขันธ
5 แต่ความเป็นพระพุทธรเจ้าของเราไม่ได้ตายไปด้วย คือ ขันธ 5 นี้ไม่ใช่พระพุทธรเจ้า ความเป็น
พระพุทธรเจ้าก็คือความรู้ ได้แก่พระธรรมวินัย ที่เราสอนเธอไว้เมื่อเราตายพระธรรมวินัยจะเป็น
ผู้สอนเธอ

เป็นอันว่าเมื่อองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสเช่นนี้แล้ว องค์สมเด็จพระประทีปแก้ว จึง
ได้มีพุทธภูมิกาลอบใจ แต่ว่าเป็นความจริงว่า อานันทะ คูกรอานนท์ เมื่อเรานิพพานไปแล้ว พระ
มหากัสสปจุทำปฐุมมหาสังคายนาร้อยกรองพระธรรมวินัย และคินนั้นแหละเธอจะได้บรรลุอรห
ตผลพร้อมไปด้วยปฏิสัมภิทาญาณ และอาศัยที่เรอนั้นนี้อยู่ใกล้ตถาคตเป็นพหูสูต หลังจากนั้น
บุคคลใดที่ฟังเทศน์จากอานนท์แล้ว เขาจะอิมจะไม่เบื่อไม่ยากให้อานนท์เลิกเทศน์ เพราะยังไม่
พอใจ ยังไม่อิมใจในการฟังเทศน์ เมื่อองค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐุ์ตรัสแล้ว องค์สมเด็จพระ
ประทีปแก้วก็ขอพัก ปรากฏว่าพระองค์จะเข้าสู่พระปรินิพพาน สมเด็จพระพิชิตมารก็เข้ามา
ตั้งแต่มาณที่ 1 ที่ 2 ที่ 3 ที่ 4 ถึง ที่ 8 พอพักอยู่ที่มาณที่ 8 มีความสุขใจ ถอยมาถึงมาณที่ 4 แล้วก็ถอย
ขึ้นไปถึงมาณที่ 8

ตอนนั้นพระทั้งหมดที่เป็นอรหันตปฏิสัมภิทาญาณนับไม่ถ้วน แต่ความจริงมันนับถ้วนนะ พระอรหันต์ก็สองแสนองค์นะ นับถ้วนแล้ว ไม่มีใครสามารถจะติดตามกระแสหัวใจขององค์พระจอมไตรได้ ก็มีพระอนุรุทธองค์เดียวเท่านั้น ที่สามารถเข้าตามตามตามของพระพุทธเจ้าได้ เวลาเข้าตามสังค ร่างกายตั้งแต่ตาม 4 ขึ้นไป ร่างกายจะเห็นว่าร่างไม่หายใจ พระอานนทก็ยอมไปถามพระอนุรุทธว่า หลวงพี่ พระพุทธเจ้านิพพานแล้วหรือยังในที่สุดพอเวลาใกล้อรุณจนแสงเงินขึ้น เป็นอรุณที่ 1 ขึ้นมีแสงขาวขึ้นบนท้องฟ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ทรงขึ้นเข้าสู่มหาปรินิพพาน

นี่แหละบรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่าน เรื่องย่อนี้เคยเข้าไป 1 ชั่วโมง นี่เทศน์อีก 30 ชั่วโมงก็ไม่จบ เป็นอันว่าการนำเรื่องนี้มาเทศน์ก็เพราะว่าอาศัยบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย มีความรักเคารพในองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดา สัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเหตุ ฉะนั้นจึงควรจะจดจำปฏิบัติขององค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐ์ตั้งแต่ตอนต้นกล่าวคือ ตอนที่พระองค์จะบรรลุอภิเษกสัมมาสัมโพธิญาณว่า วันนั้นองค์สมเด็จพระพิชิตมารทรงตัดสินน้ำพระทัยอย่างไร ท่านคิดว่าวันนี้หรือเวลานี้เราจะนั่งตรงนี้ หากไม่ได้บรรลุอภิเษกสัมมาสัมโพธิญาณเพียงใด เลือดและเนื้อของเราจะเหือดแห้งไปก็ตามที่หรือว่าชีวิตอินทรีย์ตัดกษัยก็ตาม เราจะยอมมลุกจากที่นี่

จิตตอนนี้แสดงว่า องค์สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงตัดขั้น 5 เราไม่ต้องทำถึงอย่างนั้น จำแบบฉบับขององค์สมเด็จพระพิชิตมาร ท่านสอนว่า ขั้น 5 นี้มันไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา เราไม่มีในขั้น 5 ขั้น 5 ไม่มีในเรา และในตอนท้ายของมหาสติปัฏฐานสูตรในแต่ละบรรพ ท่านกล่าวว่า เธอทั้งหลายอย่าสนใจกายภายในหรือร่างกายของเราเอง อย่าสนใจกายภายนอกคือร่างกายของบุคคลอื่น และจงอย่าสนใจในสรรพสิ่งทั้งหลายในโลก เพียงเท่านี้ก็เป็นปรกัตผล จิตตอนนี้อันหนึ่งที่พุทธศาสนิกชนควรจะฟัง

และประกาศที่ 2 องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าศึกษาจากใคร แล้วก็มีวาทกตัญญูอันนี้เป็นเรื่องใหญ่ อย่างอาฬารดาบสดี อุทกดาบสก็ดี องค์สมเด็จพระชินศรีตั้งใจจะเทศน์สอนคุณท่าน แต่ท่านตายไปแล้ว หลังจากนั้นองค์สมเด็จพระประทีปแก้วก็นึกถึงคนเข้าปฏิบัติ มีพระอัญญาโกณฑัญญะ เป็นต้น นี่แสดงถึงหัวใจขององค์สมเด็จพระทศพลนี้อมไปในวาทกตัญญูรู้คุณคน แม้แต่จะเป็นพระพุทธ เรื่องนี้ถ้าเทศน์ไปอีกก็วันก็ไม่จบ

เป็นอันว่าในตอนท้าย เมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเห็นว่า ขั้น 5 อริชฐานร่างกายอยู่ได้ ถึงกับหนึ่งก็ได้ แต่ประโยชน์อะไรในเมื่อร่างกายมันเก่า พระธรรมวินัยทั้งหลายนี้เราก็ตอนหมดแล้ว ความคิดความชั่วเราสอนหมด แล้วเมื่อบุคคลใดเขาไม่มีความนึกรักในตัวของเขา มันก็เรื่องของเขา เราจะห่วงใยเพื่อประโยชน์อะไร องค์สมเด็จพระจอมไตรตรัสว่า อตตนา หิ อตตโน นาโถ ตนแลย่อมเป็นที่พึ่งแห่งตน โก หิ นาโถ ปโร ลียา เมื่อฝึกฝนตนดีแล้ว อตตนา หิ สุตันเตนะ เมื่อฝึกฝนตนดีแล้ว ย่อมจะได้ที่พึ่งที่บุคคลหาได้ยาก เลยชี้แจง ว่าบาลี นาถัง ลภตีมูลกถัย หมายความว่า คนเราจะดีหรือจะชั่วไม่ได้อยู่ที่ใครแต่ผู้เดียว ครมึมีความหวังดีต่อลูกศิษย์ แต่

ทว่าลูกศิษย์ไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำของครู อย่างพระเทวทัต องค์สมเด็จพระทรงสวัสดิ์ก็ไม่สามารถจะสร้างให้เขาเป็นคนดีได้ฉันใด ฉะนั้นองค์สมเด็จพระจอมไตรจึงถือว่าคนจะดีจะชั่วได้ ก็อาศัยการประพฤติปฏิบัติ คำสอนใดๆ ก็ตาม องค์ สมเด็จพระทรงสวัสดิ์สอนแล้วเขาไม่ชอบดีก็เป็นเรื่องของเขา ฉะนั้นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แทนที่จะทรงอธิษฐานร่างกายอยู่ถึงกับหนึ่ง กลับทิ้งชั้น 5 ทรงเปล่งวาจาเปล่งอุทานว่า นับแต่บัดนี้ไม่อีก 3 เดือน เราจะนิพพานในระหว่างนางรังทั้งคู่

ที่เอาตอนนี้มาเทศน์นี้เพราะว่า จะแนะนำบรรดาท่านพุทธบริษัทที่เป็นสาวกขององค์สมเด็จพระบรมครูว่า เรื่องของชั้น 5 ถ้ามันจะตาย อย่าไปเสียดายมัน ถ้ามันจะตายแล้วเราไปเสียดายมัน เราก็เกิดทุกข์ เมื่อเรามีความเกิดได้ เราก็แก่ได้ มันก็ป่วยได้ มันก็ตายได้ ถ้าจิตใจของเราดีเสียแล้วตายมีความสุขยิ่งกว่านี้ อย่างท่านทั้งหลายที่นั่งอยู่ในที่นี่

พระธรรมเทศนา เรื่อง ขฎิลเศรษฐี

แสดงเมื่อ

วันเสาร์ที่ 26 สิงหาคม 2521

โม ตัสสะ ภควโต อรหโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (3 จบ)

ธัมโม หเว รักษติ ธัมมจาริงติ

ณ โอกาสบัดนี้ อาตมาภาพจะแสดงพระสัทธรรมเทศนา ในคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อเป็นเครื่องโสรจสรองคศรัทธาบารมี ที่บรรดาท่านนริศราทานบดีทั้งหลาย ได้พร้อมใจกันมาบำเพ็ญกุศลประจำปีกัณฑ์ คือวันพระ แรม 8 ค่ำ เดือน 9 ตรงกับวันที่ 26 สิงหาคม 2521 เป็นวันเสาร์ การที่บรรดาท่านพุทธบริษัทที่ท่านมาบำเพ็ญกุศลบุญราศรีในคราวครั้งนี้ ซึ่งว่าเป็นการน้อมใจเคารพคำสั่งสอนของสมเด็จพระชินศรีบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ให้เป็นเหตุจึงพากันปฏิบัติตามคำแนะนำขององค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐ์ คือในขณะที่เดินมาถึงวัดในตอนแรก ก็พากันบูชาพระรัตนตรัยโดยนึกถึงความดีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประการหนึ่ง นึกถึงความดีของพระธรรมประการหนึ่ง นึกถึงความดีของพระอริยสงฆ์ปรากฏนหึ่ง ก็ที่ท่าน

ทั้งหลายได้มีน้ำใจจดจ่ออยู่ในความดีทั้ง 3 ประการนี้ องค์สมเด็จพระชินศรทรงกล่าวว่า มีใจเข้าถึง ไครสรณคมนันต์ ได้แก่ถึงพระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่ง ถึงพระธรรมเป็นที่พึ่ง ถึงพระสงฆ์เป็นที่พึ่ง

ต่อมาบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย ได้พากันถวายสังฆทานแด่บรรดาภิกษุสงฆ์ใน พระพุทธศาสนา และการถวายสังฆทานนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงกล่าวว่ามีอานิสงส์พิเศษ แม้แต่ทำบุญโดยตรงแต่องค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐผู้ตั้ง 100 ครั้ง สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ยังกล่าวว่ายังไม่สามารถมีอานิสงส์เท่ากับถวายสังฆทานครั้งหนึ่ง

ต่อมาบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายตั้งใจสมาทานอุโบสถศีล อุโบสถศีลนี้มีอานิสงส์ มาก ตามที่องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้ากล่าวถึงโทษของท่านมณฑกเศรษฐี แกรักษาอุโบสถศีล เพียงครั้งวันหนึ่ง ตายแล้วเป็นรุกขเทวดาในชั้นสุดท้าย บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย โดยถ้วนหน้าตั้งใจดื่บรับรสพระพุทธพจน์เทศนา อันเป็นคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นเหตุ

เป็นอันว่าบรรดาท่านพุทธบริษัทมาบำเพ็ญกุศลบุญราศี ในศาสนาขององค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐ์วันนี้ จักว่าเป็นมหาอานิสงส์ใหญ่ ถ้าจะกล่าวถึงอานิสงส์ใหญ่ ถ้าจะกล่าวถึงอานิสงส์กันไปให้ครบถ้วนแล้วก็เข้าใจว่าสิ้นเวลา 3 เดือนไม่จบ ก็สรุปเป็นใจความว่า การบำเพ็ญกุศลในจริยาของบรรดาท่านพุทธบริษัทในวันนี้ ถ้ามีความปรารถนาเป็นคนใหม่ ก็จะเป็นมหาเศรษฐีมั่งมีทรัพย์ มีร่างกายปราศจากโรคภัย และก็จะมั่งมีร่างกายอุดมสมบูรณ์สวยสดงดงาม เพราะอำนาจของศีล จะมีทรัพย์สินที่ท่านทั้งหลาย จะมีไว้จะไม่มียันตรราย จากไฟ จากน้ำ จากโจรและจากลม เป็นต้น

นอกจากนั้นองค์สมเด็จพระทศพลก็ถือว่า จะเป็นคนดีมีโอวาที เป็นที่เคารพนับถือของบุคคลผู้ได้บังคับบัญชา และก็จะต่อมาองค์สมเด็จพระบรมศาสดากล่าวว่า ถ้าเกิดเป็นคนใหม่จะเป็นคนมีวาจาศักดิ์สิทธิ์ จะพูดกับใครก็เป็นที่เชื่อถือของบุคคล สติตั้งของบรรดาท่านพุทธบริษัทจะไม่วิปลาส ไม่เป็นโรคประสาท ไม่บ้า ไม่คลั่ง นี้ถ้าปรารถนาเป็นคนต่อจากนั้นไปอานิสงส์คุณบุญราศี ที่ท่านทั้งหลายบำเพ็ญกุศลโดยกำลังใจอย่างอ่อน องค์สมเด็จพระชินศรกล่าวว่า ตายแล้วไปเกิดในกามาวจรสวรรค์ได้ ถ้าจิตใจของท่านมีความมั่นคงนึกถึงกุศลบุญบารมีที่ท่านทำไว้นี้เป็นปกติ ตายจากความเป็นคนก็จะไปสู่พรหมโลก

ถ้าบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย ใช้ปัญญาพิจารณาเห็นว่า การเกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นทุกข์หาความสุขไม่ได้ ทั้งนี้เพราะอาศัยร่างกายเป็นปัจจัยเอามาพิจารณาไปว่า ร่างกายนี้เป็นจุดใหญ่เป็นเหตุให้เกิดทุกข์ หาความสุขไม่ได้ ถ้าเราไม่มีร่างกายเมื่อไร เมื่อนั้นเราเป็นสุขตามที่พระท่านกล่าวไว้ตอนท้ายของข้อบังสกุลว่า **เตสัง วูปถโม สุโข** การเข้าไปสงบกายนั้นชื่อว่าเป็นสุข พระพุทธเจ้าก็ดี พระอรหันต์ก็ดี ที่ไปนิพพานได้อย่างนี้ เพราะว่าจิตใจไม่ติดอยู่ในร่างกายของตน ไม่ติดอยู่ในร่างกายของบุคคลอื่น ไม่ติดอยู่ในวัตถุใดๆ เวลาชีวิตอยู่ก็ต้องกินต้องใช้ ก็ทำตามหน้าที่แต่คิดไว้ด้วยดีว่า ตายจากชาตินี้ไป ขึ้นชื่อว่าการเกิดเป็นมนุษย์ก็ดี เทวดาก็ดี พรหมก็ดี ไม่มีสำหรับเรา สิ่งที่เราจะพึงไป นั่นก็คือ พระนิพพาน อาศัยบุญบารมีที่ท่านพุทธบริษัททุกท่าน

ได้ทำมาแล้ว ดังที่ได้กล่าวมาในตอนต้น ย่อมเป็นปัจจัย ให้บรรดาท่านพุทธศาสนิกชนเลือกได้สม
ความปรารถนา จะเลือกเป็นคนก็เป็นคนดี มีความอุดมสมบูรณ์ จะเลือกเป็นคนดีเป็นคนดี มีความ
อุดมสมบูรณ์ จะเลือกความเป็นเทวดาก็ได้ ตั้งใจจะเป็นพรหมก็สำเร็จสมความปรารถนา ถ้าตั้งใจ
ไปพระนิพพานก็ได้

ฉะนั้นอันสังส์คุณบุญราศีทั้งหลายที่เราทำแล้ว องค์สมเด็จพระประทีปแก้วจึงกล่าวว่าเป็น
มหากุศลใหญ่ ยากที่จะพรรณนาอันสังส์คุณบุญราศีอันนี้ให้จบลง

ต่อแต่นี้ไปอาตมาภาพ จะขอนำบุพกรรมของท่านผู้หนึ่งซึ่งทำความดีไว้แล้วในกาลก่อน
แต่ว่าเกิดในศาสนาขององค์สมเด็จพระชินวรบรมศาสดา จัดว่าเป็นมหาเศรษฐีพิเศษบุคคลคนนี้
องค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐ์ปรารถถึงชฎิลเศรษฐี ความมีอยู่ว่าขณะเมื่อท่านมหาเศรษฐีคนนี้
เกิดขึ้นมาแล้ว ต่อมาถึงความเจริญวัยบิดามารดาสร้างบ้านให้อยู่เป็นพิเศษหลังหนึ่ง ตอนนั้นยังไม่
เป็นมหาเศรษฐียังเป็นลูกชาวบ้านธรรมดา แต่ว่าขณะที่ก้าวเข้าไปสู่บ้านนั่นเอง พอข้ามธรณีประตู
เข้าไป ก็ปรากฏว่ามีภูเขาทองคำแทรกแผ่นดินขึ้นมา ภูเขาภูคนี้นี้มีความยาว ๘๐ สอก เป็นทองคำทั้ง
ลูก ต่อมาเมื่อท่านมหาเศรษฐีเห็นทรัพย์สมบัติถึงปานนี้ปรากฏขึ้น และเมื่อภูเขาทองคำปรากฏขึ้น
มาแล้ว ก็มีจอมที่มีด้ามเป็นทองคำ และมีตัวจอมเป็นเพชร สำหรับไว้เวลาต้องการทองคำจะพึง
ใช้ ก็นำจอมอันนี้ไปสับฟันเอาทองคำออกมาซื้อมาขาย มาใช้สอยตามความต้องการแต่ทว่าจะซุด
ไปมากมายสักเท่าใดก็ตามที ทองคำก็มีเนื้อเต็มภูเขาอยู่เสมอ ไม่สูญหายไปซื้อนี้องค์สมเด็จพระ
จอมไตรทรงพรรณนา

จะกล่าวถึงเศรษฐีอีกหลายคนเวลานั้นไม่พอ ขอกล่าวเฉพาะเศรษฐีคนนั้น ถ้ามีเวลาพอก็
จะกล่าวถึงคนอื่นต่อไปในเรื่องเดียวกัน เป็นอันว่าเมื่อท่านทั้งหลายเหล่านั้น เมื่อมหาเศรษฐี ชฎิล
เศรษฐี มีทรัพย์มากถึงปานนี้ จึงมาคิดในใจว่าเรามีลูกชายอยู่ ๓ คน ความจริงทรัพย์สมบัติส่วนนี้
เราไม่มีความปรารถนา เราไม่สนใจ ตั้งใจจะบวชพระพุทธศาสนา แต่ว่าถ้าเราจะบวชจริงๆ ลูก
ชายของเราคงไม่ต้องการให้บวช เพราะว่าถ้าความเป็นมหาเศรษฐีใหญ่มีแก่เราแต่ผู้เดียว ฉะนั้นเขา
จึงสั่งให้นายช่างเอาทองคำนั้นมาทำปฏึกอันหนึ่ง ทำอิฐก้อนหนึ่งแล้วก็ทำรองเท้าอีกคู่หนึ่ง เรียก
คนใช้ที่ไว้วางใจมาได้แล้ว ว่าเจ้าจงนำของ ๓ สิ่งนี้เดินไป และในขณะที่ไปใครถามว่ามาทำไม ก็
เลยบอกว่า ให้ถือของนี้มาเล่นๆ ว่าไปคูชิ ในชมพูทวีปนี้ใครจะมีสมบัติเท่าเราบ้าง

ในที่สุตบรรดานุคคลทั้งหลายเหล่านั้นก็ไปพบบ้านของท่านมณฑกเศรษฐี เดินไปเดินมา
บรรดาประชาชนทั้งหลายถามว่าท่านมาทำไม เขาบอกว่ามาเที่ยวดูอะไรเล่น เวลานั้นท่านมณฑก
เศรษฐีนั่งอยู่ด้วย แต่ว่าถือของที่มีค่าเป็นกรณีพิเศษเดินมานี้ อย่างนี้ท่านมหาเศรษฐี คือ เมณฑก
เศรษฐี ท่านจึงได้บอกว่า การท่องเที่ยวดูของทั้งหลายภายนอกของท่านจบแล้ว จงเดินไปดูหลัง
บ้านของเราบ้าง พอบุคคลทั้งหลายเหล่านั้นเดินเข้าไปดูหลังบ้านก็ปรากฏว่าพบช่างทองคำ ตัวเป็น
ช่างตัวใหญ่ๆ แล้วก็ป็นม้า เป็นโค เป็นแพะ เป็นตัวเต็มจำนวนนับเป็นเนื้อที่ประมาณเป็นโยชน์ๆ
ยื่นเรียงรายกันอยู่ และก็ไต่เฉพาะอย่างยิ่งช่างทองคำก็ดี ม้าทองคำก็ดี วัวทองคำก็ดี แพะทองคำก็

ดี ยังมีสายไหมห้อยออกมาจากปากคนใดต้องการได้เงิน ต้องการทอง ต้องการเพชรนิลจินดา แล้ว ๗ ประการ ผ้าผ่อนท่อนสไบไปถึงเชือกนั้นไซ้ปรากฏสิ่งทั้งหลายเหล่านั้น จะหลังไหลมาสมความปรารถนา เมื่อคนทั้งหลายเหล่านั้นดูแล้วก็คิดว่า สมบัติเจ้านายของเรานี้มันนิดเดียว เทียบกับท่านเมณฑกเศรษฐีไม่ได้ดูแล้วก็ออกมา ท่านมหาเศรษฐีถามว่า เห็นหรือยัง เขาก็ตอบว่าเห็นแล้ว

จึงได้กลับไปบ้าน แจ้งแก่ชฎิลเศรษฐีว่า ทรัพย์สมบัติของท่านที่มีทองคำสูง ๘๐ สอกกว้างยาวเท่ากันนี้ไม่มีประโยชน์ ของท่านเมณฑกเศรษฐีมีมากกว่านี้ เจ้านายจึงได้เอาของใหม่ ผ้ากำพลมีราคาแสนกหาปณะ เท่ากับ ๔๐๐,๐๐๐ บาทในสมัยนั้น เวลานั้นนับเป็นล้าน ส่งเข้าไปว่าเจ้าจงไปใหม่จะไปดูเศรษฐีใหม่จะมีอีกไหม

เขาก็เดินไปหาคนที่มีความร่ำรวยไม่ได้ บังเอิญเดินไปใกล้บ้านของโชฎิกเศรษฐีเมื่อเข้าไปใกล้แล้วเขาก็ยื่นดูบ้าน โชฎิกเศรษฐี อันประดับประดาไปด้วยแก้ว ๗ ประการแต่เขาก็ทำอบายอย่างหนึ่ง เอาฟืนมาสุ่มเป็นกองไฟจุดไฟใกล้ๆ บ้านท่านโชฎิกเศรษฐีเมื่อชาวบ้านถามว่าท่านจุดไฟทำไม เขาก็ตอบว่าไอ้ของที่ฉันนำมานี้ ผ้าราคามันตั้งแสนจะขายหาคนซื้อไม่ได้ อยากจะเผาไฟทิ้ง ท่านโชฎิกเศรษฐีจึงได้เรียกเข้ามาถามว่าราคาเท่าไรเขาก็บอกว่าผ้าราคา ๑ แสนกหาปณะเท่ากับ ๔ แสนบาทในเวลานั้น เวลานั้นราคาหลายล้านบาท ก็เวลานั้นทองคำหนักหนึ่งบาท ราคา ๑๖ บาท เวลานั้นมัน ๒ พันบาทเศษ ดีทองคำหนึ่งบาทเทียบราคาเอา ท่านมหาเศรษฐีจึงได้นำเอาเงินมา ๑ แสนกหาปณะ ส่งให้เขาแล้วก็รับผ้าชิ้นนั้นมา เรียกคนใช้ที่กวาดหยากเยื่อออกไปที่หน้าประตูบ้านมา และก็นอบผ้าราคาแสนกหาปณะให้ คนใช้คนนั้นรับผ้าแล้วก็ร้องให้ ท่านเศรษฐีถามว่าร้องให้ทำไม เธอจึงได้ตอบว่า ถ้าฉันมีความผิดอะไร ทำควรจะฆ่าฉันเสียดีกว่าการที่ให้ผ้ากำพลเนื้อหยาบๆ เลวๆ อย่างนี้กับฉัน เป็นการไม่สมควร ท่านมหาเศรษฐีจึงได้บอกว่า เธอที่ให้ไปนั้นไม่ได้ต้องการให้ไปนุ่งไปห่มนะ ต้องการให้ไปพับไว้ข้างที่นอนเวลาก่อนที่เธอจะนอน เธอใช้น้ำหอมล้างเท้านี้จะเอาผ้าผืนนี้เป็นผ้าเช็ดเท้าก่อนขึ้นเตียงเธอก็บอกว่าถ้าให้ทำอย่างนี้พอใช้ได้แต่ผ้าสำหรับเช็ดเท้าที่ในห้องของฉันราคามันแพงกว่านี้มาก นี่เป็นอันว่าเจ้าของ ๓ คนกลับไปบ้านก็แจ้งตามนี้

นี่ก็ขอฟุดถึงบุพกรรมว่าท่านเมณฑกเศรษฐี ที่มีทรัพย์สมบัติมาก มีช้างทองคำ มีโคทองคำ มีม้าทองคำ มีแพะทองคำ บริเวณที่มันปรากฏขึ้นเป็นทองคำทั้งหมด มีเนื้อที่เป็นโยชน์ๆ เต็มไปหมด ยืนเบียดเสียดกัน และก็มีอานุภาพว่าใครต้องการของอะไรก็นำมาได้สมความปรารถนา จากช้างจากม้า เป็นอันว่าไม่ต้องทำลายทองคำจากส่วนนั้น อันนี้องค์สมเด็จพระภควันต์บรมศาสดาทรงถอยหลังกลับ กล่าวถึงบุพกรรมว่าในชาติก่อนโน้น ถอยหลังจากชาตินี้ไปหลายพันชาติ ด้วยจัดว่าเป็นตอนหนึ่งของความดี เรื่องของท่านมีมากหลายตอนด้วยกัน กล่าวว่าคุณเป็นมหาเศรษฐีเช่นเดียวกัน เมื่อข้าวเข้ายุ้ง ยุ้งไม่พอใส่จึงได้สั่งให้บุคคลทั้งหลายพากันเอาข้าวผสมกับดินเหนียว มาทาฝายุ้งเข้าไว้ทั้งหมด ไอ้ยุ้งนั้นมันมีหลายยุ้ง ยุ้งใหญ่ๆ

ปีนั้นปรากฏว่ามีข้าวยากหมากแพง ฝนแล้งไม่ตกต้องตามฤดูกาล ชาวบ้านอดกันเป็นการใหญ่ ท่านมหาเศรษฐีมีความเมตตาปราณีแก่บรรดาประชาชนทั้งหลาย จึงได้บอกกับชาวบ้านว่า ท่านมหาเศรษฐีมีความเมตตาปราณีแก่บรรดาประชาชนทั้งหลาย จึงได้บอกกับชาวบ้านว่า ถ้าใครอดจนมาหาเรา และท่านก็แจกข้าวไปตามลำดับ เท่าที่กินมาถึงและขณะแจกไปๆ ในที่สุดท่านก็แจกข้าวจนหมดยุ้ง เมื่อคนทั้งหลายเหล่านั้นมาถึง และก็บอกว่าข้าวมันไม่มีแล้ว ทำอย่างไรก็ปรากฏว่า ก็สั่งให้คนใช้เอาข้าวที่ผสมดินทาฝ้ายไว้ เอาลงมาและก็นำน้ำล้างให้ดินมันหมดไปแล้ว ข้าวทั้งหลายเหล่านั้นแบ่งไว้พอกินพอใช้แค่นี้เหลือจากส่วนนี้แจกให้แก่ชาวบ้าน

องค์สมเด็จพระพิชิตมารทรงกล่าวว่า ด้วยอานิสงส์เพียงเท่านี้ มันตายให้ท่านเมฆตก เศรษฐี เกิดขึ้นมาแล้วเป็นมหาเศรษฐีทุกชาติ จนกระทั่งมาพบองค์สมเด็จพระบรมโลกนาถในเขตนี้ จึงจัดว่าเป็นมหาเศรษฐีใหญ่ ขอเข้าท้องแม่ท่านนั้นแหละ ลงมาจากเทวดาจากชาตินั้น ท่านตายแล้วเป็นเทวดาสลับกันไปสลับกันมาหลายชนิด

ชาติสุดท้ายนี้ท่านลงมาจากเทวดา พอเข้าแม่มาเกิดในท้องแม่ ก็เป็นท้องแม่ก็มีความยากจนเข็ญใจมาก พอเด็กเข้าสู่ครรภ์มารดา พอรุ่งขึ้นเข้าแม่ปลูกบ้านอยู่ในป่าปรากฏว่าหน่อไม้ทั้งหมดอยู่รอบๆ บ้านมันกลายเป็นทองคำทั้งหมด เมื่อเด็กคลอดออกมาแล้วปรากฏว่ามีช่างทองคำ มีม้าทองคำ มีแพะทองคำ มีวัวทองคำขึ้นเรียงรายขึ้นระยะเนื้อที่เป็นโยชน์ๆ เอาอย่างนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากล่าวว่า เพราะอาศัยที่มีจิตเมตตาปราณี สงเคราะห์กับบุคคลทั้งหลายที่มีความยากจนเข็ญใจ ตามกำลังศรัทธาของคนที่ทำได้ สำหรับท่านชฎิลเศรษฐี มีผล ๒ ประการ กล่าวคือ ท่านเกิดมาเป็นเศรษฐี ผ่านมาแล้ว ๗ ชาติ แต่ก็ถูกเขาจับโยนน้ำทิ้ง ๗ ชาติเหมือนกัน โยนน้ำนั้นะไม่ตาย องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดากล่าวถึงผลอย่างนี้

กล่าวว่าในสมัยหนึ่งในศาสนาของสมเด็จพระพุทธกัสสป เมื่อพระพุทธกัสสปทรงนิพพานแล้ว บรรดาสาวกขององค์สมเด็จพระประทีปแก้ว จึงได้ทำเจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ และปรากฏว่ามีมูมมูมหนึ่งเป่าซุ่มที่ยังขาดทองคำที่จะประดับ มีพระอรหันต์ท่านหนึ่งถามว่า ซุ่มนี้ทำไมจึงทำไม่เสร็จ นายช่างบอกว่า ไม่มีทองคำครับ และก็บอกว่า ไม่เป็นไร ทองคำฉันจะหาเอง จึงได้เข้าไปตามบ้านบอกแก่ชาวบ้าน บอกว่า เวลานี้ ซุ่มที่จะบรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า มีอยู่หนึ่งซุ่ม ความจริงมี ๔ ซุ่ม ขาดทองคำไปเสียซุ่มหนึ่ง ขอท่านทั้งหลายจงรู้ว่าทองคำของท่านมีอยู่ พวกท่านทำบุญตามอรรถาศัย ถ้าไม่มีก็ไม่เป็นไร พระอรหันต์ชอบพูดอย่างนี้เสมอ

ต่อมารเข้าไปบ้านบ้านหนึ่ง คือบ้านนายช่างทอง ช่างทองนั้นกำลังทะเลาะกับเมียความจริงคนกำลังทะเลาะกันนี้พระไม่น่าจะเข้าไป แต่นั่นท่านเป็นอรหันต์เดินเข้าไปทำไมก็ไม่ทราบ แต่ความจริงพระอรหันต์ย่อมมีเหตุผล เห็นว่าคนสองคนนี้ จะมีโอกาสที่จะทำบุญทำกุศล ท่านจึงได้ไปบอกเรื่องทองคำแก่คนสองคนที่กำลังทะเลาะกัน ฝ่ายตาฬิว แก่กำลังโมโหเมีย แก่ก็บอกกับเมียว่า นี่เธอจงเอาพระพุทธเจ้าของเธอโยนทิ้งน้ำไปเสียเถอะเมียพอได้ฟังอย่างนั้นก็ตกใจ จึงได้ถามว่า

ท่านทำไมพูดอย่างนี้ เพราะว่าท่านพูดปรามาสองค์สมเด็จพระชินศรี คือทั้งในอดีตและในอนาคต และปัจจุบัน เพราะใช้คำว่าพระพุทธเจ้าไม่ได้เจาะจงองค์ไหน แสดงว่าปรามาสพระพุทธเจ้าทั้งหมดที่บรรลุไปแล้วทั้งหมด นิพพานไปแล้วด้วย ที่กำลังจะข้างหน้าด้วย และปัจจุบันด้วย

ผู้ฟังแล้วตกใจ จึงถามว่าทำอย่างไร จึงจะขอขมาโทษได้ หันไปถามพระอรหันต์พระอรหันต์บอกเรื่องนี้ไม่เกี่ยวกับฉันหรือ ขอขมาโทษฉันไม่ได้ เพราะว่าเธอไม่ได้คำฉันนี้ต้องขอขมาโทษต่อพระพุทธเจ้า เขาจึงถามว่า กระทบจะทำอย่างไรครับ พระองค์นั้นก็เลยบอกว่าต้องทำหม้อทองคำกว้างประมาณ ๓ คืบ ๓ ลูก ทำดอกไม้เงินดอกไม้ทอง และนำไปบรรจุในบรมเจดีย์ที่บรรจุบรมธาตุ เวลาที่ทำการบรรจุให้ทำผ้าของตนให้ชุ่มไปด้วยน้ำและก็ทำผมชุ่มไปด้วยน้ำ ขอขมาโทษต่อพระรัตนตรัย คือมีพระพุทธเจ้าเป็นต้น เขาก็ทำตามนั้น

แต่เวลาที่จะทำเขามีลูกชายอยู่ ๓ คน เรียกลูกคนที่หนึ่งมา เรียกลูกคนที่๒ มาให้ช่วยทำหม้อทองคำกับดอกไม้ทองคำ เพราะเป็นช่างทอง ลูกทั้ง ๒ คนว่าเรื่องของพ่อลูกไม่เกี่ยว แต่ว่าลูกคนที่ ๓ รับทำ ถือว่าเรื่องของพ่อแม่เป็นกิจที่ตนจะต้องทำ ท่านกล่าวว่าอานิสงส์เพียงเท่านี้ที่ถวายหม้อทองคำ ดอกไม้ทองคำบูชาพระรัตนตรัยจะนั้นในขณะที่เขาเป็นอิสระ ออกจากท้องแม่มาปกครองตนเอง จึงได้มีภูเขาทองคำปรากฏขึ้นมาจากแผ่นดิน กว้าง ๘ ชาติ เป็นชาติที่ ๘ ทั้งชาตินี้ก็เพราะอาศัยวาจาที่กล่าว เธอจงเอาพระพุทธเจ้าของเธอโยนทิ้งน้ำไป

นี่แหละบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย การปรามาสพระรัตนตรัยจะด้วยกรณีใดๆ ก็ตาม ผลของกรรมย่อมติดตามมาแบบนี้ เพราะว่าส่วนใดที่ท่านทำความดี ก็ย่อมมีผลเสมอกันวันนี้เราจะแจกข่าวแก่บรรดาประชาชนทั้งหลาย ประมาณ ๕,๐๐๐ เศษครอบครัว วันนี้ละตามบัญชี ๕,๐๐๐ เศษ วันนี้กับวันพรุ่งนี้เราทำอย่างนี้ เราทำด้วยปรมัตถบารมี คือไม่เจาะจงว่าใครจะเป็นญาติหรือไม่ใช่ญาติ ปฏิบัติตามคำแนะนำคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระบรมโลกนาถเช่นเดียวกันเมณฑกเศรษฐี ฉะนั้นอานิสงส์คุณบุญบารมีที่ท่านทั้งหลายทำแล้วในวันนี้ มีอานิสงส์เช่นใด ก็ดูตัวอย่างท่านเมณฑกเศรษฐีก็แล้วกัน เอาละบรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่าน เทศน์มาเทศน์ไปเวลามันเหลืออีก ๑ นาที เปรอะหมด ก็ขอยุติพระธรรมเทศนาลงคงไว้แต่เพียงเท่านี้

ในที่สุดแห่งพระสัทธรรมเทศานี้ อาตมาภาพขอตั้งสัตยาธิษฐานอังกุณพระศรีรัตนตรัย มี พระพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ และสังฆรัตนะ ทั้ง ๓ ประการ ขอจงลดบันดาลให้บรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่าน ที่ตั้งใจสร้างความคิดคือ บุญกุศล บุญราศีในคราวนี้ให้ปรากฏว่าเป็น รัชมาริปปโตย คือตั้งใจมาสมาทานศีล ตั้งใจมาบูชาพระรัตนตรัย ตั้งใจถวายทานแก่บรรดาสงฆ์ทั้งหลาย ตั้งใจฟังเทศน์อย่างนี้เรียกว่า รัชมาริปปโตย และบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายตั้งใจให้เป็นประโยชน์แก่โลกาธิปไตย คือ ตั้งใจสงเคราะห์บรรดาประชาชนทั้งหลาย ที่มีความยากจนเจ็บไข้ ตามทรัพย์สินที่เราจะพึงหามาได้

ขออำนาจบุญบารมีทั้งหลายที่ท่านบำเพ็ญคราวันนี้ จงเป็นปัจจัยให้บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายโดยถ้วนหน้า ถ้าจะพึงเกิดมาเป็นมนุษย์ใหม่ ก็มีร่างกายบริสุทธิ์ บริบูรณ์ปรากฏว่า

ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีทรัพย์ศฤงคาร ครบถ้วนบริบูรณ์ ของจงปราศจากอหังการ โจรภัย ชาติภัย อุทกภัย และภัยทั้งหลายจงอย่ามีแก่ท่าน ถ้าบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายทุกท่าน ประารถนาพระ นิพพาน ความจริงบุญนี้สามารถบันดาลให้ถึงได้ในชาติปัจจุบัน ก็ขอให้ทุกท่านจงเข้าถึงพระ นิพพาน ได้สมความปรารถนา

อาตมารับประทานวิเศษณาพระสังฆกรรมเทศนามาในธัมมิกถา ก็ขอยุติพระสังฆกรรม เทศนาลงคงไว้แต่เพียงเท่านี้ เอวัง ก็มีด้วยประการฉะนี้

**พระธรรมเทศนา เรื่อง พระเวสสันดร
แสดงเมื่อ**

วันจันทร์ที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๒๑ เวลา

นโม ตัสสะ ภควโต อรหโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (๓ จบ)

สุสดีติ วรวัณณา เทติ อิมัง ธัมมเทศนัง ตถา นิโรคธารามเ

วิหรันโต ปกขรวัสสัง อารัมภกเถสตี

ณ โอกาสบัดนี้อาตมาภาพจะแสดงพระสังฆกรรมเทศนา ในต้นเหตุแห่งพระธรรมเทศนา เรื่องเวสสันดรชาดก เพื่อเป็นเครื่องไสรจสงของคศรัทธาบาารมี ที่บรรดาท่านพุทธศาสนิกชนทั้งหลายได้มีใจเลื่อมใสใน องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเหตุ จึงได้พากันมาบำเพ็ญกุศลตามคำแนะนำขององค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าประจำปักษ์ ตอนนี้จะขอเริ่มเรื่องเหตุความเป็นมาที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้แสดงเรื่องราวพระเวสสันดรชาดก ความมีว่า

เมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงบรรลุลูกอภิเชกสัมมาสัมโพธิญาณแล้วองค์ สมเด็จพระประทีปแก้วมิได้ทรงกลับไปกรุงกบิลพัสดุ์มหานคร เพื่อแสดงพระธรรมเทศนาโปรด จอมบพิตรอดิศร คือพระเจ้าสุทโธทนะมหาราช แต่ทว่าองค์สมเด็จพระบรมโลกนาถเข้ามากรุงราชคฤห์มหานครก่อน ทั้งนี้เพราะว่า องค์สมเด็จพระชินวรทรงทราบว่าหมู่พระประยูรญาติของ พระองค์นั้น มีทิฏฐิมานะมาก ยากที่จะแสดงพระธรรมเทศนาโปรดให้เกิดศรัทธาได้ และอีก ประการหนึ่งในสมัยเมื่อองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาออกแสวงมหาภิเนษกรมณในเวลานั้น ไปตั้งอาศรมคือพักอยู่ใกล้กรุงราชคฤห์มหานครเมื่อจอมบพิตรอดิศรพระราชผู้ปกครองนครนั้น ได้ทรงทราบจึงเข้าไปเฝ้าองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าเข้า ไปพร้อมอำมาตย์ข้าราชการบริพาร แล้วกราบทูลองค์สมเด็จพระพิชิตมารว่า

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ (แต่ความจริงท่านเป็นเพื่อนกัน ในสมัยที่เป็นลูกกษัตริย์ด้วยกันเวลา เรียนศิลปศาสตร์ก็เรียนด้วยกัน) ในขณะนั้นปรากฏว่าท่านอาจจะคิดว่า ในกรุงกบิลพัสดุ์มหานคร ไม่ต้องการองค์สมเด็จพระชินวรให้อยู่ ณ ที่นั้น จึงได้อาราธนาว่าขอให้อยู่ด้วยกันจะแบ่งอำนาจ การปกครองให้ครึ่งหนึ่ง แต่ทว่าองค์สมเด็จพระพุทธเจ้าได้มีพระพุทธานุญาตว่า มหาราชะ อช

ถวายพระพรมหาบพิตรพระราชสมภารเจ้า ที่อาตมาออกมานี้นั้น มิใช่ว่าใครไม่ต้องการให้อาตมาครองราชสมบัติ แต่เห็นว่าการครองราชสมบัติเป็นฆราวาสอยู่อย่างนั้น ไม่เป็นปัจจัยแห่งการพ้นทุกข์ คนเราที่จะมีความสุขได้ต้องอาศัยมีพระนิพพานเป็นอารมณ์ คือเมื่อละอัตภาพนี้แล้วไปสู่พระนิพพาน หรือว่ามีฉะนั้นถ้าจิตใจของบุคคลผู้ใดตัดกิเลสเป็นสมุจเฉทปหานแล้วความสุขจะเกิดขึ้นแก่ตน

เมื่อพระเจ้าพิมพิสารบรมกษัตริย์พระบาทท้าวเธอได้ทรงสดับดังนั้น จึงได้อาราธนาองค์สมเด็จพระทรงแสดงธรรมบรมศาสดาว่า ข้าแต่ท่านผู้เจริญ (เวลานั้นยังไม่เป็นพระพุทธรเจ้า) ถ้าหากว่าพระองค์ทรงบรรลุอุกฤษฏ์โพธิญาณเมื่อไร ขอได้โปรดมาโปรดข้าพเจ้าก่อนองค์สมเด็จพระชินวรบรมศาสดาก็ทรงรับอาราธนา

หลังจากนั้นสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า เข้าไปสู่สำนักของอาจารย์ทั้งหลาย ท่านด้วยกัน แต่สำนักสุดท้ายที่องค์พระอรังธรรมบรมศาสดาเสด็จมาสัมพุทธเจ้าเข้าไปนั้น ก็ได้แก่สำนักของอาฬารดาบส และอุทกดาบส ทั้งสองท่านด้วยกัน ศิษษาวิชาสในตสำนักทั้งสองท่านนั้นจนได้บรรลุสมาบัติ ๘ คือ รูปฌาน ๔ และอรูปฌาน ๔ ซึ่งในสมัยนั้นบรรดาพราหมณ์ทั้งหลายถือว่าเป็นจุดที่สุดของการปฏิบัติ เพราะว่าถ้าหากว่าท่านผู้ใดปราศจากร่างกายเสียแล้ว ความทุกข์มันไม่มี เพราะความทุกข์เกิดจากความหนาว ความร้อน ความหิว ความกระหาย ที่มีอยู่ได้เพราะอาศัยมีร่างกายเป็นสำคัญ พราหมณ์คิดว่า ถ้าเราตายจากความเป็นคนนี้นั้น ไม่มีชั้น ๕ ย่อมเป็นสุข

แต่ในเมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงศึกษาแล้ว สมเด็จพระประทีปแก้วทรงเห็นว่า การบรรลุสมาบัติ ๘ ยังไม่เป็นผลแห่งการพ้นทุกข์ จึงมาดำริว่าการพ้นทุกข์จะต้องศึกษา ยิ่งขึ้นไปกว่านี้ ฉะนั้นองค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดา จึงได้อำลาอาจารย์ทั้งสองเพื่อค้นคว้าเพื่อโมกขธรรมต่อไป ต่อมาเมื่อองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาปฏิบัติทรมานพระกายตามแบบของพราหมณ์ไม่บรรลุผล องค์สมเด็จพระทศพลบรมศาสดาจึงทรงตัดสินพระทัยใหม่ว่า การบรรลุอุกฤษฏ์โพธิญาณนี้ไซ้ไรเห็นจะเป็นทางใจ

ฉะนั้นองค์สมเด็จพระจอมไตรจึงได้เสวยพระกระยาหาร ซึ่งมีนางสุชาดานำมาถวาย หลังจากนั้นแล้ว องค์สมเด็จพระจอมไตรจึงได้ทรงอธิษฐานจิตนั่งอยู่ที่โคนโพธิ์ว่าถ้าหากเราไม่บรรลุอุกฤษฏ์โพธิญาณเพียงใด เราจะไม่ยอมลุกจากที่นี่ถึงแม้ว่าเลือดและเนื้อชีวิตอินทรีย์จะสิ้นไปก็ตามที เพราะอาศัยที่องค์สมเด็จพระชินศรีตัดพระทัยไม่สนใจกับชั้น ๕ ประการ ฉะนั้นในวันนั้นองค์สมเด็จพระพิชิตมารจึงได้ทรงบรรลุอุกฤษฏ์โพธิญาณ เป็นพระอรหันต์องค์แรกในพระพุทธศาสนา

หลังจากนั้นมา องค์สมเด็จพระบรมศาสดาก็แสดงพระธรรมเทศนา โปรดบุคคลทั้งหลาย ที่ผ่านมาเป็นลำดับ จนกระทั่งเข้าถึงกรุงราชคฤห์มหานครจอมบพิตรอดิศร พระเจ้าพิมพิสารบรม

กษัตริย์ทราบเข้า จึงได้พาบริษัท ๑๒ นหตุ ด้วยกันไปเฝ้าองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดา เมื่อองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าแสดงพระธรรมเทศนาจบพระเจ้าพิมพิสารกับบุคคลพวกหนึ่ง ได้บรรลุพระภาคเจ้าแสดงพระธรรมเทศนาจบพระเจ้าพิมพิสารกับบุคคลพวกหนึ่ง ได้บรรลุพระไสยาปัตติผลเป็นพระอริยบุคคลอันดับแรกสำหรับเหลือจากนั้นก็เข้าถึงไตรสรณาคมน์ คือมีความเคารพในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ มีศีลห้าบริสุทธิ์

แล้วสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็แสดงพระธรรมเทศนาอยู่ ณ ที่นั้นถึงห้าปีองค์สมเด็จพระชินศรียังไม่ได้ไปกรุงกบิลพัสดุ์มหานคร ทั้งนี้ก็เพราะว่าทรงทราบด้วยดีว่าพระญาติพระวงศ์ของพระองค์นี้ ถ้าเห็นว่าพระองค์ยังเด็กกว่าตนก็จะไม่มีความเคารพการแสดงพระธรรมเทศนาที่บรรดาท่านพุทธบริษัทมีความสำคัญ ถ้าบุคคลที่เขาไม่มีความศรัทธา ไม่มีความเลื่อมใส เทศน์ไปก็ไร้ประโยชน์ ฉะนั้นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเห็นโทษหมู่พระประยูรญาติทั้งหลาย ไม่มีความเชื่อถือ จึงไม่ได้เสด็จไปกรุงกบิลพัสดุ์มหานคร

ต่อมาในภายหลัง เมื่อจอมบพิตรอดิศรพระเจ้าสุทโธทนะมหาราชพระราชบิดา ทรงทราบว่า พระราชโอรสเวลานี้ปรากฏว่าสำเร็จเป็นพระพุทธเจ้า และเทศน์สอนบรรดาประชาชนทั้งหลาย สำเร็จมรรคผล เป็นอรหันต์ไปนับเป็นจำนวนหมื่น จำนวนแสน พระองค์ทรงคอยดูที่เมื่อไรองค์สมเด็จพระพมหมุ่จะเสด็จมาร เห็นเวลาล่วงไปถึง ๕ ปีแล้ว องค์สมเด็จพระประทีปแก้วก็ไม่เสด็จมา จึงได้เรียกอำมาตย์ซึ่งเป็นสหชาติกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาเฝ้าว่า เธอทั้งหลายจงพาคนพันคนเป็นบริวารไปกรุงราชคฤห์มหานคร อารามขององค์สมเด็จพระชินวรบรมศาสดา สัมมาสัมพุทธเจ้า สให้มาโปรดเราที่กรุงกบิลพัสดุ์ เมื่อพระบรมกษัตริย์พระองค์มีพระราชดำรัสเช่นนั้นแล้ว หัวหน้าอำมาตย์ได้พาบริวารพันคนเข้าไปเฝ้าองค์สมเด็จพระทศพลที่พระเวฬุวันมหาวิหาร

ตอนนั้นองค์สมเด็จพระพิชิตมารแสดงพระธรรมเทศนาจบ ปรากฏว่าทุกท่านเป็นพระอรหันต์หมด เมื่อเป็นพระอรหันต์แล้วก็ลืมคำที่จะมาราอาธนาขององค์สมเด็จพระประทีปแก้วต่างคนต่างก็เสียบ ต่อมาพระเจ้าสุทโธทนะมหาราชพระบาททำวเธอ เห็นบุคคลล่องหน้าทีไปหน่วยแรกหายไ้ จึงได้ส่งไปตามนั้นถึงสามสี่วาระ ทุกท่านเป็นอรหันต์แล้วก็ไม่มีใครอาธาธนาขององค์สมเด็จพระประทีปแก้ว

อันดับหลังที่สุด พระเจ้าสุทโธทนะมหาราชจึงได้เรียกท่านอุทายีเข้ามาว องค์นี้เป็นสหชาติ เป็นเพื่อนเล่นกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตั้งแต่ต้น จึงกล่าวว่า เธอจงพาคนพันคนเป็นบริวารไปทูลอาธาธนา องค์สมเด็จพระพิชิตมารบรมศาสดาให้มาโปรดเราที่เมืองกรุงกบิลพัสดุ์มหานคร เมื่อท่านอุทายีได้รับพระราชบัญชาจากจอมบพิตรอดิศรแล้วก็พาบริษัทเดินมาว ครั้นถึงพระเวฬุวันมหาวิหาร จึงเข้าไปเฝ้าองค์สมเด็จพระพิชิตมารบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธ

เจ้า เมื่อฟังเทศน์จบท่านอุทายเป็นพร้อมไปด้วยบริษัทพนักคน ก็ได้บรรลุมรรคผลเป็นพระอรหันต์ด้วยกันทั้งหมด จึงได้ขอบวชในพระพุทธศาสนา

มาวันหนึ่งท่านอุทายีคิดว่าจะต้องอาราธนาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ให้ไปสู่กรุงกบิลพัสดุ์มหานคร มาโปรดจอมบพิตรอดิศรซึ่งเป็นพระพุทธบิดา แต่ว่าการกราบทูลอาราธนาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดยตรง เห็นว่าเป็นการไม่สมควร เพราะว่าพระพุทธเจ้าทรงเป็นสัมพันธัญญ์ เหตุการณ์ทั้งหมด จะต้องกราบทูลขององค์สมเด็จพระบรมสุคต โดยปริยาย

วันหนึ่ง เมื่อองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงแสดงพระธรรมเทศนาโปรดพุทธบริษัทแล้ว บรรดาภิกษุและบรรดาอุบาสก อุบาสิกา ภิกษุณี สามเณรี สิกขมานา ต่างก็แยกกันไปอยู่ที่อยู่ของตน ท่านอุทายีจึงเข้าไปกราบมนัสการองค์สมเด็จพระทศพล แล้วก็กราบทูลว่า ภัณฑะ ภควา ข้าแต่องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าผู้เจริญพระพุทธเจ้าข้า หนทางระหว่างการเดินรจากกรุงกบิลพัสดุ์มหานคร จนกระทั่งถึงกรุงราชคฤห์มหานครนี้เป็นทางที่ร้อนระอุ ชุ่มชื้นใจ มีความสบายแก่บุคคลทั้งหลายที่เดินผ่านมาทางนั้น ข้าพระพุทธเจ้าได้พากันเดินมาพนักคนเศษ ทั้งข้าพเจ้าด้วย ป่าทั้งหลายเหล่านี้ช่วยให้ความสุข นี้แทนที่ท่านจะนิมนต์โดยตรง

ดัง สุขวา เมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงสดับก็ทรงทราบที่ท่านอุทายีต้องการจะอาราธนาให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไปโปรดพระพุทธบิดา ความจริงทราบมานานแล้ว สมเด็จพระประทีปแก้วจึงได้พระพุทธปฏิมาว่า อุทายี ดูกร อุทายี เธอพูดอย่างนี้ตถาคตทราบ ว่า ต้องการให้ตถาคตไปสู่กรุงกบิลพัสดุ์มหานคร แต่ว่ากรุงราชคฤห์มหานครกับกรุงกบิลพัสดุ์นี้ห่างกันประมาณ ๖๐ โยชน์ ถ้าเช่นนั้นเธอจงพาบริษัทของเธอพันองค์ไปกรุงกบิลพัสดุ์มหานครก่อน กราบทูลจอมอดิศรพระพุทธบิดาให้ทรงทราบว่าตถาคตจะตามไปที่หลัง เมื่อพระอุทายีไปแล้ว ปรากฏว่าที่องค์สมเด็จพระประทีปแก้วส่งท่านอุทายี พร้อมด้วยอรหันต์เป็นบริวารอีกพันองค์ไปนั้น ก็ตั้งใจว่าให้ไปโปรดสร้างศรัทธาก่อน สำหรับองค์สมเด็จพระชินวร ก็พาบรรดาพระภิกษุสงฆ์ทั้งหลายประมาณสองหมื่นรูปตามไปที่หลัง แต่ทว่าทาง ๖๐ โยชน์ พระพุทธเจ้าก็เดินเสีย ๖๐ วันถึงโยชน์หนึ่ง องค์สมเด็จพระภาควันต์ก็ทรงพัก

ทั้งนี้เพราะว่าจะให้คนทั้งหลายเหล่านั้นได้สดับธรรมชาติจากพระอุทายี และอรหันต์ทั้งหลายเกิดศรัทธาเสียก่อน ครั้น ๖๐ วัน องค์สมเด็จพระชินวรบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ทรงไปถึงกรุงกบิลพัสดุ์ สำหรับพระบรมกษัตริย์พระเจ้าสุทโธทนะมหาราชได้ทรงทราบว่าองค์พระบรมโลกนาถเสด็จมาถึงแล้ว จึงได้พาหมู่พระประยูรญาติอำมาตย์ข้าราชการบริวารทั้งหลาย และบุคคลทั้งหลายเข้ามาเฝ้าองค์สมเด็จพระประทีปแก้ว ถวายนิโครธารามเป็นที่ประทับ แต่ว่าการมาคราวนั้น อำนาจพระพุทธญาณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงทราบตามความเป็นจริง คือบรรดาหมู่พระประยูรญาติชายและหญิงที่มีความรู้สึกว่ เวลานี้สิทธัตถะกุมาร หลานของเรา มา น้องของเรา มา เรามีอายุแก่กว่าไม่ควรจะกราบไหว้เธอ

ฉะนั้นเวลาที่มาประชุมจึงให้บรรดาเด็กๆ ที่มีอายุเท่ากัน หรือ อ่อนกว่านั่งข้างหน้าส่วนที่มีอายุแก่กว่านั่งข้างหลัง เมื่อมานั่งพร้อมกันแล้วเขาก็ให้เด็กๆ กราบพระพุทธเจ้าพวกเขาไม่ยอมไหว้ ไม่ยอมกราบ เพราะถือว่าโตกว่า แต่ทำสมเด็จพระราชาธิบดีนั้นมาถึงองค์สมเด็จพระทวงธรรม์ แล้วก็ถวายบังคมแสดงความเคารพ สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าดูอุปนิสัยของบรรดาหมู่พระประยูรญาติทั้งหลาย ยังมีทิฐิมานะมาก สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าพิจารณาแล้ว เห็นว่าไม่สมควรจะแสดงพระสัทธรรมเทศนาโปรด จะต้องทรมานหมู่พระประยูรญาติทั้งหลายให้เกิดความเลื่อมใส

เหตุฉะนั้นองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดา จึงได้ทรงแสดงพระปาฏิหาริย์ เหาะขึ้นไปบนดงอากาศสวนไปวนมา จนกระทั่งบรรดาหมู่พระประยูรญาติทั้งหลายมีความอัศจรรย์ใจเวลานั้น พระพุทธบิดาขององค์สมเด็จพระจอมไตรคือ พระเจ้าสุทโธทนะมหาราชลุกขึ้นถวายบังคมองค์สมเด็จพระบรมโลกนาถ แล้วกราบทูลว่า

ภันเต ภควา ข้าแต่องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าผู้เจริญพระพุทธเจ้าข้าข้าพระพุทธเจ้า ได้ถวายนมัสการกราบไหว้ท่านอย่างนี้ถึง ๓ วาระ คือ ในวาระแรกที่เกิดใหม่ ๆ ที่ชุกิลเข้าไปเยี่ยมพระองค์แสดงปาฏิหาริย์ไปยืนอยู่บนยอดชฎา ข้าพระพุทธเจ้าก็ได้กราบนมัสการแล้วครั้งหนึ่ง (นั่นพ่อไหว้ลูก เห็นว่าเขาดีกว่า) ต่อมาเมื่ออายุ ๗ ปีพระองค์เสด็จแรกนาขวัญ องค์สมเด็จพระพิชิตมารทรงใช้อานาปานุสสติกรรมฐาน อยู่โคนต้นไทร เวลาบ่ายไปแล้วปรากฏว่าเงาของต้นไทรไม่ถอยลงไป คิดทรงอยู่ตามปกติเหมือนเวลาเที่ยง ข้าพระพุทธเจ้าเห็นเป็นอัศจรรย์ก็ถวายนมัสการแล้วอีกครั้งหนึ่ง เป็นวาระที่ ๓ ขอสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จลงมาแสดงพระธรรมเทศนา โปรดข้าพระพุทธเจ้าด้วยเถิดพระพุทธเจ้าข้า

บรรดาหมู่พระประยูรญาติทั้งหลาย เห็นพระเจ้าสุทโธทนะถวายบังคมอย่างนั้นและก็เห็นความอัศจรรย์จึงพากันถวายบังคมพระพุทธเจ้า ใจนี้ย่อมเกิดความเลื่อมใสศรัทธาสมเด็จพระบรมศาสดาจึงได้เสด็จลงมาแล้วแสดงพระธรรมเทศนา โปรดบรรดาหมู่พระประยูรญาติทั้งหลาย มีพระราชบิดา เป็นต้น ในเวลานั้นองค์สมเด็จพระทศพลทรงแสดงถึงอานิสงส์ที่มีการเคารพพระรัตนตรัย คือการเคารพพระพุทธเจ้า การเคารพพระธรรม การเคารพพระอริยสงฆ์ ว่าบุคคลผู้ใดมีความเคารพในไตรสรณคมน์ทั้ง ๓ เป็นจุดที่ระลึกนึกอยู่เป็นปกติ บุคคลประเภทนี้จะมีชีวิตอยู่ก็มีความสุข จะตายไปจากความเป็นคนก็เป็นเทวดามีความสุข ถ้าจะให้ดีองค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดากล่าวว่า ขอท่านทั้งหลายจงเว้นจากการประพฤติก้าว ๕ ประการคือ

ข้อที่หนึ่ง ปาณาติบาต อย่าทำร้ายซึ่งกันและกัน อย่าประหารชีวิตซึ่งกันและกัน นอกนั้นให้ทุกคนมีแต่ความเมตตาปราณี มีความรักมีความเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ทุกท่านจะมีความสุข

ข้อที่สองจงอย่าทำลายทรัพย์สิน หรือว่าถือทรัพย์สินของบุคคลอื่นมาเป็นของตนโดย
เจ้าของไม่ได้ เพราะเป็นการทำลายจิตใจซึ่งกันและกัน ขอทุกท่านจงถือสันโดษ ยินดีเฉพาะที่เรา
หาของมาได้โดยชอบธรรม

ข้อที่สาม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากล่าวว่า คนรักใคร่ๆ ก็หวัง จงอย่าละเมิด
ความรักในบุคคลผู้อื่น ถือสันโดษยินดีเฉพาะคู่ครองของตน

ข้อที่สี่ องค์สมเด็จพระทศพลกล่าวว่า วาจาไม่จริงใครก็ไม่ชอบ ทุกคนจงรักษาแต่วาจาที่
สัตย์จริง

ข้อที่ห้า ขอบรรดาท่านชายและหญิง จงละจากการดื่มสุราและเมรัย เพราะทั้งสอง
ประการนี้ไซ้ เป็นฐานะที่ตั้งแห่งความประมาท

เมื่อจบแล้วองค์สมเด็จพระบรมโลกนาถก็ตรัสอานิสงสา **สีเลน สุตติงยันติ** คนที่มี
ความมั่นคงอยู่ในศีล มีชีวิตก็มีความสุข ตายไปแล้วก็มีความสุข **สีเลน โภคสัมปทา** บุคคลใด
ทรงไว้ได้ซึ่งศีล ๕ ทรัพย์สมบัติที่มีอยู่ก็จะไม่หมดเปลืองมีความสุข มีความมั่งคั่งสมบูรณ์ ตายไป
แล้วเป็นเทวดาก็มีทิพยสมบัติมาก มาเกิดเป็นคนก็มีสมบัติมาก **สีเลน นิพพุติง ยันติ** เมื่อ
บุคคลใดมีศีลบริสุทธิ จิตใจย่อมสงบจากความชั่ว ตัวก็มีความสุข แล้วก็ปบัจจัยเข้าถึงพระ
นิพพานได้โดยง่าย

เมื่อองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงดังนี้แล้ว ปราภฏว่า
พระราชบิดาขององค์สมเด็จพระประทับแก้ว คือ พระเจ้าสุทโธทนะมหาราช ก็ได้บรรลุพระโสดา
ปัตติผลเป็นพระอริยบุคคลในพระพุทธศาสนา แต่คนอื่นยังมีความเนิ่นช้าเข้าถึงเพียงไตร
สรณาคมน์ เมื่อองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าเทศน์จบลง ก็ปรากฏว่ามีฝนโบกขรพรรษตกลงมา
ฝนโบกขรพรรษนี้มีสีแดงคล้ายเท่านั้นพิราบ ใครต้องการให้เปียกมากก็เปียกมาก ใครต้องการให้
เปียกน้อยก็เปียก

เมื่อจบแล้วองค์สมเด็จพระประทับแก้ว ก็พาบรรดาภิกษุสงฆ์เข้าพักในนิโครธารามเวลา
นั้นบรรดาพระสงฆ์ทั้งหลายนั่งประชุมกันว่าน่าอัศจรรย์หนอ เราอยู่กับองค์สมเด็จพระผู้มีพระ
ภาคเจ้ามาสิ้นเวลาถึง ๕ ปี แต่ทว่าองค์สมเด็จพระชินศรียังไม่เคยแสดงปาฏิหาริย์ให้ฝนโบกขร
พรรษตกลงมา สมเด็จพระบรมศาสดาอยู่ในวิหารทราบด้วยอำนาจทิพโสตญาณแล้ว สมเด็จพระ
พิชิตมารจึงได้เสด็จมาประทับนั่งในสถานที่สมควรที่พระเจ้าจัดให้

สมเด็จพระจอมไตรจึงได้ตรัสถามว่า ภิกขเว ดูกร ภิกษุทั้งหลาย เธอนั่งสนทนากันด้วย
เรื่องอะไร บรรดาพระสงฆ์ทั้งหลายก็กราบทูลให้ทรงทราบ สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าได้สดับแล้ว
สมเด็จพระประทับแก้วจึงได้มีพระพุทธปฏิภาตรัสว่า ภิกขเว ดูกร ภิกษุทั้งหลายกาลเมื่อตลาคตมี
บารมีเต็มแล้ว สามารถทำฝนโลกขรพรรษให้ตกลงมาได้ นี่ เป็นของไม่อัศจรรย์ แต่ทว่าในสมัยที่

ตถาคตกำลังบำเพ็ญบารมีอยู่นั้น มีบารมีไม่เต็ม สามารถฝนโบกขรพรรษาให้ตกลงมาได้นี้เป็นอัศจรรย์ องค์สมเด็จพระทรงแสดงธรรมบรมศาสดาตรัสแล้วก็ทรงนิ่งอยู่

บรรดาพระสงฆ์ทั้งหลายจึงได้อาราธนาให้ องค์สมเด็จพระบรมครูเล่าเรื่องนี้ให้ทราบ สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าจึงได้นำมาซึ่งเรื่องของ เรื่องพระเวสสันดรชาดก ซึ่งพระองค์ทำเป็นปัจจัยให้เป็นฝนโบกขรพรรษตกลงมา แต่ทว่า บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายโดยถ้วนหน้า สำหรับเรื่องของพระเวสสันดรชาดกนี้ อาตมาจะขอนำมาแสดงเวลา ๑๓ นาฬิกาเป็นต้นไป สำหรับต้นเหตุที่องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า จะแสดงเรื่องราวพระเวสสันดรนี้ก็ขอยุติไว้แต่เพียงเท่านี้

ในที่สุดแห่งพระธรรมเทศนานี้ อาตมาภาพในฐานะพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาก็ขอตั้งสัตยาธิษฐานอังกุณพระศรีรัตนตรัย มีพระพุทธรัตตะ และสังฆรัตนะ ทั้ง ๓ ประการ ขอจงอภิบาลบรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่าน ให้มีแต่ความสุขสวัสดิ์พัฒนามงคลสมบุญกุศล และจงเจริญไปด้วยจตุรพิธพรชัยทั้ง ๔ ประการ มีอายุ วรรณะ สุขะ พละ และปฏิภาณ หากทุกท่านมีความประสงค์สิ่งใด ก็ขอให้ได้สิ่งนั้นสมความปรารถนาจงทุกประการ

พระธรรมเทศนา เรื่อง พระเวสสันดร (ต่อ)

แสดงเมื่อ

วันจันทร์ที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๒๑ เวลา ๑๓.๐๐ น

นโม ตัสสะ ภคฺวโต อรหโต สัมมาสัมพุทฺธสฺส (๓ จบ)

ผลดีดี วรวิณฺนา เทติ อิมํ ธम्मเทศนัง ตถา นิโครธาราม วิหฺรณฺโต

โฆชรวสฺสํ อารัมภกเถสีติ

อนุสนธิพระสัทธรรมเทศนาสืบเนื่องกันมาตั้งแต่ตอนเช้า เมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ทรงประชุมบรรดาภิกษุสงฆ์ทั้งหลาย เนื่องด้วยว่าองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดา ได้แสดงพระธรรมเทศนา โปรดพระพุทฺธบิดาในกาลครั้งนั้น เป็นเหตุให้ฝนโภกขรพรรษตกลงมา บรรดาภิกษุสงฆ์โดยถ้วนหน้า ได้พากันประชุม ณ ที่นั้น พากันกล่าวว่าเหตุนี้ เป็นความอัศจรรย์ ที่เราพากันอยู่กับองค์สมเด็จพระทรงธรรมบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้ามาเป็นแรมปี ยังไม่เคยเห็นองค์สมเด็จพระชินศรีแสดงปาฏิหาริย์อย่างนั้น

ดัง สตฺวา เมื่อองค์สมเด็จพระทรงธรรมบรมศาสดา เสด็จพระประทับอยู่ในพระมหาวิหาร ได้ยินเสียงบรรดาภิกษุสงฆ์ทั้งหลายเหล่านั้น ประชุมกันกล่าวกันอย่างนี้ สมเด็จพระชินศรี จึงได้เสด็จมาประทับระหว่างท่ามกลางสงฆ์ แล้วจึงได้มีพระพุทฺธปฏิภาตรัสว่า ภิกขเว ดูกรภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายประชุมกันด้วยเรื่องอะไร บรรดาพระสงฆ์ทั้งหลายก็ได้กล่าวกราบถวายบังคมทูลตามที่กล่าวมาแล้ว องค์สมเด็จพระประทีปแก้วจึงได้มีพระพุทฺธปฏิภาทว่า ภิกขเว ดูกรภิกษุทั้งหลาย การที่ตถาคตบรรลุอภิเษกสัมมาสัมโพธิญาณเป็นพระพุทฺธเจ้า ผู้มีบารมีเต็มแล้ว ทำฝนโภกขรพรรษให้ตกลงมาอันนี้เป็นของไม่อัศจรรย์และในสมัยที่ตถาคตยังเป็นพระโพธิสัตว์อยู่นั้น คือ กำลังบำเพ็ญบารมีไม่เต็มที่สามารถทำฝนโภกขรพรรษให้ตกมาอย่างนี้จัดว่าเป็นของอัศจรรย์ เมื่อองค์สมเด็จพระภควันต์บรมศาสดาตรัสอย่างนี้แล้ว องค์สมเด็จพระบรมครูแสดงพระธรรมเทศน์เรื่องนั้น สมเด็จพระภควันต์จึงได้ตรัสว่า

เนื้อความมีอยู่ว่าในประเทศหนึ่ง มีพระราชาทรงพระนามว่า พัน (เอ๊ะ พระราชาทรงพระนามว่าอะไร ตาหง่า) พระราชาทรงพระนามว่า พระพันธุมาลาผู้ทรงปกครองนครพันธุมาลา ในสมัยนั้นเป็นสมัยที่องค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงพระนามว่า พระวิปัสสี ทศพลอุปติขึ้นในโลก สำหรับพระราชาคองค์นี้มีพระราชธิดาอยู่ ด้วยกัน ๒ องค์ด้วยกัน มารในครั้งหนึ่ง ปรากฏว่าบรรดาประเทศเพื่อนบ้านใกล้เรือนเคียง ส่งของขวัญมาให้แก่พระราชาคองค์นั้นมีต้นไม้เงิน ต้นไม้ทอง และจันทน์หอม เป็นต้น พระราชาจึงได้พระราชทานแก่นจันทน์ อันเป็นหอมพิเศษให้แก่ลูกสาวคนใหญ่ และเมื่อต่อมาปรากฏว่านำเอาต้นไม้ทองนั้นไซ้ให้แก่ลูกสาวคนเล็ก

บรรดาพระราชธิดาทั้งสองเมื่อได้รับของขวัญทั้งสองประการแล้ว จึงได้มาดำริว่าของที่มีค่าอย่างนี้มีมากแล้วสำหรับเรา การจะเก็บเอาไว้อย่างไม่ประโยชน์ สู้บูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้ แะนั่นพระราชธิดาผู้เป็นพี่จึงให้นายช่างทำแก่นจันทน์นั้นละเอียดเป็นผง แล้วก็สำหรับพระราชธิดาคองค์น้องให้เอาต้นไม้ทองคำนั้นทำเป็นเครื่องประดับแล้วสององค์ เมื่อทำเสร็จแล้วก็นำไปถวายองค์สมเด็จพระประทีปแก้ว

สำหรับพระราชธิดาคองค์น้องนำเครื่องประดับไปถวายพระพุทธรูปแล้ว ก็ทรงตั้งสัตยาธิษฐานว่า ข้าพระพุทธเจ้าได้บำเพ็ญกุศลบุญราศีในคราวนี้ ถ้าจะต้องเกิดต่อไปในกายภาคหน้า ถ้ายังไม่ถึงพระนิพพานเพียงใด ขอเครื่องประดับกายจงอย่าขาดตัวของข้าพเจ้า (นี่แสดงว่าถ้าเกิดไปทุกชาติ ก็ขอให้เครื่องประดับสวยงาม) สำหรับพระพี่นางกล่าวคือพระราชธิดาคองค์ใหญ่ จึงได้นำเอาเครื่องหอมจันทน์แก่นจันทน์ ไปโปรยปรายรอบพระวิหารภายในวิหาร ก็มีความประสงค์ว่า ถ้าบุคคลผู้ใดมาสดับพระธรรมเทศนาขององค์สมเด็จพระจอมไตร จะมีความชื่นใจเพราะกลิ่นหอมทั้งหลายเหล่านั้น และเมื่อเสร็จแล้วจึงเข้าไปเฝ้าองค์สมเด็จพระทรงธรรมบรมศาสดาว่า

ภันเต ภควา ข้าแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า การที่ข้าพระพุทธเจ้าบูชาด้วยเครื่องแก่นจันทน์เป็นเครื่องหอมเหล่านี้ ขอบุญบารมีอันนี้จึงเป็นปัจจัยให้ข้าพระพุทธเจ้าได้เป็นพระมารดา พระพุทธมารดาของผู้ที่จะบรรลุอุกฤษฏ์สัมมาสัมโพธิญาณองค์ใดองค์หนึ่ง เมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงสดับ แล้วก็ทรงตรวจดูด้วยอำนาจพระพุทธรูปญาณเมื่อทราบแล้วองค์สมเด็จพระพิชิตมารจึงได้ทรงพยากรณ์ว่า นับตั้งแต่นี้ไปแสนกัป จะมีพระพุทธเจ้าทรงพระนามว่า พระสมณโคดม เกิดขึ้นในโลก เธอจะเกิดขึ้นในสมัยนั้น มีนามว่า สิริมหาเมธาอาราชาเทวีจะได้เป็นมารดาของพระพุทธเจ้าองค์นี้

หลังจากนั้นแล้วตามพระบาลีเขาไม่ได้กล่าวว่าจะอย่างไรอีก ต่อมาก็กล่าวว่า ทั้งหมดทุกคนตาย พระพุทธเจ้าก็นิพพาน ท่านผู้ถวายทานก็ตาย ทั้งสองคนตายไปแล้วก็ไปเกิดบนสวรรค์ สมัยพุทธกาลของพระพุทธเจ้าทรงพระนามว่า กกุสันโธ หญิงทั้งสองก็มาเกิดในตระกูลนั้นอีกเป็น

ตระกูลของพระราชินี เป็นอันว่าสำหรับคนที่มีความดี คนหนึ่งมีความดีสังฆทาสี มาในคราวนี้ปรากฏว่า สังฆทาสีผู้เป็นน้องที่ถวายเครื่องประดับทองคำสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้สดับพระธรรมเทศนาของพระพุทธเจ้าทรงพระนามว่า กุสันโธเธอก็บรรลุอรหัตผล แล้วก็ขออุปสมบทเป็นภิกษุในพระพุทธศาสนา ในที่สุดก็นิพพาน

สำหรับที่สาวนั้นก็บำเพ็ญบารมีต่อไป เมื่อจบอายุขัยก็ไปเกิดบนสวรรค์ อำนาจบุญบารมีที่เธอทำนั้นปรากฏว่า ได้เป็นโอกาสไปเป็นชายาของพระอินทร์ (นี่ลืมตำราไม่มีเวลาดู) ต่อมาเมื่อเสวยความสุขอยู่บนสวรรค์ตามสมควร มาวันหนึ่งพระอินทร์ได้พิจารณาเห็นผู้ดีผู้เป็นเอกอัครมเหสีพิเศษว่า เธอนี้หมดบุญวาสนาบารมี ไม่สามารถจะทรงความเป็นนางฟ้าต่อไปได้ จึงได้นำเข้าไปชวนเธอไปสวบนันทวัน แล้วจึงได้กล่าวว่า ผู้ดี เธอกับพี่นี้ก็เห็นต้องจากกันทั้งนี้ เพราะว่า บุญบารมีที่เธอสร้างสรรได้หมดไปแล้ว พระนางแก้วจึงได้ถามว่าที่พระองค์ตรัสอย่างนี้เป็นเพราะเหตุอันใด หม่อมฉันมีโทษกรรมเป็นประการใด จึงได้ตรัสอย่างนี้ สำหรับท้าวโกสีย์ สักกเทวราชจึงได้มีพระบัญชาว่า โทษของเธอไม่มีและกรรมใดๆ ที่ชื่อว่าเป็นบาปกรรมที่เข้ามาสนองก็ไม่มี แต่ทว่าอายุความเป็นเทวดาของเธอหมด จำจะต้องไปเกิดเป็นมนุษย์ อาศัยที่เธอทำความดีมาหลายชาติ (ความจริงเทวดาเขารู้นะ)

เมื่อนางนางจะต้องกลับไปเกิดเป็นมนุษย์ในคราวนี้ต้องการอะไร ต้องการพระประเภทใดบ้างที่จะให้เพราะความดีของเธอ ฉะนั้นพระนางผู้ดี จึงได้ขอพระแก่ท้าวโกสีย์สักกเทวราช ผู้เป็นพระสวามีว่า ถ้าหม่อมฉันไปเกิดเป็นมนุษย์ในคราวนี้พระที่จะขอรับนั้นก็คือ

- ข้อที่หนึ่ง ขอให้มีนัยน์ตาดำเป็นประกายคล้ายๆ กับลูกตาของเนื้อทราย
- ข้อที่สอง ขอให้ขนคิ้วของหม่อมฉันดำสนิท
- ข้อที่สาม ขอให้ผมสีที่ชื่อว่าผู้ดีตามเดิม
- ข้อที่สี่ ขอให้มีโอกาสได้มีพระราชโอรส มีน้ำใจดีรักการบริจาคทานยิ่งกว่าชีวิต
- ข้อที่ห้า เวลาตั้งครรภ์ ขออย่าได้ให้ท้องนูนเหมือนชาวบ้านธรรมดา มองแล้วให้มีร่างกายเหมือนกับคนปกติ
- ข้อที่หก ขอถันทั้งสองข้างอย่าหย่อนยาน ให้มีสภาพปกติตามเดิน คล้ายๆ กัน คนที่ไม่มีบุตร
- ข้อที่เจ็ด อย่าให้มีผมหงอกแม้แต่เส้นเดียว (เอ๊ ผมไม่มีหงอกก็ต้องหัวล้านซิเนะ หง่าเนะมันไม่มีผมจะหงอกนี่นะ)
- ข้อที่แปด ขออย่าให้มีร่างกายที่แปดเปื้อนไปด้วยธุลีละอองใดๆ ทั้งหมด (อย่างนี้ไม่ต้องอาบน้ำ แบบนี้นะ)
- ข้อที่เก้า ขอให้มีความช่วยปลดเปลื้องคนที่มิโทษถึงประหารชีวิต ให้พ้นโทษได้

ข้อที่สิบ ขอให้มีโอกาสได้เป็นเอกอัครเหสีของพระเจ้าแผ่นดินในแคว้นสีวี (แหม
แกเลือกทุกอย่างเลยนี่ เอาหมดนะ)

จึงเป็นอันว่าขอบรรดาท่านพุทธบริษัท ที่กำลังสดับฟังอยู่เวลานี้ นี่ขอแยกเรื่องมานิดหนึ่ง
เพราะการเทศน์เราต้องการเนื้อความเป็นสำคัญ ไม่ใช่เอาแต่ร้องกันอย่างเดียว (อย่างตาหง่า
สมัยพระเทศน์แงๆๆ ไม่รู้เรื่องร้องอ้อยๆนะ) เป็นอันว่าในตอนนี้อะไรที่จะเป็นประโยชน์แก่
บรรดาท่านพุทธบริษัท นั่นก็คือคุณตัวอย่างพระนางมุสดีกับท่านสังฆทาสีผู้เป็นน้อง นั่นเขาถวายเป็น
อะไร แล้วตั้งใจอธิษฐานอะไรไว้ สำหรับน้องสาวต้องการพระนิพพานแต่ว่าถ้ายังไม่ถึงพระ
นิพพานเพียงใด ขอให้เครื่องประดับกายที่สวยงาม แล้วสำหรับพี่สาวถวายเป็นจตุร
จันทร์ ไปรยปรายให้เกิดของหอมแก่บุคคลผู้มาทำบุญ ตั้งจิตอธิษฐานว่าต่อไปข้างหน้า ขอได้
เป็นมารดาของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่จะเป็นพระพุทธรูปเจ้า ด้วยอำนาจความดีนี้อธิษฐานบารมีและ
จิตที่เป็นกุศล ก็เป็นเหตุบันดาลให้คนสองคนตายจากคนไปเกิดเป็นเทวดา เพราะอาศัยที่เขา
ปรารถนาพุทธคุณเป็นสำคัญ ฉะนั้นจึงไม่พลาดจากพระพุทธรูปเจ้า

ต่อมาเมื่อภพนี้ เมื่อองค์สมเด็จพระชินศรีทรงพระนามว่า กกุสันโธ องค์ที่ ๑ ตรัสขึ้นท่าน
ทั้งสองก็มาจากเทวดา น้องสาวฟังเทศน์ครั้งเดียวเป็นพระอรหันต์ แล้วสำหรับพี่สาวนั้นก็มิมีนามว่า
มุสดี รอที่จะเป็นมารดาของพระพุทธรูปเจ้าต่อไป แล้วสำหรับพี่สาวนั้นก็มิมีนามว่ามุสดี รอที่จะเป็น
มารดาของพระพุทธรูปเจ้าต่อไป แล้วก็ในตอนสุดท้ายพระพุทธรูปเจ้าทรงพระนามว่า กกุสันโธองค์แรก
และต่อมาพระโกนาคมน์

องค์ที่สามพระพุทธรูป กุศลที่สี่พระสมณโคดม คือพระพุทธรูปองค์นี้ เธอก็มาเกิด
เป็นสิริมหายาราชาเทวี ได้มีโอกาสได้เป็นพระมารดาของพระพุทธรูปเจ้า เป็นอันว่ากัณฑ์ทศพรจบ
(แต่ปีพาทย์ยังไม่ต้องทำวันนี้ ๔ กัณฑ์ค่อยทำกันที่บวกกันเลย ญาติโยมจะเมื่อย)

ต่อไปนี้ก็ขอขึ้นกัณฑ์หิมพานต์ เมื่อพระนางมุสดีเทพิกาได้รับพระ ๑๐ ประการจากพระ
อินทร์แล้วก็จุติจากเทวโลกมาเกิดเป็นมนุษย์ ถือปฏิสนธิในครรภ์ของแม่เหสีของพระเจ้ามหาราช กรุง
สีวีนคร แล้วก็คนทั้งหลายเหล่านั้นจึงให้มีนามกรว่ามุสดี พอครบอายุ ๑๖ ปี ก็พอดีมีพระเจ้าสีวี
มหาราชแห่งพระนครเซตุดร ทรงส่งทูตมาสู่ขอเป็นแม่เหสีของสญชัยกุมาร เมื่อสญชัยกุมารได้
เป็นกษัตริย์สืบสันตติวงศ์จากพระราชบิดา ก็รับตำแหน่งแต่งตั้งให้เป็นเอกอัครมเหสีอดนารีแห่งเซ
ตุดร ในเมื่อพระนางมุสดีเป็นเอกอัครมเหสีของพระเจ้ากรุงสญชัยแล้ว กรุงเซตุดรแคว้นสีวีแล้วก็
เป็นอันว่าพรทั้ง 10 ประการนั้นสำเร็จไปแล้วแก้ประการ ยังเหลือพรประการข้อที่สี่

ตอนนี้ก็เป็นหน้าที่ของพระอินทร์ว่าพระเจ้าให้เขาไว้ 10 ข้อเขาได้แล้วแก้ข้อ โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งข้อที่สี่ ให้มีลูกที่ชอกช้ำให้ท่านยิ่งกว่าชีวิต พระองค์จึงได้พิจารณาว่าจะอาราธนาบุคคล
ใดดีหนอ เทวดาองค์ไหนที่จะมีบารมีเช่นนั้น ก็ทราบว่สันตติเทพบุตรซึ่งเป็นโพธิสัตว์ กำลัง
จะต้องบำเพ็ญบารมีอีกขราติหนึ่ง เป็นปรมาตบารมีพิเศษเพื่อบรรลุเป็นองค์สมเด็จพระบรม

โลกเชษฐ คือพระพุทธรูปเจ้า คนที่จะเป็นพระพุทธรูปเจ้าได้นั้น จะได้ทานประการใดก็ดี ทำบุญแบบ ไหนก็ดี ถ้าปราศจากการให้บุตรเป็นทาน ให้ภรรยาเป็นทานจะเป็นพระพุทธรูปเจ้าไม่ได้ สันดุสิต เทพบุตรพระองค์มีบารมีใกล้จะเต็มแล้ว เหลือวาระเดียวอย่างนี้เท่านั้น

ฉะนั้นท้าวกุณฐิกเสด็จไปบนชั้นดุสิต ไปอาราธนาสันดุสิตเทพบุตรว่าเวลานี้ ถึงกาลแล้ว เพราะว่าพระองค์มีความปรารถนาจะบรรลुเป็นองค์สมเด็จพระประทีปแก้วคือ พระพุทธรูปเจ้า เวลานี้ตระกูลของเซตุตธ คือพระนางมุสดีได้ตั้งอธิษฐานบารมีว่า มีความต้องการจะเป็นมารดาของพระพุทธรูปเจ้าองค์ใดองค์หนึ่ง ถึงเวลาแล้วที่พระองค์จะต้องจุติลงไปเกิดในที่นั้นเพื่อ สร้างเสริมบารมี นี่ความจริงท่านพระโพธิสัตว์องค์นี้ยังไม่หมดอายุในชั้นดุสิต แต่ว่าเทวดาที่เป็น พระโพธิสัตว์เขาไม่อยู่นาน เขาหาโอกาสที่จะลงมาเกิดเพื่อบำเพ็ญกุศลบุญบารมีให้มากขึ้นไป

เป็นอันว่าเมื่อท่านพระอินทร์อาราธนาแบบนั้นไซ้ ท่านสันดุสิตเทพบุตรก็เสด็จ ก็ยอมรับคำ เป็นอันว่าจุติจากดุสิตสวรรค์เข้ามาสู่พระครรภ์ของพระมารดา ในตอนนี้เขาบอกว่าเด็กที่ เข้าสู่ในครรภ์พระมารดา ก็อยากจะให้ท่านเพราะบุญบารมีของเด็ก และบุญบารมีของแม่ร่วมกัน ตามตำนานกล่าวที่ตั้งโรงพยาบาล ๖ แห่ง แต่บาลีตรวจไปตรวจมามีอยู่ ๕ แห่ง (แต่ว่า หนึ่งว่า ๖ แห่ง) เขาบอกว่าตั้งโรงพยาบาล ๖ แห่ง แต่บาลีตรวจไปตรวจมามีอยู่ ๕ แห่ง ตั้งที่กลางใจเมือง ๑ แห่ง มันจะเป็น ๖ ได้ยังไง ๕ ไช้ใหม่) เป็นอันว่าตอนนี้บรรดาจารย์เขียนไว้ผิด เป็นอันว่านางขออยาก ให้ตั้งโรงพยาบาล ๕ แห่งที่ประตูเมือง ๔ แห่ง ประตูละหนึ่งแห่งกลางใจเมืองอีกหนึ่งแห่ง ให้ท่านกับ ยากจก คนยากจนตลอดเวลา

ต่อมาเมื่อถ้วนกำหนดครบทศมาส (ว่าเขาตั้งครรภ์กัน ๑๐ เดือน พวกเรา ๙ เดือน 9 เดือนนี้มันคลาดไป 1 เดือน มันถึงได้โตกเตกๆ แบบนี้ นะหงานะ มันบำเพ็ญบารมีในท้องแม่มัน ไม่พอ) ทศมาสนี้แปลว่า 10 เดือน ปรากฏว่าถึงกาลที่ลูกชายจะคลอด อากาของพระนางมุสดีเมื่อ ทรงครรภ์ใครๆ ก็ไม่รู้อยู่แล้ว ก็ไม่รู้วาทรงครรภ์ เพราะว่าร่างกายทุกส่วนเป็นปกติ เหมือนกับคน ธรรมดาตามที่ขอพรพระอินทร์มา

อย่างนั้นเมื่อเวลามาวันนั้น ที่พระเวสสันดรจะคลอดจากพระครรภ์ของพระมารดา ก็เป็น เหตุให้พระมารดาอยากจะทำขนมสวณนมตลาด พระราชสวามีก็ไม่ขัดพระทัย แต่ขณะที่ไปถึง ตรอกพ่อค้า คือตามถนนที่เขาขายของ ปรากฏว่าเจ็บท้องใกล้จะออก บรรดาอำมาตย์ข้าราชการ บริวารก็กันขึงฉากกันเป็นการใหญ่ (ออกลูกต้องกันผ่านนะ หรือเงาเขากันมานะลิเกเป็นฉากนี้) แล้ว เวลานั้นบรรดาเทวดาทั้งหมดก็ห้อมล้อมมากมาย เทวดาและนางฟ้านางคลอดออกมาด้วยความ สะดวกสบาย แล้วพอลอดออกจากท้องแม่แล้วไซ้ ปรากฏว่าเป็นเรื่องที่แปลกเป็นเด็กที่แปลก ประหลาดที่สุด เมื่อคลอดออกมาแล้วก็เดินไปหน่อยหนึ่งแล้วกล่าววาจาว่า อาม ข้าแต่แม่มี ทรัพย์สินไหม ข้าพเจ้าต้องการจะให้ทาน (นี่ความจริงพระพุทธรูปเจ้าเมื่อคลอดออกมาจากท้อง มารดาทันทีแล้วก็พูดได้มีอยู่ ๓ ชาติ) พระมารดาทราบอย่างนั้นก็พระราชทาน ทรัพย์พันหนึ่ง เธอก็

ให้ท่าน ว่าพระราชสวามีทราบเวลานี้พระชายาของพระองค์ อรคคงคลอดพระราชโอรสแล้ว ก็ปรากฏว่าทรงพระราชทานมีคำสั่งตั้งพระองค์เองด้วยไปรับพระนาง เมื่อเข้ามาถึงพระราชนิเวศน์ จึงให้ทรงพระราชทานนางนม ๖๔ คน ล้วนแต่มีถิ่นไม่หย่อนยาน มีรสน้ำนมหวานปราศจากโทษใดๆ ทั้งหมด

ต่อมาเมื่อพระชนมายุได้ ๔-๕ พรรษา ก็ทรงพระราชทานเครื่องประดับ มีราคาถึงแสนกหาปณะแก่พระราชกุมารพระเวสสันดร (กัลิมโปนะ) เมื่อคลอดออกมาแล้วให้นามชื่อว่า เวสสันดร นี่เขาแปลว่าตรอกพ่อค้า หรือว่าถนนในตลาด เกิดที่นั่นเลยให้ชื่อที่นั่น เมื่ออายุราชกุมารไว้ ๔-๕ ปี ก็ปรากฏว่าพระราชบิดาทรงพระราชทานเครื่องประดับประมาณราคา ๔ แสนกหาปณะ แต่ทว่าพระราชกุมารก็ทรงพระราชทานแก่แม่นม เมื่อบรรดาพระสนมทรงทราบ ทราบแบบนั้นก็กราบทูลพระราชินีให้ทราบ พระราชินีก็บอกว่าเป็นไปตามอัธยาศัยของเธอ เธอจะให้ใครก็ได้ ทรงพระราชทานแบบนั้นทุกครั้งทุกครั้งคราวหลายคราวด้วยกัน ท่านก็พระราชทานเครื่องประดับนั้นให้แก่แม่นมเสมอไป

ต่อมาเมื่อโตใหญ่ขึ้นมา อายุ ๑๖ ปี พระราชบิดามีความปรานีคิดว่าจะสืบตระกูลจึงให้เรียนศิลปศาสตร์วิชาการต่างๆ พระองค์ก็ทรงศึกษาได้ดีคล่องแคล่วว่องไวกว่าบุคคลอื่นทั้งหมด เมื่อจบจากเรียนศิลปศาสตร์แล้วต่อมากลับมาพระราชฐาน พระราชบิดามีความประสงค์จะให้พระเวสสันดรสืบราชสมบัติต่อไป จึงปรึกษาตกลงกันไปสู่ขอพระนางมัทรี ซึ่งเป็นพระราชธิดาของพระเจ้าลุงแห่งตระกูลมัทราช ซึ่งเป็นญาติกันนะ มาเป็นมเหสีและก็ทรงอภิเษกทั้งสองให้เสวยสิริราชสมบัติต่อไป

นับตั้งแต่พระเวสสันดรหน่อพระบรมวงศ์โพธิสัตว์ ขอย้อนกลับไปนิดหนึ่ง ว่าในวันที่พระเวสสันดรคลอดจากพระครรภ์พระมารดา ค่ำวันนั้นมีนางข้างตัวหนึ่งเหาะมาในอากาศ เอาลูกข้างเผือกตัวขาวปลอดมาไว้ในโรงช้าง ช้างเผือกนี้ถ้าขาวปลอดเป็นช้างมีอำนาจมาก จัดว่าเป็นช้างคู่บุญบารมี เป็นเหตุให้บรรดาประชาชนในเมืองนั้นบริบูรณ์สมบูรณ์ด้วยความสุข

นับตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา หลังจากที่ได้เสวยราชสมบัติแล้ว พระเวสสันดรหน่อพระบรมวงศ์โพธิสัตว์ จึงได้ทำการตั้งโรงงานคือเย็บมโรงทานทุกๆ เดือน แล้วก็ทรงพระราชทานทรัพย์ให้แก่โรงงานวันละห้าแสนกหาปณะ คือโรงงาน โรงหนึ่งจ่ายวันละแสนห้าโรงก็ห้าแสน (ถ้าเป็นสมัยนี้ละก็ไอ้พวกนั้นกินหมด มันจ่ายวันละพันนะ)

แล้วต่อมาพระนางมัทรีก็มีพระราชธิดาและมีพระราชโอรส อันดับแรกมีพระราชโอรส พอคลอดออกมาเวลาที่พระราชโอรสคลอด เขาเอาช่อดอกคำเข้าไปรับ ช่อดอกคำเข้าไปรับจึงให้นามว่าชาลี ชาลีนี้แปลว่าช่อดอก ต่อมาก็มีพระราชธิดาเป็นองค์ที่สองรองลงมาเวลาคลอดเขาเอาหนั่งหมี่รับจึงให้นามว่า กัณหา กัณหาแปลว่าหมี่

ฉะนั้นนับตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา พระองค์ก็เสวยความสุขตลอดมา ต่อมาตามกำหนดท่านกล่าวว่า ในกาลครั้งหนึ่ง คือว่านับตั้งแต่พระเวสสันดรเกิดก็ดี ช้างปัจฉัยนาเคนทร์คู่บารมีก็ดี ปรากฏขึ้น ใ้เมืองนั้นก็เต็มไปด้วยความอุดมสมบูรณ์พูนสุข หาความทุกข์ไม่ได้

ต่อมา พระเวสสันดรก็มามีความรู้สึกในใจว่า โอหนอ การให้ทานภายนอกของเรานี้รู้สึกว่าเป็นที่นาไม่พอใจนัก เราต้องการให้ทานเป็นอัมฤตทิक्तทาน คือทานภายในจึงจะสมกับกำลังใจที่เราเกิดมาในคราวนี้เพื่อการบริจาคทาน ทั้งนี้เพราะว่าการให้ทานภายนอกก็เป็นของดี แต่การที่จะสำเร็จเป็นองค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดาจารย์นั้น ต้องอาศัยทานภายในเป็นสำคัญ จึงมานั่งนึกในใจว่าถ้ามีบุคคลใดขอแขนซ้ายเราก็จะตัดแขนซ้ายให้ขอแขนขวาเราก็จะตัดแขนขวาให้ขอขนัยตาซ้ายขนัยตาขวาหรือต้องการหทัย เราก็จะควักให้ หรือว่าต้องการร่างกายเราเป็นท่อนๆ เราก็จะตัดให้ นี่เป็นกำลังใจของพระองค์ ทั้งนี้เพราะว่าเป็นผู้มีบารมีเต็ม เพื่อความจะเป็นพระพุทธเจ้าในชาตินี้เต็มบารมี

ในวันหนึ่งปรากฏว่าพระองค์เสด็จไปเยี่ยมโรงงาน ในกาลครั้งนั้นก็ปรากฏว่าเวลาเดียวกัน เมืองกาลิงครัฐ เกิดข้าวยากหมากแพงฝนแล้งไม่ตกต้องตามฤดูกาล (ตรงกันข้ามกับประเทศไทย ปีนี้น้ำมาก เกินไปละ ปีกลายฝนแล้งนะ) เมืองกาลิงครัฐเวลานี้ก็อยู่ที่เชียงตุงนั่นแหละไม่ใช่ที่ไหน ถาดาหง่าไม่เชื่อก็ไปถามพระเวสสันดรดูนะ เมืองกาลิงครัฐสมัยนั้นก็อยู่ที่เชียงตุงนะ แล้วเมืองตักศิลาสมัยนั้นก็อยู่ที่กำแพงเพชร ก็วนเวียนกันอยู่แถวนี้แหละ

แล้วเวลานั้นปรากฏว่าเมืองกาลิงครัฐข้าวยากหมากแพง ฝนแล้งไม่ตกต้องตามฤดูกาล พระราชาสมัยนั้นนะ เขาฟังเสียงประชาชน เขาเป็นแบบประชาธิปไตย บรรดาประชาชนทั้งหลายเห็นฝนแล้ง จึงได้บอกให้พระราชาสมทานอุโบสถ ๗ วัน พระองค์ก็ทรงปฏิบัติตามนั้นฝนมันก็ไม่ตก ต่อมาอีก ๗ วัน ฝนมันก็ไม่ตก มาอีก ๗ วันฝนก็ไม่ตกก็มันจะไม่ตกเสียอย่างให้เจ็ดปีมันก็ไม่ตกใช่ไหม

บรรดาประชาชนทั้งหลายเหล่านั้นก็เห็นว่า พระราชาทำดีแล้วทุกอย่างแต่ฝนไม่ตกจะทำอย่างไร ในที่สุดอำมาตย์ข้าราชการทั้งหลายปรึกษากันว่า ช้างปัจฉัยนาเคนทร์หรือปัจฉัยนาเคนทร์ ซึ่งเป็นคู่บุญบารมีของพระเวสสันดรหน่อพระบรมวงศ์โพธิสัตว์ ช้างเชือกนี้ถ้าไปที่ไหนฝนฟ้าบริบูรณ์ที่นั่น พืชพันธุ์ธัญญาหารอุดมสมบูรณ์ที่นั่น แล้วก็พระเวสสันดรก็เต็มใจในการบริจาคทาน ถ้าส่งผู้แทนไปขอพระราชทานช้างปัจฉัยนาเคนทร์หรือปัจฉัยนาเคนทร์ เขาเรียก ทั้งสองอย่าง ถ้าตามภาษาบาลีก็เป็น ปัจฉัยนาเคนทร์ มาเป็นภาษาไทย เรียกว่า ปัจฉัยนาเคนทร์ เขาแปลว่า ประเสริฐ ปัจฉัยเป็นเครื่องอาศัยแปลว่าช้างตัวนี้อยู่ที่ไหน ที่นั่นอุดมสมบูรณ์ที่นั่น (พราหมณ์ ๔ คนหรือ ๔ คนตาหง่า จำไม่ได้แล้วแก)

พราหมณ์ ๔ คน ก็ไปตัดทางที่พระเวสสันดรจะไปสู่โรงงาน เพราะถามชาวบ้านแล้วพระเวสสันดรไปทางไหนบ้างวันหนึ่งๆ พอถึงกลางทางพราหมณ์ก็ยกมือขึ้นมนัสการพระเวสสันดรก็

สงสัย จึงไล่ช่างเข้าไปใกล้ถามว่าเธอต้องการอะไร เขาก็บอกว่าเวลานี้เมืองกาลิงครัฐ ข้าวยาก
หมากแพงฝนแล้งไม่ต้องตามฤดูกาล บรรดาทำมาดย์ข้าราชการกันพระราชาอยากจะขอพึ่ง
พระบรมโพธิสมภาร ขอเฝ้าข้างปัจฉัยนาเคนทรไปเมืองนั้น เพื่อบ้านเมืองนั้นมีสุข

ตั้ง สดวา เมื่อพระเวสสันดรหน่อพระบรมวงศ์โพธิสัตว์ ได้ทราบว่าเขาต้องการช่าง
พระองค์ก็ไม่ขัดข้อง ก็คิดอยู่แต่ในใจ ช่างนี้เป็นของนอกร่าง ถ้าเขาต้องการชีวิตและเลือดเนื้อเรา
ก็จะให้

เป็นเหตุให้บรรดาประชาชนทั้งหลาย โกรธเคืองพระเวสสันดรหน่อพระบรมวงศ์โพธิสัตว์
เพราะว่าเขาถือกันว่าช่างนี้เป็นช่างคู่บ้านคู่เมือง แต่ความจริงทั้งนี้เป็นช่างคู่บารมีของพระ
เวสสันดร จึงพากันร้องรพเจ้ากรุงสุทนต์พระราชาบิดาว่า พระเวสสันดรทำความผิดให้ช่างตัว
ประเสริฐแก่เมืองกาลิงครัฐ ต่อไปนี้เมืองนี้จะถึงแก่ความพินาศล่มจมฉิบหายเพราะไม่มีพืชพันธุ์
ธัญญาหาร แต่ตอนนี้ขอแทรกนิตหนึ่ง ตามพระบาลีท่านบอกว่าความผิดของพระเวสสันดรไม่มี
แล้วประชาชนส่วนใหญ่ก็ไม่เห็นด้วย แต่ว่าคนที่มาร้องมันก็มากเหมือนกัน แต่เป็นประชาชนส่วน
น้อยไม่ได้เต็มประเทศ ท่านกล่าวถึงเหตุว่าทำไม พระเวสสันดรทำความดีแล้วก็ยังเป็นสมบัติของ
พระองค์ ของคู่บารมี ทำไมบรรดาประชาชนทั้งหลายนี้จึงได้โกรธเคืองพระเวสสันดร นี้ว่าตาม
อรรถกถาจารย์ เพราะอรรถกถาจารย์อธิบายไว้ว่า เป็นเพราะเทวดาเป็นเหตุ

เห็นใหม่ตาหง่าแก่ตายไปเกิดเป็นเทวดา อย่าทำเป็นเทวดาตาบอดแกล้งชาวบ้านเขาเสีย
นา เพราะว่าเทวดาเป็นเหตุ คือว่าถ้าสมเด็จพระบรมโลกเชษฐ์ คือพระเวสสันดรยังอยู่ในพระราช
นิเวศน์ต่อไป การที่ให้ลูกเป็นทาน ให้เมียเป็นทานทำไมได้ เพราะใครเขาจะไปขอพระราชา
ดังนั้นเทวดาจึงได้ดลใจบรรดาประชาชนทั้งหลาย ให้พากันโกรธเคืองพระเวสสันดรหน่อพระบรม
วงศ์โพธิสัตว์ ไปกราบทูลพระราชาบิดาให้ทรงทราบกล่าวลงโทษพระเจ้ากรุงสุทนต์พึ่งแล้วลูกชาย
เป็นที่รักก็หนักใจ คิดว่าบรรดาราชภรรยาทั้งหลายเหล่านั้นจะให้ฆ่า จึงได้มีพระราชดำรัสตรัสว่า

ลูกเป็นที่รักของเรา เรายกยิ่ง ขอบรรดาประชาชนทั้งหลายทั้งชายและหญิง ราษฎรทั้งหมด
จงดโทษให้แก่ลูกของเรา จงอย่าให้ถึงประหารชีวิตเลย เอาแต่เนรเทศก็พอแต่ความจริง ราษฎร
เขามาร้องอย่างนั้น เขายังไม่ได้บอกให้ฆ่า แต่ว่าคลื่นคนมันมาก เสียงคนมาก พระเจ้ากรุงสุ
ทนต์คิดว่าเขาจะสั่งให้ฆ่า ราษฎรก็บอกว่าเอาแค่เนรเทศก็แล้วกันเป็นอันว่าพระเจ้ากรุงสุทนต์ก็
ทราบ ก็ถือเอาแต่ใจความรับทราบว่าจะปฏิบัติตามนั้น แต่ขอเวลาสักเล็กน้อย

ฉะนั้นเมื่อราษฎรกลับไปแล้ว จึงได้สั่งนักการให้ไปแจ้งพระเวสสันดร ว่าเวลานี้ชาวพระ
นครโกรธพระองค์ เพราะให้ช่างปัจฉัยนาเคนทรไปเมืองนั้น พระราชาบิดาทรงมีพระราชประสงค์
ให้พระองค์เสด็จออกนอกประเทศ แล้วเขาก็บอกด้วยนะ นักการคนนั้นเก่งมาก เทวดาดลใจว่า
ปาที่จะพึงไป พระราชาที่ถูกเนรเทศจะไปทิศนั้น คือที่เขาวงกตเขาเรียกปาอะไรก็ช่างเหอะ ความ
จริงตาคนนั้นแกก็ไม่เคยไป แต่เทวดาดลใจ เมื่อพระเวสสันดรทราบ จึงได้ทรงคิดมาในใจว่า เรา

ให้ทานข้างนี้มันเป็นข้างของเรา เกิดขึ้นมาเป็นของคฤณบารมี เราจะให้ใครก็ได้ แต่เมื่อราษฎร เขาต้องการอย่างนั้น เราจะทำตามเป็นพิษเป็นภัยแก่ราษฎร ย่อมมีการไม่สมควร นี่อาศัยที่เป็น หน่อพระบรมวงศ์โพธิสัตว์ จึงตรัสกับนักการว่าจงไปทูลพระราชบิดา ว่าวันพรุ่งนี้นะไปไม่ทัน ขอ ไปวันมะรีน วันพรุ่งจะขอให้สัตตสดกมหาทาน สัตตสดกมหาทานนี้เงิน ๗๐๐ ซ้าง ๗๐๐ ม้า ๗๐๐ โค ๗๐๐ ผู้หญิง ๗๐๐ ผู้ชาย ๗๐๐ แห่ง ในที่สุดก็ให้สุรา ๗๐๐ ไหเหมือนกัน

ท่านกล่าวตามบาลีว่า แต่สุรานี้ไม่ควรจะให้ เพราะเป็นของไม่มีอานิสงส์ต่อมาพระภาม พระพุทธเจ้าว่า ในเมื่อพระองค์ตรัสว่า การให้เนื้อดิบก็ดี การให้สุราก็ดี ไม่มีอานิสงส์ ก็ทำไม สมเด็จพระพุทธองค์ เมื่อเป็นพระเวสสันดร จึงได้ให้สุราเป็นทาน องค์สมเด็จพระพิชิตมารจึงได้มี พุทธฎีกาตรัสว่า ภิกขเว ดูกรภิกษุทั้งหลาย การที่เราให้สุราเป็นทานให้คราวนั้น เราไม่ต้องการ อานิสงส์ แต่ต้องการให้ตามความปรารถนาของบุคคลผู้รับก็เพราะว่าพวกขี้เหล้าเมายาให้อะไรมัน ก็ไม่ชอบ มันชอบดื่มสุราและเมรัย

ในขณะที่พระเวสสันดรให้สัตตสดกมหาทานในคราวนั้นไซ้ ก็ปรากฏว่ามีคนมารับทาน กันมากมาย บรรดาประชาชนที่มารับทานก็ดี อำมาตย์ข้าราชการบริพารก็ดี จึงได้พากันบ่นว่าบุคคล ทั้งหลายที่มาร้องเรียนให้เนรเทศพระเวสสันดร ขอยออันกล่าวถอยหลังไปนิด เมื่อพระเวสสันดร หน่อพระบรมวงศ์โพธิสัตว์ ทราบชัดจากบุคคลทั้งหลาย นักการว่าเวลานี้พระราชบิดาให้ออกไป จากพระราชนิเวศน์ จึงได้ออกไปสู่สำนักของพระนางมัทรี จึงถามพระนางมัทรีว่า มัทรี ทรัพย์สิน ที่พี่ให้ก็ดี หรือที่พระราชบิดา พระราชมารดาของน้องให้มาก็ดี เก็บอยู่ดีแล้วหรือ พระนางมัทรีก็ ตอบว่า เก็บไว้ดีแล้วพระพุทธเจ้าข้า

พระเวสสันดรจึงกล่าวว่า ทรัพย์ทั้งหลายเหล่านี้ ถ้าเก็บไว้ด้วยดีไม่ใช้ให้เป็นประโยชน์ ก็ จะไม่ต่างกับก้อนดินก้อนหิน เป็นอันว่าเธอจงใช้ทรัพย์ให้เป็นประโยชน์ทรัพย์ที่ใช้ให้เป็นประโยชน์ ให้ใช้ ๔ ประการ คือ

๑. ชำระหนี้แก่ท่านผู้มีพระคุณ เช่นบิดามารดา เป็นต้น ใช้จ่ายเงินประเภทนี้ให้มีความ สุขสำหรับท่าน
๒. เป็นเจ้าหนี้ใหม่ คือลูกทั้งสองของเรานั้นบำรุงให้ดีด้วยทรัพย์สินส่วนนี้ให้มีความสุข
๓. ฝังไว้ หมายความว่าจัดการให้ทานการกุศล แก่คนที่มีความยากจนเจ็บไข้ให้มีความ สุข
๔. ทิ้งเหวกันไว้เพื่อกินอยู่ กินใช้เพื่อตน

พระนางมัทรีจึงถามว่า ที่พระองค์ตรัสอย่างนี้ มีความหมายว่าอย่างไร พระเวสสันดรก็ บอกความให้ทราบ ว่า การที่ให้ช้างปัจจัยนาเคนทร์ให้แก่พราหมณ์ไป ชาวบ้านเขาไม่ชอบใจพระ ราชบิดาเนรเทศนี้ขอเล่าลัดว่า พระนางมัทรีก็ขอติดตามเอาลูกทั้งสองไปด้วย

เป็นอันว่าวันรุ่งขึ้นหลังจากนั้น เวลาที่ปรึกษาท่านอยู่ ก็ปรากฏว่าพระนางมณีนีผู้เป็นมารดา ทราบว่าลูกชายจะถูกเนรเทศก็เข้ามาหา พอตระสัทแล้ว จึงได้ไปกราบทูลพระราชสวามี ความจริงพระเจ้ากรุงสุโขทัยท่านก็ไม่ได้โกรธ ท่านก็รักลูกท่าน ท่านก็บอกท่านนั้นมันจะไปตามความประสงค์ของบุคคล คือชาวบ้านเขาทำกัน และก็เป็นที่บรรดาพระราชาทองหลาย เหล่านั้นจะต้องปฏิบัติตาม เพราะชาวบ้านเขาต้องการเป็นอันว่าพระเวสสันดรให้ท่านลัดตสคมหาทาน แล้วรุ่งขึ้นวันที่สามก็พาพระนาง มัทรี กัณหา และชาติลี ไปลาพระราชบิดาและพระราชมารดา ขอตัดลัดใจความว่า เวลานั้นทั้งพระราชบิดาก็ดี พระราชมารดาก็ดี ก็ทรงโศกเศร้า มีความรักในลูก แต่ทว่าห้ามปรามไม่ไหว เป็นอันว่าทรงอนุญาตการปรึกษาหารือ คู่กันไป ถ่วงกันไป ถ่วงกันมา คือมันคู่กันทั้งคืน พอตีวันรุ่งขึ้น ราชรถสำหรับพระเวสสันดรจะต้องเสด็จไปสู่ป่าหิมพานต์ ก็มาถึงหน้าพระลานหลวง หน้าประตูวัง พระเวสสันดรจึงได้พาพระนางมัทรี กัณหา ชาติลี ขึ้นรถ ปรากฏว่าออกจากพระราชนิเวศน์เขตพระนคร

อันนี้ ตอนนี่คิดว่าจบ **กัณท์หิมพานต์** ต่อไปก็เป็น **ทานกัณท์** เอ...นี่มันกัณท์ละเท่าไร ตาหง่า หือ ไม่ใช่ กัณท์ละเท่าไร ราคานะ (กัณท์ละพัน) เมื่อสมัยก่อนเขาคาถาละบาท เดียวนี้เงินมันขึ้นราคาแล้วนะ นะ เป็นอันว่าตอน **ทานกัณท์**

ข่าวว่าพระเวสสันดรถูกเนรเทศแพร่ไป บรรดาประชาชนทั้งหลาย ในวังก็ดี นอกวังก็ดี คนที่เขามีความหวังก็ดี เพราะไอ้คนมาร้องนะมันกล่าวไว้ว่า ไปในนามของประชาชนอย่างที่เขาชุมนุมกันสมัยเมื่อ ๒-๓ ปี นี่นะ ประชาชนต้องการอย่างนั้น ประชาชนต้องการอย่างนี้ ความจริงประชาชนไม่กี่คนนะ ประชาชน ๔๐ ล้านคน ไม่เห็นด้วย ไอ้คนไม่กี่ร้อยคนนะ มันก็บอกว่าประชาชน คราวนี้ก็เหมือนกัน จะไปโทษประชาชนไม่ได้ มันเป็นเรื่องของเทวดาดลใจ ทุกคนก็มีความเสียใจ สบประชัญคนผู้ดำไซ้ใหม่ คนผู้ซบโล่ แต่ทว่าก็ยังมิคนจัญไร คอยเบียดเบียน ข้างหน้า ตอนนี้เป็นทานกัณท์ เพราะอะไร ก็เพราะว่าท่านเดินทางไปในคราวนั้น มีรถคันหนึ่ง มีม้าสองตัวเทียมไป แต่ก็มีพราหมณ์จัญไรมาดักทางขอม้าเสียอีก พระเวสสันดรก็คิดว่าไอ้มันเป็นมันของนอกกาย ทำไมเราจะให้ไม่ได้ ชีวิตจิตใจเรายังให้ได้ จึงพระราชทานม้า

เมื่อพระราชทานม้าแล้ว การออกป่าคราวนั้นมันเป็นเรื่องของเทวดาจะเสือกี่ไรนี่... เฮ้ย... อยวว่าแกเสือก เดียวก็ตบหน้าตายโหงเลย ตาหง่า นะ เทวดาดลใจ เมื่อเห็นว่าพระเวสสันดรมีแต่รถ ไม่มีม้าทำยังไง เทวดาก็ต้องแปลงเป็นละมั่งมาลากรถ ไซ้ใหม่...ทุกขโต ทุกขตา ทุกขฐานัง ใครก่อ ทุกขัง ภายหลังตนจะได้ไซ้ใหม่ละ เป็นอันว่า เทวดาก็แปลงเป็นละมั่งไม่เป็นมันนะ มาลารถ

นี่หนังสือมันไปถึงไหนก็ไม่รู้พลิกส่งไปอย่างนี้ มันไปจบตรงไหน กัณท์นี่นะตาหง่าพลิกหนังสือนี้ไปดูมันจะจบตรงไหน ไปจบถึงเมืองมัทราชไซ้ใหม่ (ครับ) เออ ไอ้พลิกหนังสือจะพลิกหาที่จบไม่ใช่อะไรหือ เป็นอันว่าต่อมาไม่ช้าก็ปรากฏเดินมาอีกหน่อยหนึ่งมีพราหมณ์อีกคนมาขอ

รถ ใ้พรหมณ์นี่ก็แปลก ขอฆ่าไปรายหนึ่ง รายหลังมาขอรถ แล้วมันจะลากรถไปอย่างไร มันควรจะขอละมั่งไปด้วยนะ ไซ้ใหม่ ... ที่นี้ขอรถไป พระเวสสันดรก็พระราชทานให้ ตอนนี้เมื่อเขาเอารถไป ละมั่งก็หาย เพราะเป็นละมั่งเทวดา

พระเวสสันดรกับพระนางมัทรี พระเวสสันดรอุ้มพระชาติ พระนางทัทธิอุ้มกัณหาหนีสบายเดินดง เป็นอันว่าทั้งสองท่านอุ้มไป เด็กน้อยทั้งสองก็พากันร้องอยากจะได้ดอกไม้อย่างนั้นอยากจะได้ผลไม้แบบนี้ ใ้ป่าทั้งสองข้างมันก็รื่นรมย์ดี นำมีความสุข แต่สิ่งนี้เป็นที่น่าอัศจรรย์ก็คือ เมื่อทั้งสองลูกนั้นต้องการอะไร ต้นไม้ก็น้อมกิ่งอันนั้นไซ้ให้มาใกล้พอมือเอื้อมหยิบได้ พระนางมัทรีก็เห็นความอัศจรรย์ของพระเวสสันดร เมื่อท่านทั้งสองบทรเสด็จไปก็ถึงเมืองเจตวันเคยเป็นเมืองของพระนางมัทรี แต่ทว่าพระเวสสันดรไม่มีความปรารถนาที่จะเข้าไปในเมืองนั้นจึงไปพักอยู่ที่บรรณศาลาหน้าเมือง สำหรับพระนางมัทรีก็ทรงดำริว่า การเรามาพักอยู่ที่นี่ ควรจะให้พระราชานในเมืองนั้นทรงทราบ เพราะส่วนมากก็เป็นพระเจ้าพี่ เมืองนี้เป็นเมืองใหญ่ มีพระราชวงศ์หมดด้วยกันถึงหกหมื่นคน นี้เฉพาะราชวงศ์นะ เป็นเมืองใหญ่มาก มีความอุดมสมบูรณ์มาก พระเวสสันดรอยู่ภายในศาลา พระนางมัทรีจึงมายืนอยู่หน้าบรรณศาลา

บรรดาประชาชนทั้งหลายเห็นก็ทราบว่ พระนางนี้เคยเป็นพระราชธิดาของเมืองนี้จึงเข้าไปกราบนมัสการ กล่าวว่พระแม่เจ้าทำไมทำอย่างนี้ ไม่น่าจะมีความลำบากอย่างนี้พระนางมัทรีก็ไม่ตรัสอะไร ต้องการให้เป็นข่าวให้พระเจ้าพี่ทั้งหลายทรงทราบ เมื่อบรรดาประชาชนเห็นพระนางมัทรีอย่างนั้น ก็ไปกราบทูลให้บรรดากษัตริย์ในเมืองนั้นทราบกษัตริย์ในเมืองนั้นทั้งหมด ก็ออกมารับพระเวสสันดรและพระนางมัทรี ถามทราบความแล้วจึงได้บอกว่ขอให้อยู่ที่นี้ก่อน พระเวสสันดรก็มโยมรับว่ ถ้าทำอย่างนั้นเมืองทั้งสองจะต้องรบกัน บุคคลจะต้องตายเพราะเราผู้เดียวเป็นการไม่สมควร

ฉะนั้นพระราชานเมืองนั้นจึงกล่าวว่ ถ้าอย่างนั้นก็จะขอพระองค์เป็นพระราชานเมืองนี้ ข้าพระพุทธเจ้าจะมองสมบัติให้ และจะขอเป็นลูกน้อง พระเวสสันดรก็ไม่ต้องการว่ การมาคราวนี้ ข้าพเจ้าต้องการอย่างเดียวคือนั้นพรต เป็นดาบส จะบวชเป็นฤาษี บำเพ็ญบารมีในเนกขัมมบารมี ในเมื่อกษัตริย์ทั้งหลายอ่อนน้อมเท่าไร พระเวสสันดรไม่ต้องการตามนั้นก็ต้องตามใจ แต่ว่าก่อนที่จะไปก็เลี้ยงดูปู่เสื่อ เลี้ยงดูและก็ปู่เสื่อ ปู่เสื่อให้หนึ่งนะไม่ใช่ปู่เสื่อเล่นไพนะ (หัวเราะ) เป็นอย่างดี (หัวเราะ) ตาหง่า เออเดี๋ยวกเขาจะดันเสื่อจ้กไปละชวยบอกไม่ถูกเลยนะ เป็นอันว่เลี้ยงดูเป็นอย่างดี จึงได้แจ้งเขตที่พระเวสสันดรที่จะไปว่ เขาวงกตในป่าหิมพานต์ เป็นที่แดนนักพรตทั้งหลายอยู่ เป็นที่รื่นรมย์ มีสระโบกขรณีมีสถานที่สวยงาม ขอให้พระเวสสันดรไปทางนั้น และก็ให้เจตบุตร คือคนที่มีความสำคัญคนหนึ่ง ป้องกันอยู่ระหว่างปากทาง เพราะไม่ต้องการให้ใครไปรบกวนพระเวสสันดรหน่อระบราพงศ์โพธิสัตว์

เมื่อพระเวสสันดรเดินทางลัด แต่ความจริงๆ แล้ว ทางเส้นนั้นจากกรุงสี่พีมาถึงเขตรัฐ เขตนครนี้ ๖๐ โยชน์ ควรจะเดิน ๖๐ วัน เทวดาก็ดลบันดาลให้เดินแต่เพียงวันเดียวแต่สำหรับการเดินทางจากกรุงเจดีย์ไปเขาวงกต ก็นับเวลาเป็นวันเหมือนกัน แต่ทว่าเทวดาก็ช่วยสนับสนุนให้ทุน ให้ทุนท่านทั้งสองให้เดินไปใกล้ๆ เพียงแค่วันเดียวก็ถึง นี่ความจริงเทวดาแก่ก็ยุ่งๆ อยู่ นะ นะตาหง่านนะ แต่ว่าเป็นเรื่องของหน่อพระบรมวงศ์โพธิสัตว์

อันนี้ก็จบ จบ ทานกัณฑ์ นะซินะ ต่อไปนี่ก็ วันประเวศน์ นี่วันประเวศน์นี่ไม่จำเป็นต้องพูดอะไรมาก ก็เดินป่านี้ วนะนะ นั้น วน-แหวน ไม้หันอากาศ น-หนู นี่เขาแปลว่า ป่า ประเวศน์เดินเข้าป่า

หลังจากนั้นมาพระเวสสันดรหน่อพระบรมวงศ์โพธิสัตว์ กับพระนางมัทรีต่างก็อุ้มกัณฑ์หา ซาลี มีเจตบุตรเป็นคนรักษาต้นทาง ใ้คนรู้หนังสือก็ไม่ส่งไป เสือกส่งคนไม่รู้หนังสือไปมันก็เกิดเรื่องกันเท่านั้นละ เดียวมาคู่อีตจนจบเขาจบกันตรงไหน เป็นอันว่าเมื่อเข้าไปถึงเขาวงกต ก็เกิดความอัศจรรย์ว่า มี ไม้ไผ่ดำ มีอาศรมอยู่สองหลัง แล้วก็มีเครื่องแต่งกาย สำหรับฤาษีไว้ครบถ้วน มีสระโบกขรณี มีบัว มีน้ำใสสะอาด มีดอกบัวพร้อมประดับอยู่ในนั้น และบริเวณลานทั้งหมดก็เขียวรื่นคล้ายๆ กับคนมาทำไว้ แต่ความจริงไม่ใช่คนทำ

อันนี้เป็นเรื่องของพระอินทร์ใช้วิษณุกรรมเทพบุตรว่า เวลานี้สันดุสิตเทพบุตรซึ่งเราไปอาราธนาให้ลงมาเกิด กำลังจะลงมาบำเพ็ญบารมีครั้งใหญ่ นั่นก็คือ หนึ่งคือเนกขัมมบารมีเป็นนักพรต ประการที่สองจะบำเพ็ญบารมีจบหมดในฐานะที่จะเป็นพระพุทธเจ้าในคราวนี้ จะต้องบริจาคลูกเป็นทาน บริจาคเมียเป็นทาน จัดว่าเป็นทานใหญ่ ที่เราจะหาไปได้ในการบำเพ็ญกุศลในคราวนี้ (นี่พวกปีศาจอย่าหายไปในไหนหมดนะ เดียวเหนื่อยๆ จะพักให้ตีปีศาจนะ อย่าไปนอนหลับซะหมดละ)

เป็นอันว่าเมื่อพระนางมัทรี พระเวสสันดร กัณฑ์ ซาลี เข้าไปถึงนั้น เห็นเป็นความมหัศจรรย์ ไปชมบริเวณนั้นดูมันรื่นรมย์หรูหราไปทุกอย่าง คาดไม่ถึง ต้นไม้ดอกไม้ก็ประดับประดา น่าชื่นใจ เดินเข้าไปใกล้อาศรม เห็นเขาเขียนหนังสือไว้ข้างหน้าว่า อาศรมหลังนี้เป็นของพระเวสสันดรหน่อพระบรมวงศ์โพธิสัตว์ และก็อาศรมหลังนี้เป็นของพระนางมัทรีร่วมกันกัณฑ์ ซาลี เข้าไปดูในพื้นที่มีเตียง มีตั้ง มีที่นั่ง มีที่นอน แต่หม้อข้าวไม่ยกมีนะตาหง่านนะ ไม่มีหม้อข้าว เพราะไม่ได้ทำนาไว้ นะ แกอย่าเสือกหุงข้าวกินนะมันไม่มีนา

พระเวสสันดรจึงได้กล่าวกับพระนางมัทรีว่า ดูก่อนมัทรีนี้เองรัก เมื่อมาถึงสถานที่นี้แล้ว เราจะถือเนกขัมมบารมีคือการบวช นับตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ขอพระแม่มัทรี ถ้าไม่มีความจำเป็นประการใดแล้ว เวลาราตรีจงอย่ามาหาพี่ และก็จงอย่าคิดว่าพี่เป็นสามีของเธอเราต่างคนต่างบวช ต่างคนต่างจำศีล ต่างคนต่างถือพรตพรหมจรรย์ แล้วเธอก็จงเลี้ยงลูกน้อยทั้งสอง นี้

เอาเปรียบเหมือนกัน แต่ความจริงลูกเป็นลูกของพระนางมัทรีนะ ไซ้ใหม่ตาหง่า ลูกนี้ไม่ใช่ลูกของพระเวสสันดร พระนางมัทรีออกมาเนี่ย ก็เป็นลูกของพระนางมัทรี

ลูกทั้งสองนี้เป็นหน้าที่ของเธอจะต้องเลี้ยง สำหรับพี่ก็จะขอถือตั้งจิตบำเพ็ญพรต พรหมจรรย์ให้เต็มที พระนางมัทรีก็ตอบว่า ถ้าพระองค์ทรงพรตฉันใด หม่อมฉันก็จะทรงพรตฉันนั้น และบรรดาลูกทั้งสองก็กราบทูลพระราชบิดา พระราชมารดาว่า เมื่อพระราชบิดาและพระราชมารดาทั้งสองต้องการบวชเป็นฤๅษีทรงพรตฉันใด หม่อมฉันทั้งสองก็จะทรงพรตฉันนั้น เป็นอันว่าเมื่อทำกติกากำสัญญากันเสร็จเรียบร้อยแล้ว ต่างคนต่างก็ทรงเครื่องเป็นเครื่องของนักพรต ฤๅษีทั้งหมดนี้ก็ต่างคนต่างมีความสุขกันอยู่ด้วยดี เพราะอาศัยพรตพรหมจรรย์

เป็นอันว่ามาถึงตอนนี้ ก็ปรากฏว่าจบ **วันประเวศน์** มันก็ชักเหนื่อยแล้วนี่นะ ขอบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายพักคลายการเหน็ดเหนื่อยสักเล็กน้อย เพราะเวลาเกือบจะหนึ่งชั่วโมง ขอบรรดาปี่พาทย์ทั้งหลายจงบรรเลงเพลงประจำกัณฑ์ คือว่า **ทศพร หิมพานต์ ทานกัณฑ์** และก็ **วันประเวศน์ ๔ กัณฑ์** ด้วยกัน ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป เหลือเวลา ๒-๓ นาที

ตามพระธรรมเทศนาที่แสดงมาแล้วนั้น ต่อไปก็จะขอล่าวถึง **กัณฑ์ชูชก** แต่เรื่องนี้ขอบรรดาท่านพุทธบริษัท การฟังเทศน์ของท่านวันนี้ ต้องการเนื้อหา ไม่ใช่ต้องการเรื่องเป็นสำคัญ ต้องการปฏิบัติเป็นสำคัญ คือว่าหลังจากนั้นแล้ว เมื่อพระเวสสันดรหน่อพระบรมวงศ์โพธิสัตว์ กับพระนางมัทรี อาศัยอยู่ในเขาวงกต เป็นอันว่าหน้าที่ของพระนางมัทรีในตอนนี้ ก็มีหน้าที่หาผลไม้มาถวายพระเวสสันดร และลูกทั้งสอง และพระองค์เองด้วยความจริงกุลสตรีซึ่งเป็นตระกูลกษัตริย์ ไม่เคยทำงานหนักมาก่อน แต่อาศัยที่พระเวสสันดรหน่อพระบรมวงศ์โพธิสัตว์ปรารภพระโพธิญาณ และพระนางมัทรีนั้นก็เป็นผู้บารมีกันมาตั้งแต่ต้น ไม่เคยคลาดกันแม้แต่ชาติหนึ่ง ทุกๆ ชาติหน่อพระบรมวงศ์โพธิสัตว์มีแต่ความลำบากมาก ไม่เคยมีความสุข เพราะต้องการจะปลดเปลื้องความทุกข์ของบุคคลอื่น

มาตอนนี้ท่านกล่าวถึงตาชูชกหง่า เออะ ไซ้ใหม่ (หัวเราะ) แก่ชื้ออะไรไม่ทราบ อ้อ เรายังเหมือนตาหง่า ตาหง่า เมื่อเข้าไปร้องเหยวๆ ขอนั้น ขอนี้ เหมือนชูชกนะ ตาชูชกนี่เป็นคนประหลาด ความจริงชูชกนี่เกิดวันเดียวกับพระเวสสันดรหน่อพระบรมวงศ์โพธิสัตว์ถ้าจะถือว่าเป็นสหชาติก็เป็นได้ แต่ทว่าระยะห่างกันเพียงชั่วไถ่ขันจบ นะ ตาหง่า ไถ่มันขันไถ่ เอ๊ก อี้ เอ๊ก นะ ไถ่ขันจบ ปรากฏว่าพระเวสสันดรเกิดเมื่อเวลาเริ่มขัน แต่ชูชกไถ่ขันสุดเสียงเกิด คนเกิดวันเดียวกัน ปีเดียวกัน คีนเดียวกัน ชั่วโมงเดียวกันนะ นะ แต่คลาดระยะเวลากันชั่วขณะนิดเดียว ก็กลายเป็นคนมีฐานะต่างกัน คือพระเวสสันดรได้เป็นกษัตริย์อันดับสูงสุด เรียกว่าที่สูงสุดกับที่สุดเจอะกัน ชูชกก็เป็นขอทานจนที่สุด ไซ้ใหม่

นี่เวลาเกิดนี่ บรรดาท่านพุทธบริษัทจะถือว่าเกิดวันเดียว ปีเดียว เดือนเดียวกันนะ แล้วก็มีบุญบารมีเท่ากันไม่ได้ จะขออนอกเรื่องไปสักชนิดหนึ่ง คือว่าเรื่องสมัยที่เขาปล่อยนักโทษที่ เกาะตะรุเตา สมัยนั้นท่าน สอ เศรษฐบุตฺร คือ หลวงมหาสิทธิโวหาร ให้โทรแจลี้มดูแล้วก็ บอกวันเดือน ปี เกิด บอกเวลาตกฟาก พอโทรแจลี้มเขียนเวลา เขียนดวงไปแล้วบอกว่าถ้าใช้ เวลาตกฟากของแกเวลานี้ มันไม่ใช่ใช่ สอ เศรษฐบุตฺรหอก มันต้องเป็นหลวงมหาสิทธิโวหาร ฉะนั้นแกบอกเวลาตกฟากผิด โทรแจลี้มนะ ดูเก่งมาก แต่ปรากฏว่าพอวันอาทิตย์แม่ไปเยี่ยม แม่เป็นคุณหญิง เพราะว่าแม่เป็นคุณชายไม่ได้ ตั้งแต่เกิดมาเป็นผู้หญิง เขาก็เรียกคุณหญิง แต่เขามาตั้งอีกที่เป็นคุณหญิงอีกทีนะ มาตั้งซ้อนก็ไม่ใช่เรื่องเป็นราวอะไรนะ ก็เลยถามแม่ว่า เวลาตกฟากเท่าไร แม่บอกว่าพอจดไว้ กลับไปก็นำเอาเวลาตกฟากมาให้ดู ปรากฏว่าคลาดไป ๓ นาทีเห็นไหม พอเอาเวลาให้โทรแจลี้มบอกว่านี่สิมันถึงจะถูก นี่ถ้าเวลาอย่างนี้มันจึงจะเป็น สอ เศรษฐบุตฺร ไม่ใช่หลวงมหาสิทธิโวหาร

นี่เป็นอันว่าชุกกับพระเวสสันดรก็เหมือนกัน เกิดวันเดียวกันแต่คลาดเวลาแค่ไม่กี่เริ่มชั้น กับไก่จบ คนก็ถึงที่สุดด้วยกันทั้งสองฝ่าย คือ พระเวสสันดรสูงที่สุด รวยที่สุด ชุกต่ำที่สุด และก็จนที่สุด เห็นไหม เขาเรียกที่สูงกับที่ต่ำเจอะกัน ในขณะที่นั้นตาชุกแกได้เที่ยวขทานและ ก็เป็นขทานนี่ การเกิดปีเดียว วันเดียว เดือนเดียวกัน ถึงแม้ฐานะจะต่างกัน แต่ก็มี ความฉลาดคล้ายคลึงกัน พระเวสสันดรก็ฉลาดในด้านของกุศล ชุกก็ฉลาดในการเข้าถึงใจคน ไป พุดกะใครที่ไหน ขอที่ไหน ก็ให้ที่นั่น แต่ไม่แน่นะ ขทานเวลานี้มีเงินฝากธนาคารเป็นล้านนะ ใช่ไหม

เป็นอันว่าเป็นคนมีวาที เมื่อหาของมาได้แบบนี้ หามาได้มากๆ ก็ไม่รู้จะเก็บที่ไหน ก็ไปฝากเพื่อนเอาไว้ เมื่อหาได้ก็ฝากเพื่อนไว้ ทั้งเงินทั้งทอง ของใช้ต่างๆ มากมายหลาย ประการด้วยกัน เป็นอันว่าต่อมาไม่ช้าไม่นาน ตาชุกแกก็อยากจะได้สตาจี้ใช้ อยากมีเงินใช้ ใช้อื่นๆอะไร รับฝากเงินฝากทองเขาไปแล้ว เห็นตาชุกหายไปหลายปี คิดว่าไอ้หมอนี้คงจะ ตายไปเสียแล้วเลยเอาเงินไปเล่นไพ่หมด แล้วขอชุกกลับมาจะทวงเงินทวงทองแกไม่มีให้ ชุก แกก็จะเอาเรื่อง เป็นอันว่าเพื่อนคนนั้นก็มียูกสาวสวยอยู่คนหนึ่ง ชื่อว่าอมิตตดา จึงเอาลูกสาว แลกเงินให้เขา แต่อมิตตดานี้ก็เป็นคนดีมาก ได้รับการอบรมมาเป็นอย่างดี ถึงแม้ว่าจะมีสามีแก ก็ถือว่าต้องทำภาระหน้าที่ภรรยาให้ดีที่สุด

แต่ชุกแกจึงได้ประคับประคอง เอาอมิตตดาไปสร้างบ้านอยู่ที่แห่งหนึ่ง แล้วก็ขทาน มารลเยง อมิตตดาเป็นคนดีมาก ปฏิบัติสามีอย่างดีก็เป็นเหตุให้บรรดาผู้ชายแถวนั้นหนุ่มๆ มี เมียสาว กลับไปเห็นภรรยาของชุกเป็นสาวผัวแก แต่ว่าปฏิบัติดีกลับมาบ้านของตนนี้ ปรากฏ ว่าเมียปฏิบัติไม่ดีเหมือนเขา จึงได้ตำวานินทาว่าร้ายเสียดลี้ บรรดาสตรีทั้งหลายเหล่านั้นก็พากันเกลียดนางอมิตตดา เกลียดทำไม ทำดีเกิดไป เวลาที่นางอมิตตดาไปตักน้ำ เธอก็มาด่ามา

ว่า มานินทาด้วยประการทั้งปวง อันนี้ไม่ขอพรรณนา เป็นอันว่านางอมิตตดาทนมัโหว่ วันนั้น ตักน้ำไม่ได้ ร้องให้ กลับไปบอกกับชูชกว่า นับแต่วันนี้เป็นต้นไปไม่ตักน้ำอีกแล้ว เพราะว่าคน ทั้งหลายเหล่านั้นจะมาแก้งด่า ยืนด่ายืนว่าอยู่ ชูชกก็บอกว่าไม่เป็นไรเธอ ถ้าเธอทำไม่ได้ ตา จะทำเอง

อมิตตดาทนมัโหว่บอกว่า การที่ภรรยาใช้สามีไปทำงานเลี้ยงตนแบบนี้ ไม่ใช่หน้าที่ของภรรยาที่ดี งานภายนอกเป็นเรื่องของสามี แต่ว่างานภายในนี้ต้องเป็นเรื่องของภรรยา ชูชกก็ถามว่าถ้าอย่างนั้นจะทำอย่างไร แก้ก็บอกว่าต้องไปหาคนรับใช้มาให้ฉัน ถ้าไม่มีคนรับใช้ฉันก็ไม่อยู่กับตาดู อีต่อนี้ตาชักใจหายวาบ นะ ตาหง่า นะ ถ้าไม่ได้การละเวัยกู เมียสาวชะด้วยนี่นะ แก้กก็ถามว่าคนรับใช้จะหาที่ไหน ต้องขอทานเขากิน จะเอาเงินที่ไหนไปจ้างเขาต่อนั้นท่านกล่าวว่าเทวดา คลใจความจริงเรื่องของพระเวสสันดรนี้เข้าป่านี่มันอยู่ไกลแสนไกล

ตอนนี้พระเวสสันดรหน่อพระบรมพงศัพทวิธิตร์ ทรงเมตตาปราณีแก่บุคคลผู้ยากจน เข็ญใจ ใครขออะไรก็ให้ เวลาที่ถูกเนรเทศไปอยู่เขาวงกตแห่งหิมพานต์ แล้วก็มีลูกหญิงลูกชาย อยู่สองคน คือ กัณหาและชาลี หากว่าท่านได้ขอสองศรีนี้มาแล้วพระเวสสันดรก็จะต้อง พระราชทาน นี่เป็นเรื่องของเทวดานะ เขาเรียกว่าเทวดาจอมเสือก เอ๊ย ไม่ใช่เสือกหรือก เทวดาจอมช่วยนะ

เป็นอันว่าเมื่อชูชกได้ทราบอย่างนั้น ก็หาเสปียงกรัง แล้วก็พยายามหาทุกสิ่งทุกอย่างมาให้ครบถ้วน หอบพืนตักน้ำให้เต็มตุ่ม เอาพืนมาไว้จนเต็มได้ตุ่ม หาอาหารไว้จนเสร็จแล้วกล่าวว่า เมื่อพีไปแล้ว เจ้าเวลากลางคืนจงอย่าไปข้างนอก ห่วงเมียสาวนะ เห็นไหมแต่ทว่าเมื่อชูชก ออกจากบ้านไป ไม่ช้าไม่นานเท่าใดอมิตตดาทนมัโหว่ก็มีผิวใหม่ ดีไหมต่างท่าเห็นไหมตาหง่า มีเมีย แล้วก็มีเมียใหม่อยู่นั้น ชาวบ้านเขาก็รู้ (มาชายั่วกลางสนาม) ไม่ได้ขาย พุดให้ชาวบ้านฟัง (หัวเราะ)

เป็นอันว่าตอนนี้ พระอรรคกถาจารย์นะ ให้บาลีไม่มี อรรถกถาจารย์นี่คือ พระอรหันต์ ท่านอธิบายตอนนี้ไว้ว่า ทำไมอมิตตดาทนมัโหว่ได้มีผิวแก่ แล้วต่อมามีผิวหนุ่ม แล้วทำไมชูชกจึงได้มี เมียสาว นี่นักบวชพระนะจำให้ตึ้นนะ ตามพระบาลีท่านกล่าวว่า ที่ชูชกมีเมียสาวก็เพราะว่า แก่ ขอบบวชพระรัตนตรัยด้วยดอกไม้ตูมๆ เห็นไหม เป็นดอกบัวตูมสำหรับอมิตตดานะ ในตอนต้น เวลาที่จะบวชพระรัตนตรัย เห็นดอกไม้สวยๆ เสียตาย เอาไว้ดูแต่ไ้ดอกไหนมันร่วง มันโรย มันเหี่ยวก็เอาไปบวชพระรัตนตรัย อันนี้ละเป็นปัจจัยให้นางอมิตตดามีผิวแก่ เห็นไหม แต่ที่กล่าวว่าที่ใดสามีหนุ่มในภายหลัง ก็เพราะว่าในตอนภายหลังแห่งชีวิต คือว่าในระยะต่อมานางอมิตต ดามาพิจารณา คงจะฟังเทศน์เข้าใจนะ จึงได้นำเอาดอกไม้ตูมมาถวายพระรัตนตรัย ฉะนั้นเมื่อ ชูชกออกจากบ้านไปแล้วไซ้ร์ ก็ปรากฏว่านางอมิตตดาได้ผิวใหม่เป็นผิวหนุ่ม

ตอนนี้จะมากล่าวถึงตาชุกออกไปจากบ้าน เมียมีผัวใหม่แก่ก็ไม่รู้ จิตใจยังรักเมียอยู่ คิดว่าจะเอาหาคนรับใช้มาให้โคมตรูคือ อมิตตดา และใช้การที่ไปป่าหิมพานต์ ในตอนต้นแก พุดกับอมิตตดาว่า ป่าหิมพานต์มันอยู่ที่ไหนฉันก็ไม่ทราบ ระยะทางไกลจากนี้ ฉันจะไปไหนหรือ ฉันก็แก่แล้ว อมิตตดาก็กล่าวว่า ท่านไม่ใช่บัณฑิตนักบวช ถ้านับจริง ๆ ละก็ถ้าเป็นนักบวชก็ หมายความว่า ยอมแพ้ตั้งแต่ยังไม่ทันรบ ใช้งานแค่การเดินทางแค่ป่าหิมพานต์ไม่ทันจะไปก็บอก ว่าไปไม่ไหว ถ้าแก่ไม่ไปฉันมีผัวใหม่ อีต่อนี้มันยุ่งนะ ตาหง่านะ

ที่นี้ชุกไม่ทราบป่าหิมพานต์อยู่ทางไหน จึงเข้าไปเมืองเซตุต เมืองของพระเวสสันดร หน่อพระบรมพงศ์โพธิสัตว์ ในตอนนี้ปรากฏว่าชุกเที่ยวไปถามหาว่า เวลานี้พระเวสสันดรอยู่ที่ ไหน บรรดาประชาชนทั้งหลายเขามีความรักในพระเวสสันดร แล้วก็มีความอาลัยในพระ เวสสันดร เพราะว่าพระเวสสันดรทรงให้ทานห้าโรง นอกกำแพงเมืองสี่โรงในกำแพงเมืองอีกหนึ่ง โรง คนยากจนเข็ญใจก็ไม่ต้องกลัวจะอดตาย และอาศัยว่าพระเวสสันดรอยู่ ช้างปัจจัยนาเคนท์ อยู่ ชาวเมืองนั้นก็ปรากฏว่ามีแต่ความอุดมสมบูรณ์ แต่ที่พระเวสสันดรต้องจรมจากเมืองไป ก็ เพราะอาศัยการให้ช้างปัจจัยนาเคนท์ คือมีคนมาขอ ตาชุกมีสภาพเป็นขอทาน เวลานั้นเมื่อ บรรดาชาวบ้านถามหา ได้ทราบว่าเขาถามหาพระเวสสันดร เขาก็พากันโกรธ ว่าไอ้คนจัญไรแบบนี้ ที่มันทำให้พระเวสสันดรต้องเข้าป่าไป เทวดาก็ตั้งใจให้ตรงไปทางเขาวงกต เมื่อไกลเข้าไปใน ป่าแล้ว คนก็เดินทางกลับบ้านไปหมด แยกขบวนไม่ไหวนะ เหนื่อยนะ ชุกเดินเร็วเทวดาช่วยไว้ ไม่อย่างนั้นคงจะตาย

เมื่อเดินทางต่อไปก็ปรากฏว่า ไปถึงจุดหนึ่งที่เจตบุตรพราน ก้นหน้าอยู่คือดูต้นทาง เป็นอันว่าเมื่อตาชุกเข้าไปในสถานที่นั้น ตาเจตบุตรพรานก็เห็นเข้าก่อนที่จะเข้าไปถึงก็มีสุนัขไล่ เนื้อไล่กักแก เพราะพรานแกเลี้ยงไว้ชุกไม่รู้จะไปทางไหนก็ป็นปายขึ้นไปบนต้นไม้ตอนนี้มันคาบ ก้นหนอยนะเรื่องฟนะ ป็นปายไปบนต้นไม้ ฝ่ายเจตบุตรเห็นเข้าก็จ้งหน้าไม้จะยิง คิดว่าเจ้านี้ คงจะปรบกวพระเวสสันดร แต่อาศัยชุกเป็นคนมีวาทีดี เห็นทำชีวิตดิ้นหนีจะตายเสียแล้ว จึงได้ยกกับน้ำพริกกับเกลือกับข้าวที่มีติดตัวไปชุกให้ดูว่า นี่นี่ แกจะฆ่าข้าไม่ได้นะ ข้าเป็น ราชทูตนำพุลพระราชสาส์นตรามาจากพระเจ้ากรุงสุทศย์ จะให้ข้าไปเฝ้าพระเวสสันดรหน่อพระ บรมพงศ์โพธิสัตว์ ถ้าจะฆ่าฉันนะแกต้องตายเจ็ดชั่วโคตร นั้นแน่ เห็นไหม อีตานันเห็นทำไม่ได้ การ เลยรับลงมา แกอ่านหนังสือไม่ออก แกจัดหนังสือมาให้ดูรีเปล่า ถ้าจัดหนังสือมาให้ดู จับ ได้แน่ ตรงนี่นะ เป็นอันว่าไม่ได้จัดหนังสือออกมาให้ดูพอลงมาแล้วก็นำอาหารมาเลี้ยง นวด พั่นคั้นบาทาเป็นอย่างดี

เมื่อชุกพักอยู่ในที่นี้พอสมควรแก่เวลา เลยถามทิศทางว่าจะไปไหน ทางที่จะไปหาพระ เวสสันดรนะไปไหน เจตบุตรจึงได้บอกว่า ไปทางนี้ละขี้มือไปนะ ไปทางไหนก็ไม่รู้ไปทางนี้ก็แล้ว กัน ไปตามหนังสือเขาว่านะ ให้ตาหง่าเดินทางไปก็ไปไม่ไหว ไปข้างหน้ามันจะพบสำนักฤาษี

สำนักหนึ่ง ฤาษีองค์นี้มีสถานอยู่ไม่ใกล้ไม่ไกลนัก หากไปแล้วไปพักอยู่กับสำนักฤาษีองค์นั้น ฤาษีองค์นั้นก็ชี้ทางไป เป็นอันว่าชุกก็เดินไปตามทางที่เจตบุตรบอกก็ไปพบ **อัชุตฤาษี** แก่ก็โหมกตามประเพณีว่า แกจะไม่เฝ้าพระเวสสันดร เพราะว่าพระเจ้ากรุงสุชัยเข้ามา ความจริงฤาษีนี้ก็ไม่น่าจะโง่งนะ อยู่ป่ามีมานสมาบัติตันให้ชุกขอกทานโหมกได้นี้ ก็ต้องคิด แต่ว่าเป็นกิจของสมณะธรรมดาจะเป็นฤาษีหรือพระก็ตามที่ ย่อมมีความเมตตาคือมีพรหมวิหาร ๔ และเมื่อมีคนยากไร้มาหาอย่างนี้ก็เมตตา การที่จะให้มานสมาบัติก็เป็นเรื่องไม่สมควร ฉานสมาบัติของพระก็ดี ของฤาษีก็ดีนี่ เป็นอันว่าไม่มีความสำคัญ คำว่าไม่มีความสำคัญก็หมายความว่า ถ้าเรื่องไม่สำคัญละก็ ฤาษีเขาก็ไม่ดู พระเขาก็ไม่ดู เป็นอันว่าเมื่อพักได้เป็นอย่างดีแล้วจึงได้ถามฤาษีว่า ทางไปเขาวงกตคือป่าหิมพานต์นะอยู่ที่ไหน ท่านฤาษีก็บอกว่าป่าหิมพานต์นะ อยู่ไม่ไกลไปทางนี้ ชี้มันส่งไป ฉันทันชี้ส่ง ไซ้ไหม ตาหง่า ฉันทันชี้มันตะไป ไปไปทางนี้ ทางไหน ไปทางบ้านแกนะ บอกว่าไปทางนี้เป็นทางที่ไม่ไกลนัก

ตอนนี้ก็มากล่าวถึง ตาชุกก็เดินไปตามทางนั้น ต่อมาเมื่อตาชุกก็เดินเข้าไปใกล้ถึงจะถึงอาศรมของพระเวสสันดรหน่อพระบรมพงศ์โพธิสัตว์เทวดาดลใจ ตอนนั้นเข้า **กัณฑ์ มาร** แล้วสินะ จึงมาคิดในใจว่า ถ้าเราจะเข้าไปขอสงกุมารแต่เวลาใกล้วัน ๆ อยู่ ตามธรรมดาสตรีนี้ ย่อมจะมีความตระหนี่ในทรัพย์ มีความตระหนี่ในลูก ก็หมายความว่ามีความรักลูก มีความรักทรัพย์ เพราะไอ้ทรัพย์สินที่หามาได้ แม่บ้านเป็นคนรับผิดชอบ มันจะมีกินหรือไม่มีกินเป็นหน้าที่ของแม่บ้าน จำเป็นอยู่เองที่แม่บ้านจะต้องพิจารณาว่า ทรัพย์สินเวลานี้ที่มีอยู่ มันจะพอกินถึงสิ้นปีหรือไม่ สิ้นเดินหรือไม่ ถ้ามันขาดลงไปเมื่อไรก็แม่บ้านมีหน้าที่รับความเดือดร้อน อยากจะคิดว่าเวลานี้ ตามธรรมดาสตรีมีความตระหนี่อย่างนี้เป็นต้นถ้าเราจะเข้าไปหาพระเวสสันดรหน่อพระบรมพงศ์โพธิสัตว์ ในกาลละครั้งนี้ เป็นเวลากลางวัน พระนางมัทரியังอยู่ ก็เกรงว่าพระนางมัทรีจึงไม่ยอมให้ นี่ฉลาดพอ

แกจึงได้พักตนไว้อยู่ที่ต้นไม้ ใกล้ๆ กับริมอาศรม ไม่ไกลกันนัก แต่ยังคงกล่าวไว้ในคินนั้นปรากฏว่าพระนางมัทรีทรงนิมิตไปว่า มีชายตัวใหญ่ดำกำยำล่ำสันถือศัตราวุธ มาถึงก็ฟาดฟันแขนซ้ายและแขนขวาขาดไป พระนางก็ตกใจสะดุ้งตื่นแต่ตอนมืดตอนดึก คิดว่าฝันนั้นเป็นฝันร้าย คงจะมีอันตรายแก่ลูกทั้งสอง จึงเข้าไปหาพระเวสสันดรเคาะประตูเรียกในยามดึก

การที่จะบรรลุลูกภิเษกสัมมาสัมโพธิญาณได้ ตามประเพณีของหน่อพระบรมพงศ์โพธิสัตว์ ก็จะต้องบริจาคลูกเป็นทาน บริจาคเมียเป็นทาน มิฉะนั้นจะเป็นพระพุทเจ้าไม่ได้ จึงคิดในใจว่า ลูกหญิงและลูกชายเป็นพาหิรกทาน คือเป็นทานภายนอก ทำไมเราจะให้ไม่ได้ เพื่อพระโพธิญาณ แต่ทว่าอวัยวะในทั้งหมดของเรานี้ไซ้ไร ถ้าใครขอเรายังกล้าจะให้ แต่ถ้าจะพูดตรงไปตรงมา พระนางมัทรีวันพรุ่งนี้คงไม่ยอมไปป่า ไอ้การจะบำเพ็ญทานบารมีเพื่อพระโพธิญาณของเราก็จะไม่สำเร็จผล

จึงได้กล่าววาทจาเบียงบายไปว่า น้องเคยอยู่ในพระราชนิเวศน์ ไม่เคยทำงานหนักมันจะต้องออกป้าหาผลไม้ งานหนักประสาหมันก็วันไหน อุทรของพระนางนี้ไซ้ร้อาจจะกำเริบ ผันน้ำมันเป็นความผันเลือนลอย ไม่ควรจะยึดถือ ขอให้เธอจงมีความสบายใจ แล้วพระนางมัทรีก็ลากลับมา แต่ว่าพระนางมัทรีก็มั่นใจว่า อันตรายจะต้องบังเกิดแก่ลูกทั้งสองแน่ เพราะพระนางก็ทรงทราบมาก่อนที่พระนางจะบรรทมหลับ พระนางทรงคิด ทรงภาวนาความผันแบบนี่เขาถือว่าเป็นเทพสังหรณ์ ตอนเช้าจึงได้ไปลาพระเวสสันดรฝากพระราชกุมารทั้งสองไว้

มาตอนนี้ได้กล่าวถึงชูชกเมื่อเวลาตอนสาย เข้าใจว่าเวลานี้พระนางมัทรีออกไปแล้วชูชกผู้ใจแกล้ว จึงได้เข้าไปหาพระเวสสันดรห่อพระบรมวงศ์โพธิสัตว์ เมื่อเห็นพระเวสสันดรห่อพระบรมวงศ์โพธิสัตว์ ก็กราบทูลขอสองกุมาร ขอเล่าตอนต้นสักนิดหนึ่งว่าตามพระบาลีท่านกล่าววาทว่า ถ้าเอาตามหนังสือเล่มนี้ละก็ รู้สึกว่าจะไม่ละเอียดนัก ที่ให้มาดูตอนจบเท่านั้นเอง ว่าเขาจบกันตรงไหน ไม่รู้ว่ากันท้ออะไรบ้าง (**กันทมหาพน** ใจ ก็ กันทมหาพน) มันไม่มีอะไร พหพาพนมันเดินป่าใหญ่ แกมาเดินไปคนเดียววิไล ไม่เจออะไร เจอแต่ต้นไม้

เอาละตามเรื่อง เข้ากุมารแล้วไซ้ใหม่ เข้ากุมารสิ นี้ก็เทศน์ **กันทมกุมาร** ก็เป็นอันว่าตอนที่ชูชกเข้าไปในตอนแรก กันหาและชาลีทั้งสองเห็นชูชกมาร อาศัยที่เป็นลูกของคนดีคือเป็นลูกกษัตริย์ บิดามารดาสั่งสอนไว้ด้วยดี มีการปฏิสันฐานดี เพราะพ่อแม่เป็นคนประกอบไปด้วยคุณธรรมทั้งสี่ คือ เมตตา ปราณี คือ พรหมวิหาร ๔ ลูกก็ดีด้วย เมื่อเห็นคนจะเข้ามาหา พ่อก็วิ่งไปรับปฏิสันฐานว่า คุณตาเจ้าคะ คุณตาเจ้าขา มาเพื่อประโยชน์อะไรแต่ว่าคุณตา กลับทำอีกอย่างหนึ่ง นั่นก็คือคิดว่าเจ้าสองกุมารคนนี้ หญิงเด็กเล็กๆ ผู้หญิงผู้ชาย สองคนนี่คงเป็นกันหาและชาลี เวลานี้เราต้องการจะเอากันหาและชาลีเป็นคนรับใช้ของเรา ถ้าเราจะพูดดีเจ้าเด็กทั้งสองคนมันจะกำเริบเสิบสาน หว่าเราต่ำกว่ามัน จึงขู่ตะคอกเด็กทั้งสอง ท่านทั้งสองก็ตกใจว่า นี่เรามาปราศรัยด้วยดี แต่ตาแก่คนนี่ทำไมทำแบบนี้แกชี้หน้าใส่กลับไป หลังจากนั้นเมื่อเด็กทั้งสองหนีไปแล้ว ชูชกก็ไปขอสองกุมารจากพระเวสสันดรห่อพระบรมวงศ์โพธิสัตว์ ความจริงท่านก็เสียตายลูกเหมือนกัน ลูกรักนี่มันของยากในการที่จะให้

แต่ว่าอาศัยน้ำพระทัยของพระองค์ต้องการอย่างเดียวคือ พระโพธิญาณ เมื่อเด็กน้อยทั้งสองฟังคนทั้งสองพูดกันก็เข้าใจ จึงหนีลงไปในสระ เมื่อพระเวสสันดรทรงพระราชทานแล้ว ชูชกเหลียวซ้ายแลขวาไม่เห็นสองกุมาร ก็ต่อว่าพระเวสสันดร หว่าไม่ใช่คนใจบุญจริงปากว่าตาขยิบ เวลานี้ลูกทั้งสองหายไปไหน พระเวสสันดรก็ไม่ได้ว่าอะไร ไม่โกรธ เข้าใจว่าลูกทั้งสองคงจะหนีไป ก็ไปที่สระโบกขรณี เด็กทั้งสองนี้เป็นเด็กที่มีความฉลาด คือ กันหาและชาลี เพราะสร้างบุญบารมีคู่กับพ่อแม่มานาน เวลาที่จะลงไปในสระ เธอก็ถอยหลังลงเอาหลังลงไม่มีรอยลงมีแต่รอยขึ้น แต่ว่าพระเวสสันดรเป็นห่อพระบรมวงศ์โพธิสัตว์จึงมีความฉลาด จึงได้เตือนเรียกลูกทั้งสองว่า

พ่อให้เจ้าเป็นทานก็เพื่อพระโพธิญาณเท่านั้น ถ้าหากว่าลูกสงสารพ่อ ต้องการให้พ่อได้สำเร็จเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว จงขึ้นมาเพื่อให้พ่อได้มีโอกาสบำเพ็ญทานภายในได้แก่ ให้ลูกเป็นทาน ให้เมียเป็นทาน เพราะว่าทานทั้งสองนี้ไม่สำเร็จเพียงใด ก็ปรากฏว่าพระโพธิญาณของพ่อนี้ใครจะไม่สำเร็จผล เป็นอันว่าลูกทั้งสองคน เมื่อได้ฟังอย่างนั้นก็เห็นใจพระราชบิดา จึงได้ขึ้นมา พระเวสสันดรจึงจับมือลูกทั้งสอง มอบให้แก่บุชา ฝ่ายตาชุกชกแกก็แสนจะดี อีต่อนนี้ขอเล่าเลยไปนิคนะ เพราะมันอยู่ตอนท้าย เอาตอนต้นกับตอนท้ายมาผสมกัน เอาเอาวัลย์ทั้งสองนี้เข้ามาผูกมัดมัดกายา คือผูกมือทั้งสองของเด็ก แต่ความจริงกัณฑ์ตอนนี่ไม่มี เขามีตอนท้าย ถ้าจะไปว่าตอนท้ายไปแล้ว ความมันจะไม่เข้ากันเดียวเขียนดีต่อหน้าพระเวสสันดรเวลาที่ตีพี น่องก็เอาหลังเข้าไปรับ จะตีน่องพีก็เอาหลังเข้าไปรับ แกก็ยิ่งโกรธใหญ่ ลูกทั้งสองก็ขอพระแก่พระราชบิดาว่า ก่อนที่จะใครไปนะไม่สำคัญ ขอขอให้พระแม่เจ้ากลับมาเสียก่อนดีกว่า

สำหรับพระเวสสันดรก็คิดว่าไม่ได้การ ถ้าพระแม่เจ้ากลับมา พระนางมัทรีคงไม่ให้นั่ง แต่ว่าตาชุกชกแกดีต่อหน้า ดีลูกต่อหน้าแบบนี้ มันก็เต็มที เกือบจะทนไม่ไหว ตอนนี้เป็นอันว่าพระเวสสันดรเกือบขันทกเหมือนกัน ถึงกับร้องให้เดินเข้าอาศรม คิดว่าเวลานี้ข้าจะเจ้า บ่าวกะนายเขาดีกัน มันเป็นเรื่องของเขา ก่อนจะไปเรื่องพระนางมัทรี ในตอนนั้นก็ขออธิบายตามนัยของอรรถกถาท่านกล่าวไว้ พระอรรถกถาจารย์ได้พรรณนาในตอนนี้อย่างไรว่า ทำไมชุกชกเมื่อได้รับสองกุมารไปแล้ว แทนที่จะมีความเมตตาปราณี เพราะว่าเด็กทั้งสองนี้เป็นคนดี ไม่ใช่เด็กชั่ว มีความโอบาปราศรัยเป็นอย่างดี จริยาก็เรียบร้อย เห็นคนแก่ที่มีอายุยิ่งกว่า ก็มีความเคารพนบนอบ นี่ก็ว่าเป็นการแสดงอาการอ่อนน้อม วาจาที่กล่าวไปก็เป็นสัมโมทนียกถา แล้วก็ชุกชกต้องการสองกุมารนี้เพื่อจะเป็นคนรับใช้ มันก็ไม่มี ความจำเป็นอะไรต้องมาเขียนมาตี มาทรมานกับแบบนี้

ตอนนี้พระบาลีท่านกล่าวว่า ต้องถอยหลังเข้าไปชาติหลังโน้น ก่อนที่ชุกชกจะมาเกิดเป็นชุกชก และก่อนที่กัณฑา ชาลี จะกลับมาเป็นกัณฑาและชาลี ท่านกล่าวว่าในเวลานั้นกัณฑาและชาลีสองศรีนี้เป็นลูกชาวนา และชาวนาคูนั่นก็คือ ไม่ใช่พระเวสสันดรกับพระนางมัทรี ถ้าเป็นชาติก่อนโน้น ถ้าจะถอยหลังไปก็ต้อง ๔ อสงไขยกับแสนกัปเศษ เพราะตอนนั้นองค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐ คือ หน่อพระบรมวงศ์โพธิสัตว์พระเวสสันดร หรือพระพุทธรูปของเรา ยังไม่ตั้งมโนปฏิธานปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์ หรือจะเป็นพระพุทธรูป

ท่านกล่าวว่า เด็กทั้งสองนี้เมื่อพ่อแม่ทำนาต้นข้าวขึ้นเขียวชะอุ่ม ก็ให้คอยเฝ้านาระวังควายและวัวที่จะเข้ามากินต้นข้าว เวลานั้นมีควายแก่อยู่ตัวหนึ่ง ปรากฏว่าชาวบ้านเขาเลี้ยงนั้นเขาก็ปล่อยตามอัธยาศัย เขาไม่ควบคุมอะไร เพราะเป็นควายที่ใช้ไม่ได้แล้ว ควายตัวนั้นแก่กว่าอาจารย์หง่าหน้อยหนึ่ง อาจารย์หง่านี้เขายังใช้ได้ เขายังเลี้ยงเห็นไหม ไข่ตัวนั้นมันมากเขาไม่

เลี้ยง เมื่อเขาใช้งานไม่ได้ เขาก็ปล่อยหากินตามอหฺยาศัย จะไปไหนก็ช่างเจ้าควายตัวนี้เห็นใบข้าวเขียวสง่า มันก็เข้ามากินทุกวัน เด็กน้อยทั้งสองนี้นั้นก็คอยไล่ ไล่ไปแล้วผลอกก็เข้ามากินใหม่ เมื่อพบผู้ใหญ่ บิดามารดาพี่ก็พากันดูกันว่า หาวาไม่สนใจข้าวปลาที่ตัวปลูกไว้มันจะเสียหาย เมื่อทำแบบนี้ทุกวันๆ ก็ปรากฏว่าไอ้เจ้าควายมันก็มาขโมยทุกวันๆ ผลอกไม่ได้ ก็นั่งตากแดดตากฝน ทนดูอยู่

เอกทิวสัง ภายหลังจากในวันหนึ่งโคมตรูทั้งสองพี่น้อง จึงมาปรึกษากันว่าเจ้าควายแกนี้มันทรมานเรา มันกินทุกวันเราผลอกไม่ได้ มันผลอกที่ไร มันกินข้าวที่ไร กลับไปบ้านเราก็ถูกตี เราก็ถูกด่า ถ้ากระไรก็ดี วันนี้ถ้าเจ้าควายแกมันมา นำเชือกเข้ามาไว้ จับมันเอาเชือกสอดเข้าไปในรูจมูกที่เขาสนสะพาย เอามันไปผูกกับต้นไม้แล้วตีให้มันเซ็ด มันจะได้ไม่ไปกินข้าวต่อไปเราจะได้ไม่ลำบาก เป็นอันว่าวันนั้นควายแกตัวนั้นก็มาอีกเหมือนกัน ตามปกติมันเคยได้กิน สองพี่น้องก็จับควายแกเองเชือกเข้าร้อยจมูกไปผูกกับต้นไม้ สองคนก็หาไม้เรียวมาได้ ก็ช่วยกันตีจนหน้าใจ

นี่ละ บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย ถ้าฟังเรื่องพระเวสสันดรชาดก ก็ต้องมาฟังกันตอนนี้ด้วยว่า ทำไมนะ คนที่ไม่ได้ทำร้ายเขา ตาชุกกแกมาขอสองกุมารเพื่อไปเป็นคนรับใช้ สองคนนี้ก็ไม่ได้ด้าน ไม่ได้ด่า ไม่ได้ว่าอะไรของแก แต่ทำไมจึงถึงต้องถูกตีแบบนี้ถูกทรมาน พระอรุณกถาจารย์จึงได้บอกเข้าไว้ว่าเป็นเพราะกรรมเก่าชาติก่อน ลองนั่งนึกดูสิ มันถอยหลังไปถึงเลย สี่สองไชยกับแสนกัป ถ้าจะนับชาติก็ต้องเป็นล้านๆ ชาติกรรมประเภทนี้ซึ่งเป็นเศษกรรม มันยังไม่หมด มันตามมาสังหารทรมานในชาตินี้

ฉะนั้นขอบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายโดยถ้วนหน้า การฟังเทศน์ที่ อย่างฟังกันแต่เรื่องอย่างเดียวไม่มีผล ต้องฟังทั้งเหตุและทั้งผลเขาไปใช้ จะไปใช้ค่อยไปพิจารณาที่เขาบอกว่า คนใดฟังเรื่องราวของพระเวสสันดรชาดก ในที่นี้ข้ันเดียว คือ ภายในวันนั้นให้จบ ตายแล้วจะเกิดทันศาสนาพระศรีอาริย์นั้น เขาต้องฟังอย่างรู้เรื่อง และก็ปฏิบัติตามเรื่องราวของพระเวสสันดรท่านปรารถนาพระโพธิญาณ ต้องการในการให้ทาน เราก็ให้ทานเหมือนท่านท่านให้ลูกเป็นทานให้เมียเป็นทาน ถ้าผู้หญิงให้ผัวเป็นทานอันนี้ไม่ต้อง เป็นแต่เพียงว่าพอใจในการบริจาคทานในการสงเคราะห์

และประการที่สอง เมื่อเวลาที่พระเวสสันดรท่านทรงพรตเป็นนักพรต ท่านก็ตั้งใจเป็นนักพรตจริงๆ

ประการที่สาม พระเวสสันดรนี้เป็นคนน้อมไปในความกตัญญูรู้คุณบิดามารดา ทั้งๆ ที่ตนไม่มีความผิด เมื่อพระราชบิดามีพระราชดำรัสตรัสสั่งเนรเทศ พระเวสสันดรเองก็ไม่พยายามที่จะคัดจ้าน ถ้าพระองค์จะคัดค้านก็ไม่เป็นไร เพราะเวลานั้นคนที่รักพระเวสสันดรมากกว่าคนที่มาร้อง ถ้าพระเวสสันดรจะสั่งจับมาลงโทษ ก็เห็นจะเป็นของไม่แปลก

และอีกประการหนึ่ง พระเวสสันดรก็มีความเมตตาปราณี ตอนที่พระเจ้าเจตรัฐทั้งหลาย บอกว่า ถ้าหากว่ากรุงสีพีไม่ต้องการ ก็ขอให้พระองค์เป็นกษัตริย์ในเมืองนี้ เมื่อนี้ยินดีต้องรับ พวกเขาทั้งหมดพร้อมที่จะเป็นคนรับใช้ คือรับสนองพระบรมราชโองการทุกประการ พระเวสสันดรไม่ทรงรับก็ด้วยเหตุสองประการ

หนึ่ง พระองค์ตั้งใจจะบวชเป็นนักพรต และตั้งใจที่จะบริจาคบุตรเป็นทาน เมียเป็นทาน เพื่อพระโศภิตาณ นี่เป็นเรื่องน้ำใจของพระองค์อันหนึ่ง

และอีกประการที่สอง พระองค์จะไม่ยอมให้พระองค์เป็นเชื้อแห่งการสงคราม และมีความเมตตาปราณีกับบุคคลทั้งหลาย เพราะพระองค์องค์เดียว คนทั้งหลายที่จะรบราฆ่าฟันซึ่งกันและกัน จะต้องล้มตายและบาดเจ็บ นี่พระเวสสันดรมีจิตเมตตาปราณีอย่างนี้จึงได้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้

แต่ที่ว่าพวกเราเหล่าพุทธบริษัทเมื่อมีความเคารพองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาเรื่องนี้เป็นเรื่องของประวัติของพระพุทธเจ้าโดยตรง หากว่าเรามีความประสงค์จะมีความดีเช่นพระพุทธเจ้าก็ไม่ใช่พระพุทธเจ้านะ ไม่ใช่ตัวเราเป็นพระพุทธเจ้า มีความดีเช่นท่านท่านตายจากความเป็นคนเมื่อไร เป็นเทวดาเมื่อนั้น ลงจากเทวดาหรือพรหม ก็มาเป็นคนเป็นคนก็เป็นคนที่มี ความมีสมบัติมาก ประกอบด้วยจิตเป็นธรรม จึงเป็นปัจจัยให้ท่านบรรลุเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ฉะนั้นบรรดาท่านพุทธบริษัท ที่ตามฎีกาจารย์กล่าวว่า บุคคลใดฟังเรื่องราวพระเวสสันดรขาดกบภายในหนึ่งวัน คนนั้นจะเกิดทันศาสนาพระศรีอาริย์นะ เขาฟังด้วยและเขาก็ปฏิบัติด้วย ล่วงมาตั้งแต่ตอนต้นนั้น เามาตั้งแต่พระนางมุสดีเกิดเป็นลูกของพระเจ้าพันธุมาธราชว่าแต่สองศรีพี่น้องเขาทำกันยังไง พระนางมุสดีต้องใช้เวลาช้านาน เพราะว่าต้องการเป็นมารดาของพระพุทธเจ้า สำหรับ **สังฆทาสี** ผู้เป็นน้องต้องการความเป็นพระอรหันต์ เมื่อ **พระพุทธวิปัสสีทศพล** พระองค์ทรงอุบัติขึ้น และนางทั้งสองทำบุญแล้วตายไปก็ไปอยู่บนสวรรค์ คอยอยู่บนสวรรค์นานถึงแสนกัป มันก็มีไฉนสำหรับสวรรค์ มีแต่ความสุข พอกับนี้ปรากฏว่ามีพระพุทธเจ้า นี่เห็นไหมนี่ จะมีพระพุทธเจ้าที่มันกินานแสนนาน จาก **พระวิปัสสี** แล้วก็จะถึง **พระปทุมุตตระ** จากนี้ไปถึงพระปทุมุตตระนี้ ๙๑ กัปเห็นไหมตาहांเอี้ย ลงนรกไปที่ละไม่ได้พบพระพุทธเจ้านานนับเป็นแสนๆ กัป จาก **พระพุทธวิปัสสี** แล้วก็มาถึง **พระปทุมุตตระ** นี่ห่างจากนี้ไป ๙๑ กัป จาก ๙๑ กัป มาถึงกับนี้มันนานแสนนาน แต่ที่ว่า **พระนางสังฆทาสี** กับ **มุสดี** ก็อยู่บนสวรรค์ แสนกัปๆ ของมนุษย์ก็ไม่มานานนักสำหรับสวรรค์ พอมาพบ **พระกกุสันโธ** **พระนางสังฆทาสี** ที่ปรารถนาพระนิพพาน พบพระพุทธเจ้าครั้งแรก ครั้งที่สองก็ได้นิพพานทันที

นี่การบำเพ็ญบุญบารมีนี่มันขึ้นกับการตั้งใจจริง เสียสละจริง และก็อธิษฐานบารมีจำไว้ให้ดีนะ การไปพระนิพพานมันเป็นของไม่ยาก ของแค่เอื้อมถ้าจิตใจเราดี สำหรับพระนางผู้สติต้องการเป็นพระพุทธรูปมา ก็ได้อำนาจสมาธิประสงคฺ แต่ระยะยาวมาก นี่ในเมื่อเราฟังเทศน์ขององค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า อย่าฟังแต่เรื่อง อย่าฟังแต่เสียง เอาเหตุเอาผลเป็นอันว่าต่อจากนั้นไป เมื่อกี้ว่ามาถึงไหน จำไม่ได้ซะแล้วซี

เป็นอันว่าตาชุก แกก็ดึงเอาสองกุมารไป แล้วก็ทุบตีต่อหน้า ต่อนี้ไปพระบาลีท่านก็กล่าวว่า ท่านก็ทิ้งไว้ละ ทิ้งไว้ใหม่ตาหง่า (ครับ) กัณฑ์ชุก หมดไป ขึ้น กัณฑ์มัทรี อันนี้ก็เล่ากันลัดๆ พุดมากยังกับเทศน์ แหงงๆ ก็ฟังไม่รู้เรื่อง วันทั้งวันนะ หือ อย่างตาหง่าเมื่อตอนเป็นพระละ หอนจู้บๆ หอนทั้งวันนะ ต้องเล่นกันนานหน่อย ไซ้ใหม่อาจารย์หง่า (ครับ) พัดกันตั้งแต่หัวค่ำยันตีสอง เทศน์เก่งมากคนอาตังๆ นะ (ฮะ) หน้าเข้าๆ พอเทศน์หน่อยหนึ่ง ก็เรียกกันว่า เอ้า หลวงพ่อ ขออีกแหล่งหนึ่ง อือ หลวงพ่อก็เลยบอกว่าเอ้าให้แม่มีอีกแหล่งหนึ่ง (หัวเราะ) เห็นไหม คนขอเอ้า ให้แม่มีอีกบาทหนึ่งใส่เป็งลงไปแหล่งละบาท ตานี้แกเทศน์ที่ไร เครื่องกัณฑ์ก็มาก ไร่ของก็มาก และไร่เงินก็มาก เพราะเป็นปีหนึ่งแกนี่ก็จะมีละ ว่าไร่วัดท่านี่มันเอาเปรียบทุกที่ มาเทศน์หลายปี แม่มีให้กุปีละสิบบาท เหนื่อยเกือบตาย ไซ้ใหม่ ขึ้นตั้งแต่เวลาทุ่มหนึ่ง เดี่ยวสองทุ่มไปจบตีสองทุกที่ เลิกก็ไม่ได้คนก็มากไร่พระเทศน์มันก็บ่าบอเนี่ยะเขาขอมมากเท่าไร ก็ตะบันเทศน์มากเท่านี้เนี่ยะเขาฮามากเท่าไรก็ชอบใจ เทศน์ไม่ต้องหยุดละสิ

ลูกศิษย์ก็รวบเครื่องกัณฑ์มานับ พระเจ้าอาวาสก็ถามว่านับทำไม เทศน์ยังไม่จบบอกไม่เป็นไรละครับ เดี่ยวอาจารย์ก็จบ อาจารย์สั่งไว้ว่าให้ช่วยวัด ไม่งั้นเวลาเทศน์จบแล้วมันก็จะเกิดความลำบาก เวลานี้คนติดเครื่องกัณฑ์ก็ไม่มีแล้วใกล้จะจบ กิ่ง่าอย่างนั้น สมภารก็ไม่ว่า คิดว่าเขาจะช่วย พอนับเสร็จก็ใส่กระเป่าเดินลงเรือไปเลย กลับวัด ท่านสมภารก็วิ่งมาเรียกลูกศิษย์ ไร่ลูกศิษย์ก็ไม่กลับ เข้าไปหาพระนักเทศน์ บอกนี่ท่าน ลูกศิษย์เอาสวดไปหมดแล้ว แล้วท่านก็เลยบอกว่าท่านสั่งไป ข้ามาเทศน์แล้วหลายปี แกรวย ปีนี้ข้าขอชกปีเหอะ ข้าเหนื่อยเกือบตาย (หัวเราะ) ไร่แกจัญไร เอาเปรียบข้ามานานแล้ว นี่หลายปีนี่ข้าให้แก ปีนี้ข้าขอปีครึ่งเดียววะ แกจะมาทวงอะไรกะข้า ก็เขาให้ค่าเทศน์นี้ เขาติดกัณฑ์เทศน์ข้าแกเอาไม่ได้ เป็นอันว่า

การฟังเทศน์บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย เราก็ต้องตั้งใจฟังธรรมะการปฏิบัติถ้าฟังแต่เสียงฟังแต่เรื่อง การจะหันศาสนาพระศรีอาริย์ยอมไม่มี ดีไม่ดีถ้าเราฟังดี คิดตามด้วยปฏิบัติตามด้วย ก็สามารถจะถึงพระนิพพานในชาตินี้ มันเป็นของไม่ยาก ตอนนี่กล่าวลัด

กล่าวถึงพระนางมัทรี ตามธรรมดาพระนางมัทรีออกไปหาผลไม้มันไม่ไกล ไกลๆ นั่นก็มีเยอะ แต่วันนั้นทวดตาและพรหมดลใจว่า วันนี้พระเวสสันดรหน่อพระบรมพงศิโพธิสัตว์ จะให้

ลูกเป็นทาน ท่านจัดว่าเป็นทานสำคัญ ที่จะเป็นปัจจัยให้เข้าให้สำเร็จพระสัมมาสัมโพธิญาณ จึงพากันบันดาลให้ต้นไม้ที่เคยมีดอกมีผลมากมาย มันไม่มีผลเสีย พระนางมัทรีก็ต้องเข้าป่าชฎีไกล แสนไกลว่าจะได้ผลไม้ ไปเก็บเล็กเก็บน้อย กว่าพอตามความต้องการก็เย็นมากแล้ว จึงได้เดินทางกลับอาศรม นี่ก็ร้อนถึงเทวดาอีก เทวดานี้แกล้งจริงๆ นะ คิดว่าเวลานี้ชุกขยงพกลูกไป ไม่ไกล ถ้าพระนางมัทรีกลับมาถึงอาศรมแล้วไซ้ร้ ถ้าไม่เห็นสองกุมารก็อาจจะตามไปทัน ถ้าหากพระนางมัทรีตามไปทันนี้ การที่จะหวังพระโพธิญาณของพระเวสสันดรจะไม่สำเร็จผล

ฉะนั้นเทวดาสามตณจึงมาแปลงเป็นเสือและสิงห์มาขวางทางไว้ วันนั้นเป็นวันเพ็ญเป็น พระจันทร์วันเพ็ญพอดี พระนางมัทรีไม่สามารถจะหลีกมันได้ จะอ่อนวอนสักเท่าไรเสือและสิงห์ เทวดาก็นอนเฉย ดีไม่ดีพระนางมัทรีจะหลีกไปได้ อาจจะแยกเขี้ยวก็ได้นะอาจารย์หง่านะ ถ้า นอนเฉยแคงไม่กลัว ที่นี้ก็ทรมานกันอยู่อย่างนั้น พระนางมัทรีก็มีความเป็นห่วงลูกน้อย ก็มี ความเป็นห่วงพระเวสสันดรพระราชสวามี แต่ทว่าเทวดาทั้งสามองค์นี้ก็แกล้งนอนอยู่อย่างนั้น ขวางทางจนกระทั่งเวลาค่ำลงไปมาก แต่มันเป็นเวลาเดือนหงายเทวดาเห็นว่าไม่มีอันตราย พระ นางมัทรีเดินกลับถูก ถ้าไม่ถูกแกก็อาจจะคล้ำเข้ามาถูกก็ได้เมื่อขณะที่พระนางมัทรีเห็นเสือและ สิงห์หลีกไปแล้ว พระนางมัทรีก็รีบกลับ

เวลาที่กลับมา ก็ปรากฏว่า สองกุมาร สองลูกน้อย เคยวิ่งไปรับหน้าแม่ วันนั้นไม่มี เจียบ เมื่อพระนางมัทรีเอาผลไม้เข้าไปวางไว้ ก็เรียกลูกทั้งสอง ก็มองไม่เห็น ก็ไม่ได้ยินเสียงขาน หาที่ไหนก็ไม่พบ มาถามพระเวสสันดรๆ ก็นิ่ง นางก็ไปหาใหม่เพราะอาศัยการเหน็ดมาตั้งแต่ เข้าจนค่ำ แล้วกลับไม่เห็นลูกทั้งสอง ก็มีความสะท้อนใจเกรงว่าอันตรายจะมีกับลูกหันกลับมา หาพระเวสสันดรอีก พระเวสสันดรตัดพ้อต่อว่า โดยพระเวสสันดรคิดว่า ถ้าเราบอกกับนาง โดยตรง เพราะอาศัยหนึ่งความเหน็ดเหน็ดมาตั้งแต่เช้า อาหารไม่ได้บริโภค และประการที่ สอง ความรักลูก ถ้ารู้ว่าเราให้ลูกแก่ชุกขยงไปแล้ว พระนางมัทรีจะเสียใจ อาจจะถึงแก่ความตาย ก็ได้ นี่เป็นความคิดของพระเวสสันดรด้วยจิตเมตตา คิดว่าถ้าหากว่าเราทำให้เธอมีความโกรธ ถ้าโกรธในเราเสียแล้ว เธอจะปลอดภัยจากชีวิต นี่ความจริงเขาคิดผิดเหมือนกันนะ อาจารย์ห ง่านะ คิดผิดหรือคิดถูก เป็นอันว่าอาศัยกรรมในชาติก่อนบันดาล ทำให้พระเวสสันดรคิดอย่าง นั้น

จึงได้ตัดพ้อต่อว่า หว่าในวันก่อนๆ ไปกลับมาแต่วัน แต่ทำไมวันนี้กลับจึงคำหาว่า ไปเป็นผู้ผู้ชายกับใครในป่า เป็นต้นนะ จะว่าพิพยาทรใครจะไปรู้จักไซ้ใหม่ พระนางมัทรีได้อาศัย ความรักความกตัญญูตเวทีในพระราชสวามีอย่างหนึ่ง มาถูกตัดพ้อต่อว่าเธอก็เสียใจมากถึงกับ สลบลง

ตอนนี้พระเวสสันดรก็ตกใจ จึงเข้าไปประคองประคองเอาน้ำมาพรม คือจับพระอุระ จับ หน้าอกเห็นว่ายังอุ่น เข้าใจว่ายังไม่ตาย จึงเอาน้ำมาลูบมาพรม นวดพื้นตาม เรียกว่าทำให้มัน

เกิดฟื้นคืนมาให้ได้ สักครู่หนึ่งพระนางมัทรีก็ฟื้นขึ้นมา เห็นพระเวสสันดรทรงเมตตาอย่างนั้นก็มี
ความชื่นใจ

พระเวสสันดรเห็นว่านางฟื้นขึ้นมาแล้วมีความสุข จึงได้บอกกับพระนางมัทรีว่าน้องรัก
ลูกทั้งสองนะ พี่ให้เขาไปเสียแล้วเป็นทาน เพราะทั้งนี้พี่ปรารถนาพระโพธิญาณการปรารถนา
พระโพธิญาณนี้ถ้าไม่ให้ลูกเป็นทานไม่ให้เมียเป็นทาน พระโพธิญาณก็ไม่สำเร็จผลฉะนั้นขอให้
น้องรักจงโมทนาทานนี้กับพี่ สำหรับพระนางมัทรีนี้ องค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดาสัมมาสัม
พุทธเจ้าตรัสว่า ไม่เคยบำเพ็ญบุญบารมีด้วยพระองค์เองมาเลย อาศัยแต่บัตตานุโมทนาเมัย
เมื่อพระพุทธรูปเจ้าทรงบำเพ็ญบุญอะไร พระนางมัทรีก็ยินดีด้วย ฉะนั้นพระพุทธรูปเจ้าเป็นพระอรหันต์
พระนางมัทรีจึงเป็นอรหันต์ได้ นี่เขาเรียกว่าหากินแบบไม่ต้องลงทุนนะ

แต่อีกคราวนี้ลงทุนมากนะ ให้ลูกเป็นทานนี่นะ ในชาติก่อนๆ มาสิ้นเวลาสี่อสงไขยกับ
แสนกัป การให้ทานก็ดี การสงเคราะห์ก็ดี ด้วยพระองค์เองของพระนางมัทรีไม่เคยมีมีแต่พระ
เวสสันดรองค์เดียว แต่ว่าพระนางมัทรีก็ถ้าจะพูดกันว่า ก็หน่วยบารุงกำลัง จะทำอะไรก็ตาม
พลอยยินดีด้วย

ตอนนี้มากล่าวกันถึงโทษ โทษว่าปัจจัยอะไรเป็นเหตุให้พระเวสสันดรทำอย่างนั้นตอนนี้ก็
ต้องอ้างถึงพระอรชกถาจารย์ ท่านกล่าวว่าถอยหลังไปก็ชาติก็ไม่ทราบ ตอนนั้นทั้งสองศรีนี้เป็น
นกกระจาบ ปรากฏว่าวันหนึ่งนกกระจาบตัวเมีย คือ ผู้เป็นภรรยาจะคลอดไข่ไม่ใช่คลอดลูกนะ
หรือว่าจะออกลูกออกไข่ อาจารย์หง่า ออกไข่ซะ (ครับ) ก็มีเกิดไม่สบายก็อยากกินมะม่วงป่า
หิมพานต์ ไข่มะม่วงหิมพานต์นะ มันลูกเล็กๆ ลูกไม่โต แต่ก็อยากเหอ (หลวงพ่อกเคยเห็นรี)
เคย เคยกินแล้ว ฮะไร ไม่ใช่เห็นอย่างเดียวเคยกินด้วย ลูกเล็กๆเขาเรียกกันว่ามะม่วงหิมพานต์
ไข่ใหม่ แล้วก็ขณะที่บินไป เมื่อเมียต้องการ ตัวก็จะหาให้ไปเจอเอาดอกบัวมันมีกลิ่นหอมบาน
ก็อยากจะได้เอาเกสรดอกบัวหอมๆ หาฝากภรรยาด้วยก็พอดีไปจับในดอกบัวมันบานอยู่แล้ว จะ
เอาเกสรบัว ไข่เจ้าดอกบัวนั้น พอแสงอาทิตย์มันหมดมันก็หุบพอดี ปิดเอานกกระจาบตัวตัวนี้
ออกมาไม่ได้ ต้องค้างคืน ไข่กลิ่นหอมมันก็ติดตัวมาละสิ

พอตอนเช้า ดอกบัวมันก็บาน บินกลับมาได้ เมียอยู่ข้างหลัง โมโหโงงว่าตัวค้างคืนที่
ไหนมา แถมมีกลิ่นหอมมาด้วย คิดว่าไปมีผู้สาวกับใคร ทั้งดำทั้งว่าทั้งเอาปีกเข้ามาตี เอา
ปากมาจิก แต่ว่าสามีก็ไม่ได้ว่าอะไร บอกตามความเป็นจริงเมียก็ยังไม่โกรธ ไม่เชื่อท่านก็เลยไม่ว่า
ทำบอกว่ากรรมอันนี้แหละติดตามพระนางมัทรีมา มาชาตินี้เมื่อพระเวสสันดรให้ทานลูกไป
แทนที่จะพูดดีๆ กลับมากล่าวโทษพระนางมัทรีว่าไปมีผู้ผู้ชายเป็นความเห็นคิดว่าเธอจะไม่ม
อันตรายน

อันนี้ขอบรรดาท่านพุทธะบริษัททั้งหลายฟังแล้วก็จำไปด้วย ว่าเรื่องของสองกุมารก็ดีเรื่อง
ของพระนางมัทรีก็ดี มันเป็นชาติถอยหลังไปนานแสนนาน แต่ทว่าการศึกษาต้องมาถูกลงโทษใน

คราวนี้นั้น มันก็ไกลแสนไกล ถ้าหากว่าบรรดาพวกเราทั้งหลายอยู่ดีๆ เราทำความดีทำเพื่อความ สุข สันติสุขกับปวงชนแล้ว ตามกฎหมายก็ตาม ตามระเบียบประเพณีก็ตามถ้าบังเอิญได้รับความเดือดร้อนใดๆ มันเกิดขึ้นกับเรา เราพิจารณาแล้วว่าโทษของเราไม่มี แต่ให้การถูกล่ามว่าร้ายประเภทนี้มันปรากฏขึ้น ก็จึงนึกถึงพระเสด็จกับพระนางมัทรีและนึกถึงกัณหาและชาติว่า นี่มันคงเป็นเรื่องของกรรมเก่า ถ้ากรรมเก่าเป็นประการใด ก็ถือว่าใช้หนี้กรรมเป็นพิเศษ

ก็ดูตัวอย่างองค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐ เพราะเท่าที่ทราบในตอนี้ ก็เคยเทศน์ในเรื่องพิมพ์พิลาป ที่พระนางพิมพ์พาจะนิพพาน ท่านกล่าวโทษมาทุกชาติๆ แหมน่าฟัง บางเรื่องก็น่าร้องไห้บางตอน พรรณนาทุกชาติว่า เกิดชาติไหนเป็นอะไร ทำอะไรกันพระเวสสันดรไว้บ้าง พระพุทธเจ้าไว้บ้าง ทำให้เป็นที่กระเทือนใจท่าน ขออภัยหมดทุกชาติแล้วจึงจะลาพระนิพพาน

เวลาเหลืออีกนิดหนึ่ง สำหรับเวลาหนึ่งชั่วโมง ก็จะขอกล่าวว่า การที่พระนางมัทรีไม่เคยทำบุญ ไม่เคยทำทานด้วยพระองค์เอง สามารถเป็นพระอรหันต์ได้ ก็ต้องย้อนหลังไปสมัยเมื่อองค์สมเด็จพระจอมไตร คือ เวลาที่พระพุทธเจ้าเทศน์อย่างนั้นนั่นแหละ ที่เข้าไปสู่กรุงกบิลพัสดุ์ ในตอนนั้นพระนางพิมพ์พาราชเทวี เมื่อรู้ว่าพระราชสวามีออกบวช เมื่อเห็นว่าพระราชสวามีโณดม ท่านก็โณบบ้าง พระราชสวามีห่มผ้า น้ำย้อมผาดท่านก็เอาบ้าง แต่ว่าเวลาที่ท่านเสด็จไปกรุงกบิลพัสดุ์ ท่านไม่มาเฝ้า คิดว่าพระลูกเจ้าถ้าไม่มาหาเราถึงพระราชนิเวศน์ เราก็ไม่ไป

ฉะนั้นเมื่อองค์สมเด็จพระจอมไตรทรงเทศน์พระพุทธรูปิตาจบ จึงจะไปหาพระนางพิมพ์พาราชเทวี ซึ่งเป็นพระมเหสีเก่า อีต่อนี้ไม่มีใหม่ นะ เก่าแต่ไม่มีใหม่ นะ เมื่อตอนที่เข้าไปก็บอกกับพระโมคคัลลาน์ พระสารีบุตร เอาสองท่านไปด้วยว่า ถ้าตถาคตเข้าไป ถ้าพระนางพิมพ์พาจะมากอดขาดตถาคตนะ จงอย่าห้ามนะ ตถาคตไม่มีอะไรในกามราคะแล้วแต่นางแก้วนี้ไม่เคยบำเพ็ญกุศลมาเลย ถ้าท่านห้ามคือไม่เคยทำบุญมา ได้แต่โมทนาอย่างเดียว ถ้าเธอทั้งสองห้ามกรรมของนางจะออกแตกตาย จะไม่ได้อรหันต์ผล ฉะนั้นองค์สมเด็จพระทศพลเข้าไป เธอก็ร้องไห้มากจขอขมาสมเด็จพระบรมศาสดาก็ไม่ว่าไม่ห้ามปราม เมื่อเธอคลายความเศร้าโศกแล้ว ก็ปรากฏว่าองค์สมเด็จพระประทีปแก้วแสดงพระธรรมเทศนาจบพระนางมัทรีก็ได้สำเร็จพระอรหันต์ ขอบวชเป็นนางภิกษุณี

เอาละสำหรับกัณทมัทรีนี้ ก็ขอจบไว้แต่เพียงเท่านี้ ขอบรรดาท่านนักดนตรีทั้งหลายหนึ่งชั่วโมงแล้วเห็นใหม่ ขอบรรเลงคั่นเวลาให้หายเหนื่อยสักนิดเถอะ (เทปหมดหน้า)

...แปลได้ใจความตามพระธรรมเทศนาในตอนี้ ก็ปรากฏว่าพระนางมัทรีได้โศกเศร้าโศกาดูรูปแล้ว เพราะพระเวสสันดรได้ทรงพระราชทานพระราชโอรสและพระราชธิดาให้แก่พราหมณ์ไปแล้ว ต่อแต่นี้ไปจะกล่าวถึงท้าวโกสีย์สักกเทวราช ที่ให้การสนับสนุนพระเวสสันดรหน่อพระบรมพงศัพทิสต์มาตั้งแต่ต้น คือว่า ในสมัยที่พระนางผู้สดีจะลงมเกิดเป็นคน จอม

บพิตรอดิศรจอมเทวราชก็ได้ให้โอกาสกับพระนางมุสตีว่า การมาคราวนี้จะให้ผลสืบประการตามพรที่ขอไว้ แต่ความจริงนับตั้งแต่พระนางมัทรีลงมาเกิดนี้ไซ้ไร เอ้อ ขอโทษนางมุสตีมาเกิดนี้ไซ้ไร พระเสสันดรยังไม่ได้ทอดทิ้ง เอ๊ย พระอินทร์ก็ไม่ได้ทอดทิ้ง จนกระทั่งไปอาราธนาพระเวสสันดรให้มาบำเพ็ญบารมีเป็นครั้งสุดท้าย

ที่กล่าวมาในตอนต้นว่า ทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นไปด้วยความลำบาก เช่น พระเวสสันดรต้องถูกขับออกจากพระราชนิเวศน์ ก็เป็นเหตุของเทวดา ความจริงนั้นเป็นความปรารถนาดีของพระอินทร์ ที่จะให้พระเวสสันดรมีบารมีเต็ม จึงให้เทวดาบันดาลให้เป็นไปเช่นนั้น แล้วก็ติดตามทุกอย่าง จนกระทั่งการสร้างอาคารมิ่งขวัญวิษณุกรรมเทพบุตร มาทรงนมรมิตให้เป็นอันว่า ก็ความลำบากยากแค้นเป็นประการใด ที่จะพึงมีขึ้นนี้เป็นกฎของกรรมแต่ว่าเทวดาทั้งหมดก็ไม่มีใครทอดทิ้ง

นี่ละบรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่าน การที่จะเกิดมาเป็นคนของพระเวสสันดรหรือพระบรมพงศโพิธสัตว์ ก็ไม่ใช่มาแบบเดาสุ่ม ทั้งนี้เพราะอะไร เพราะว่าขึ้นชื่อว่า พระโพิธสัตว์ก็ดี ที่เป็นเทวดา หรือเป็นพรหม หรือคนที่ไม่ใช่มาเป็นพระโพิธสัตว์ ที่เป็นเทวดาก็ดีเป็นพรหมก็ดี การที่จะมาเกิดยังไม่ถึงชีวิตอินทรีย์ หมายความว่า ยังไม่หมดบุญบารมีที่จะเสวยในชาตินั้นๆ คือเป็นเทวดาหรือพรหม ถ้าจะลงมาเกิดโดยตัดลัดขาด ในระหว่างอายุยังไม่ถึงอายุขัย เขาก็จะต้องทราบตนเองว่า การมาเกิดคราวนี้ไซ้ไร จะมีผลเป็นประการใดนั้นก็หมายความว่า เมื่อเกิดมาแล้วจะมีความสุขตอนไหน จะมีความสุขตอนไหน แต่ว่าผลที่ตั้งใจมาเกิดที่มาจากเพื่อประโยชน์อันใด และการมาเกิดของพระเวสสันดรในคราวนี้ไซ้ไรตั้งใจจะมีบำเพ็ญบารมีให้มันจบครบปรมาตบารมีทั้ง ๑๐ ประการ ฉะนั้นพระเวสสันดรจึงมาเกิด ก่อนที่จะมาเกิดนั้นรู้แล้วว่า ตอนไหนมันจะสุข ตอนไหนมันจะทุกข์ ตอนไหนจะเป็นประการใด และก็ทราบในกาลต่อไปว่า ในขั้นสุดท้ายแล้วสามารถจะต่อสู้กับอุปสรรคทั้งหลายทำบารมีสืบประการให้เป็นปรมาตบารมีให้ได้ในชาตินี้พระเวสสันดรบำเพ็ญบารมีรวม ก็รวมทั้งสืบบารมีเป็นปรมาตบารมีทั้งหมด

ฉะนั้นองค์สมเด็จพระบรมสุคตจึงตรัสว่า เป็นสิ่งมหัศจรรย์ที่สุดในตอนหลัง เป็นอันได้ความในตอนนั้นก็ขอกล่าวถึงพระอินทร์ว่า พระอินทร์ท่านไปอาราธนาสันตสูติเทพบุตรคือพระเวสสันดรให้มาเกิด มาตอนนี้พระองค์ก็ทรงพิจารณา ว่าเวลานี้พระเวสสันดรได้ให้กัณหาและชาลีแก่ชุกไป ก็ยังเหลืออีกตอนเดียวเท่านั้นไซ้ไร การที่จะสำเร็จพระสัมมาสัมโพธิญาณได้ ก็คือให้ภรรยาเป็นทาน แต่ทว่าพระนางมัทรีนั้นเป็นคู่บุญบารมีของพระเวสสันดรมานาน ถ้าบังเอิญใครจะมาขอพระนางมัทรีไป พระเวสสันดรก็คงจะให้เป็นทานแต่เห็นว่าเป็นการไม่คู่ควรแก่บุคคลอื่น ฉะนั้นพระอินทร์จึงได้แปลงเป็นพราหมณ์ ที่เขาเรียกกันว่า อินทพราหมณ์ มากล่าวคำชมเชยพระเวสสันดรหรือพระบรมพงศโพิธสัตว์ว่าเป็นคนเปี่ยมไปด้วยบารมี พรรณนาหลายๆ ประการ อีกตอนนี้ต้องตาท่างาร้อง มันถึงจะละเอียดไฉนจะร้องรื้อคอแตกตาย เมื่อพรรณนาความดีของพระ

เวสสันดรแล้ว จึงได้กล่าวความประสงค์ตอนนี้แปลงเป็นพราหมณ์มานะ ไม่ได้เป็นพระอินทร์ เห็นเป็นพราหมณ์เห็นเป็นคน มาขอพระนางมัทรี ก็กล่าวว่า เทวี คือภรรยาของเขาไม่มี เขาก็อยากจะมีเมียนี้ ตอนนี้อยู่ต่อหน้าพระนางมัทรี กับพระเวสสันดรอยู่ร่วมกัน พระเวสสันดรก็มาพิจารณาว่า ถ้าเราจะขัดข้องเรื่องนี้ไซ้ร้ การที่จะสำเร็จพระสัมมาสัมโพธิญาณคงไม่เป็นผล

ฉะนั้นองค์สมเด็จพระทศพลจึงกล่าวกับบรรดาภิกษุทั้งหลายว่า ภิกขเว ดูภิกษุทั้งหลาย ในสมัยนั้นเมื่อตถาคตเป็นพระเวสสันดรหน่อพระบรมวงศ์โพธิสัตว์ จึงได้ตัดกำลังใจว่า พระนางมัทรี แม้ว่าจะเป็นผู้ที่รัก คือเป็นภรรยาที่รัก แต่ว่าเราก็ยังไม่รักเท่าพระโพธิญาณ จึงทรงพระราชทานพระนางมัทรีให้กับอินทพราหมณ์ ฝ่ายพระอินทร์เมื่อได้ทรงรับมอบหมายจากพระเวสสันดร คือรับในพระนางมัทรีแล้ว ก็ได้แสดงพระองค์ให้พระเวสสันดรทราบว่าเป็นพระอินทร์ ตอนนี้เป็นพราหมณ์เป็นพระอินทร์แล้ว แล้วจึงได้ทูลกล่าวกับพระเวสสันดรว่า เวลานี้พระนางมัทรีเป็นสมบัติของข้าพระพุทธเจ้า ต่อแต่นี้ไปใครจะมาขอมัทรีนี้ไม่ได้ แต่จะขอมอบหมายให้พระองค์ไว้ตามเดิม ภารกิจอันใดที่จะพึงมีแก่พระนางมัทรี ในฐานะที่อยู่ร่วมกันเป็นสามีภรรยา ย่อมเป็นไปได้ตามความประสงค์ แต่ทว่าถ้าพระองค์จะทรงยกพระนางมัทรีให้แก่ใคร ต้องขออนุญาตจากข้าพระพุทธเจ้าก่อน

เป็นอันว่าท่านมาริครอนไม่ไหวพระนางมัทรีไปอยู่กับใคร เพราะเป็นของไม่คู่ควรแล้ว หลังจากนั้นพระอินทร์ก็ทรงให้พรว่า เมื่อพระองค์บำเพ็ญบารมีประเภทนี้ ไม่มีใครที่จะเสมอที่จะทำได้ ความดีของพระองค์นี้ไซ้ร้ต้องการอะไรบ้างที่เป็นพร ข้าพเจ้าจะให้ เป็นอันว่าต่อนั้นพระเวสสันดร จึงได้มีพระราชปราศรัยกับพระอินทพราหมณ์ ขอพร ๘ ประการตามง่าร้องไห้ใหม่ เนีย หอนไห้ใหม่ (ไม่เอาครับ) ไม่เอาเหอ ไม่เอาอีกขอเล่าเนื้อความว่า

ข้อที่หนึ่ง พรที่ข้าพเจ้าจะขอก็ขอให้พระราชบิดาทรงอภัยโทษ รับเข้าครองพระราชสมบัติต่อไป นี่เรื่องของคนดีนะ แม้จะมีความทุกข์ประการใดก็ดี ความดีที่สั่งสมไว้ย่อมได้ผล และ

พรข้อที่สอง ขอให้พระองค์ คำว่า พระองค์ หมายความว่า ตัวของท่านเองนะ ใช้ข้าพเจ้าดีกว่า ขอให้ข้าพเจ้าอย่าได้มีจิตคิดพอใจในการที่จะฆ่าคน แม้แต่ว่าคนนั้นจะมีโทษถึงประหารชีวิตก็ตามที ขอให้จิตดวงนี้พ้นไป คือ ให้มีแต่ความเมตตาปราณี

ข้อที่สาม ขอให้พระองค์จงเป็นที่พึ่ง ขอให้ข้าพระพุทธเจ้าจงเป็นที่พึ่งของประชาชนทุกถ้วนหน้า ไม่ว่าใครจะมีความลำบากยากแค้นเป็นประการใดก็ดี สามารถจะช่วยให้มีความสุขโดยถ้วนหน้ากัน

ข้อที่สี่ ขอให้ข้าพระองค์จงประพฤติ ไม่ประพฤติผิดในประเวณี คือมีเมียแต่คนเดียว มีเมียน้อย ไม่มีเมียมากหรือไร ฎีกใหม่ ตามง่าเหือ

ข้อที่ห้า ขอให้บุตรที่พลัดพรากจากกันไป จงมีอายุยืนนานกลับมาครองราชสมบัติต่อไป

ข้อที่หก ขอให้อาหารอันเป็นทิพย์จงบังเกิดมี นับตั้งแต่วันที่ข้าพระองค์นี้เสด็จกลับคืนพระนคร คำว่าอาหารเป็นทิพย์ก็หมายความว่า ทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นอาหารการบริโภคให้มนุษย์สมบูรณ์ บริบูรณ์พอที่จะเลี้ยงคนได้ทั้งประเทศโดยไม่ขาดแคลน

ข้อที่เจ็ด เนื่องในโอกาสที่บริจาคทานและสิ่งของทั้งปวง ก็ของทั้งหลายเหล่านั้นไปสวรรค์จนตามลำดับ จนกว่าจะได้บรรลุลูกอภิเชกสัมมาสัมโพธิญาณ ไม่ต้องเวียนว่ายตายนี้ไซ้ จะสำเร็จแก่พระองค์สมความปรารถนา

ข้อที่แปด ให้ได้เสด็จเข้าสู่สวรรค์ตามลำดับตามลำดับนะนี้ สำคัญนะ เมื่อตายไปแล้ว ขอให้ไปสวรรค์จนตามลำดับ จนกว่าจะได้บรรลุลูกอภิเชกสัมมาสัมโพธิญาณ ไม่ต้องเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏสงสาร

เป็นอันว่าพระอินทร์เมื่อได้รับ เถอ เมื่อได้ฟังคำของพระเวสสันดรหน่อพระบรมพงศ์โพธิสัตว์ ขอพระ ๘ ประการ ก็ทรงอนุมัติให้ว่านับตั้งแต่นี้เป็นต้นไป พรทั้ง ๘ ประการนี้ไซ้ จะสำเร็จแก่พระองค์สมความปรารถนา

ตอนนี้จบ **สักกบรรพ** นะ จบหรือยัง ตาหง่า (จบครับ) ถ้าไม่จบแกก็ร้องไปสิตอนนี้ก็มาถึงเรื่อง **กัณฑ์มหาราช กัณฑ์มหาราช** นี้มีความอยู่ว่า

เมื่อตาเฒ่าชุกแกพาสองกุมารจุดกระซากลากไปบ้างดีไปบ้างนี่เขากล่าวกันในตอนนี้เราไปว่าเสียตอนต้นเพราะว่า ไม่นั้นเรื่องมันก็จะไม่เข้ากันระยะทางที่แกผ่านไปประมาณหกสิบโยชน์ แต่ว่าเทวดาทั้งหลายเฝ้าอภิบาลรักษาทั้งสองตลอดทาง เพราะว่าในเวลากลางคือ ตาชุกแกก็กลัวสัตว์จะกัดกินแกเหมือนกัน กลางคืนนะแกไปนอนบนยอดไม้ ผูกเปลนอน แต่ทว่าเอาสองกุมารนี่นะ ให้ผูกมัดติดกับต้นไม้ไว้ข้างล่าง นี่แกรักเด็กมากนะ ก็ปรากฏว่ามีเทพบุตรและเทพธิดาสองท่านด้วยกัน เมื่อยามได้ค้ำยามค้ำคืน ก็แปลงเป็นพระเวสสันดรองค์หนึ่ง แปลงเป็นพระนางมัทรีองค์หนึ่ง มาประทับประคองลูกเด็กทั้งสอง ทั้งสองกุมารก็เข้าใจว่า พระราชบิดาและพระราชมารดาเข้ามาประทับประคอง ก็มีความสุขใจแต่ว่าพอตื่นขึ้นเข้าก็ปรากฏว่าเทวดาหายไป ก็คิดถึงบิดามารดา

ก็ขอเล่าลัดตัดไปว่า ในคืนวันหนึ่ง พระเจ้ากรุงสมุทชัยทรงนิมิตนะ นิมิตก็แปลว่า ผันไซ้ใหม่ ผันดี และตอนเช้าก็มานั่งอยู่ที่ข้างนอก ที่วินิจฉัย จึงถามโหรทั้งหลายว่า ใ้การความผันของเราเนี่ยมันเป็นประการใด โหรก็บอกว่าวันนี้ญาติผู้ใหญ่หรือว่าญาติที่จากไป คือญาติสนิทพระบรมวงศานุวงศ์ที่จากไปนาน จะกลับมาสู่พระราชฐาน พระองค์เมื่อได้ทรงฟังอย่างนั้น ก็คิดว่าคงไม่ใช่ใคร อาจจะเป็นพระเวสสันดร หรือพระนางมัทรี หรือว่ากัณฑ์ ชาลีก็เป็นไปได้ จึงมาทรงนั่งอยู่พระที่นั่ง เรียกว่า มองเห็นไกลๆ ตามทางนั้นในโรงวินิจฉัยเทวดาก็ลโ้ให้ตาชุกจูงสองกุมารผ่านไป พอแลเห็น พอท่านแลเห็นสองกุมารเข้าแล้วก็มี ความสงสัย จึงได้ถามบรรดาอำมาตย์ทั้งหลายเหล่านั้นก็กราบทูลว่า ไซ้แล้วพระพุทเจ้าข้า ที่เสด็จทั้งสองนั้นเป็นกัณฑ์และ

ชาติ พระราชนัดดา แต่ว่าการมาอย่างนี้ข้าพระพุทธเจ้าก็ไม่เข้าใจเหมือนกันว่า เป็นเพราะเหตุใด ตาเฒ่าจัญไรที่มีความคต เก้าขึ้นเก้าจุด มีความไม่ดีนี้ จึงเอากัณฑ์และชาติมาได้ พระเจ้ากรุงสุโขทัยจึงได้สั่งให้อำมาตย์ไปเรียก ตาเฒ่าเข้ามา แล้วก็จึงได้ถามว่า นี่ เด็กนี้ได้มาจากไหน ตาเฒ่าแกไม่รู้ว่าเป็นใครจึงได้กราบทูลให้ทรงทราบว่าได้มาจากพระเวสสันดรหน่อพระบรมวงศ์โพธิสัตว์ ที่เป็นนักพรตอยู่ที่เขาวงกตในป่าหิมพานต์ พระเจ้ากรุงสุโขทัยจึงได้ถามว่า การได้มานี้ไปขโมยเขามาหรือว่าขอเขามา ตาชูชกก็กราบทูลว่า พระเวสสันดรทรงพระราชทาน ท่านถามว่า จะไปไหน ก็ตอบว่า จะเอาไปเป็นคนรับใช้ พระเจ้ากรุงสุโขทัยจึงได้หันไปถามกัณฑ์กับชาติว่าหลานรักของปู่ทั้งสองนี้ ทำไมนั่งอยู่ข้างล่าง ขึ้นมานั่งข้างบน คือให้มานั่งตักนะ (เทพนมด)

พระราชบิดาได้พระราชทานให้เป็นข้าของชูชกในฐานะที่ยังเป็นทาสไม่เป็นไทเพียงใดจะขึ้นไปนั่งเสมอพระองค์ไม่ได้ ดังนั้นพระเจ้ากรุงสุโขทัยจึงได้ถามว่า ก่อนที่พ่อของเจ้าจะให้เขามาตีราคาไว้เท่าไร ท่านชาติได้กล่าวว่า สำหรับข้าพระพุทธเจ้านี้ไซ้ พระราชบิดาตีราคาของค่าหนึ่งพันแห่ง ถ้าจะขายให้ใครก็ต้องใช้ทองคำหนึ่งพันแห่ง เป็นเครื่องซื้อขายแลกเปลี่ยนกันสำหรับกัณฑ์นางสนั่น พระราชบิดาสั่งให้ใช้โคหนึ่งร้อย ช้างหนึ่งร้อย ม้าหนึ่งร้อย คนผู้หญิงหนึ่งร้อย ผู้ชายหนึ่งร้อย เป็นการแลกกัน มิฉะนั้นก็จะไม่สามารถจะเป็นไทได้ ตามพระอรชรกถาจารย์ได้กล่าวไว้ว่า การที่พระเวสสันดรตั้งราคาลูกหญิงลูกชายไว้แพงขนาดนี้ ก็เพื่อป้องกันไม่ให้ชูชกเอาเด็กทั้งสองครั้นไปขาย ประเภทเป็นของซื้อขายได้ง่ายๆ

เมื่อพระเจ้ากรุงสุโขทัยได้ทรงทราบ จึงได้ให้อำมาตย์ข้าราชการไปนำเอาเครื่องทองพันแห่งมาไถ่หลานชาย แล้วก็โคหนึ่งร้อย ม้าหนึ่งร้อย ช้างหนึ่งร้อย หญิงหนึ่งร้อย และกัณฑ์ชายหนึ่งร้อยนะ อย่างละร้อย ละร้อย มาไถ่หลานสาว เมื่อไถ่เสร็จก็มอบสมบัติทั้งหมดนี้ให้แก่ชูชก และกัณฑ์มอบปราสาทเจ็ดชั้นให้เป็นที่อยู่ของชูชก ชูชกก็มีความสุขความสบาย แล้วมีอาหารการบริโภคดีเป็นกรณีพิเศษ ซึ่งไม่เคยมีมาในกาลก่อน

ตอนนี้องค์สมเด็จพระชินวรบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ความจริงท่านได้กล่าวไว้ใน **กัณฑ์ฉกษัตริย์** แต่ขอคัดมาตัดไว้ก่อนให้เรื่องมันเชื่อมกัน ท่านกล่าวว่าชูชกเมื่อไม่เคยกินอาหารประเภทดีๆ ประเภทนี้ ก็ล่อชะเต็มที แบบอาจารย์หง่าแหละ กินจนกระทั่งร้องไม่ออกก็ยั้งดีนะ กินมากเข้าไปเกินพอดี ปรากฏว่าไฟธาตุไม่ย่อย ชูชกก็ถึงแก่ความตายต่อมาพระเจ้ากรุงสุโขทัยจึงประกาศว่า ใครเป็นญาติของชูชกบ้าง ขอให้มารับมรดกตกทอดก็ปรากฏว่าไม่มีใครประกาศตนเป็นญาติของชูชก เป็นอันว่าสมบัติของทั้งหมดก็ตกเป็นของหลวงไป นี่มาขึ้นกัณฑ์ฉกษัตริย์ก็จบกันตรงนี้นะ อาจารย์หง่านะ เดี่ยวก็ร้องແ່ລ່ພຣະນີກໍໃຫ້ດີນະ อย่าให้พรเขาขาดไป

ต่อมาพระราชปู่ พระเจ้าปู่กับพระเจ้าย่าจึงได้ถามกันหา ซาลี่ว่า พระราชบิดามารดา มีความสุขดีหรือประการใด ตอนที่มอบเจ้าทั้งสองให้กับชูชกนั้นไซ้ พระราชบิดามีความรู้สึกยังไ่ กังขาและซาลี่ก็ตอบว่า ตอนที่ให้พระราชบิดา เอ้อ พระราชบิดาทรงมอบข้าพระพุทธเจ้าทั้งสอง พระราชบิดาน้ำตาไหลต้องเดินเข้ากุฎี ทั้งสองปู่และย่าก็สรรสาร จึงได้ถามถึงความสุขและความ ทุกข์ ท่านทั้งสองก็กล่าวว่า บิดาและมารดาทั้งสองมีความสุขมาก ไม่เหมือนอยู่ในพระราชฐาน ท่านจึงได้กล่าวว่า ทางนี้ ปู่เองก็คอยที่จะให้พระราชบิดามารดาของเธอทั้งสองมาพระราชนิเวศน์ ท่านทั้งสองก็ก้มเศกลงกราบ บอกว่าพระราชบิดาและพระราชมารดาทั้งสองจะมาเองไม่ได้ ถ้า พระเจ้าปู่พระเจ้าย่าไม่ไปรับ ในตอนนี้พระบาลีท่านว่า เทวดาก็คลายอารมณ์จากความโกรธ ของบรรดาประชาชนทั้งหลายที่มีในพระเวสสันดร เพราะว่าทำเพื่อพระโพธิญาณเท่านั้น พระเจ้า กรุงสฤษดิ์จึงประกาศว่า บุคคลใดมีความปรารถนาเช่นนั้น ขอให้แสดงออกมา ถ้าบรรดาบุคคล ทั้งหลายโดยถ้วนหน้า มีความปรารถนาจะให้พระเวสสันดร เข้ามาสู่พระราชนิเวศน์เขตพระนคร ก็ขอให้ไปกับเรา เราจะจัดขบวนเป็นจตุรงคเสนา เป็นขบวนใหญ่ไปรับลูกชายจากป่าหิมวันตป ระเทศ

ความตอนนี้มีว่า เมื่อพระเวสสันดรหน่อพระบรมวงศ์โพธิสัตว์ก็ดี ออกจากพระราช นิเวศน์ หรือว่าข้างปัจฉิมนาเคนทร์ ออกจากพระราชนิเวศน์ไปแล้ว ก็ปรากฏว่าเมื่อนั้นความ เป็นอยู่มีตามเดิม คือไม่อุดมสมบูรณ์เท่าที่เคยมา บรรดาประชาชนทั้งหลายโดยถ้วนหน้าที่มี ความรักอยู่ ก็มีความแค้นเคืองบุคคลที่เข้าไปได้พระเวสสันดร แต่มาตอนหลังนี้บุคคลทั้งหลาย เหล่านั้นก็คลายความโกรธ เพราะความจริงเขาไม่ได้โกรธเอง เทวดาให้โกรธทุกคนก็มากราบบูล พระเจ้ากรุงสฤษดิ์ว่า ข้าพเจ้าไม่คิดจะเอาโทษกับพระเวสสันดรต่อไปและตั้งใจจะให้รับพระ เวสสันดรกลับมาเป็นตอนนี้ขอลัดจะเป็นกัณฑ์อะไรก็ช่างนะ **นครกัณฑ์** มันเดินกลับบ้านเท่านั้น นะ